ЛЮДМИЛА ОГНЄВА

МОЛЮСЬ ЗА ТЕБЕ, УКРАЇНО!

Живемо у тривожному часі і не завжди знаходимося у гармонії з високою Любов'ю. Частіше відсуваємо її, не усвідомлюючи, що саме тоді дозволяємо байдужості заполонити наше життя. Чи є щось страшніше за неї? Чи є щось підступніше? Нема!

А вона намагається заволодіти нами. І коли торкнеться, то починаєш тліти та згасати.

Не допусти того, Господи, не допусти!

Ця збірка – пам'ятник тим, хто не тлів, а горів вогнем всесильної Святої Любові, бо не допустив у своє серце байдужості. Сенс їхнього життя – воля рідної землі, в ім'я якої вони боролися і жили.

І хай долі моїх не видуманих героїв допоможуть наблизити зоряний час України. Адже життя кожної людини, не зважаючи на те, пам'ятатимуть її потомки чи ні, має свій сенс існування і свою вартість, адже кожна біографія — це окрема історія, вплетена до загальної історії, котра діє через кожну особу і кожний так чи інакше робить свій внесок у її розвиток..

Людмила Огнєва

ЛЮДМИЛА ОГНЄВА

МОЛЮСЬ ЗА ТЕБЕ, УКРАЇНО!

2020

Огнєва Л. Молюсь за тебе, Україно! — К. ГО “Бахмут Український”, 2020. — 200 с.

До книги "Молюсь за тебе, Україно!" входять 150 плакатів, присвячених тим, хто лишив свій слід в країні. Автор зупинилася на розповіді лише про унікальних людей та подій в Україні, які мали рішуче значення в історії країни та закарбувалися в народній пам'яті. Доказом тому є пісні, думи, вірші, картини, ікони, вишиття, присвячені цим особам і подіям.

Кожен плакат складається з короткої, але суттєвої інформації про особу, чи подію; вислову цієї особи, або про неї; світлини вишитого орнаменту, пов'язаного з цією особою.

Плакати розроблено за експонатами авторської виставки Людмили Огнєвої “Молюсь за тебе, Україно!”, яка відбулася двічі в Києві , в Івано-Франківську, двічі в Чернігові, в Черкасах, двічі у Львові, в Донецькій області — у Бахмуті, Краматорську, Покровську, Костянтинівці, Дружківці, двічі у Радомишлі (Житомирська область).

Рецензенти:

Директор Краматорського музею історії міста,
заслужений працівник культури України
Наталія Волошина
Директор музею українських домашніх ікон
та старожитностей “Душа України”
Аліна Гайдук
Завідувач відділу обліку фондів Бахмутського
краєзнавчого музею
Ігор Корнацький
Директор Покровського історичного музею
Ангеліна Рожкова
Директор Бахмутського краєзнавчого музею
Олена Смирнова

© Огнєва Людмила
© Громадська організація
“Бахмут Український”

Альбом «Молюсь за тебе, Україно! »

Книга-альбом «Молюсь за тебе, Україно!» є друкованою копією персональної виставки творів Людмили Огнєвої ««Молюсь за тебе, Україно!» Культурний простір Донеччини. Українське вишиття».

Авторка показує українську Донеччину в культурному просторі України, долає в уяві співвітчизників негативний стереотип донеччан та нагадує українцям якого вони роду.

Відвідувачів вразив оригінальний метод висвітлення історії України – вперше в світі історія народу подана через вишиті орнаменти з одягу осіб, які своєю діяльністю вирішували долю країни. Фахівці високо оцінили творчий доробок Людмили Огнєвої:

Петро Гончар, Генеральний директор НЦНК «Музей І. Гончара»:

Мистецтво – це зброя. А ця виставка – це своєрідний Майдан. Я б назвав би його «Майданом Людмили Огнєвої». На цьому Майдані пані Людмила висвітлює і політичний, і культурний, і духовний власний світ… Її життя – це людський подвиг. Захоплений, поклоняюсь, бо справді важко знайти слова, якими можна оцінити Її життя. Для нас величезна честь мати таку виставку!

Юрій Мельничук, заступник директора НЦНК «Музей І. Гончара»: Надзвичайно цікава, багатогранна з різних точок зору виставка. За всю історію нашого музею це вперше, коли все створила одна людина. У нас є багато майстринь, які мають багатий творчий доробок. Проте, коли це майстрині із Західної України, скажімо, зі Львова чи Коломиї, де ці традиції не переривалися. Інша справа, коли пані Людмила привезла колекцію власних вишивок з Донецька! Привертає увагу те, що виставка скомпонована окремими тематичними блоками, де зібрані колекції орнаментів із різних куточків України**.** Загалом відображена історія всієї країни.

Помітно, що Майстриня вклала в твори і свої інтереси, і любов, і політичні та історичні моменти, а головне – дослідження. Вона тонко відчуває й розуміє потреби сьогодення, які в суспільстві, дійсно, на часі.

Катерина Міщенко, ст. наук. співроб. НЦНК «Музей І. Гончара»:

Ми вважаємо, що зараз дуже важливо показувати доробок тих людей, які складали і продовжують складати культурний простір Донеччини — особливо його український сегмент.

Василь Перевальський. Художник. Дійсний член Академії мистецтв України:

Це чудова виставка. Вишивки Людмили Огнєвої вкотре засвідчують незнищенність української духовності, любові до рідної землі, нашу відкритість до всього світу. Титанічна праця пані Людмили Огнєвої достойна особливого пошанування і популяризації в Україні і світі. Велике спасибі за неймовірне естетичне задоволення та духовну наснагу.

Отець Ігнатій (Воловенко), настоятель парафії св. Петра Калнишевського УПЦ Київського Патріархату, м. Донецьк, Україна:

Невтомна енергія з дослідження народної художньої спадщини (і не тільки української), зусилля з розвитку нашої художньої культури – створена цілісна картина етнічних кодів української нації.

Два моменти хотів би відзначити, як родзинки, цієї виставки. По-перше, це християнство, яке подано крізь вишивку, через символи, виткані на полотні. І друге, це Донеччина, як українська земля; земля, пов'язана з іменами багатьох відомих представників нашого народу.

Ці два аспекти, на мою думку, роблять експозицію доволі унікальною. Особливо в цей неспокійний час.

Валентина Крутова (з іскрою в серці), студентка, м. Ясинувата:

Дякую Пані Людмилі за можливість побачити і відчути потужний, незламний дух українського народу, відображений у Її роботах. Вона багатьох надихає …

Сподіваюсь, що іскорки, які загоряються у серцях відвідувачів та просто оточуючих людей, розпалять справжнє багаття, яке приведе нас до перемоги, до Незалежної Соборної України!

Марина Олійник: Виставка робіт майстрині з Донецька Л.Огнєвої – цікава добірка зібраних та наближено відтворених орнаментів на сорочках відомих українців. Такі виставки мають важливе просвітницьке значення формування відчуття етнокультурного єднання пересічних людей з українською елітою, яка через маргіналізацію національної культури за радянських часів була вилучена з орієнтирів духовного життя. (Традиційне вбрання українців у повсякденності міста: друга половина XIX - початок XX ст.: автореф. дис. канд. історичних наук : / Олійник М. В.; НАН України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. - Київ, 2017. - 20 с.)

Ігор Стокоз — заступник голови Донецької обласної військово-цівільної адміністрації з гуманітарних питань: Вражений подвижництвом пані Огнєвої. Нас не буде, а вишита історія України буде завжди, бо Україна була, є і буде. Низькій уклін.

Ольга Барабаш – начальник міського управління освіти м. Костянтинівка: Величезні враження від виставки. Колосальний об'єм інформації, зібраний пані Людмилою. Справжній український дух. Неоцінена користь для виховання дітей.

Людмила Бєлінцева — голова Об'єднання українських товариств Латвії: Дякую Богові за зустріч з Вами. Неможливо переоцінити цінність, необхідність, актуальність і важливість Ваших робіт.

Віра Мальцева — Департамент з питань внутрішньої політики Донецької ОДА: Щира вдячність Вам і низький уклін за плідну роботу, збереження нашої духовності, українських традицій…

Виставка не лишає байдужими пересічних відвідувачів:

«Ви зберігаєте генетичний код нації».

«Відродження національного духу та підняття свідомості».

«Вражаюча виставка, що надихає та передає непокірний національний дух Українців!!!»

«Дякуємо, що руйнуєте стереотипи сприйняття Донеччини як «неукраїнської землі». Хай швидше зійде Сонце на Сході!!!»

«Виставка ця – щось надзвичайне, непересічне, не буденне. Талановито і патріотично. Внесок в українську культуру – вагомий і неповторний».

«Чудова виставка, яку потрібно подивитися всім українцям і друзям України. Яке багатство і глибина душі нашого народу. Слава Україні. Київ. Яремчишин Богдан».

«Дуже вражена не тільки красою, але й глибинною сутністю цих дивних рукотворів. Велика подяка Вам за те, що тримали і тримаєте Україну на Донеччині. Боярська Тетяна».

«Дякую за те, що Ви є серед нас, за освітлення напрямку в пошуках відродження нашої культури світоглядом вишивання, за запалення внутрішнього вогню в наших серцях».

«Дякую за структурування простору — при спілкуванні з Вашими роботами відчувається щось дуже приємне і рідне в душі».

Наведені думки — лише невелика частка записів у «Книзі відгуків» про виставку. Вони підтверджують важливість роботи Людмили Огнєвої в області культури України і дають наснагу дослідниці. А ідея Ігоря Стокоза про необхідність створення друкованого аналогу експозиції «Культурний простір Донеччини…» реалізована Л. Огнєвою у вигляді двох альбомів плакатів «Молюсь за тебе, Україно!» та «З нами Бог і Україна!».

Альбом «Молюсь за тебе, Україно!» складається із 150 плакатів. У кожному з них розмішена інформація про особу чи подію; вислів цієї особи або про неї; світлини вишитого орнаменту, пов'язаного з цією особою чи подією. У розділі «Коментарі» – схеми орнаментів та посилання на їх джерела (фотографії, ікони, книги, часописи).

50 плакатів, що входять до збірки «Молюсь за тебе, Україно!», пов'язані з особами, котрі залишили вагомий слід на теренах Донеччини. Ці плакати складають окрему збірку «З нами Бог і Україна!». Вони вже мандрують Донбасом.

Людмила Огнєва показує як треба жити і працювати.

Сенс життя - це дорога майстра до Бога, до сердець справжніх патріотів і до тих, хто ще сумнівається.

Антін Бобир
головний редактор газети "Україна козацька"
член Національної спілки журналістів України

Авторська виставка Людмили Огнєвої у Замку-музеї «Радомисль» - «Молюсь за тебе, Україно»

Україна переживає складні часи – вже п’ятий рік триває війна. На окупованій території країни лишаються мільйони наших співвітчизників, яким вкрай необхідна наша допомога у підтриманні патріотизму та духу нашої української ідентичності. І ми постійно маємо нагадувати суспільству, що схід – це Україна.

Тому кожного разу, коли на території комплексу Замок-музей «Радомисль» відбуваються культурні заходи, я обов’язково запрошую до участі в них талановитих дітей та дорослих, музеї, творчі колективи Східної України. Для того, щоб показати унікальні таланти та підтримати українську культуру цього регіону.

Наприклад, щорічно окрему частину Всеукраїнського етно-фешн-шоу «Аристократична Україна», яке проводиться у «Радомислі», займає презентація відтвореного та історичного вбрання міста Бахмут, де кожен може пересвідчитися, що у першій чверті ХХ ст. на Донбасі побутувала українська мода.

Продовжує традицію висвітлення української культури Донеччини у Замку-музеї «Радомисль» нова виставка «Молюсь за тебе, Україно!» Людмили Огнєвої. Авторка переконливо показала історію Донецького краю в контексті історії всієї України. Показала край, який завжди був колисанкою палких українських патріотів. Такою є й сама пані Людмила.

Ця виставка відіграє важливу роль одразу у декількох площинах.

По-перше, Людмила Огнєва створила новий власний пантеон знаменитих українців. Герої, які потрапили до її списку, зробили щось вперше, звеличили Україну, запалили її своїми серцями.

По-друге, на виставці експонується велика кількість українських орнаментів, про кожен з яких сама авторка може розповідати годинами. Орнаменти – це важливі маркери, які наближають глядача до історії. Вони акцентують персоналії, через маленьку деталь показують цілісність образу, роблять його символічним, доступним для усвідомлення.

Так, виставка зібрала експонати, які навряд чи ще будуть демонструватися разом: ікони князя Аскольда та княгині Ольги, вишиванки Тараса Шевченка та Івана Франка.

Мені особливо приємно, що виставка Людмили Огнєвої розмістилася у Замку-музеї «Радомисль», оскільки саме тут зберігаються знакові для українців речі: сакральні й родинні пам’ятки, які залишилися з минулого. Під час екскурсій замком, показуючи українські орнаменти на скринях, рушниках, сорочках і іконах, ми обов’язково наголошуємо, що візерунки є цілою книгою з закодованим посилом у майбутнє роду й родини. Тому особливо цінною є колекція рушників Людмили Огнєвої, де відтворені весільні орнаменти – вони закладали продовження роду.

Впевнена, що праця Людмили Огнєвої зі збереження історії і культури, з фізичного захисту українського монументального мистецтва, з вивчення й популяризації нескорених героїв України сколихне покоління українців та стане символом глибокого патріотизму!

О. Богомолець
Доктор медичних наук, доктор філософських наук, професор

Князь Аскольд

Князь АСКОЛЬД
(? - 882)

Св. Аскольд - київський князь, флотоводець. Він використовував флот не лише як збройну силу, а, скоріше, як головний аргумент своїх взаємовідносин з сусідніми народами.

Флот прадавніх українців став домінувати в Чорному морі, і це значно сприяло бурхливому розвитку та зміцненню древньої Київської держави.

Найдавніше вітчизняне джерело "Літопис Аскольда" зафіксувало перший похід князя проти греків літом 860 року. Візантійському імператору Михаїлу III вдалося порозумітися з руським флотоводцем, взамін видавши його війську "одежі золоті, срібні і шовкові, а завівши з ним згоду і приязнь, намовив прийняти Хрещення". Князь отримав при хрещенні ім'я Миколи.

Одразу ж після походу русів патріархом була створена нова митрополія і до Києва був спрямований єпископ Михаїл, перший очільник Руської церкви. Саме тому за точку відліку вітчизняної історії «Повість временних» літ бере 860 рік, не позначений більше жодними видатними подіями.

За повідомленням літопису Аскольд був вбитий князем Олегом. Не виключено, що перемогу Олега забезпечила підтримка київських язичників, невдоволених наверненням Аскольда до християнства.

27 червня 2013 року з нагоди 1025-ліття Хрещення Київської Руси-України Помісний Собор Української Православної Церкви Київського Патріархату канонізував і причислив до лику святих Князя Аскольда-Миколая. Князь Аскольд-Миколай був одночасно канонізований в двох ликах святості: як Благовірний Князь, і як Мученик. Окрім того, князя Аскольда проголошено Першомучеником.

Пам'ять благовірного князя Аскольда, святого першомученика Київського, відзначають в неділю 2-гу після П'ятидесятниці, у день Собору всіх святих.

Орнамент, присвячений князю Аскольду.

Княгиня Ольга

Княгиня Ольга
(бл. 910 – 11.07.969)

«Нехай буде воля Божа. Якщо Бог захоче
помилувати рід мій і землю Руську
хай покладе їм на серце звернутись
до Бога, як ото і мені Бог дарував»
Княгиня Ольга
(Нестор Літописець. «Повість минулих літ»)

Княгиня Ольга або Свята Ольга (хрещене ім'я Олена) — дружина князя Ігоря I, київська княгиня, канонізована Православною Церквою. Правила Руссю в роки неповноліття свого сина Святослава (до 962). Легендарна жінка-правителька, яка очолила державу в дуже скрутний час. Овдовівши, вона не опустила рук і довела, що сильна і незламна. Після загибелі князя Ігоря їй дісталася величезна молода держава, тому першим кроком княгині Ольги на княжому престолі було недопущення державного перевороту. Вбивця її чоловіка, древлянський князь Мал, мав намір одружитися на ній, вбити її сина Святослава і заволодіти державою. Але Ольга зробила інший вибір, у який в ті часи важко було повірити - взяла владу у свої тендітні руки.

Саме за правління Ольги на Русь звідусіль їхали купці за хутром. Щоб не підбурювати народ на повстання Ольга змінила правила збору данини, ставши, фактично, першим податківцем на Русі. Вона впорядкувала збирання данини, організувала опорні пункти київської влади (погости), що стали першими адміністративно-територіальними одиницями на Русі.

Як велика правителька Ольга розуміла, що самою лише силою і мечем втримати кордони держави буде важко - народ мала об'єднати спільна ідея. Цим об'єднавчим елементом стало християнство, як релігія пануючих держав. За ним Ольга вирушає до Константинополя, де 957 року уклала угоду з імператором Костянтином VII Багрянородним. Там же в ніч з 17 на 18 жовтня 957 року прийняла християнство. Це був епохальний крок в розвитку країни. Не було б Ольги, не було б розквіту нашої держави. Княгиня Ольга була першою християнкою на княжому престолі. Вона мріяла охрестити і Русь, але їй не судилося цього зробити. Замість неї через кілька десятиліть Русь охрестив її онук Володимир. Княгиня Ольга - це нонсенс, який виник в X сторіччі - в час панування у світі чоловіків.

Орнамент, присвячений княгині Ользі

Князь Володимир Великий

Князь Володимир (близько 960 р. – 15.07.1015)

«Боже великий, що сотворив небо і землю! Поглянь на нові люди свої! Дай же їм, господи, узнати тебе, істинного бога, як ото узнали землі християнські, і утверди в них віру правдиву і незмінную. [А] мені поможи, господи, проти врага-диявола, щоб, надіючись на тебе і на твою силу, одолів я підступи його».

Князь Володимир (“Повість минулих літ”)

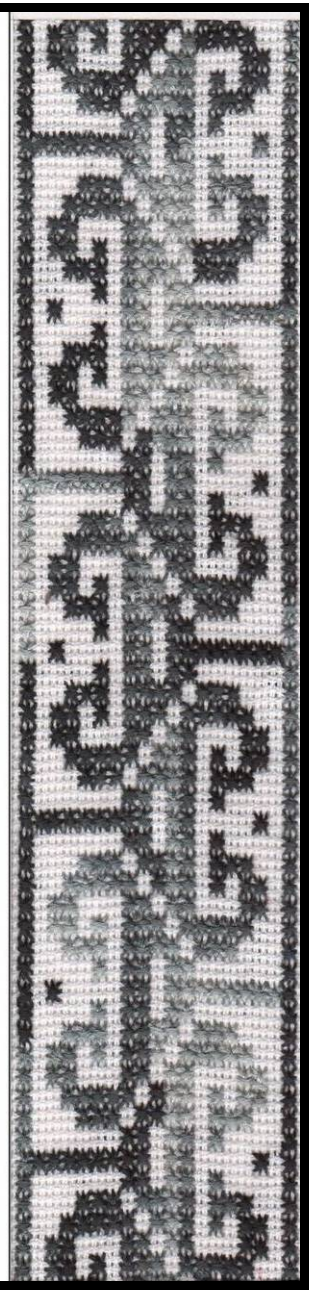
Князь Володимир увійшов у історію нашого народу не лише як князь-Святитель, а як і великий полководець та флотоводець. За його труди на благо рідної землі народ ще за життя назвав його Великим.

Діяльність князя і справді була великою. З перших днів свого правління він взявся зміцнювати розхитане міжусобицею державне управління та збирати воєдино землі київської держави. На заході князь повертає зайняті чехами етнічні галицькі землі до Перемишля включно. Потім, приборкавши радомичів на сході, направляє своє військо і флот на волзьких булгар. Уклавши з ними мирну угоду, Володимир пішов на хозар. Після цього походу хозари і їх держава назавжди зникли з політичної карти, а натомість на землях нинішньої Кубані, починає формуватися Тмутараканське князівство. На півдні Володимир поновив торгівельний шлях "із варяг у греки" і забезпечив собі свободу комунікацій Дніпром до Криму і Царгорода. Та залишалися не узгодженими відносини з Візантією, яку Володимир небезпричинно вважав винуватою у смерті свого батька, князя Святослава. У кінці 987 року до київського князя з проханням про військову допомогу звернувся візантійський імператор Василь, проти якого в Малій Азії підняв повстання Фока.

Володимир погодився, але виставив умову, щоби імператор видав заміж за нього свою сестру Анну. Та візантійський імператор виконувати обіцянку не поспішав. Тоді Володимир вдарив на Крим. То ж довелося царівну Анну везти до Херсонеса, де князь справив з нею весілля і охрестився. Повернувшись із кримського походу, князь Володимир охрестив і український народ. З того часу він перестав вести війни з сусідами, але постійно зміцнював свої дружини та флот і завжди тримав їх напоготові.

Свої зусилля Володимир направив на вирішення внутрішніх проблем держави, на її зміцнення і згуртування.

Помер князь Володимир Великий 15 липня 1015 року в своєму дворі в Берестові і був похований у Десятинній церкві. У XIII столітті Володимира Великого було канонізовано святим.

Орнамент, присвячений князеві Володимиру Великому

Князь Ярослав Мудрий

Князь Ярослав Мудрий (близько 978 – 02.02.1054)

Якщо будете жити в любові між собою, і Бог буде з вами, і підгорне від вас ворогів ваших, і будете мирно жити. Та коли в ненависті будете жити, в сварках і міжусобицях, то самі загинете, і землю батьків, і дідів своїх погубите, яку здобули трудом великим.

Ярослав Мудрий. *«Повість минулих літ»*

Ярослав Мудрий – видатний державний діяч і полководець, великий київський князь (1019–1054 рр.), син князя Володимира Великого і полоцької княжни Рогнеди. Тривале князювання Ярослава було апогеєм могутності Київської Русі, за що й був пошанований іменням Мудрий. Князь Ярослав призначив (близько 1051 року) митрополитом київським слов'янина Іларіона, а не грека, як велося до того, що послабило візантійський вплив на Русі. За його правління була укладена "Руська правда" — перший письмовий звід права, в якому прописувалися права на власність та заходи в разі її порушення. Значну увагу Ярослав приділяв розвитку культури і освіти. За часів Ярослава Мудрого Київська Русь мала школи як для хлопчиків, так і дівчаток. Ярослав Мудрий - засновник першої бібліотеки в Київській Русі.

Його правління значною мірою було продовженням батьківського: у зовнішній і внутрішній політиці Ярослав поглиблював те, що зробив Володимир Великий. Боротьба з печенігами о цій порі вже втратила свою гостроту, як це було на початку століття. У 1036 році відбувся останній масовий наступ печенігів на Київ. Тоді Ярослав з допомогою своїх постійних соратників варягів завдав печенігам жорстокої поразки, після чого вони покинули степи й перемістилися за Дунай.

Ярослав широко розгорнув дипломатичні стосунки з західноєвропейськими керманичами. Але робив це у нестандартний спосіб – налагоджуючи сімейні зв'язки. Його називали тестем Європи через укладення низки династичних шлюбів. У результаті нових завоювань володіння Ярослава простяглися від Балтійського до Чорного моря та від річки Оки до Карпатських гір. Внутрішня економіка також процвітала. Міцніла церква, яка забезпечувала освіту населення і розвиток мистецтва. Завдяки грамотно провадженій зовнішній політиці Київська Русь утвердила себе на європейській арені як могутня у військовому та господарському плані держава.

Орнамент, присвячений князеві Ярославу Мудрому

Князь Володимир Мономах

Князь Володимир МОНОМАХ (1053—19.05.1125)

Що вмієте, того не забувайте, а чого не вмієте, того навчайтесь…
Старих шануйте, як батька, а молодих, яко братів…
"Повчання дітям" Володимира Мономаха

Володимир МОНОМАХ був, поза сумнівом, є одним із найавторитетніших політичних лідерів Київської Русі, і символічно, що саме його смерть 19 травня 1125 року стала тим історичним рубежем, котрий позначив кінець єдності (нехай відносної) Давньокиївської держави.

Мономах був, схоже, останнім зі славетної когорти визначних князів, які спроможні були зберегти цю єдність. Він зумів, мало не востанє, зібрати у певну державну цілісність окремі руські князівства

Але не меншою мірою, аніж політичні здобутки Мономаха, сучасників і нащадків приваблювали його щирий гуманізм та висока моральність — то був справді «освічений правитель».

Скільки пізніших московських та петербурзьких володарів, які, до речі, накладали на себе знамениту «шапку Мономаха», ніби вшановуючи нашого героя, безсоромно вдавали «освічених», будучи на ділі деспотами й катами!

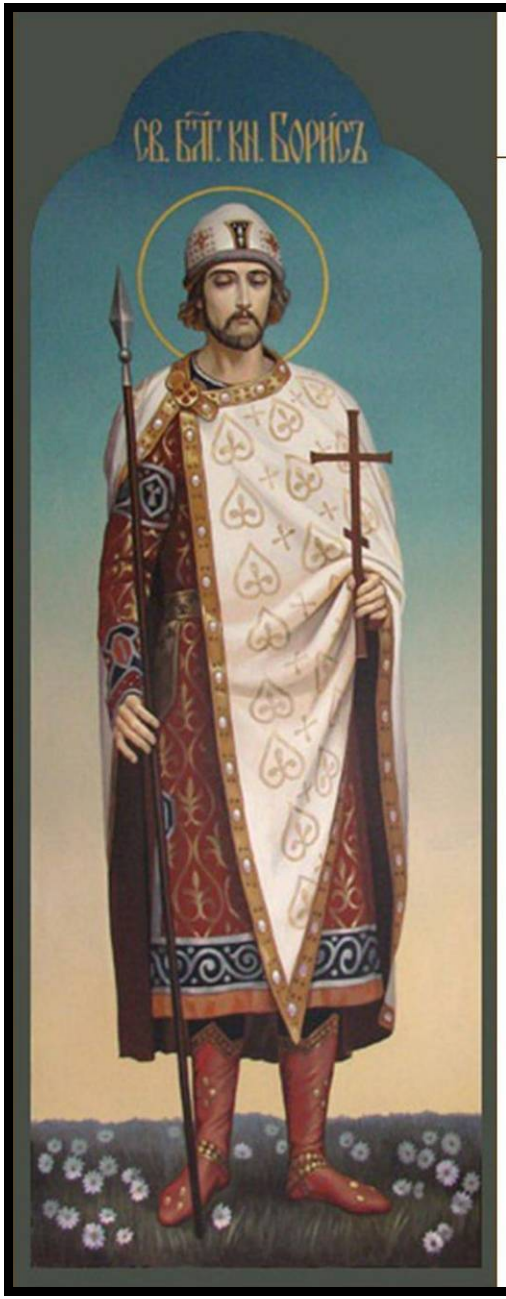
Володимир МОНОМАХ - письменник, щирий, переконаний поціновувач книжності й культури, покровитель освіти — і в той же час видатний полководець, гроза половців, торків та інших кочових народів, що буквально спалювали та спустошували тогочасну Русь.

Великий князь Володимир Мономах —тонук Ярослава Мудрого — був рідкісним прикладом гармонійного поєднання жорсткої політичної волі, вражаючої далекоглядності державця — та водночас людяності можновладця.

Мономах отримав гарну освіту, був талановитим письменником. Його блискуче написане «Повчання дітям» (1118), - видатний пам'ятник історичної думки.

Культурним спадком Володимира є укладена за його ініціативою «Повість временних літ».

Орнамент, присвячений князю Володимиру Мономаху

Св. Князь Борис Володи́мирович (бл. 990 – 24.07.1015)

Борис і Гліб, в хрещенні Роман і Давид, святі князі-страстотерпці, молодші сини святого рівноапостольного київського князя Володимира.

Згідно літописів, за життя батька Борис займав княжий престол в Ростові, а Гліб — в Муромі. Але під кінець життя Володимир вивів Бориса з його князівства і тримав при собі. Саме тому старший син Володимира Святополк побоювався, що батько збирається залишити Київ не старшому з синів, а Борису. Схоже,

Володимир йшов на корінну змінну традиційного порядку столонасліддя, дійсно бачивши в Борисі свого наступника в обхід старших синів, можливо внаслідок царського походження святих братів.

Після кончини кн. Володимира (15 липня 1015) київський престіл по праву старшинства зайняв Святополк, хоч і при не зовсім ясних обставинах. Ці події застали Бориса, який повертається на чолі батьківської дружини з походу на печенігів.

Дружинники запропонували князю підтримати його в боротьбі за київський престіл. Проте Борис відмовився, не бажаючи «в'зняті руки на брата свого старєїшаго». Після цього велика частина дружини покинула Бориса.

Міролюбивість Бориса не зупинила Святополка, який послав декількох «вишегородських болярцев», на вбивство молодшого брата. Разом з Борисом було вбито немало його дружинників, в т.ч. св. Георгія Угрина, який прикрив князя своїм тілом. Але деякому вдалося врятуватися.

Тіло Бориса було доставлене до Вишгорода і поховане у церкві святого Василя.

Подвиг святого Бориса полягав в неприйнятті насильства. Він відмовився від боротьби, яка неодмінно повинна була закінчитися кровопролиттям. Незабаром від рук убивць, підісланих тим же Святополком, загинув брат Бориса — Гліб.

У літописах є згадки про чудеса зцілення, що відбувалися у їхньої труни; про перемоги, здобуті їх ім'ям і допомогою.

Після монгольської навали 1240 року мощі були втрачені.

Ікона св. князя Бориса

Орнамент, присвячений св. князю Борису

Св. Князь Гліб Володи́мирович (бл. 991 – 05.09.1015)

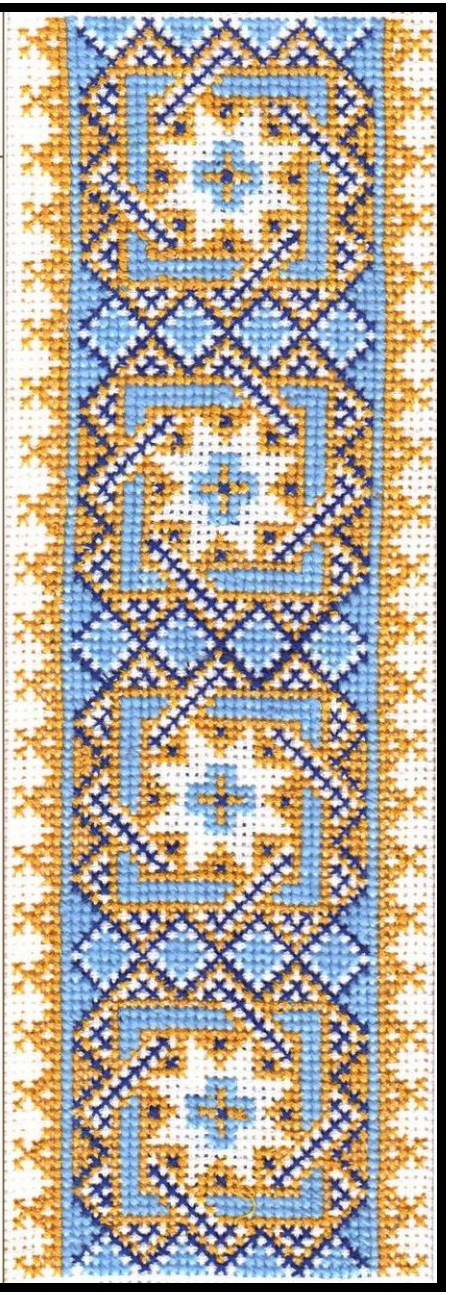
Святі Борис і Гліб були молодшими синами святого рівноапостольного князя Володимира Народившись незадовго до Хрещення Русі святі брати були вихо́вані в християнському благочесті. Старший з братів - Борис здобув гарну освіту. Він любив читати Святе Письмо, твори святих отців і особливо життя святих. Під їх впливом святий Борис запалав бажанням наслідувати подвиги угодників Божих і часто молився, щоб Господь удостоїв його такої честі. Ці прагнення Бориса поділяв його брат Гліб, який з раннього дитинства вихо́вувався разом з ним.

Бориса і Гліба - самих юних - Володимир довго тримав при собі, в Києві. Після його смерті Святополк, старший син Володимира, зайнявши його місце в Києві, мав намір винищити всіх спадкоємців святого Володимира, щоб одноосібно наслідувати батьківський княжий престол. Стративши Бориса, Святополк послав вісника до Гліба, який княжив у Муромі, сказати, що батько занедужав і кличе його. Князь Гліб уже знав про упокоєння батька і лиходійське вбивство князя Бориса.

Глибоко засмучений, він віддав перевагу смерті, ніж війну з братом. Зібравши малу дружину, він рушив до Києва. Зустріч святого Гліба з вбивцями сталася неподалік від Смоленська. Гліб став умовляти їх, кажучи, що він не завдав ні їм, ні брату ніякої образи. Але, бачачи, що вони непохитні, святий Гліб став на коліна, пом'янув в останній молитві батька свого, брата убитого і підніс молитву Господу. Потім обернувся до катів і сказав: «Робіть, що вам велено», як колись вимовив ці слова Христос і за ним вимовляли часто Його святі страстотерпці, звертаючись до своїх мучителів.

У чому ж полягав подвиг святих благовірних князів Бориса і Гліба? Який сенс у тому, щоб ось так - без опору загинути від рук убивць?
Життя святих страстотерпців було принесене в жертву основному християнській чесноті - любові. «Хто каже: «Я люблю Бога», а брата свого ненавидить, той неправдомовець» (1 Ів. 4, 20).

Ікона св. князя Гліба

Орнамент, присвячений св. князю Глібу

Князь Ігор II Ольгович (? — 19.09.1147)

О нещасні! Ви не відаєте, що творите,
бо творите се через невідання!
Князь Ігор.

Ігор Ольгович у святому хрещенні Георгій походив із роду чернігівських князів. Після смерті свого брата Всеволода Ольговича, який був київським князем, уступив на київський престол, на якому княжив лише 12 днів.

Кияни не любили Ольговичів, зрадили його й видали Ізяславу Мстиславичу переяславському, який проголосив себе київським князем. Ізяслав Мстиславич закував його в кайдани й відіслав спочатку до Видубицького монастиря під Києвом, а потім до Переяслава, де він тяжко захворів. За згодою Ізяслава Мстиславича князь Ігор прийняв чернецтво. Після одужання він прибув до Києва, де в монастирі Св. Федора прийняв схиму під ім'ям Гавриїла.

Тим часом проти князя Ізяслава Мстиславовича у 1147 р. виступив брат Ігоря Святослав Ольгович. Юрба киян, яка зібралася тоді на віче, постановила вбити князя Ігоря. Даремно митрополит, князь і бояри відмовляли розлючених людей від цього заміру. Вони вдерлися до монастиря Св. Федора, схопили князя Ігоря під час богослужіння й витягнули на вулицю. Спочатку князеві вдалося вирвати його з рук юрби й привести до двору своєї матері, але люди ввірвалися й вбили князя Ігоря. Вони знущалися над його тілом, прив'язали шнурок до ніг і тягнули вулицями міста, а потім залишила окривавлене тіло на Подолі. Коли ввечері того ж дня тіло блаженного Ігора було перенесено в церкву святого Михайла, "Бог явив над ним знамення велике, запалилися свічки всі над ним у церкві тій". Кияни зрозуміли, що вбили невинну людину через ненависть до його роду, й незабаром почали вшановувати його як святого й мученика. У 1150 р. його тіло було перевезене з Києва до рідного Чернігова. Пам'ять блаженного Ігоря великого, князя чернігівського вшановується 18 червня (5 червня за ст. ст.).

Орнамент, присвячений князю Ігорю II

Король Данило Галицький (1201—1264)

«Це наш володар, Богом даний» - казали галичани.
Іпат. літопис, с. 517 — 518

Данило Галицький - син князя Романа Мстиславича з династії Рюриковичів, князь галицько-волинський і останній великий князь Київської Русі (1240 р.), перший король Русі (1253 р.), засновник міста Лева (1256 р.)

В історії Галицько-Волинського князівства Король Данило займав видатне місце. Його історичною заслугою було об'єднання в одне князівство земель Галичини. Саме тим сприяв його економічному розвитку та політичній стабільності.

Данилові не вдалося здійснити свого найголовнішого наміру — визволити західні землі з-під ординського ярма. Але державна організація, яку він створив, була настільки сильна, що ханські орди не змогли її зруйнувати, і Галицько-Волинське князівство знову підвелося із занепаду і набрало нової сили.

Галичани «до-руського» історичного періоду являються автохтонними потомками білих хорватів, яких усі європейські історики, без винятку, відносять до слов'янських племен та визначають потужну традицію цього мужнього народу і його прямих потомків галичан до будівництва власної самостійної держави. У європейських хорватів це проявилося у створення аж у XIX ст. королівства Далмація, яке визначило свої державні синьо-жовті символи, привнесені в давнину з Галичини. А галичани зреалізували свої державницькі наміри у будівництві потужного Галицько-Волинського (Руського) королівства в XIII – XIVст., утворенні Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) в 1918-1920 р.р., утворенні Карпатської України в 1939 р., проголошенні Акту відновлення Української Держави у Львові 30 червня 1941 р. Багатовікова героїчна боротьба галичан–державників за створення власної незалежної держави успішно завершилась в кінці XX ст., проголошенням незалежності України 24 серпня 1991 р.

Оргнамент, присвячений Королю Д. Галицькому

КОЗАЦТВО

Гетьман Дмитро Вишневецький

Дмитро ВИШНЕВЕЦЬКИЙ (близько 1517 — 1563/1564)

Султане, цісарю, королю, царю!
Ваш гнів довіку не злякає,
І ваші милості мене не куплять.
(Народна пісня про Байду)

Дмитро Вишневе́цький («Байда») —український магнат на Волині, князь гербу Корибут з династії Гедиміновичів. Козацький ватажок, гетьман. Урядник Королівства Польського (староста канівський і черкаський). Збудований ним замок на острові Мала Хортиця вважається прототипом Запорозької Січі. За словами короля, Вишневецький повинен був наглядати, щоб через Запорожжя до Криму не проходили росіяни і щоб вони не будували фортець на Дніпрі. Однак насправді Д. Вишневецький почував себе вільним від усяких зобов'язань як по відношенню до короля, так і до хана. Він не лише сам був готовий віддати життя за честь і свободу української землі і не лише очолював козаків у походах під турецькі замки і татарські улуси. Він узяв на себе місію згуртувати, запорозьке козацтво з колишніх утікачів від феодальних утисків. У тому якраз і виявилася його державна і військова далекоглядність.

У час, коли турецько-татарська навала загрожувала не тільки Україні, а й усім християнським державам Європи, Д. Вишневе́цький намагався своєю боротьбою стримати небезпеку, яка насувалася на континент. Він, по суті, намагався створити союз держав проти турецько-татарської агресії. Інша справа, що боротьба, яка не вгавала між європейськими державами, стала на перешкоді створення такого союзу. 1560-го року князь Вишневецький на чолі 5000 козаків вирушає у похід проти Кримського ханства. Козаче військо підійшло до устя Дону та обложило османську фортецю Азов, за допомогою якого османи контролювали північно-східне узбережжя Азовського моря. Здобути могутню фортецю штурмом Вишневецький не зміг, але вирішив переграти османів тактично, навіки перекривши їм через Дін шлях у глибину Московії та на схід України. У 70 км. від Азова вверх по Дону князь Дмитро засновує козацьке містечко, яке називає Черкаський городок. Першими поселенцями Черкаського городка були українські запорізькі козаки, що прийшли у Московію разом з Д. Вишневецьким. Вони і стали ядром майбутнього Донського козацького війська. 1563 року Вишневецький очолив 4000-не військо і рушив на Молдавію. Місцеве населення приязно ставилося до козаків. Тож Вишневецький міг сподіватися, що очоливши окреме державне утворення, спираючись на підтримку запорозького та донського козацтва, створити таку збройну силу, яка змогла б ліквідувати татарську загрозу. Але під Сучавою гетьман разом з невеликим загономпопав у засідку. Дмитра Вишневецького разом із частиною його воїнів відіслали до Стамбула. Вишневецького скинули з Галатської башти на гаки, схожі на вила, вмуровані в стіни. Так трагічно закінчив свій життєвий шлях, безсумнівно, талановитий державний і військовий діяч, чия боротьба з турками і татарами мала важливе значення для захисту південних кордонів України.

Орнамент, присвячений Д. Вишневецькому

Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ (06.01.1596 – 06.08.1657)

«…все створене людськими руками, ними ж може знищитися».

Б. Хмельницький

Богдан ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ – керівник Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст., фундатор Української держави (Війська Запорозького), гетьман України (1648–57), організатор українського козацького війська, родоначальник української дипломатії, меценат і покровитель Української православної церкви.

Козацька держава подавалася як пряма спадкоємниця Київської Русі, а козаки – як *"люди війни"* і спадкоємці київоруських бояр. Додаткових аргументів додавав факт присутності в оточенні Б. Хмельницького представників шляхти.

Військові успіхи козацького війська призвели до того, що сама Варшава була змушена першою започаткувати процес визнання Козацької держави. У 1649 р. після катастрофи під Зборовом і Збаражем король Ян Казимир визнав владу гетьмана на території трьох воєводств – Київського, Чернігівського та Брацлавського, – а отже, існування окремого державного утворення, нехай і в рамках Речі Посполитої.

Поруч з проблемою узаконення Козацької держави в рамках тогочасного міжнародного права стояло питання утворення широкої антипольської коаліції для остаточної перемоги над Варшавою. Участь же Московії в коаліції нейтралізувала б її. Адже Річ Посполита на підставі оборонного союзу, укладеного з Московією 1647 року, намагалась втягнути її у війну з молодою Козацькою державою, що було для України смертельним.

Тож через Переяславську раду 8 (18) січня 1654 р., а потім через письмову угоду з Москвою – Березневі статті – Б. Хмельницький вирішував обидва завдання.

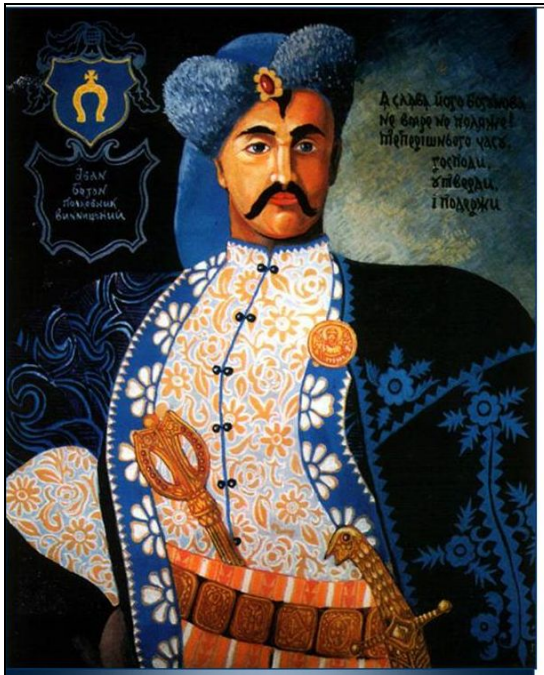
Богдан Хмельницький розглядав військовий союз з Москвою як інструмент остаточного утвердження незалежної України. Московія ж мала на Переяславську раду цілком інші види. Договір з Козацькою державою був для неї шляхом приєднати українські землі.

Упродовж наступного століття після смерті Богдана Хмельницького Московія довела справу до цілковитого знищення Української козацької держави.

Орнамент, присвячений Б. Хмельницькому
Рослинний мотив хмелю, сполученого з жолудями, 17 ст. походить з народного культу гетьмана Б. Хмельницького.
Село Гульча, пов. Здолбунів.

Гетьман Іван Богун

Іван БОГУН
(~1618 – 17.02.1664)

А слава його Богунова
Не вмре не поляже!
Теперішнього часу,
Господи, утверди і подержи!

Іван Богун – один із сподвижників гетьмана Б. Хмельницького походив з української шляхти. Відомо, що в молоді роки він козакував на Подінці-в'ї. Як свідчить універсал Б. Хмельницького від 15 січня 1655 р. весь район від Ізюмського перевозу до Дону перебував під контролем козацьких загонів, котрі нараховували по декілька тисяч осіб. Саме вони відіграли вирішальну роль 1637 р. в час спільних дій запорозьких і донських козаків проти Кримського ханства та основної турецької бази в Приазов'ї м. Азак (Азов). Іван Богун тоді керував одним із козацьких загонів, який прикривав Борівський перевіз через річку Сіверський Донець. Тепер це – територія сучасного міста Сєвєродонецьк Луганської області.

На Донеччині з іменем Івана Богуна пов'язана ще й історія Святогірського монастиря у нинішньому Слов'яногірську над Сіверським Дінцем.

Московські царі, які використовували "Святі гори" для розташування своєї сторожі, намагалися заволодіти не лише Святогірським монастирем, а й всіма землями вольностей запорізьких козаків. Підступність московських царів розумів Іван Богун. Він декілька разів намагався вигнати з монастиря царську сторожу. А у визвольній війні українського народу проти Польщі не визнав Переяславську Раду 1654 р. і відмовився присягати на вірність Кремлю. "З'єднатися з таким неключимим народом є те саме, що кинутися із вогню в полум'я" – говорив він на раді в Чигирині.

В 1650 році, за добрі організаторські здібності та військовий талант Богуна було призначено кальницьким полковником.

Важливою сторінкою кальницького полковника стала Берестецька битва. Саме його було обрано наказним гетьманом в оточеному поляками козацькому таборі.

Іван Богун був по-зрадницькому вбитий поблизу Новгорода-Сіверського 17 лютого 1664 р.

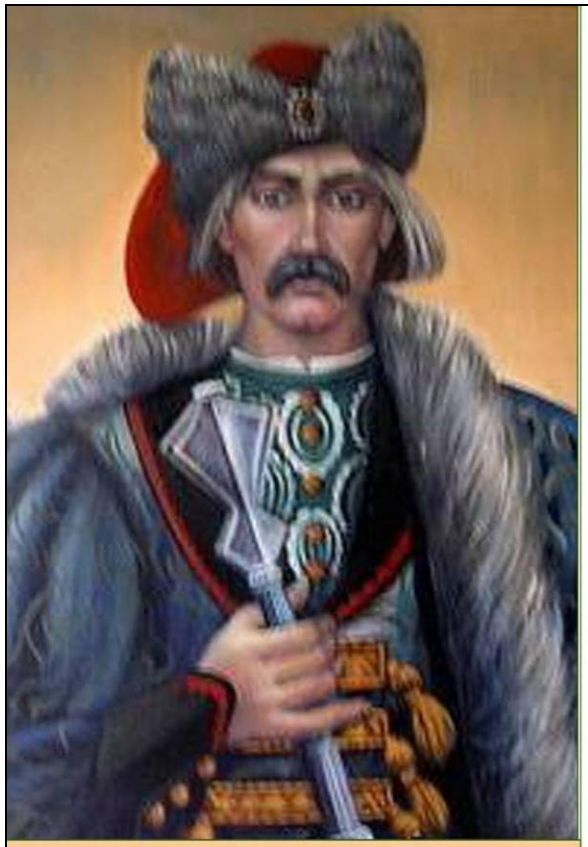
Ім'я Івана Богуна - видатного полководця та політичного діяча України середини XVII ст. навіки залишилося в пам'яті нащадків, про що свідчать численні народні перекази та думи. В одній з них говориться : «А кобзарі грали, в струни дотикали та Богдана з Богуном піснями вихваляли!»

Орнамент розроблено за портретом Д. Нарбута
"Іван Богун—полковник Вінницький"

Артур Орльонов. Бій під Берестечком. 1651 р.

Полковник Семен Височан

Семен (Сень)
ВИСОЧАН
(р. н. невід. – 1666)

За рідну землю життя не пошкодуємо.
С. Височан

Семе́н Височа́н — український військовий діяч, керівник селянського повстання в Східній Галичині восени 1648 року.

Уже влітку 1648 року в різних регіонах Прикарпаття, зокрема, на Покутті, в Галицькому Підкарпатті, Обертинщині, виникли невеликі повстанські загони, що називалися тут "купами", які, кожен маючи свого отаман, обмежувалися нападами на маєтки місцевих шляхтичів та витісненням із сіл польської адміністрації. На значніші бойові операції ні озброєння, ні досвіду, ні достатніх сил у них не було. Крім того, потрібен був хтось, хто взяв би на себе координацію дій цих "куп", об'єднав, організував у більш-менш пристойне військо, яке могло б протистояти не лише надвірним охоронцям місцевих магнатів, але й добре вишколеним підрозділам війська Речі Посполитої. І до середини літа 1648 року такий організатор, такий авторитетний ватажок з'явився. Ним став хоробрий, талановитий ватаг Семен Височан, якого поляки-сучасники згодом почали називати "мали Хмельніцкі землі галіцкей", тобто "малий Хмельницький галицької землі". І слід погодитись, що Семен Височан справді заслуговував цього визначення, цього порівняння.

Ранні роки Семен навчався у Львівській братській школі, де оволодів старослов'янською, німецькою, польською, латинською мовами. Військове мистецтво опанував під керівництвом батька Гната Височана - керівника селянського руху на Галичині.

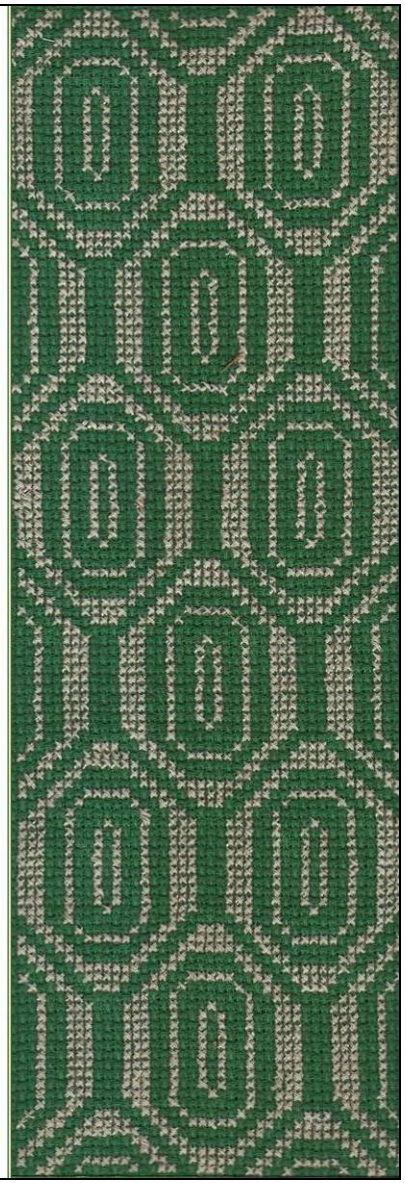
При підході військ Богдана Хмельницького до Львова у 1648 році Семе́н Височа́н сформував у місті Отинії із окремих повстанських загонів військо, що налічувало 15 тис. осіб, і очолив повстання проти польської шляхти на Прикарпатті. Під його командуванням пізно восени 1648 року повстанцями був взятий та сильно зруйнований Пнівський замок — найсильніша твердиня Покуття.

Після цього Семен Височан був сотником у війську полковника Івана Богуна. У 1651 році обороняв Вінницю, пізніше став полковником лисянським та канівським.

Брав участь у повстанні 1664–1665 років на Правобережній Україні, діючи разом із запорожцями кошового отамана І. Сірка.

У 1666 році був засланий гетьманом Брюховецьким у Росію, де й загинув. Місце загибелі невідоме.

Орнамент, присвячений С. Височану

Іван МАЗЕПА
(20.03.1639 - 22.09.1709)

Жалься, Боже, з України, що не вкупі має сини!
Іван Мазепа

Іва́н МАЗЕ́ПА-КАЛЕДИНСЬКИЙ – Гетьман Війська Запорозького, голова козацької держави на Лівобережній (1687–1704) і всій Наддніпрянській Україні (1704–1709). Князь Священної Римської імперії (1707–1709).

І.Мазепа був першим українським гетьманом, який незмінно тримав гетьманську булаву протягом майже 22 років (8081 днів). Цей період характеризувався економічним розвитком України-Гетьманщини, стабілізацією соціальної ситуації, піднесенням церковно-релігійного життя та культури. На початку XVIII ст., в умовах Північної війни (1700-1721), гетьман І.Мазепа в союзі з польським королем Станіславом Лещинським та шведським королем Карлом XII здійснив спробу реалізувати свій військово-політичний проект, метою якого був вихід з-під протекторату Московської держави і утворення на українських землях незалежної держави. За зраду присязі відданий громадянській страті з позбавленням титулів і нагород, які він отримав від царя. У 1709 році Петро І наказав виготовити в єдиному екземплярі Орден Іуди, яким припускали нагородити Мазепу за зраду російського царя. Російська православна церква піддала Івана Мазепу анафемі. Втікаючи після поразки від переслідування російської кінноти, Мазепа і Карл XII знайшли притулок у Молдові, що належала Османській імперії. Тут, біля міста Бендери у селі Варниця, 21 або 22 вересня 1709 року Іван Мазепа помер і був похований. Згодом перепохований в Галаці (нині Румунія).

Орнамент, присвячений І. Мазепі
За її розповіддю пані Олени Мочернюк з Коломиї орнамент походить з Богодухівського р-ну Харківської області. Там таку вишиванку називали «мазепинка».

Гетьман Павло Полуботок

Павло ПОЛУБОТОК (1660 – 18.12.1724)

Я радий скоріше піти на люте катування,
ніж бачити, як гине народ український.
П. Полуботок

Павло ПОЛУБОТОК – наказний гетьман Лівобережної України (1722–23), меценат, бібліофіл, автор історичної «Кронічки».

Незважаючи на те що 4 липня 1722 року козацька старшина обрала Павла Полуботка наказним гетьманом ще до оголошення нових виборів, російською адміністрацією його повноваження офіційно затверджені не були.

Петро I, одержавши звістку про смерть Скоропадського, велів керувати Гетьманщиною полковнику Полуботку спільно з генеральною старшиною, радячись у всіх справах з головою Малоросійської колегії Степаном Вельяміновим.

Колегія мала право на власний розсуд в разі потреби втручатися у будь-яку сферу життєдіяльності козацької держави. Головне ж, якщо раніше податки надходили до військової та гетьманської скарбниць, то відтепер вони збиралися під контролем Малоросійської колегії й поповнювали казну Московського царя.

Полуботок, очоливши старшинську верхівку, здійснив реформу судочинства, обстоював автономію Гетьманщини, протидіяв Малоросійській колегії.

Павло Полуботок єдиний у своїй добі, сказав цареві у вічі правду, пішов йому наперекір, хоч і знав, що його чекає, адже він був свідком численних лютих страт і катувань.

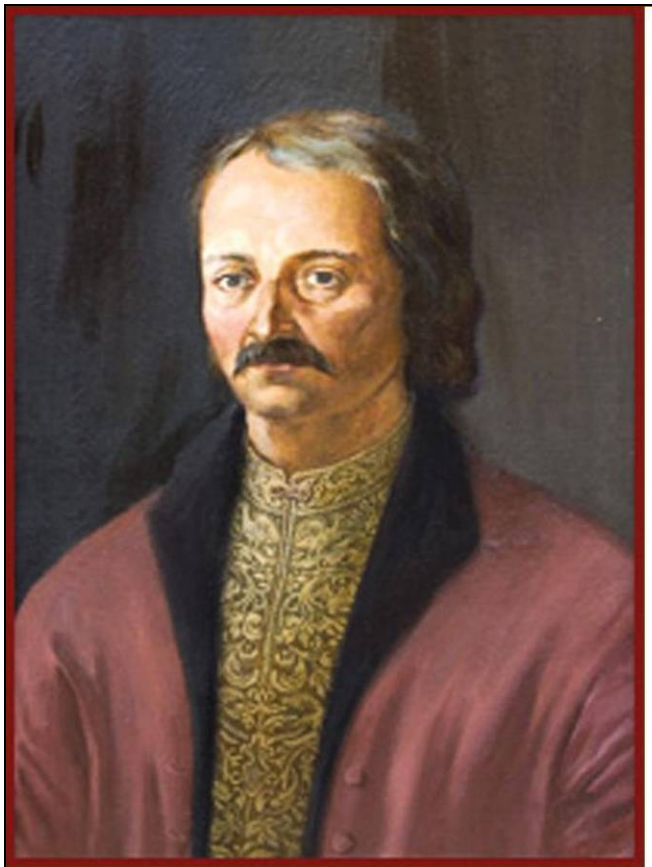
22 травня 1723 року — Полуботка із старшиною викликали до Петербурга «для ответу» за організацію антиросійської діяльності і підбурювання народу проти імператора.

29 грудня 1724 року, близько 15:00 — Полуботок помер від хвороби в камері Петропавлівської фортеці. Похований на цвинтарі церкви Святого Сампсонія Прочанолюбця за Малою Невою в Петербурзі.

“Полуботківський” орнамент

Гетьман Пилип Орлик

Пилип ОРЛИК (21.10.1672 – 24.05.1742)

Ми не можемо дивитися холоднокровно на нещастя, яким віддана наша нація на порушення її прав... Ми говоримо, що з допомогою Господа Бога козацька нація буде обновлена у своїх правах.
П. Орлик

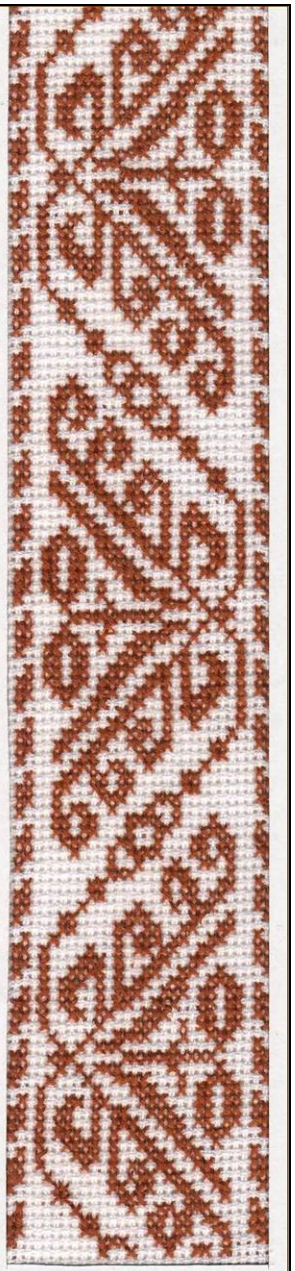
Пилип О́РЛИК — український політичний, державний і військовий діяч, Гетьман Війська Запорозького у вигнанні, поет, публіцист, найближчий помічник гетьмана Івана Мазепи.

Особливу діяльність Пилип Орлик виявив під час війни 1708-1709 років, зокрема допомагаючи гетьманові у спробах створити антимосковську коаліцію на Сході Європи. Разом з Іваном Мазепою Орлик опинився в еміграції. Після смерті Мазепи був обраний гетьманом за кордоном, у Бендерах 5 квітня 1710 р. Того ж дня було прийнято документ „Правовий уклад та конституції відносно прав і вольностей Війська Запорозького..." головним редактором якого був Пилип Орлик

Основною метою політики П.Орлика було – визволення України з-під московської влади. Спираючись на Запорозьку Січ і союз зі Швецією, Пилип Орлик намагався висунути українську справу на міжнародний рівень і організувати нову антимосковську коаліцію. Він уклав союзний договір з Кримом 23.11.1711 р., вів переговори з Туреччиною (яка привілеєм 1712 року визнала владу Орлика на Правобережжі і Запоріжжі), з донськими козаками (булавинцями) на Кубані, навіть з казанськими татарами та башкирами. Орлик провадив збройну боротьбу проти Москви на Правобережній Україні у 1711-1714 роках, яка, після перших успіхів закінчилась невдало, через хибну політику Туреччини й хижацьку поведінку Криму.

Пилип Орлик шукав підтримку також у різних європейських держав, зокрема Швеції, Польщі, Англії, Ватикані, а головне у Франції через свого сина Григора Орлика. Разом з ним він намагався організувати власну військову силу й підняти Запоріжжя проти Москви, але всі ці заходи не мали успіху, у зв'язку з не сприятливими політичними обставинами по відношенню до України.

Помер Пилип Орлик 1742 року в Яссах (Молдова).

Орнамент, присвячений П. Орлику

Гетьман Петро Калнишевський

Петро КАЛНИШЕВСЬКИЙ (29.06.1691 - 31.10.1803)

Петро́ КАЛНИШЕ́ВСЬКИЙ - останній кошовий отаман Запорозької Січі. Вперше кошовим отаманом він став 1762 року і був на цій посаді менше року, бо не дуже заімпонував цариці Катерині II. 1765 року всупереч царської волі знову став кошовим отаманом.

Завдяки турботам Калнишевського у Дикому Полі виростали нові села. Всього ж з восьми паланок Січі виникло 45 сіл і 4000 хуторів-зимівників. Він, як міг, старався вести самостійну політику, в міру можливості уникаючи конфронтації з царизмом.

У «Маніфесті» Катерини II від 3 серпня 1775 року про зруйнування Запорозької Січі, серед переліку багатьох царських «звинувачень», прямо вказано, що, «заводя собственное хлебопашество, розторгали они тем самое основание зависимости их от Престола Нашего...» Це було основне звинувачення на адресу кошового. 4 червня 1775 року 100-тисячне російське військо обступило Січ, скориставшись тим, що Військо Запорозьке ще було на турецькому фронті. Не маючи сил боронитися, Калнишевський змушений був здати фортецю без бою.

Вступивши в переговори та прийнявши умови капітуляції, Калнишевський приспав пильність армійського командування, завдяки чому вночі більшість січовиків під покривом темряви та туману вийшли з оточення на своїх чайках. За таку зухвалість запорозьку старшину було покарано довічним монастирським ув'язненням. Калниш карався в одному з казематів Головленкової вежі Соловецького монастиря, де утримувався під вартою солдат, позбавлений спілкування та листування. Указом Олександра від 2 квітня 1801 року Калнишевський був помилуваний й отримав право на вільний вибір місця проживання. За своїми літами (йому йшов 111 рік) і станом здоров'я він залишився ченцем у монастирі, де й помер на 113 році життя 12 листопада (31 жовтня) 1803 року.

2008 року Помісний Собор УПЦ КП канонізував Калнишевського як Петра Багатостраждального. Пам'ять праведного Петра Багатостраждального - 14 (1) жовтня, у день Покрови Пресвятої Богородиці, покровительки козацтва.

Орнамент, присвячений П. Калнишевському

Гетьман Вячеслав Чорновіл

Вячеслав ЧОРНОВІЛ (24.12.1937 – 25.03.1999)

Дай, Боже, нам любити Україну понад усе сьогодні — маючи,
щоб не довелося потім гірко любити - втративши.
В.Чорновіл

З набуттям незалежності в Україні виникає низка громадських організацій, метою яких є відродження традиційних козацьких цінностей, плекання історичної пам'яті про феномен українського козацтва. У 1991 р. відбулося об'єднання всіх цих організацій у загальноукраїнську самодіяльну організацію Українське козацтво, зареєстровану у Міністерстві юстиції України 17.03.1992

14 жовтня 1991 р. було проведено першу Всеукраїнську установчу Раду Українського козацтва. Першим гетьманом Українського козацтва обрали Героя України, відомого громадського діяча, дисидента Вячеслава Чорновола. Гетьманував В. Чорновіл протягом року. В цей період відбулася символічна відмова від положень Переяславської ради 1654 р. про так зване об'єднання України з Росією. Після цього державні структури України та спецслужби зрозуміли, що козацтво може стати потужною силою. Почалися провокації як у відношенню до самого Чорновола, так і активістів козацького руху. Чорновіл міг добре організовувати людей, він був стратегом і тактиком, міг бачити на кілька кроків вперед, блискавично реагував на всі події, міг, зрештою, переконувати людей. Михайло Хейвец, що сидів у мордовському таборі разом з Чорноволом, писав про нього, що він був політиком західного зразка. У своєму ворогові, він бачив не ворога, а противника. Він хотів боротися із супротивниками силою слова, а не так, як боролися з ним кадебісти.

Що ж послужило причиною передачі гетьманської булави Володимиру Муляві у 1992 році?

Як зазначив сам Вячеслав Чорновіл, на той час він бачив себе лідером національно-демократичних сил у політиці і державних структурах, тому не міг приділяти достатньої уваги козацтву.

Надзвичайне значення для українців цієї людини стало зрозумілим після його загибелі. Велика кількість козаків з усієї України з'їхалася, щоб віддати йому останню шану. Народ не зупинили ні перекриті дороги (терміново влаштували ремонт доріг), ні міліція.

Орнамент з вишиванки В. Чорновола

Гетьман УРК Анатолій Шевченко

Анатолій ШЕВЧЕНКО (17 травня 1948 р.)

«До міцної держави та добробуту народу України через духовність і патріотизм кожної людини».

Девіз УРК

Анатолій Іванович Шевченко — гетьман всеукраїнської громадської організації «Українське реєстрове козацтво» (УРК), член Ради Українське козацтво при Президентові України, заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент НАН України, доктор технічних наук, доктор богослов'я, професор, голова наукової ради Науково-дослідного Центру козацтва імені гетьмана Мазепи, голова редакційної колегії всеукраїнської газети «Україна козацька». Кадровий полковник..

У 2002 виступив ініціатором відродження Українського реєстрового козацтва і з цього часу є гетьманом УРК. Одну з провідних ролей у заснуванні цієї громадської організації відіграв Верховний отаман Азово-Чорноморського Козацького Війська Українського Козацтва Віктор Каленяк. Гетьман УРК А. Шевченко офіційно запропонував Президентові України та Уряду України національну ідею України — «Бог. Народ. Україна».

Основною метою діяльності Українського Реєстрового Козацтва є сприяння розбудові України як суверенної, самостійної та незалежної, демократичної і правової держави, з козацькою моделлю демократії, яка гармонійно поєднує вольності й свободи з дисципліною та порядком у державі. Девізом колишніх реєстровців було: "Збережемо честь – збудуємо славу!", а девізом сучасних козаків реєстровців є: «До міцної держави та добробуту народу України через духовність і патріотизм кожної людини».

Реєстрові козаки завжди були і є елітою українського народу. Як і раніше відрізняються своєю освіченістю. У 1991 році було створено Інститут проблем штучного інтелекту Міністерства освіти і науки України і Національної академії наук України (ІПШІ). А 2001 р. Інститут включено до складу Відділення інформатики НАН України. Своїм становленням і розвитком Інститут зобов'язаний Шевченкові А. І

Орнамент з вишиванки А. Шевченка

ДУХОВЕНСТВО

О. Олександр Духнович

Олександр ДУХНОВИЧ (24.04.1803 – 30.03.1855)

Я Русин был, есм и буду,
О. Духнович

Олександр Васильович Духнович — один з найвизначніших закарпатських будителів, педагог, письменник, організатор народного шкільництва, громадський діяч.

О. Духнович — автор першого в Україні підручника з педагогіки «Народна педагогия в пользу училищ и учителей сельских» (1857), в якій викладено найпрогресивніші принципи тодішньої педагогічної думки, що зробило автора *видатним педагогом європейського світу.*

Він вважав освіту найважливішим засобом перетворення суспільства і обстоював ідеї народності у вихованні. Важливою ознакою народності Олександр Духнович вважав рідну мову, виступав за створення системи виховання відповідно до історичних і національних традицій народу. Він наголошував: *"люби род свій не просто, что он славный, но для того, что он твой."* Це він, великий патріот, переслідуваний угорськими властями, на весь голос заявив:

Я Русин был, есм и буду,
Я родился Русином,
честивый мой род не забуду,
останусь его сыном.

Ці слова глибоко запали в серця всіх закарпатських русинів, вони стали національним гімном, і його співали по всіх селах краю.

Мету і завдання школи Олександр Духнович вбачав у формуванні особистості громадянина і патріота. Відповідно до цих завдань він розробив основи розумового, морального і фізичного виховання дітей та молоді.

О.Духнович розробив систему трудового навчання і виховання, приділивши велику увагу праці дітей і молоді у сільському господарстві.

З повагою і водночас вимогливо ставився Олександр Духнович до особи вчителя, від якого значною мірою залежали результати виховання. Він повинен мати справжнє покликання до педагогічної професії, добре знати предмет, який викладає, бути високоморальною людиною, вміти вибирати найкращі методи навчання.

Ефективність праці вчителя певного мірою залежить від того, як виховуються діти в сім'ї. Олександр Духнович зробив помітний внесок у розвиток теорії родинного виховання.

Педагогічна спадщина Олександра Духновича вдало поєднує як на родинну педагогіку, так і загальні педагогічні положення. Свого часу вона послужила розвитку вітчизняної педагогічної думки і не втратила значення для сучасної освіти, навчання й виховання.
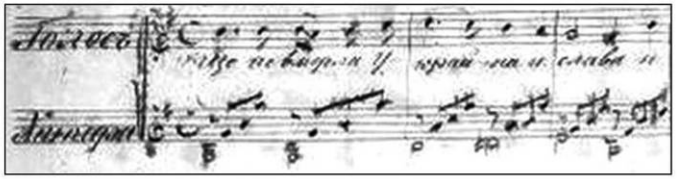

Орнамент, присвячений О. Духновичу

О. Михайло Вербицький

Михайло ВЕРБИЦЬКИЙ (04.03.1815 - 07.12.1870)

Михáйло ВЕРБИ́ЦЬКИЙ — визначний укр. композитор, один із фундаторів національної композиторської школи в Україні, хоровий диригент, священик УГКЦ, громадський діяч, автор музики Державного Гімну України на текст «Ще не вмерла Україна» Павла Чубинського.

Михайло Вербицький - перший композитор, який створив драматичну кантату-поему на «Заповіт» Тараса Шевченка. Такого вдумливого, уважного прочитання тексту Шевченка і втілення його в музиці ще не було.

На хвилі патріотичного піднесення, що прокотилася по всій Україні під впливом віщого слова Тараса Шевченка, Вербицький створив пісню-хор на слова Павла Чубинського "Ще не вмерла Україна".

Бунтівний антиімперський вірш Павла Чубинського не міг бути опублікований у Росії. Вперше він побачив світ 1863 року, без авторського підпису, у львівському літературно-політичному віснику "Мета" (№4, с 271—272), де відкривав добірку вміщених тут поезій Тараса Шевченка. Тож вірш "Ще не вмерла Україна" довгі роки сприймався галицьким середовищем, очевидно, й Михайлом Вербицьким, як твір Великого Кобзаря.

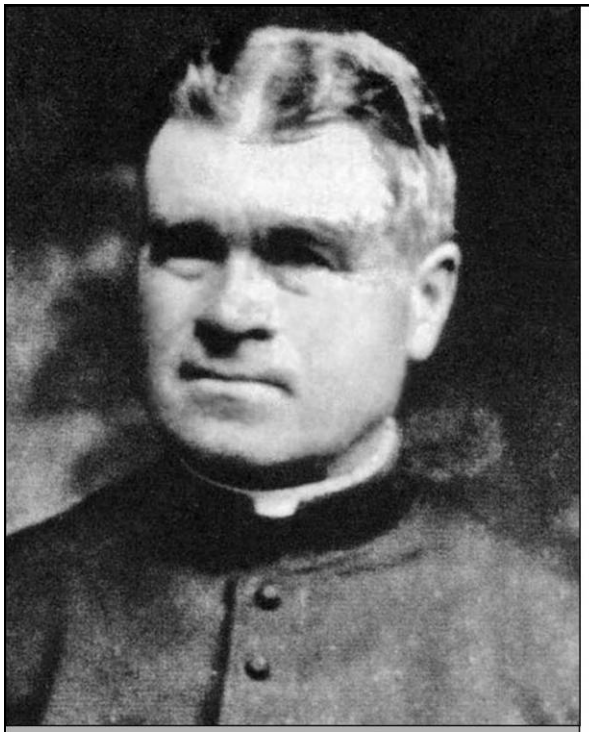
До наших днів дійшов автограф пісні "Ще не вмерла Україна", написаної Вербицьким для голосу в супроводі гітари. Він зберігається у відділі рукописів Львівської Наукової бібліотеки ім. В. Стефаника (фонд Якубовича, № 10, п.1).

Перше виконання твору «Ще не вмерла Україна» як Гімну відбулося 10 березня 1865 року у Перемишлі як завершальний номер концерту, присвяченому Тарасові Шевченку.

Михайло Вербицький був справжнім народним композитором, котрий не лише тонко відчував настрої та мрії громадськості, а й умів своєю музикою збуджувати світлі, піднесені почуття. Саме цим пояснюється величезна популярність його творів, і в першу чергу найславетнішого — пісні-хору "Ще не вмерла Україна".

Орнамент, присвячений М. Вербицькому, відшито з сорочки одного із Його нащадків .

Іван КИПРІЯН
(27.10.1856 — 1934)

«Мир всім!»

О. Іван Кипріян

Іван КИПРІЯН— релігійний, громадсько-політичний діяч, мистецький діяч Галичини кінця XIX — початку XX ст., священик УГКЦ, капелан УГА,

Народився в м. Сокалі в аристократичній родині. Служив священиком, був диригентом церковно-світських хорів, автором духовної музики, записував народні пісні, пропагував твори Д. Бортнянського, А. Вахнянина, О. Нижанківського, В. Матюка та інших композиторів.

Брав участь у громадсько-політичному житті. В Немирові очолив «Просвіту», балотувався до Віденського парламенту. У 1900 К. обрано головою «Руської ради» Рава-Руського повіту.

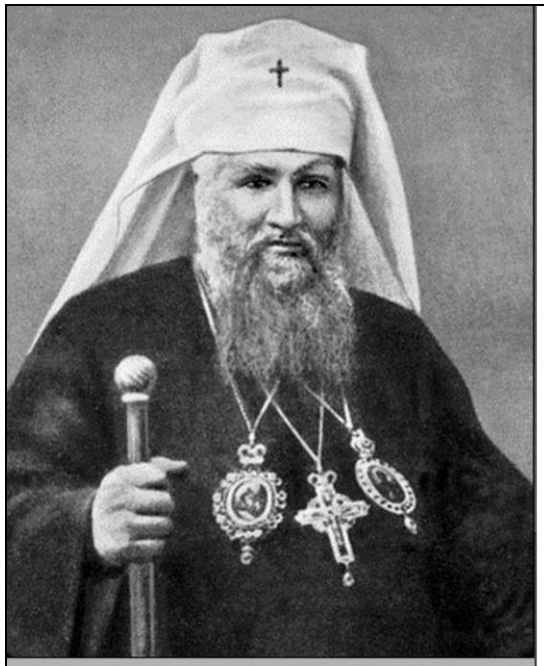
У 1916 р. вступив до рядів УСС. Під час постання ЗУНР о. Іван Кипріян разом зі старши́ною Василем Каліцінським перебрали у Немирові владу від австрійців.

Зголосився бути капеланом в УГА, з нею пройшов всю кампанію в Галичині і за Збручем. Перебуваючи як капелан на східних теренах України, отець, вражений руїною, повернувся туди, щоб присвятитися її відбудові. Але був арештований і засланий до Сибіру. У 1924 р. на засланні із зацукрованими янголятками проник до дітей, засуджених на смертну кару, щоб підтримати їх в останні хвилини. Діти знаходилися у віддаленій за огорожею клітці без даху. Через заметіль і морози лише за чотири дні туди прийшли вартові. За цей час діти замерзли, разом з ними замерз й о. Іван Кипріян, тримаючи янголятко і дитячу руку.

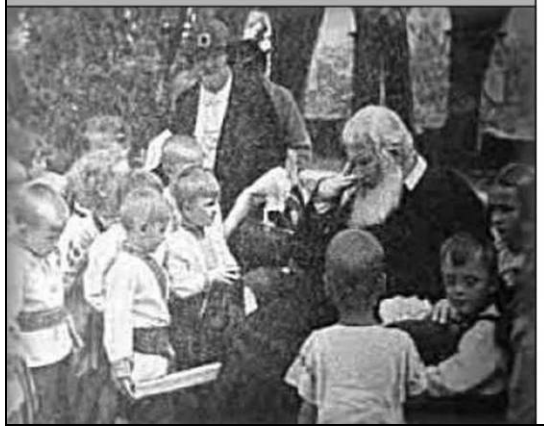
Орнамент, присвячений о. Кипріяну

Митрополит Андрей Шептицький

Андре́й ШЕПТИ́ЦЬКИЙ
(09.07.1865 – 01.11.1944)

Не потоком шумних і галасливих фраз, а тихою й невтомною працею любіть Україну.
А. Шепти́цький

Митрополи́т Андре́й Шепти́цький (світське: Рома́н Мар'я́н Алекса́ндр Шепти́цький) — єпископ Української Греко-Католицької Церкви; з 17 січня 1901 року Митрополит Галицький та Архієпископ Львівський — предстоятель Української Греко-Католицької Церкви. Прихильник неотомізму.

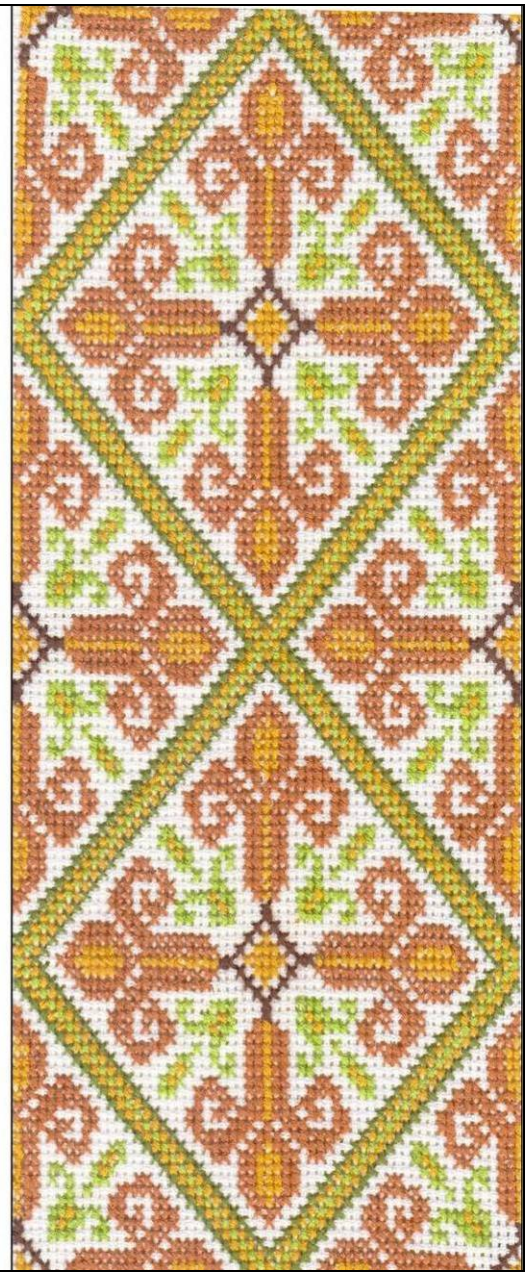
А. Шептицький належить до знатного галицького роду Шептицьких. Доктор права. За мудрі настанови й великі труди він отримав багато народних імен: Український Мойсей, Духовний будівничий, Провідник української нації, Великий митрополит.

За час свого служіння значно розбудував греко-католицьку церкву як в Україні, так і за кордоном. Будучи одним із найбагатших людей Галичини, щедро спонсорував українські культурно-просвітницькі товариства, надавав стипендії молодим митцям. У 1905 заснував Національний музей у Львові і придбав для нього велику кількість експонатів. Підтримував українську економічну діяльність, сприяв відкриттю кооперативів. Як Галицький митрополит був депутатом Віденського парламенту та Галицького сейму, які однак не часто відвідував.

Зазнавав утисків більшовиків. Зокрема у 1939 році НКВДисти розстріляли його брата Лева і всю його сім'ю в родинному маєтку Шептицьких у Прилбичах. По смерті його наступником став Йосиф Сліпий.

Михайло Вербицький був справжнім народним композитором, котрий не лише тонко відчував настрої та мрії громадськості, а й умів своєю музикою збуджувати світлі, піднесені почуття. Саме цим пояснюється величезна популярність його творів, і в першу чергу найславетнішого — пісні-хору "Ще не вмерла Україна".

Орнамент, присвячений А. Шептицькому
Відшито з Його облачення

О. Августин Волошин

Августин ВОЛОШИН (17.03.1874 – 19.07.1945)

Мир людям доброї волі
А. Волошин

Августин ВОЛОШИН—політичний, культурний, релігійний діяч Закарпаття, прем'єр-міністр автономного уряду Карпатської України, президент Карпатської України, Герой України (посмертно). Відомий науковець і педагог, журналіст і видавець, знаний філолог, який досконало володів грецькою, латинською, німецькою, угорською, чеською, словацькою, сербською, болгарською та іншими мовами. У 1897 р. А.Волошин був висвячений і почав служити капеланом в Ужгороді. Того ж року почалася його праця в Ужгородській учительській семінарії. Упродовж майже сорока років він працював професором та директором цієї гімназії, викладав у ній фізику, математику, методику, граматику, стилістику, педагогіку, дидактику, логіку, психологію, педагогічну психологію. Згодом став провідним ученим-педагогом Закарпаття. Очолював Педагогічне товариство Підкарпатської Руси, Підкарпатський банк, був організатором Учительської Громади, почесним головою Товариства «Просвіта», редагував єдину українську газету «Свобода». Активною політичною діяльністю А. Волошин почав займатися з 1918 р. У цьому році він виступив одним із засновників Руської Народної Ради, згодом став Головою Центральної Руської Народної Ради. У 1922 р. став одним із організаторів Народно-християнської партії, у 1923 р. очолив партію. У 1925-1929 рр. обирався послом Чехословацького парламенту від НХП.

Після проголошення автономії Підкарпатської Русі у жовтні 1938 р. А. Волошин став державним секретарем в уряді А. Бродія, а 26 жовтня 1938 р. – прем'єр-мінстром. Після проголошення незалежності Карпатської України 15 березня 1939 р. на засіданні Сойму його було обрано її президентом. Однак відстояти свою незалежність новоствореній державі не вдалося. Під час окупації краю Угорщиною А. Волошин разом з урядом емігрував у Празі. Там читав лекції в Українському Вільному Університеті, поринув у наукове життя й дещо відійшов від політики.

20 травня 1945 р. А. Волошин був затриманий органами СМЕРШу та направлений до внутрішньої тюрми НКВС СРСР у Москві. Йому було висунуто звинувачення «у ворожій діяльності проти Радянського Союзу». Безперервні, з фізичними тортурами і психологічною наругою допити швидко відбилися на слабкому здоров'ї Августина Волошина. 11 липня 1945 р. він помер у тюремній лікарні Бутирської в'язниці в Москві.

Сьогодні ім'я доктора, професора, отця Августина Волошина заслужено і закономірно посіло достойне місце в переліку Героїв українського народу. 15 березня 2002 р. президент України Леонід Кучма підписав указ про присвоєння Президенту Карпатської України (1939 р.) Августину Волошину звання Героя України (посмертно).

Орнамент, присвячений А. Волошину.

Митрополит Іларіон

Іван ОГІЄНКО (14.01.1882 – 29.03.1972)

Народ, що не розуміє сили й значення рідної мови й не працює для збільшення культури її, не скоро стане свідомою нацією й не стоїть на дорозі до державности.

Іван Огієнко

Іван ОГІЄНКО (митрополит Іларіон)— український вчений, митрополит (від 1944), політичний, громадський і церковний діяч, мовознавець, історик церкви, педагог, дійсний член Наукового Товариства імені Тараса Шевченка (від 1922).

Людина енциклопедичних знань... І. Огієнко добре розуміючи, які прогалини були на той час у викладанні й поширені української мови, він ще в студентські роки розробляє серію підручників, посібників і таблиць. Розробив власну концепцію походження й розвитку української мови й культури.

1918 року в Києві виходить друком його "Українська культура".

Того ж року, за правління Скоропадського, Огієнка призначають на посаду ректора новоствореного Кам'янець-Подільського державного українського університету.

Встиг цей учений побувати й на посаді міністра освіти (за Директорії у 1919 році), і міністра ісповідань (віровизнань), і Головноуповноваженим уряду УНР в Кам'янці-Подільському після евакуації уряду до Тарнова.

Перебуваючи на посаді міністра віросповідань, Огієнко визнав пріоритет української мови в церкві, заснував курси української для священнослужителів, розпочав повний переклад Біблії на сучасну мову. 12 червня 1962 року у Лондоні було видано повний фундаментальний том (який включає і неканонічні книги) "Біблії або книг св. Письма старого і Нового Заповіту" на 1529 сторінках. Він належить до найякісніший і найцінніших перекладів у нашій історії.

У квітні 1937 року, після смерті дружини Домініки Данилівни, Огієнко вирішує прийняти постриг. Сталося це 9 жовтня 1940 року в Яблочинському Свято-Онуфріївському монастирі. Так в українській культурі з'явився другий (з часів Ярослава Мудрого) митрополит Іларіон.

Після перебування в Тарнові, потім у Винниках та Львові, він вирішить перебратися до Варшави. Тут у нього народжується ідея видати 30-томну "Бібліотеку українознавства", яку він послідовно втілюватиме все своє життя.

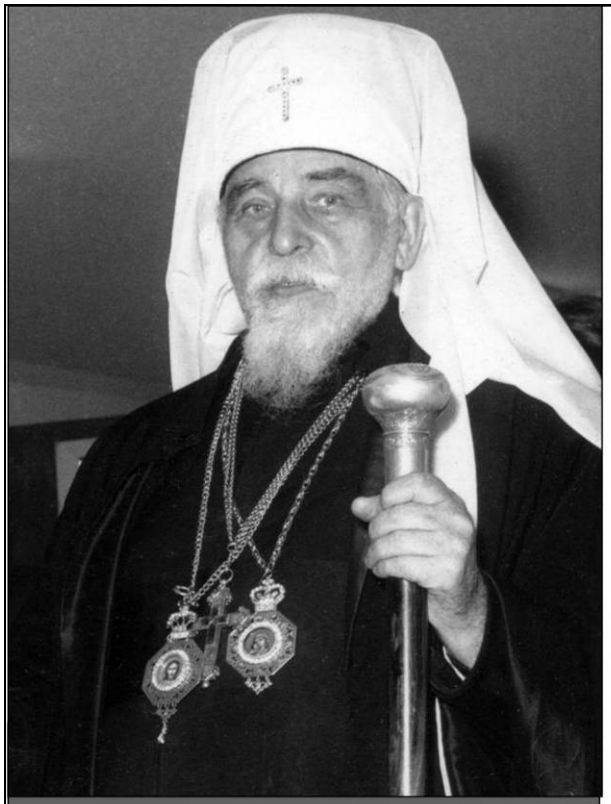
Відомою є і монографія "Дохристиянські вірування українського народу". Особливої пікантності їй додає те, що автор – церковнослужитель – описує й дає етимологію багатьох язичницьких реалій. Ця монографія змушує неабияк замислитися над внутрішніми формами, які досі зберігають сучасні слова. За все своє життя Огієнко-Іларіон написав більше півтори тисячі наукових і публіцистичних праць, доступ до більшості з яких і сьогодні є обмеженим.

І наостанок не можна оминути того факту, що саме Іван Огієнко є справжнім автором уже народної пісні "Не питай, чого в мене заплакані очі", "Десяти мовних заповідей свідомого громадянина", а також це саме з його ініціативи було запроваджено святкування Дня соборності України 22 січня.

Орнамент, присвячений митрополиту Іларіону

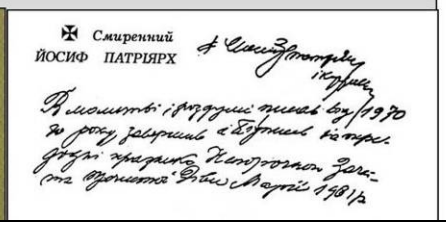

Митрополит Йосип Сліпий

Йосип СЛІПИЙ
(17.02.1892 - 07.09.1984)

"Не спокушайся, отже, а будь оборонцем невільних і терплячих Твоєї Церкви-Матері! Будь живим свідком братолюбія".

(Заповіт Й. Сліпого)

Йосип Сліпий - Верховний Архієпископ, Кардинал і Митрополит - народився в селі Заздрість, Теребовельського повіту. Дід Йосипа мав сільське прізвисько «Сліпий», яке походило від одного з предків, якого у 1709 росіяни осліпили за те, що він воював під Полтавою проти царя Петра І на стороні гетьмана Івана Мазепи.

Вивчав богослов'я у Львові, закінчив філософські і богословські студії в Інсбруку (Австрія), де дістав ступінь доктора теології. Потім переїхав на навчання до Рима, де дістав ступінь „Магістер Аґреґатус". Був ректором Львівській духовній семінарії (від 1925 р.), а в 1929 році – новоствореної Богословської академії. 1 листопада 1944 року, після смерті Митрополита Андрея Шептицького, перейняв провід Української Греко-Католицької Церкви.

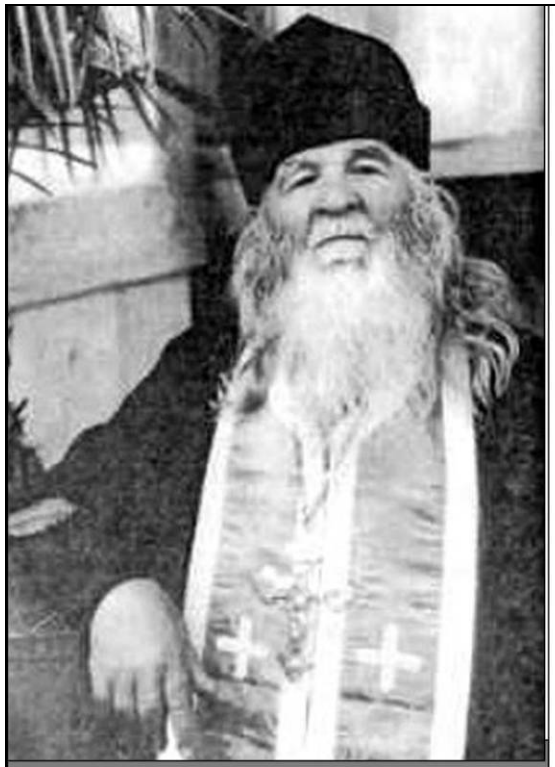
11 квітня 1945 року був заарештований більшовиками і засуджений на 8 років каторги і примусової праці в Сибіру. Після закінчення цього терміну, без жодної причини засуджений вдруге на невизначений термін. У 1957 році засуджений втретє – на сім років каторжний робіт.

Завдяки втручанням Папи Івана XXIII та президента США Кеннеді його було звільнено у 1963 році для участі у Другому Ватиканському Соборі. Упродовж наступних двадцяти років Патріарх Йосиф намагався активізувати життя Української Греко-Католицької Церкви на Заході. Він заснував Український Католицький університет і збудував Церкву Святої Софії в Римі. Написав багато наукових праць, котрі мають двадцять томів. 7 вересня 1984 року Патріарх Йосиф помер у Римі. Папа Іван Павло II, прощаючись із його тілом в соборі Святої Софії, сказав: «Це був великий чоловік. Він змагався за справедливу справу». У 1992 році його останки перевезли до Львова, де вони були поховані в Архикатедральному соборі Святого Юра.

Орнамент, присвячений Й. Сліпому.
Відшито за орнаментом Його облачення

Преподобний Амфілохій Почаївський

Преподобний Амфілохій ПОЧАЇВСЬКИЙ (10.12.1894 – 01.01.1971)

Є нація українська, і повинна бути держава українська. Але ми безсилі, ми не маємо зброї. Наша зброя - Святий Хрест, Святе Євангеліє і Свята вода!

Амфілохій Почаївський

Преподобний Амфілохій Почаївський (у світі Яків Головатюк) — священик Українського екзархату Руської православної церкви, схиігумен Почаївської лаври. Святий, чудотворець, старець. Особливе визнання йому приніс дар вказувати місця переломів без допомоги рентген знімків, вправляти вивихи, лікувати переломи та знімати біль у суглобах. Лікування він проводив безкоштовно. Так як йому вдавалося зцілювати тих, від кого відмовилися медики, то лікарі почали вимагати від намісника Лаври заборонити практикувати недипломованому лікарю. Та незважаючи на це, подвижник продовжував надавати благодатну допомогу тим, хто її потребував. Люди все одно ходили до старця, і серед цих людей були й чільні діячі КПРС. Згідно зі спогадами учасників національно-визвольних змагань, він неодноразово таємно допомагав пораненим воякам УПА. Старець переодягався в мирський одяг, тому зцілені не знали, хто саме їм допоміг. В політику не вникав, проте говорив: “Є нація українська, і повинна бути держава українська. Але ми безсилі, ми не маємо зброї”. “Я весь час молюся. І моя молитва сильна. Скільки я буду жити, стільки буду молитися за тих наших дітей, що полягли, і котрі вціліли, і за тих, які страждають на засланні. Я за всіх них молюся”. Тому Святий Амфілохій вважається одним із православних душпастирів УПА. Проте він зазнав гоніння та утисків й з боку власного ж середовища. Через заздрощі йому не давала спокою тодішня братія Почаївської Лаври, виганяючи мешкати то в каплиці на монастирському цвинтарі, то на скиту. Переслідувала радянська влада, намагаючись кинути за грати. Але він нікого не боявся. Виганяв міліціонерів із Троїцької церкви Лаври (не давши перетворити її на склад), воскресав мертвих, втрапляв у психлікарню і неушкоджений виходив з неї... Його розстрілювали, хотіли скинути з монастирського парапету... Одного разу за завданням "органів" його намагався вбити навіть рідний племінник, кинувши взимку напризволяще в лісі. Його знайшли майже мертвим, відвезли в Лавру.

12 травня 2002 р., схиігумен Амфілохій рішенням Священного Синоду Української Православної Церкви, урочисто канонізований як преподобний Амфілохій.

Орнамент, присвячений преподобному Амфілохію Почаївському

Патріарх Мстислав І

Патріарх Мстисла́в І (10.04.1898 — 11.06.1993)

«У нічим не позначених масових похованнях, у вічній мерзлоті півночі, під танцювальними майданчиками, під новобудовами ніхто не знайде костей поморданих ієрархів, пастирів, вірних української Церкви».

Степан СКРИПНИК

Мстисла́в І (Степан СКРИПНИК) - визначний український церковний діяч, патріарх Київський і Всієї України УАПЦ, перший в історії України патріарх Київський і всієї Руси-України УПЦ (КП), Первоієрарх УАПЦ в Діаспорі. Рідним дядьком Степана Скрипника був Симон Петлюра.

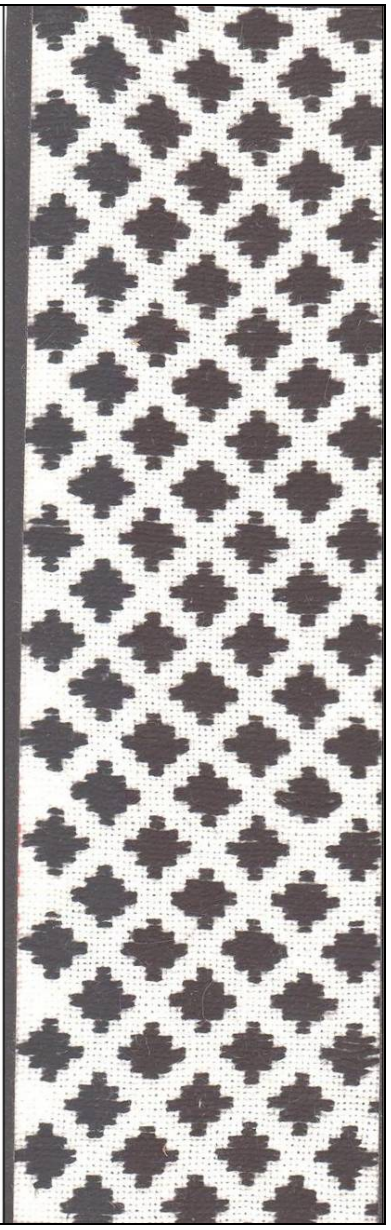
Не так часто траплявся в українській історії діяч, котрий служив своєму народові і зброєю вояка, і чином політика, і словом священика. С. Скрипник брав участь у боях проти червоних у 1918–1921 роках. Був особистим ад'ютантом Головного Отамана УНР Симона Петлюри. У 1930 році, був обраний послом до Польського сейму, де захищав права українців у Польщі. З початком німецько-радянської війни на українських землях, з яких відступила Червона армія, долучився до відродження Української Автокефальної Православної Церкви. Отець Мстислав був заарештований гітлерівцями та ув'язнений у тюрмах Чернігова і Прилук.

З 1944 р. жив за кордоном. Збудував церковно-меморіальний комплекс у Саут-Баунд-Бруку. 18 листопада 1990 року в Соборі святої Софії в Києві відбулася його інтронізація: став першим Патріархом УАПЦ. Після створення 1992 р. УПЦ КП, проголошений її Предстоятелем з титулом Патріарха.

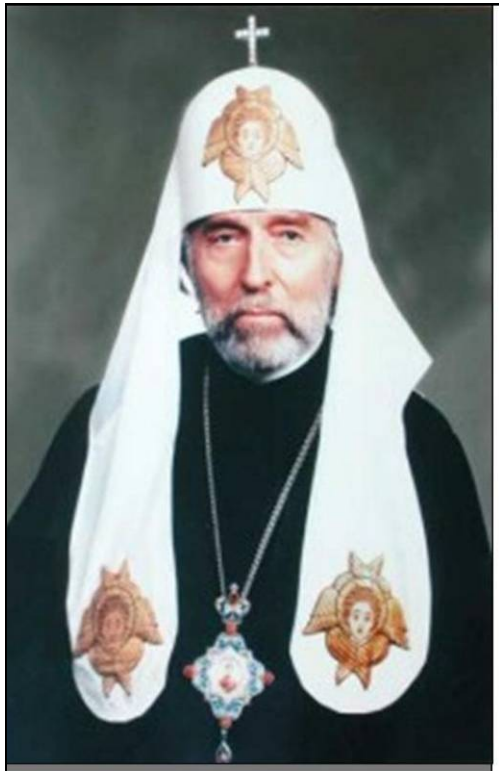
Кончина патріарха Мстислава знаменувала фактично розкол в українському православ'ї. Цей розкол не подолано ще й досі. Проте духовні уроки владики Мстислава закликають саме до цієї єдності, до органічного поєднання справи духовного відродження зі справою відродження національного, якій все своє життя і служив Степан Скрипник, Патріарх Мстислав.

Антимінс Патріарха Мстислава 1
Художник М. Стратілат

Орнамент, присвячений патріарху Мстиславу 1. Відшито з Його антимінса.

Патріарх Володимир І

Патріарх ВОЛОДИМИР І (09.12.1925 – 14.07.1995)

«Україна мусить стати незалежною, демократичною, духовно багатою, матеріяльно забезпеченою, з високим рівнем розвитку освіти, науки, національною за суттю, змістом і формою культури державою».

В. Романюк

Володимир І (Васи́ль РОМАНЮ́К} – український православний релігійний діяч, богослов, Патріарх Київський і всієї Руси-України УПЦ Київського Патріархату (1993–1995). Від 1979 р – член Української Гельсінської Групи. Понад 20 років відбував покарання за «антисовєцьку агітацію і пропаганду» в Мордовії та Магаданській області. КДБ був визнаний особливо небезпечним рецидивістом.

Був одним із фундаторів УПЦ Київського Патріархату (заснована у червні 1992). Після смерті Патріарха Мстислава став місценаглядачем Патріаршого престолу (14 червня 1993) із возведенням у сан митрополита.

На Всеукраїнському Православному Соборі 21 жовтня 1993 року обраний Патріархом (інтронізований 24 жовтня у Софійському соборі).

Помер Володимир від четвертого інфаркту. Згідно з деякими джерелами знайдений мертвим 14 липня 1995 року за нез'ясованих донині обставин.

18 липня 1995 року спроба поховати тіло у Софійському соборі наштовхнулася на опір з боку духовенства УПЦ Московського Патріархату та силові дії з боку загонів спеціального призначення МВС України.

Похований біля брами св. Софії у Києві.

За словами професора Київської богословської академії доктора Дмитра Степовика, цей «"чорний вівторок" назавжди залишиться незмивною плямою гріха на тодішньому політичному керівництві нібито незалежної на той час України.

Орнамент, присвячений Патріарху Володимиру 1. Відшито за орнаментом Його облачення.
Національний музей історії України.

Патріарх Філарет

Патріарх Філарет (Михайло ДЕНИСЕНКО) (23.01.1929)

Чиста совість ніколи не помилиться.

Патріарх Філарет

Філаре́т (*в миру:* Михайло Денисенко) - український православний церковний діяч, архієрей. Третій предстоятель Української православної церкви Київського патріархату (УПЦ КП).

М. Денисенко народився у селі Благодатному Амвросіївського р-ну Донецької обл. Випускник Московської духовної семінарії Російської православної церкви. 1950 року прийняв монашество, отримавши ім'я Філарет.

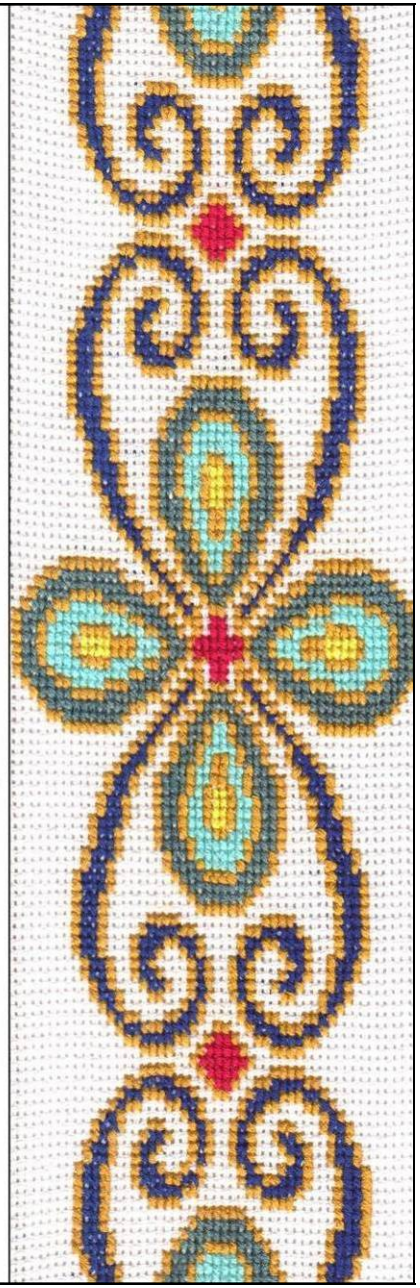
1990 року Філарет Ініціював створення Української православної церкви в складі Московського патріархату (УПЦ МП), став її першим митрополитом (1990-1992). Внаслідок здобуття Україною незалежності виступив поборником української церковної самостійності. 1992 року створив незалежну від Москви Українську православну церкву Київського патріархату, за що російські ієрархи відлучили його від Церкви й піддали анафемі, а митрополитом УПЦ МП 11.06.1992 р став Володимир (Сабодан).

25.06.1992 р. відбувся Всеукраїнський Помісний Собор, на якому проголошено об'єднання частини Української Православної Церкви і Української Автокефальної Православної Церкви в єдину Українську Православну Церкву Київського Патріархату (УПЦ КП). Собор визнав незаконним рішення Архієрейського Собору РПЦ і обрав Патріархом Київським і всієї Руси-України митрополита Мстислава (Скрипника). Митрополита Філарета було обрано Заступником Патріарха Київського і всієї Руси-України. Цю посаду він обіймав і при предстоятелі Володимирі (Романюку), який очолював УПЦ КП після смерті Мстислава до 1995 року.

У жовтні 1995 року на Всеукраїнському Помісному Соборі митрополит Філарет був обраний Патріархом Київським і всієї Руси-України.

Він плідно працює над розбудовою Помісної Православної Церкви в Україні, робить чимало і для об'єднання православних віруючих України в лоні Української Православної Церкви Київського Патріархату.

Орнамент, присвячений Патріарху Філарету.
***Відшито з** першого облачення Св. Патріарха Філарета*

ДІЯЧІ КУЛЬТУРИ

Роксолана

РОКСОЛАНА
(Настя ЛІСОВСЬКА)
((1502 –1505) – 1566)

"... для сучасників, особливо ж для нащадків, ця жінка явилася не лише всемогутньою, мудрою і незвичайною в своїй долі, але і злочинною, отакою леді Макбет з України. Цьому сприяли неперевірені, а деколи і просто вигадані донесення з Цареграда послів. "

П . Загребельний

РОКСОЛАНА – спершу наложниця, а потім — дружина Сулеймана I Пишного, султана Османської імперії. На думку історика Володимира Грабовецького, справжнє ім'я Роксолани не збереглося, тому умовно в XIX столітті дослідники назвали її Настею Лісовською. Історик-тюрколог Олександр Галенко вважає, що її оригінальне ім'я Олександра або Настя Лісовська. Польський письменник Самуель Твардовський в описі дипломатичної місії до Стамбула 1621-1623 років, у якій він сам брав участь, стверджував, що Роксолана була донькою звичайного православного священика з Рогатина — невеликого містечка в Західній Україні. За версією польського поета Мавриція Гославського — Роксолана родом з містечка Чемерівці Хмельницької області. Олександр Галенко вважає, що припущення про таке її походження теж належать до XIX століття і не спирається на надійні докази. Існує версія, що обидва варіанти можливі — народитися Лісовська могла в Чемерівцях, а вирости — в Рогатині, куди переїхав батько. Між 1518 і 1520 роками була захоплена в полон. За версією сучасника Роксолани Михайла Литвина, її полонили кримські татари. Імовірно, була продана на жіночому невільничому ринку Аврат Пазари в Стамбулі. З початку правління Роксолани розпочався період, який історики називають «*правління привілейованих жінок*», «*правління султан*» або *"жіночий султанат"* — період впливу дружин султанів на своїх чоловіків (друга половина XVI — перша половина XXVII століття). Ймовірно, як дружина султана, сприяла безпечному перебуванню в Стамбулі Дмитра "Байди" Вишневецького у 1553-1554 роках. Деякі історики вважають, що Роксолана піклувалася і про свою батьківщину — нібито вона докладала зусиль для звільнення своїх співвітчизників, запобігала набігам татар.

Орнамент, присвячений Роксолані

Маруся Чурай

Мару́ся ЧУРА́Й
(1625–1653)

Над моєю хатиною чорна хмара, стала.
А на мене, молодую, поговір та слава!
Ой я тую чорну хмару крилом розмахаю.
Перебуду сей поговір, перебуду й славу.
М. Чурай

Мару́ся ЧУРА́Й — напівлегендарна українська народна співачка та поетеса часів Хмельниччини, яка, за переказами, жила в Полтаві. Їй приписують авторство низки відомих у народі пісень: «Ой не ходи, Грицю», «Котилися вози з гори», «Засвіт встали козаченьки» та інші.

За́світ встали козаченьки
В похід з полуночі,
Заплакала Марусенька
Свої ясні очі.

Не плач, не плач, Марусенько,
Не плач, не журися,
Та за свого миленького
Богу помолися.

Стоїть місяць над горою,
Та сонця немає,
Мати сина в доріженьку
Сльозно проводжав.

Прощай, милий мій синочку,
Та не забувайся,
Через чотири неділеньки
Додому вертайся!

Ой рад би я, матусенька,
Скоріше вернуться,
Та щось кінь мій вороненький
В воротях спіткнувся.

Ой бог знає, коли вернусь,
У яку годину.
Прийми ж мою Марусеньку,
Як рідну дитину.

Прийми ж її, матусенько,
Бо все в божій волі,
Бо хто знає, чи жив вернусь,
Чи ляжу у полії

Яка, ж би то, мій синочку,
Година настала,
Щоб чужая дитиночка,
За рідную стала?

Орнамент, присвячений М. Чурай

Григорій Сковорода

Григорій СКОВОРОДА (03.12.1722 - 09.11.1794)

«Більше думай і тоді вирішуй».
Г. Сковорода

Григорій Сковорода — філософ Як і всім просвітителям, філософії Сковороди був властивий пантеїзм (вчення, що ототожнює Бога і природу, тобто стверджує, що світ є двоєдиним — органічним злиттям Духа і матерії). Основним предметом філософії, твердив Сковорода, є людина, її внутрішній світ і діяльність, інтереси й прагнення, здоров'я і щастя.

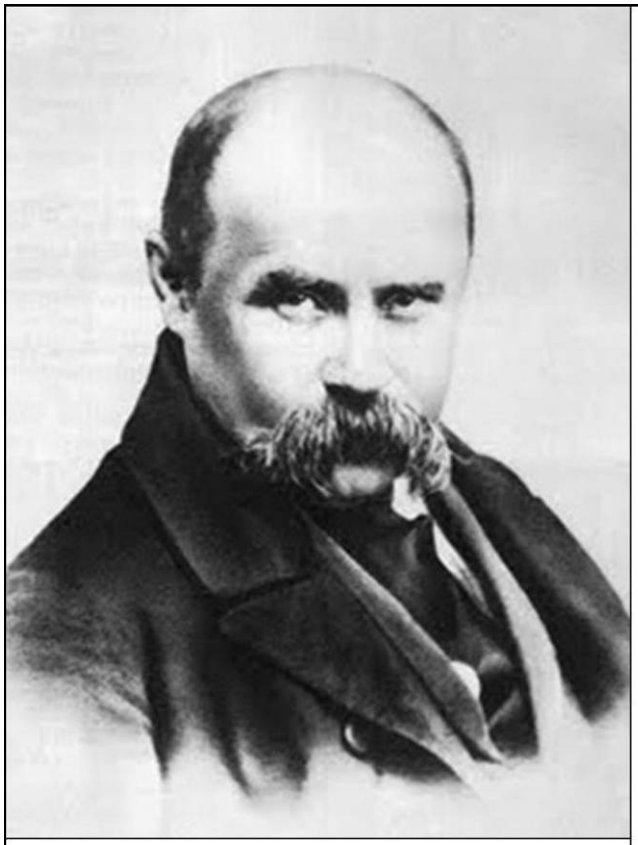
Ідею «пізнай себе самого», висунуту давньогрецькими філософами (Сократом, Платоном та ін.) ще за п'ятсот років до нашої ери, Сковорода підніс і розвинув далі. Пізнати себе людині потрібно для того, щоб виявити здібності, закладені в неї самою природою, усвідомити свої фізичні й розумові можливості та особливості характеру. Це дасть змогу обрати відповідний рід трудової діяльності — «сродну працю». Трудитися слід для того, щоб забезпечити свої духовні й тілесні потреби і приносити користь суспільству. Сам процес виконання «сродної праці» та усвідомлення того, що результати її високоякісні, корисні суспільству й собі, роблять людину щасливою.

Г.Сковорода був співцем праці. Він бачив у ній основу і смисл життя. «Жизнь и дело есть одно и то же»,— твердив він.

Свої філософські твори Г. Сковорода писав так, щоб вони були зрозумілі не тільки освіченим людям, а й неосвіченим — будили їхню свідомість, учили думати, змушували замислюватися над різними явищами життя. Вважаючи, що пробудження народу відбудеться поступово — в міру підвищення рівня освіти й моральної досконалості, Г. Сковорода не дає відповіді на запитання про те, хто керуватиме новим суспільством, якою може бути «його структура».

Орнамент, присвячений Г. Сковороді

Тарас ШЕВЧЕНКО
(09.03.1814 – 10.03.1861)

Раз добром нагріте серце
вік не прохолоне.
Т. Шевченко

Тарас ШЕВЧЕНКО – геніальний поет, мислитель і художник-академік, який сягнув вершин української і вселюдської культури. Його називають основоположником нової української літератури й літературної мови, новатором у сфері мистецтва.

Своєю творчістю Т. Шевченко завершив процес становлення нової української культури й разом з тим почав нову епоху в її історії. Наділений від природи могутнім талантом, він виявив у собі найхарактерніші риси українського народу, життя якого, від минувшини до будучини, він устиг звідати і виявити це у пророчо-поетичному слові — «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє». Сам Т. Шевченко високо проніс людську гідність у неволі й на волі, серед простого люду й у великосвітському товаристві. «Наш-бо селянин, двигаючи на собі почесний тягар вікових національних обов'язків і бувши фактично спадкоємцем періодично відмираючої шляхти, — є, може, найбільшим аристократом серед селянства Європи», — таку проникливу соціокультурну характеристику дав Т. Шевченко своєму народові. Так, як Тарас любить свою землю — Україну, можна любити тільки неню. Тому так пронизливо-щиро, з нещадно-болючим докором та благанням звертається він до всіх своїх земляків, аби кожен серцем осягнув свою землю, пройнявся духом рідної мови й збагнув духовну сутність історичного життя свого народу.

Орнамент відшито з сорочки Т. Шевченка

Маркр Вовчок

Марко ВОВЧОК (Марія Вілінська) (22.12.1833 – 10.08.1907)

«... брехнею світ перейдеш, та назад не вернешся...»

Марко Вовчок «Чортова пригода»

Рабы, выбившиеся на волю не сами, не своею силою и борьбою, а выпущенные по великодушию господина или освобожденные силою обстоятельств, всегда чувствуют особенное удовольствие , когда могут наложить ярмо на других.

Марко Вовчок «Живая душа»

Сей світ — як маків цвіт; як-то на тім буде!

Марко Вовчок

Що наша копійка? Кров'ю обкипіла!

Марко Вовчок

Не всі, голубе мій, в морі топляться - більше в калюжах.

Марко Вовчок

Марко Вовчок – одна з найцікавіших жінок-письменниць XIX століття, "українська Жорж Санд" – авторка повістей "Інститутка", "Три долі" тощо.

Її твори мали антикріпацьке та історичне спрямування.

Марко Вовчок — основоположниця дитячої української прози. У середині XIX століття вона була єдиною українською жінкою-письменницею. Вовчок жила в умовах, коли жіноцтво було обмежене у правах, вела активне публічне життя і заробляла письменницькою працею.

Народилася в Росії, українську мову вивчила в зрілому віці, що не завадило їй увійти до канону української літератури.

З творчістю Марка Вовчка зросла міжнародна роль української літератури. За свідченням Петка Тодорова, проза письменниці у 1860—1870-х рр. мала вирішальний вплив на розвиток болгарської белетристики.

Твори Марка Вовчка за її життя, починаючи з 1859, з'являлися в чеських, болгарських, польських, сербських, словенських перекладах, виходили у Франції, Англії, Німеччині, Італії й інших європейських країнах.

Орнамент, присвячений М. Вілінській

Павло ЧУБИНСЬКИЙ 15 (27) січня 1839 - 17 (29) січня 1884

Павло́ ЧУБИ́НСЬКИЙ – відомий укр. вчений-етнограф, фольклорист, поет і журналіст, юрист, активний діяч українського національного руху на Правобережній Україні, автор тексту Гімну України.

Павло Чубинський працював у надзвичайно складних умовах переслідування царським урядом української культури і за своє недовге життя встиг зробити стільки, що, за висловом його друга і співробітника Федора Вовка, його заслуг вистачило б і на декількох професіональних учених. Його етнологічні і фольклористичні дослідження донині слугують важливим підґрунтям розвитку вітчизняної наукової думки.

Вірш Павла Чубинського "Ще не вмерла Україна став неперевершеним виразником загальнонаціональних устремлінь, символом нації.

В основу тексту пісні "Ще не вмерла Україна" на музику М. Вербицького, Павло Чубинський поклав мотиви з мазурки "Єще Польска нє зґінела" та пісні сербських повстанців, де були слова "Серце бієі кров ліє за нашу свободу".

Текст був написаній за півгодини у 1862 році в Києві на вулиці Великій Васильківській, 122, у домі купця Лазарєва, де автор квартирував.

Вперше вірш опублікували у 4-му номері львівського часопису «Мета», який вийшов у грудні 1863-го року. У Царській Росії пісня «Ще не вмерла Україна» вперше була опублікована лише 1908 р. в антології Українська Муза.

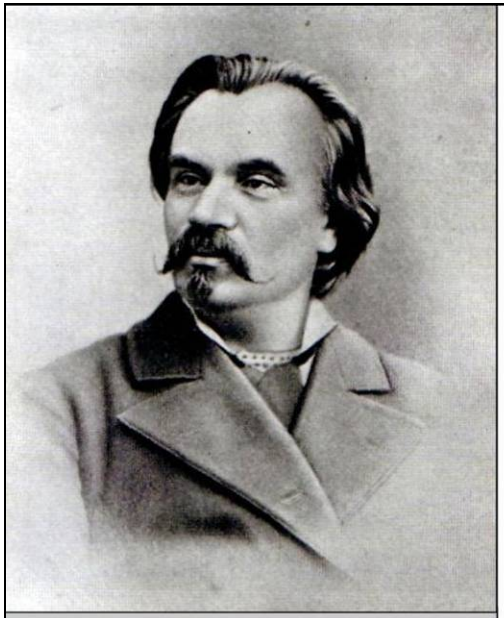
6 березня 2003 набув чинності Закон України «Про Державний Гімн України», № 602-VI, у 1-й статті якого зазначено: «Державним Гімном України є національний гімн на музику М.Вербицького зі словами першого куплету та приспіву П.Чубинського в такій редакції:

„Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Приспів:
Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду"»

Орнамент, присвячений П. Чубинському

Михайло Старицький

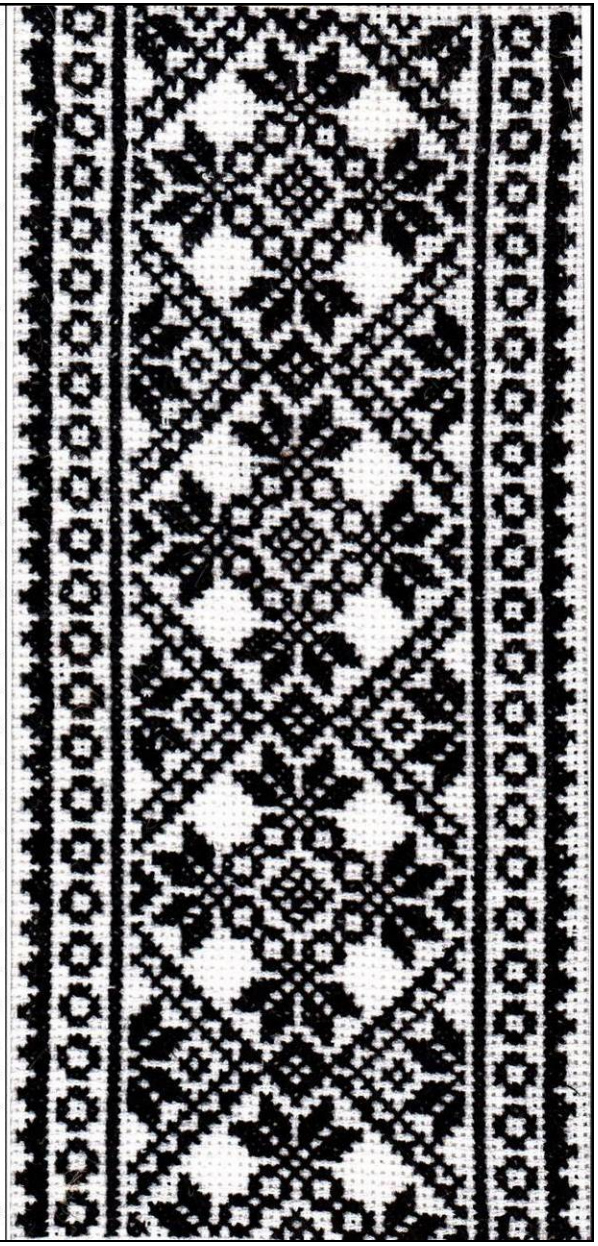

Михайло СТАРИЦЬКИЙ (14.12.1840 – 27.04.1904)

Живеш на Україні, то знай її мову!
М. Старицький

Михайло СТАРИЦЬКИЙ – фундатор українського професійного театру, письменник, автор слів-неологізмів: "мрія", "байдужість", "чарівливий", "пестливий", "завзяття, нестяма".

У 1860 р. Старицький терміново переводиться до Київського університету, де стає членом Київської (Старої) громади. Родичі та друзі М. Драгоманов, М.Старицький, М. Лисенко, П.Косач відкривають власним коштом недільні школи та бібліотеки працюють у них. Коли в травні 1861 р. було перепоховання Т. Шевченка, київські студенти М.Драгоманов, П.Косач, Т.Рильський, М.Лисенко, М.Старицький упряглися в траурний повіз і Ланцюговим мостом, а потім Дніпровською набережною доправили його до церкви Різдва на Подолі. У Києві Старицький разом з Лисенком заснували Товариство українських сценічних аматорів. Здійснили спочатку аматорську постановку опер, оперет, а потім на професійній сцені — 13 власних п'єс. Так склалася відома трупа корифеїв. Іван Франко писав: *"Склалося товариство, якого Україна не бачила ні до, ні після"*. У 1883 р. М. Старицький як антрепренер очолив українську професійну трупу під режисурою М. Кропивницького, до якої ввійшли талановиті актори: М. Садовський, М. Заньковецька, П. Саксаганський, І. Карпенко-Карий. Київський генерал-губернатор Дрентельн заборонив українським театрам виступати на території свого губернаторства, куди входили Київська, Волинська, Подільська губернії. Такі перешкоди чинили також місцева влада й поліцмейстери інших міст України. Десять років М. Старицький віддав театру, поки геть не розорився. З того часу Старицький став кабінетним письменником (жив на гонорари): захоплено виспівав трилогію про Богдана, "Останні орли", "Облога Буші", "Руїна". Митець відійшов у вічність вранці 27 квітня 1904 р. від серцевого нападу. Похований М. Старицький на Байковому цвинтарі в Києві.

Орнамент віл шито з сорочки М. Старицького

Христина Д. Алчевська

Христина Д. АЛЧЕВСЬКА (16.04.1841–15.08.1920)

Учні Олексіївської школи. Початок XX століття.

Українці ще досита не навчилися шанувати своїх діячів.
Христина Д. Алчевська

Христина Данилівна Алчевська - український педагог і народний просвітитель, публіцист, автор методики навчання грамоті дорослих, віце-президент Міжнародної ліги освіти (1889).

У Харківській приватній недільній жіночій школі, створеній нею 1862 року, безплатно викладали понад 100 учителів. У своїй практиці вони використовували передові освітні методики. До Алчевської приїздили педагоги з України, Кавказу, Росії вчитися, як зорганізувати школи такого типу й вести в них заняття. Робота школи була представлена на всесвітніх форумах у Москві, Нижньому Новгороді, на Антверпенській, Брюссельській, Чиказькій і двох Паризьких міжнародних педагогічних виставках. Унікальним явищем у діяльності цієї школи став музей наочних посібників (таблиць, картин, альбомів, історичних та географічних карт, манекенів, чучел тощо). Такого не мала жодна початкова школа Російської імперії. Вісім років школа існувала нелегально, заняття відбувалися вдома у Алчевської, а в 1896 році за проектом А.Н. Бекетова для школи збудували власну споруду. Серед усіх недільних шкіл Російської імперії цей будинок був першим, який став власністю школи. Школа проіснувала до 1919 року. Тут в різний час здобули освіту майже 17 тис. жінок.

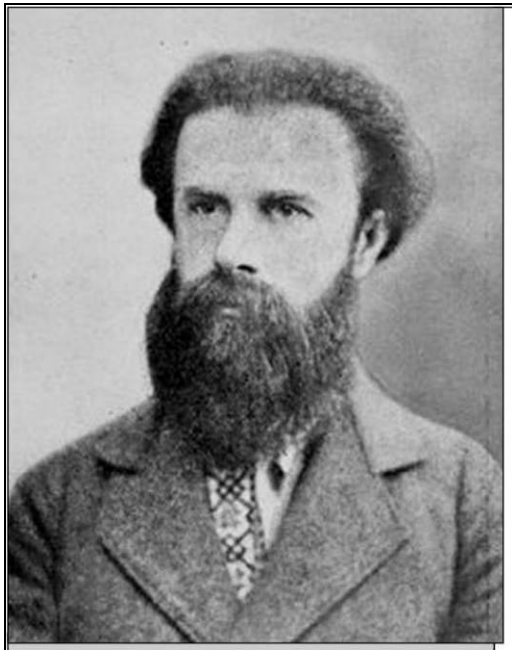
У 1879 році Христина влаштувала на власні кошти подібну до Харківської недільну школу в селі Олексіївці на Катеринославщині (тепер - м. Алчевськ, Луганська обл.), в якій вчителював письменник Б. Грінченко.

Педагогічна діяльність Алчевської здобула всесвітнє визнання на Міжнародному конгресі приватної ініціативи у справі народної освіти (Франція, 1889). Христину Данилівну Алчевську було обрано віце-президентом Міжнародної ліги освіти. Багато освітніх товариств обрали її своїм почесним членом, вона удостоєна найвищих нагород – золотих та срібних медалей Московського й Петербурзького товариств поширення в народі писемності, почесних дипломів.

Орнамент, присвячений Х. Алчевській

Михайло Драгоманов

Михайло ДРАГОМА́НОВ
6 (18).09.1841 — 20.06 (02.07) 1895

Лишень тоді, коли ми покажемо свою силу хоч на частині своєї землі, зверне на нас увагу і Європа.

М. Драгома́нов

Михайло ДРАГОМА́НОВ (або Драгома́нів) — український публіцист, історик, філософ, економіст, літературознавець, фольклорист, громадський діяч, визначний ідеолог українців-автономістів. Доцент Київського університету (1864–1875). Професор Вищої школи у Софії (1889–1895). Брат О. Пчілки, дядько Л. Українки.

Суспільно-політична і наукова діяльність М.П. Драгоманова припадає на 60–90-ті роки Х1Х ст. В історії Росії, України і Західної Європи це був надзвичайно складний період, коли значно посилився визвольний рух трудящих. М. Драгоманов був не тільки свідком, а й активним діячем соціальних процесів в Україні 1859–1861 рр. Беззаперечним є факт, що в історії передової суспільно-політичної думки в Україні після смерті Т.Г. Шевченка і до появи наприкінці 70-х років програмних статей І.Франка з питань соціології, історії і літературної критики провідне місце належить Михайлові Драгоманову.

М. Драгоманов - один із організаторів «Старої громади» у Києві. Це об'єднання було формою пробудження свідомості національної інтелігенції, спрямованої до пізнання української історії, культури, народного побуту, права. Пізніше, у 1870-х рр., з'явилися нові, «молоді» Громади, в статутах яких уже стояло питання про «самостійне політичне існування» України з «виборним народним правлінням». Наступ реакції, запровадження утисків проти відроджуваних проявів української культури змусили М. Драгоманова виїхати за кордон і стати політичним емігрантом.

Восени 1876 М.Драгоманов створив у Женеві громадсько-політичний збірник «Громада». Було видано 5 томів збірника. Головне завдання «Громади» — дати якнайбільше матеріалів для вивчення України і її народу, його духовних починань і прагнення до свободи і рівності серед світової спільноти. М. Драгоманов писав: «Наївно ждати, щоб загал людей, навіть найгуманніших, турбувався з-за других лишень того, що їх б'ють... Мало хіба кого б'ють на земній кулі?! Люди інтересуються звичайно лишень тими, хто одбивається, – і таким лишень звичайно і помагають... По всьому виходить, що лік, хоч не скорий і важкий, на українські лиха лежить в руках самих українців...». М. Драгоманов помер і похований у м. Софії (Болгарія).

Орнамент відшито з сорочки М. Драгоманова

Іван Пулюй

Іван ПУЛЮЙ (02.02.1845 - 31.01.1918)

Нема більшого гонору для інтелігентного чоловіка, як берегти свою і національну честь та без нагороди вірно працювати для добра свого народу, щоб забезпечити йому кращу долю.

Іван Пулюй

Іван ПУЛЮЙ - перший український фізик зі світовим ім'ям, винахідник "Х"- променів, експериментатор, перекладач Біблії та Псалтиря, національно-культурний діяч.

До кінця ХХ ст. ім'я патріота й видатного науковця в Україні було не відоме. «... У працях Пулюя вперше у світі було опубліковано зображення скелета дитини, зроблене завдяки Х-променям, він першим вказав на можливості їх використання в медицині» — стверджує дослідник історії української науки професор Василь Шендеровський. Але не Пулюй, а Ретген запатентував пристрій з Х-випромінюваннями, хоча і знав, що його 12 роками раніше винайшов українець. Чому Пулюй своєчасно не запатентував свій винахід? Пояснює професор Шендеровський: «Він зробив багато для розуміння природи Х-променів. Але не все до кінця було зрозуміло, адже тільки 1897 року відкрили електрон, природу будови ядра не було з'ясовано до кінця. А Пулюй ніколи не дозволяв собі, маючи певне ім'я у наукових колах, публікувати ті роботи, які до кінця не розумів».

Видатний науковець Іван Пулюй і на чужині служив Україні. Науковець підтримав студентський рух за те, щоб у Польщі навчання українців вели їхньою рідною мовою. Коли ліквідували кафедри з українською мовою викладання й багато студентів відрахували з університетів, Іван Пулюй разом з Іваном Горбачевським створив спеціальний фонд, щоб допомогти українським студентам влаштуватися до європейських університетів. Крім того, саме Іван Пулюй, який вільно володів 15 мовами, доклав титанічних зусиль, щоб разом із П. Кулішем та І.Нечуєм-Левицьким перекласти й видати українською мовою Біблію. У розпал Першої світової війни Пулюй видав дві фундаментальні праці про ситуацію в Україні та її роль на тодішній геополітичні арені. У праці «Україна та її міжнароднє значення» він писав: «Якщо має бути протиставлена дієва заслона проти загрозливої сили російського велетня, то має бути звільнена Україна, ця основа розвитку російської влади, в інтересах найбільш можливої стабільности миру в Європі». Зрозуміло, чому за радянські часи замовчувалося ім'я Івана Пулюя.

Орнамент, присвячений І. Пулюю

Олена Пчілка

Олена ПЧІЛКА (5(17).07.1849 – 04.10.1930)

Треба з тим псуванням нашого народного скарбу боротися, треба нам черпати з чистого джерела народної творчости української!

О. Пчілка

Оле́на ПЧІ́ЛКА (Ольга Косач) - письменниця, перекладачка, етнограф, публіцистка, громадська діячка, перша в Україні жінка-академік, перша в Україні знавець народної вишивки.

Вона разом з Петром Косачем, виховавши своїх 6-х дітей свідомими українцями, власним досвідом довели важливість наповнення українським змістом щоденного життя. Михайло Старицький «ставив усім на зразок пані Косач, яка в своїй родині викинула з ужитку всяку московщину». О. Пчілка, серйозно й наполегливо працює над народними узорами, друкує їх. У Франції на всесвітній виставці вона в павільйоні Росії представила альбом «Українських народніх узорів» з ґрунтовною передмовою, де порівнює українські орнаменти з сусідніми культурами. З'являється висновок, що українська культура — самобутня. Рецензії на цю розвідку виходили в австрійській, французькій пресі. Альбоми О. Пчілки починають використовувати для викладання орнаментики в Паризькій академії мистецтв.

О. Пчілка зробила чимало перекладів і переспівів світової класики. Їй належить поважне місце в українській дитячій літературі. Національні і соціальні мотиви становили основний зміст літературних творів Олени Пчілки. Вона показувала, як національно свідома українська молодь в добу глухої реакції шукала шляхів до визволення свого народу.

За антибільшовицькі виступи Олена Пчілка була заарештована в Гадячі. Після звільнення виїхала в Могилів-Подільський, де перебувала до 1924 року, а відтоді до смерті жила в Києві, працюючи з 1925 року в комісіях Української Академії Наук, членом-кореспондентом.

Орнамент відшито за схемою , розміщеною в книзі О. Пчілки "Золоті дні золотого золотого дитячого віку"

Марія Заньковецька

Марія ЗАНЬКОВЕЦЬКА (22.07.1854 – 04.11.1934)

Своє рідне владно кликало до української сцени, до її скорбот і молитов.

М. Заньковецька

Марія Заньковецька (справжнє прізвище — Адасовська) — українська акторка і театральна діячка, провідна зірка українського театру кінця XIX і початку XX століть. Співзасновниця Першого українського стаціонарного театру. Перша Народна артистка Української РСР (1922).

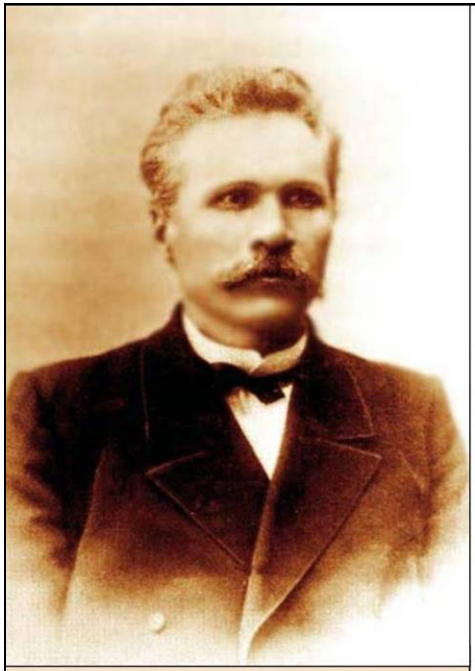
Хист і сценічні дані М. Заньковецької давали їй можливість грати ролі широкого жанрового діапазону. Вона блискуче виконувала і комедійні, і музичні ролі. Але в театральному репертуарі М. Заньковецької були відсутні твори світової драматургії – У. Шекспіра, Ф. Шіллера та ін.. Через цензурні обмеження для українського театру зміст п'єс, у яких вона грала, обертався лише у рамках сільського побуту, тому що українською мовою тривалий час не дозволялись п'єси з життя інтелігенції та на історичну тематику. Під час виступів у Петербурзі і Москві 1886 р. М.Заньковецька отримала вигідні пропозиції: велику платню і ролі світового репертуару. Та, «своє рідне владно кликало до української сцени, до її скорбот і молитов». «Наша Україна надто бідна, щоб її можна було покинути. Я надто люблю її, мою Україну, її театр, щоб прийняти вашу пропозицію» - такою була відповідь М. Заньковецької. Якраз у північній столиці Марія Костянтинівна змогла вирішити питання про зняття заборони на існування український труп.

1907 р. на основі ніжинського аматорського гуртка, організованого Марією Заньковецькою, було створено в Києві Перший український стаціонарний театр М. Садовського. 1918 року П. Саксаганський запрошує її працювати в Державному Народному театрі у Києві, яким він керував. Віддана праця М. Заньковецької протягом чотирьох років у цьому театрі завершується 15 грудня 1922 року святкуванням 40-річного ювілею театральної праці та присвоєнням звання Народної актриси УРСР.

Орнамент вшито з сорочки М. Заньковецької

Дмитро Яворницький

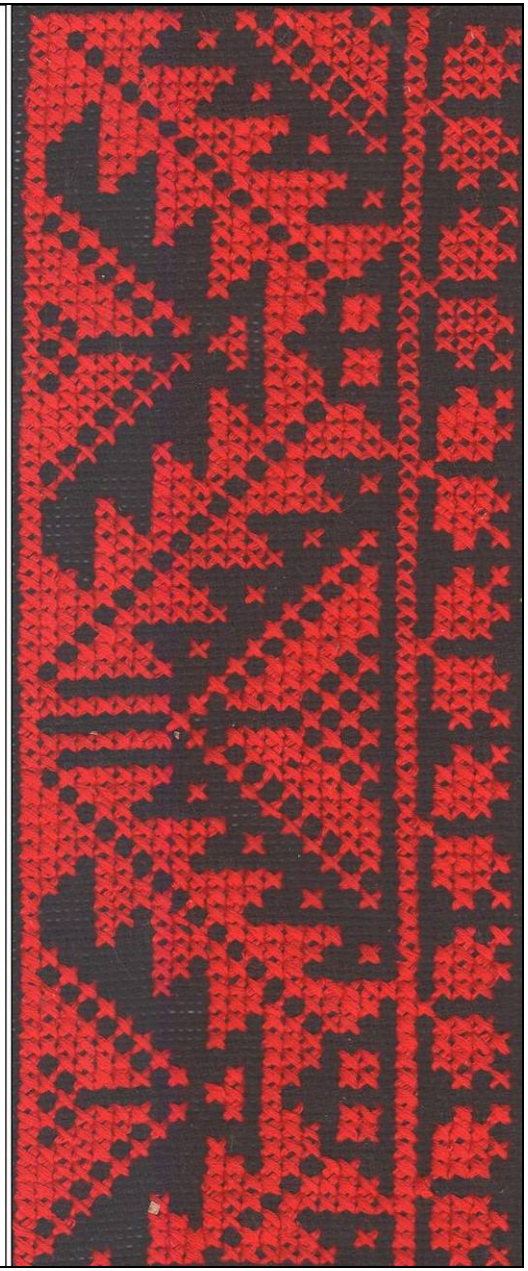
Дмитро ЯВОРНИЦЬКИЙ (07.11.1855 – 05.08.1940)

Душу свою віддай, а трудись, працюй.
Д. Яворницький

Дмитро Яворницький - видатний історик, фольклорист, етнограф, археолог, лексикограф, краєзнавець, письменник, громадський діяч. Походить Дмитро Іванович з родини козаків – Яворів.

Час його навчання в університеті припадає на сумний період в історії української культури і літератури. Наступ реакції в 70-80-х роках супроводжувався забороною української мови, переслідуванням прогресивних письменників і вчених. Саме на цей час припадає початок вивчення Дмитром Яворницьким історії запорізького козацтва. Він був першим, хто робив це систематизовано, використовуючи архівні матеріали, пам'ятки археології, народні перекази, відомості топоніміки, розповіді населення. Справою всього життя вченого, підсумком шістнадцятирічної праці є тритомна «Історія запорозьких козаків» (1892–1897), що вийшла друком в Санкт-Петербурзі. У виданні були використані документи з державних і приватних архівів Одеси, Києва, Катеринослава, Харкова, Москви, Петербургу, Архангельська, Соловецького монастиря, Варшави. Праці вченого присвячені історії Запорізької Січі і сьогодні є неоціненним джерелом свідчень про славне минуле наших пращурів. Читаючи ці дослідження, розумієш, що козаки продовжували і відроджували з давніх давен існуючу державу, котра в різні часи по-різному називалась, але в якій завжди був той самий дух - волелюбства, братерства, відкритості. У 1892 році "за свою излишнюю любовь ко всему украинскому" російським урядом за настійною вимогою тодішнього міністра освіти Делянова Яворницького було заслано на три роки до Ташкента під нагляд поліції із забороною викладання (1892–1895). Але й цей час він використав в інтересах науки. Саме у Середній Азії він посилено працював над монографією про народного героя Івана Сірка. Як збирач і колекціонер старожитностей Дмитро Іванович був одним з перших в України організаторів музейної справи, теоретиком-музеєзнавцем, архівістом та археографом, знавцем архівної справи. Різнобічний талант, природна обдарованість і неймовірна працелюбність вченого вражали сучасників, а його спадщина належить до кращих надбань культури минулого нашого народу.

Орнамент відшито з сорочки Д. Яворницького

Іван Франко

Іван ФРАНКО (27.08.1856 – 28.05.1916)

Героїзмом можна назвати тільки таке діло, де мука і терпіння одиниці здобуває або окуплює добро цілого народу.

І. Франко

Іван ФРАНКО – український мислитель, письменник, літературознавець, фольклорист, мовознавець, перекладач і перекладознавець, палеограф, етнограф, історик, економіст, публіцист, громадський діяч.

У своїх наукових і публіцистичних працях, художніх творах І.Франко подав вагомі ідеї укра- їнської державності та суспільного ідеалу, його теоретико-наукові роздуми були спрямовані на пошук шляхів розв'язання суспільно-політичних, державно-правових проблем, реалізацію прав і свобод людини, осмислення таких складних соціальних явищ як право, держава, влада. У питаннях оцінки тогочасних реалій він виходив із позицій таких загальнолюдських цінностей як природна рівність індивідів, свобода, соціальна справедливість та політична рівноправність людей. Мислитель у своїх державно-правових поглядах, в підходах до розуміння і оцінки держави, державної влади, волеустановленого права та їх призначення виходив із теорії прав і свобод людини, яка визначає, що людина сама собою є певним буттям, вільною істотою і має належні й невід'ємні від її сутності права. Ці права не є даром держави або установленими волею влади вони мають іншу природу: «Людина, як одна, так і інша, рівною мірою виходить з рук природи. Лише суспільні взаємини, в які вона потрапляє, робить з однієї людини селянина, з іншої – пана, з однієї – робітника, з іншої – паразита...».

Орнамент відшито з сорочки І. Франка

Софія Русова

Софія РУСОВА (18.02.1856-05.02.1940)

Нація народжується біля дитячої колиски, тільки на рідному ґрунті.
С. Русова

Софія Русова – Велика Українка шведсько-французького походження, видатний український педагог, авторка концепції національного виховання, засновниця першого в Україні дитячого садка, член Української Центральної Ради, голова міжнародної жіночої Української Ради, засновниця Академії наук в Україні

Свого часу С. Русова очолила відроджене в Харкові «Общество грамотности». Вона була переконана, якщо рідна мова заборонена, то російська може служити українському народу, бо ніякі знання не бувають тягарем.

Після лютневої революції 1917 року Софія Русова сповнена надій на розвиток української національної педагогіки. Вона — член Центральної Ради, у Міністерстві освіти Української народної республіки очолила відділи позашкільної освіти та дошкільного виховання. Українська патріотка керує Всеукраїнською вчительською спілкою, а в педагогічній діяльності й творчості зосереджує увагу на створенні національної системи навчання й виховання. «Намагання всіх народів до забезпечення своєї власної державної й культурної незалежності навертають їх до національної школи, бо усім уже зрозуміло, наскільки нація, яка пройшла через таку школу, буде дужчою другої нації, яка її не проходила».

Емігрувавши до Праги, С. Русова засновує там Український педінститут, очолює жіночу Українську Раду, бере участь у різних міжнародних жіночих конгресах. Одним із найголовніших завдань для неї була пропаганда ідеї незалежності України.

Однак педагогічні твори, мемуари й щоденник С. Русової стали доступними для широкого загалу в Україні лише протягом останніх десяти років.

Орнамент, присвячений С. Русовій

Борис Грінченко

Борис ГРІНЧЕ́НКО
(09.12.1863 – 06.05.1910)

Щастя дурно не дається:
Тільки той його придбає,
Хто за його в бої б'ється
Б. Грінченко

Б. Грінченко - поет, прозаїк, драматург, перекладач, літературний критик. Відомий він і як мовознавець ("Словарь української мови"), фольклорист та етнограф ("Этнографические материалы, собранные в Черниговской й соседней с ней губерниях"), педагог, публіцист, організатор видавничої справи, бібліограф.

У 1887 р. молоде подружжя Грінченків приїздить до с. Олексіївка Слов'яносербського повіту Катеринославської губернії (нині - м. Алчевськ Луганської області). Відома освітня діячка і письменниця Х.Д. Алчевська відкрила народну школу у маєтку свого чоловіка. Христина Данилівна була незадоволена навчальним процесом і розшукувала справжніх ентузіастів освіти. У Харкові М. Лободовський і В. Мова порадили запросити у школу Бориса Дмитровича. Завдяки старанням Алчевських тут був створений справжній райський куточок, у якому влітку любила відпочивати не тільки родина Алчевських, а й гості.

У селі Олексіївці Борис Грінченко з дружиною повністю присвятили себе навчально-виховній роботі. Христина Данилівна була задоволена самовідданими вчителями, надіючись на них, і тому без тривоги виїжджала у Харків, де знаходився великий будинок Алчевських, а також у Москву чи Петербург. Борис Дмитрович був задоволений, що управителька школи не втручалася в навчально-трудовий процес. Вона ж була задоволена, що її школа є однією з кращих в окрузі.

І. Франко так охарактеризував літературно-громадську діяльність письменника: він належав до "неспокійних, вихроватих" натур, котрі "кидаються на всі боки, заповняють прогалини, латають, піднімають повалене, валять те, що поставлене не до ладу, будують нове, шукають способів підняти до роботи більше рук".

Орнамент, присвячений Б. Грінченко

Михайло Коцюбинський

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ (05 (17).09.1864 - 25.04.1913)

Я ще можу не противитись, коли ображають мене як людину, але коли ображають мій народ, мою мову, мою культуру, як же я можу не реагувати на це?

М. Коцюбинський

М. Коцюбинський є одним із найоригінальніших українських прозаїків. Ще 12-літнім підлітком він вирішив стати«великою людиною». Шлях досягнення мети шукав у творах Тараса Шевченка та Марка Вовчка. Вони справили на нього таке сильне враження, що він і сам захотів стати письменником. З плеяди класичних письменників М. Коцюбинського виділяє його імпресіонізм.

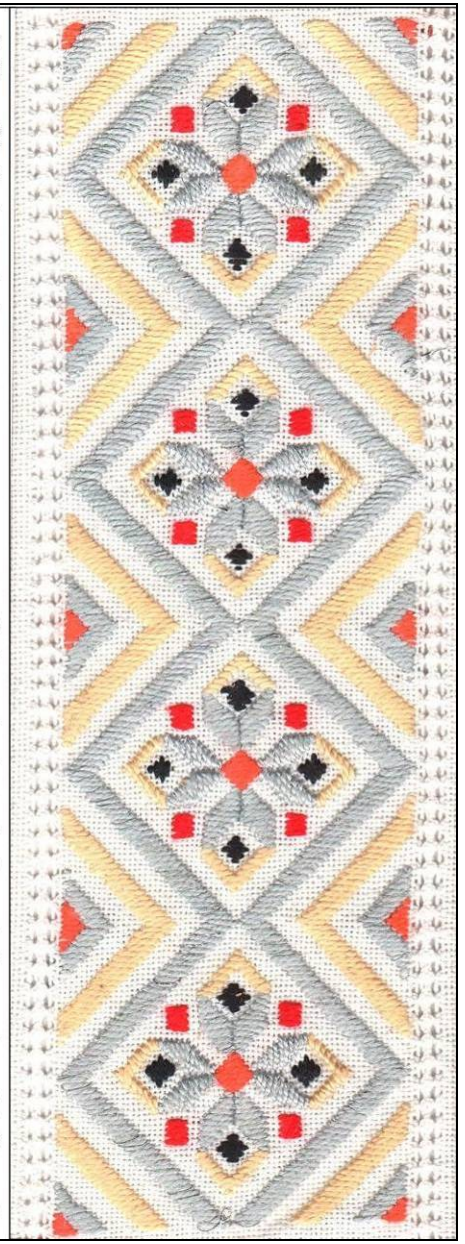
Основний стильовий прийом імпресіонізму — зображення не самого предмета, а враження від нього. «Художник, який має трохи інші очі, ніж другі люди, і носить в душі сонце, яким обертає дрібні дощові краплі в веселку, витягає з чорної землі на світ божий квіти і перетворює в золото чорні закутки мороку». — писав про себе М. Коцюбинський.

Його хвилюють: ідея безперервності, вічності людського буття; торжества життя над смертю; єдність людини і світу; гармонія між людиною і світом природи - життя і смерть, добро і зло - вплив мистецтва на людину - язичництво і християнство - роль праці в житті людей - стосунки батьків і дітей - сила кохання і неможливість існувати без неї. І про все це він говорить, як і художники-імпресіоністи, за допомогою «кольорового лексикону». «Загальна кольорова стихія», вважав він, сприяє «утворенню гармонійного цілого з психологією моменту дії». Він зображає все не таким, яким знає, але таким, яким воно йому здається у дану мить.

А в житті Коцюбинський не залишався осторонь дійсності. Це була доба імператора Олександра III, коли за саму спробу політичної діяльності (навіть ліберальної) відправляли до Сибіру.

Улітку 1891 року він стає учасником таємного політичного товариства "Братство тарасівців". Їх Програма засвідчувала: "Наука і життя Вкраїнського народу доводить нам, що Україна була, єсть і буде завсігди окремою нацією, як і кожна нація, так і вона потребує національної волі для своєї праці і поступу".

Орнамент відшито з сорочки з колекції М. Коцюбинського

Володимир Самійленко

Володимир САМІЙЛЕНКО (03.02.1864 — 12.08.1925)

Не вмре поезія, не згине творчість духа,
Поки жива земля, поки на ній живуть,
Поки природи глас людина серцем слуха, —
Клопоти крамарські її ще не заб'ють.

В. І. Самійленко

Володимир САМІЙЛЕНКО — надзвичайно своєрідне явище в українській літературі. Лірик філософського складу, блискучий гуморист і сатирик, автор злободенних прозових фейлетонів, талановитий драматург, незрівнянний перекладач. Він залишив спадщину, яка увійшла в скарбницю національної культури. Творчості Самійленка притаманне глибоке проникнення в духовний світ людини, тонке, спостережливе сприйняття природи.

У Києві, навчаючись в університеті, зблизився з літературним гуртком «Плеяда», де активно працювали Леся Українка, її брат Михайло Обачний, Євген Тимченко та інші; гуртком опікувалися Микола Лисенко, Олена Пчілка й Михайло Старицький. З розгорнутого списку надбань світової літератури, які, на думку учасників «Плеяди», треба було поширити українською мовою, він узяв на себе переклади з французької, іспанської та італійської. Перекладав Дантове «Пекло», п'єси Мольєра й Бомарше, поезії Байрона, Беранже, Ади Негрі.

Разом із І. Липою, М. Міхновським належав до Братства тарасівців. У цей час українське слово було заборонене, реакційні настрої панували в університеті. Страх перед репресіями уряду обрубав крила багатьом молодим людям. Самійленко державних іспитів не складав і вийшов зі свідоцтвом про «зачет 8 семестров».

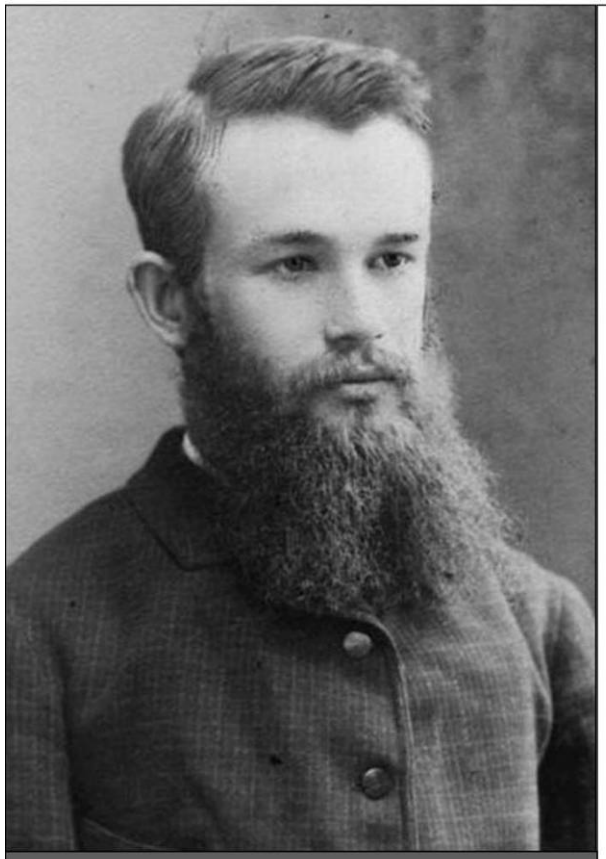
Після закінчення навчання (1890) В. Самійленко працював у Києві, Чернігові, Катеринославі, терплячи постійні матеріальні нестатки. Врешті склав іспит на нотаря і відкрив нотаріальну контору в м. Добрянці на Чернігівщині, де й працював до 1917р. Після революції виїхав за кордон, до Галичини. В еміграції В. Самійленко прагне повернутися на Україну, і дістає на це дозвіл в 1924 р. Повернувшись до Києва, працював редактором. Та здоров'я поета було підірване роками поневірянь, матеріальною скрутою.

12 серпня 1925р. його не стало. Похований В. Самійленко в Боярці під Києвом за козацьким звичаєм.

Орнамент відшито з сорочки В. Самійленка

Михайло Грушевський

Миха́йло ГРУШЕ́ВСЬКИЙ (17 [29].09.1866 — 24.11.1934)

Орієнтація на Московщину, на Росію: … це духове холопство, холуйство раба, котрого так довго били по лиці, що не тільки забили в нім усяку гідність, але зробили прихильником неволі й холопства, його апольоґетом і панегіристом.
М. Грушéвський

Миха́йло ГРУШЕ́ВСЬКИЙ — український історик, громадський та політичний діяч. Голова Центральної Ради Української Народної Республіки (1917–1918).

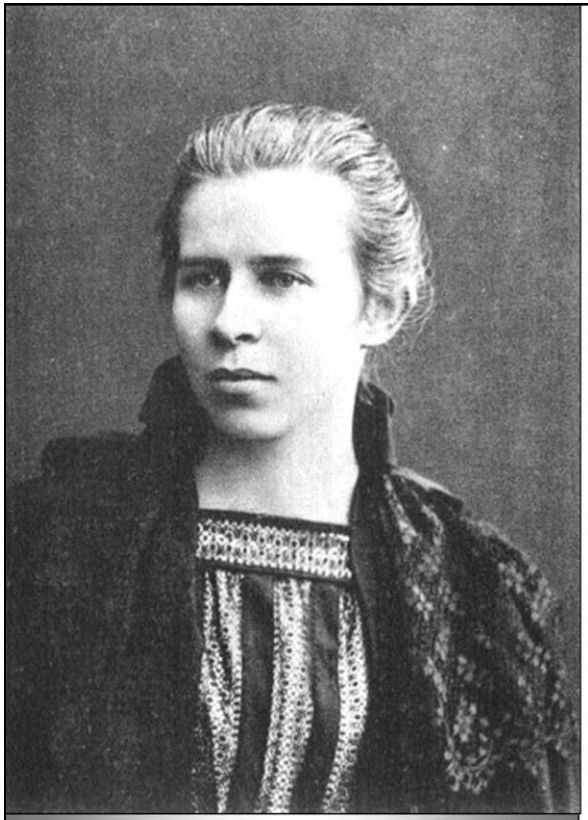
М. Грушевський – вчений світового рівня, творча спадщина якого вражає своїм тематичним діапазоном, енциклопедичністю, універсальністю. Його перу належать близько двох тисяч праць з історії, соціології, літератури, етнографії, фольклору. Ще й досі неповною мірою досліджено його публіцистику, епістолярний доробок. Та насамперед він увійшов у вітчизняну історію як її великий літописець, автор фундаментальної „Історії України — Руси", справедливо названої метрикою нашого народу. Створена ним цілісна концепція українського історичного процесу стала стрижневою ідеєю українського відродження. Його наукові праці – невичерпне джерело мудрості.

Він показав, що еволюція людства, попри всі складнощі, має тенденцію до встановлення справедливого демократичного ладу. Влада у державі має належати особам, обраним народом на демократичних засадах, працювати для народу, спиратися на волю його більшості. Очоливши Центральну Раду, він був глибоко переконаний, що нова українська державність має базуватися на принципах демократії і закону. Своєю працею М. Грушевський закладав міцні підвалини української державності.

Орнамент з вишиванки М. Гушевського

Леся Українка

Леся УКРАЇНКА
(25.02.1871 – 01.08.1913)

На ділі каймося, не на словах.
Л. Українка

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач-Квітка) – велика українська поетеса, прозаїк, драматург, перекладач, літературний критик та фольклорист.

У Лесі рано проявилися здібності до навчання. Вже у чотири роки вона справно читала, а в п'ять – уміла писати. Через "Валуєвський" указ 1863 р. та "Емський" циркуляр навчати дитину читати і писати рідною мовою було складно, проте діти в родині Косачів навчалися саме українською мовою. Єдиним і досить суворим домашнім учителем Лесі була мати – Олена Пчілка. Вона розробила власну програму навчання, що відрізнялася широтою й ґрунтовністю. Леся Українка знала 11 мов, що відкривало перед нею всі багатства європейських літератур, новинки яких вона читала в оригіналах.

Значний вплив на формування світогляду Лесі мав її дядько Михайло Драгоманов. Завдяки йому вона брала активну участь в українському національному русі. «Читаючи м'які і розслаблені чи холодно резонерські твори українців-чоловіків і порівнюючи їх з цими бадьорими, сильними і сміливими, і разом з тим, такими щирими словами Лесі Українки, мимоволі думаєш, що ця хвора, слабка дівчина - чи не єдиний чоловік на всій Україні!» - писав Іван Франко.

Упродовж усього життя Леся Українка цікавилася українським фольклором. Вона знала дуже багато народних пісень (близько 500) і сама була визначним носієм фольклору. Перша її фольклористична праця – «Купала на Волині» – опублікована в 1891 р., а останній великий цикл пісень з її голосу записав К. В. Квітка в 1913 р.

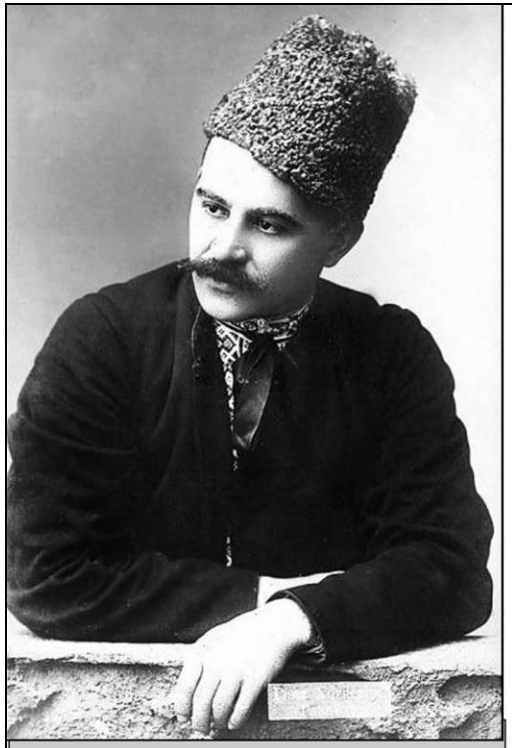
Леся Українка та її чоловік Климент Квітка були першими українськими фольклористами, які почали записувати виконання народних співів на фонограф.

Творчість Лесі Українки настільки багатогранна і плідна, що іноді навіть не віриться, що прожила вона лише 42 роки.

Орнамент відшито з сорочки Л. Українки

a

Гнат ХОТКЕВИЧ (12.01.1878 – 08.10.1938)

Велика ненависть - то є лише відворотна сторона великої любови.
Гнат Хоткевич «Довбуш»

Гна́т ХОТКЕ́ВИЧ — інженер-залізничник, винахідник дизельного поїзда, український письменник, історик, бандурист, композитор, мистецтвознавець, етнограф, педагог, театральний і громадсько-політичний діяч. Жертва сталінського терору.

На базі народного способу гри на бандурі, який використовували слобожанські кобзарі, Хоткевич створив свою так звану Харківську школу гри на бандурі. Хоткевич є автором близько 600 музичних творів — романсів, хорів, струнних квартетів, творів великого формату для бандури та оркестру бандур. Хоч чимало композицій Г. Хоткевича були видані за його життя, в 1931 році вони всі були заборонені і виключені з виконавської практики, тож на сьогодні більшість його творів забуто.

1905 року Гната обрали головою страйкового комітету й відправили делегатом до Москви. Повернувшись до Харкова, Хоткевич опинився у "чорних списках" і емігрував до Галичини у село Криворівню. В еміграції Хоткевич створив унікальне явище – Гуцульський народний театр. Переважна більшість "акторів" були неписьменними селянами й вивчали ролі на слух, але грали настільки переконливо, що з часом їх почали запрошувати на гастролі Буковиною, Галичиною і навіть до Польщі.

Належачи за радянських часів до політично ненадійних, Хоткевич, проте, був одним з найпопулярніших письменників в Україні, про що свідчить поява його «Творів» у 8 томах (1928–1932). Алев 1932 р., потрапивши у неласку до влади, Хоткевич втратив роботу. Твори його були заборонені за "невідповідне ідейне спрямування". Видавництво вимагало повернути гонорар, і, щоб віддати борг, письменник розпродавав власні речі, працював на кількох роботах одночасно – але злидні все одно не відступали. Хоткевич зважився написати листа Сталіну з проханням виділити пенсію. Революційна трійка розглянула скаргу. Відбувся трус на квартирі письменника: вилучено паспорт, профквиток, конфісковано мисливську рушницю. Хоткевича арештували. Через три місяці допитів 60-річний письменник "зізнався" у тому, що є німецьким шпигуном, а 8 жовтня 1938 року його розстріляли, а особисте майно конфіскували. Реабілітований 11 травня 1956 року. Після реабілітації видано «Твори в двох томах» (1966).

Орнамент відшито з сорочки Г. Хоткевича

Василь Стефаник

Василь СТЕФАНИК (14.05.1871— 07.12.1936)

«... най кожний свою віру тримає. »

В. Стефаник «Такий панок»

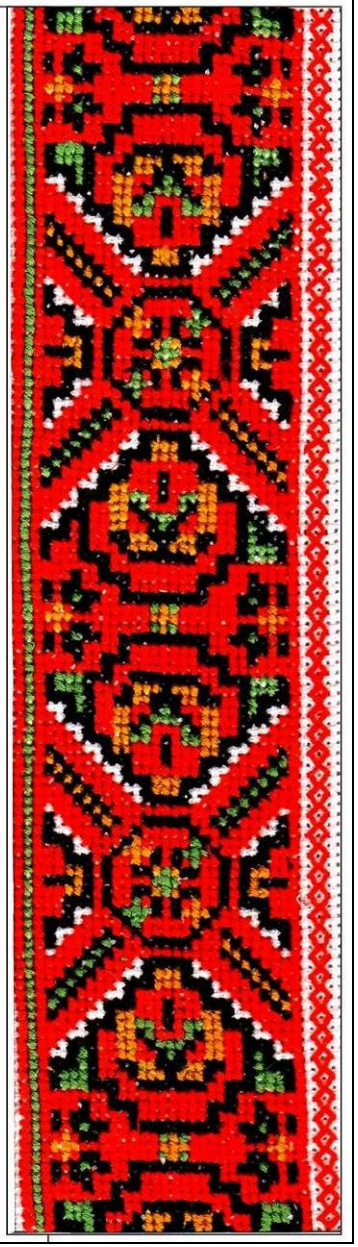
Василь СТЕФАНИК — український письменник-новеліст, громадський і політичний діяч. В. Стефаник написав не так уже й багато – його художні твори вміщаються в одному томику. І все ж ім'я письменника стоїть поряд з іменами найвидатніших новелістів світу. Леся Українка раділа тому, що молодий новеліст дуже швидко "*став знаменитістю на своїй батьківщині*". Іван Франко в 1901 р. відзначав, що з'явився, може чи не найбільший після Шевченка письменник, *"яким уже нині можемо повеличатися перед світом", що "його новели – як найкращі народні пісні…".*

1931 р. в Харкові (тогочасній столиці УСРР) було відзначено 60-річчя з дня його народження. Радянський уряд призначив письменникові-класикові персональну пенсію. Вона була вкрай потрібна матеріально незахищеному немічному чоловікові — у січні 1930 р. Стефаника розбив параліч правої частини тіла. І все ж незабаром митець публічно відмовляється від цієї пенсії — на знак протесту проти голодомору й сталінських репресій. Спочатку радянському консулові у Львові В. Стефаник заявив: *«Не давайте мені нічого, бо я бачу, що Україна московська. А з мене ви вже москаля не зробите!»* Потім написав листа наркомові (міністру) освіти УСРР з відмовою від пенсії, закінчивши його словами: *«А прихильником Великої України я все одно був і буду».*

Довідавшись про цю ситуацію, митрополит Андрей Шептицький призначив письменникові пенсію від Української греко-католицької церкви. Стефаник попросив касира видати призначену суму дрібними монетами. З великою торбиною мідяків письменник вийшов на майдан, де завжди сиділо багато жебраків, і жменями насипав їм у шапки монети з проханням молитися за убієнних голодом земляків.

Останні роки письменник тяжко хворів. Його земний шлях урвався 7 грудня 1936 р. Поховали Василя Семеновича на старому цвинтарі в рідному селі Русові.

Орнамент відшито з сорочки В. Стефаника

Михайло Гаврилко

Михайло ГАВРИЛКО
(05.09.1882-1920)

Я йшов тернистими шляхами,
Як кожний справжній син народу,
За рідний край в огонь і воду
На бій смертельний з ворогами.

М. Гаврилко

Михайло ГАВРИЛКО — скульптор, учасник українських визвольних змагань початку XX ст.

М. Гаврилко навчався у Миргородському художньо-промисловому училищі у відомого скульптора Опанаса Сластьона. Потім — у Петербурзі, в Королівській художній академії у Кракові. Згодом рік стажувався в Парижі.

Після Першої світової війни М.Гаврилко стає одним із організаторів війська Українських січових стрільців та Сірої дивізії Армії УНР. У 1915—1916 роках він разом із однодумцями відкриває на Волині понад 150 перших українських шкіл. Одночасно бере участь у кількох конкурсах на кращий пам'ятник Тарасові Шевченку в Києві. М. Гаврилко — автор першої в Україні шевченкіани. Кобзаря він увічнив у погруддях, пам'ятниках, барельєфах, горельєфах, портретах, плакетках, медальйонах та у слові.

Коли грянула Жовтнева революція й громадянська війна, Михайло їде в Україну. Хвиля червоного терору знову примушує Михайла Гаврилка змінити стек на шаблю. Він створює козацький загін, який бореться проти більшовиків у районі Диканьки та Божкового. У жовтні 1920 року Гаврилка видав агентам ЧК нібито його найкращий друг. Червоноармійці катували отамана, а потім спалили живцем у топці паровоза на станції Полтава (нині станція Полтава-Південна.

Майже вся творча спадщина Михайла Гаврилка знищена.
Не раз казав, ще він хотів би служити Україні або як вояк, або як різьбар. І в тій, і в тій іпостасі він виконав свій обов'язок.

Орнамент відшито Із сорочки М. Гаврилка

Микола Леонтович

Микола Леонтович
(01.12.1877 - 23.01.1921)

Меморіальна дошка М. Леонтовича у м. Покровську

Для справжнього митця життєвим заповітом повинна бути праця на повну силу за будь яких обставин.
М. Леонтович

Мико́ла Леонто́вич - український композитор, хоровий диригент, громадський діяч, педагог. Автор широковідомих обробок українських народних пісень для хору. Його обробка «Щедрика» відома у всьому світі як різдвяна колядка «Carol of the Bells».

Понад двадцять років Микола Леонтович віддав роботі вчителя співів у школах різних міст: Тиврова, Вінниці, Гришиного (нині Покровська Донецької обл.), Тульчина та Києва. Всюди, де йому довелося працювати, він створював самодіяльні симфонічні оркестри та хори. М. Леонтович був одним з перших серед майстрів української музики, які по-новому інтерпретували фольклор і в кожній народній перлині прагнули передати її неповторний образний зміст і самобутню художню красу, використовуючи музичні надбання європейської музично-хорової культури. Окрім обробок народних пісень, він пише твори на слова сучасних українських поетів: І. Білиловського, Г. Чупринки, В. Сосюри, М. Вороного, починає працювати над оперою за однойменною казкою Б.Грінченка "На русалчин великдень".

У ніч з 22 на 23 січня 1921 року композитор був убитий агентом ВЧК Афанасієм Грищенком, який напросився в хату переночувати, назвавшись чекістом, що проводить боротьбу з бандитизмом. Ім'я вбивці оприлюднено лише у 1990-х роках. Так система розправилася з митцем, знакове вбивство говорило: "Така доля чекає кожного самостійника".

Згодом ім'я українського композитора забулося. Тільки 1977 року Київським театром опери та балету було поставлено оперу Миколи Леонтовича за казкою Бориса Грінченка. Її дописав і відредагував Мирослав Скорик, назвавши твір "Русалчині луки". А ще через 20 років було відкрито у Вінниці музей М. Леонтовича. Сьогодні Микола Леонтович – найбільш виконуваний композитор.

Орнамент, присвячений М. Леонтовичу

Павло Тичина

Павло ТИЧИНА
(23.01. 1891-
16.09.1967)

Де грози падають —
там райдуги встають".
П.Тичина

Павло́ ТИЧИ́НА — український поет, перекладач, публіцист, громадський діяч, новатор поетичної форми.

На формування Тичини-поета значний вплив мало його знайомство з Михайлом Коцюбинським, літературні «суботи» якого він відвідував з 1911 року.

Історик вітчизняної літератури Сергій Єфремов так казав про поета: «... Поет, мабуть, світового масштабу, Тичина формою глибоко національний, бо зумів у своїй творчості використати все багате попередніх поколінь надбання. Він наче випив увесь чар народної мови і вміє орудувати нею з великим смаком і майстерністю... Дивний мрійник з очима дитини і розумом філософа».

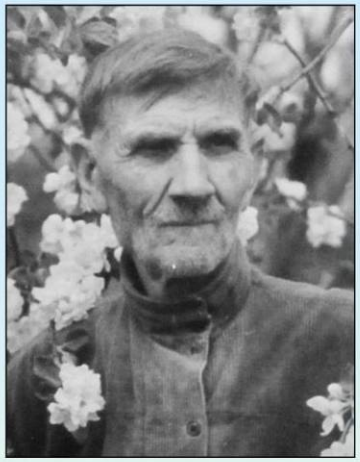
1918-19 рр. Тичина закінчив першу свою книгу поезій «Сонячні кларнети», в якій дав своєрідну українську версію символізму, створив власний поетичний стиль, який отримав назву — «кларнетизм». Кларнетизм — це світоглядна естетична концепція Тичини, унікально виражена за допомогою поетичних засобів (асонанс, алітерація, епітети, метафори).

П.Тичина самотужки опанував понад десяток чужих мов, а зокрема мови сусіднього Україні Сходу і Півдня - вірменську, грузинську, арабську, турецьку, єврейську... Дав з них цінні поетичні переклади. Весь той світ пізнання гармонійно вливався у творчість і доповнював поетичний геній Павла Тичини.

В умовах тотального сталінського терору 1930-х, розстрілу одних і самогубства інших письменників, Тичина капітулює перед насильством. Він — така ж жертва сталінізації нашого суспільства, як Косинка, Куліш, Хвильовий, Скрипник, Зеров чи Курбас. З однією різницею: їхня фізична смерть не означала смерті духовної. Тичина, фізично живий, помер духовно.

Орнамент відшито з сорочки П. Тичини

Марко Залізняк
(05.05.1893 – ?. 11.1982)

Діти збирають мерзлу картоплю. Село Удачне Донецької обл..

Що сьогодні є рядовий знімок,
те завтра буде історією.
Марко Залізняк

Марко Залізняк – селянин – фотоаматор із села Удачне на Донеччини. Марко був у колгоспі теслею, бригадиром садівників. По війні – зливачем молока, конюхом, їздовим. З фотоапаратом ніколи не розлучався. Його камера зафіксувала колективізацію, розкуркулення, відбирання хліба, виселення до Сибіру й Голодомор 1932–1933 років. Особливою сторінкою життя та творчості М.М.Залізняка є його співпраця з Дмитром Івановичем Яворницьким – видатним вченим, істориком, етнографом, директором Дніпровського історичного музею (1902 – 1933).

Зберігши знімки, Марко лише після смерті Сталіна підписав світлини:

Кінець 1933-го, у колгоспі ім. Дем'яна Бєдного платять за роботу. На звороті знімка коментар фотографа: «*Конюха получают авансом муку на трудодни у кладовщика и гнут маты за такой заработок. За это фото целую неделю потом водили на допрос. Но они (конюхи) сказали: мы попросили Железняка и он нас снял».*

«При обыске обнаружена утайка зерна у Пантелеймона Емца. Председатель гнет маты самому лучшему хлеборобу района (Емцу) в присутствии начальника НКВД. Который как всегда: «Снимай, Железняк, нам вредителей». (...) Пантелеймона повезли на Соловки и там он погиб в Сибири, в лагере».

Приблизно тоді ж – узимку 1933-го – зроблене фото дітей з Удачного, які збирають мерзлу картоплю на колгоспному полі. Марко Микитович підписав його українською: *«Здобутки колективізації...».*

Помер Марко Желізняк 1982-го на 90-му році життя. Такого докладного фотолітопису нищення українського села, як залишив він про Удачне на Донеччині, більше немає.

Орнамент, присвячений М. Залізняку

Володимир СОСЮРА (06.01.1898 – 08.01.1965)

Правнук В. Сосюри — Олексій в Авдіївці з гуманітарною допомогою для воїнів АТО.

Чи вже не пора перестати так гризтись,
Бо зіронька волі захмарилась вже...
Нам треба єднатись і з ворогом битись,
Що з сміхом кайдани нам знову кує!»

В.Сосюра.

Володимир СОСЮРА - український письменник, поет-лірик, автор понад 40 збірок поезій, широких епічних віршованих поем. Лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (1963).

У листопаді 1918 р. Під час повстання гетьмана П. Скоропадського розташований на Донбасі 3-й Гайдамацький полк перейшов на бік Директорії. Серед інших до нього вступив В. Сосюра. Згодом він докладно описав свою службу в гайдамаках на сторінках автобіографічного роману «Третя рота». Попри заборони в СРСР, у творчості Сосюри потужно пробивався мотив українського патріотизму (недрукована поема «Махно», відома лише в уривках «Мазепа», 1930). На початку 30-их років це призвело Сосюру до конфлікту з комуністичною партією, членом якої він був з 1920. В 1951 він знову зазнав гострих нападів критики, приводом до чого була стаття в газеті «Правда», яка обвинувачувала Сосюру у «буржуазному націоналізмі» за патріотичну поезію «Любіть Україну», написану 1944 р.

Трагедія Сосюри у двоїстості. Сосюра-комуніст і Сосюра-українець цілковито щирі. Радянська влада не мала жодних підстав серйозно обвинувачувати Сосюру в зраді, бо своєю свідомістю він належав їй. А серцем він був українець. Інша справа, що в сфері серця він більше на своєму місці, ніж у сфері розуму, але це знову ж таки не його провина, а його нещастя як поета за покликанням.

Рвали душу мою
два Володьки в бою.
і обидва, як я, карооκі,
і в обох ще незнаний,
невиданий хист.
Рвали душу мою —
комунар
і націоналіст.

Орнамент, присвячений В. Сосюрі

Борис Антоненко-Давидович

Борис АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ (05.08.1899 – 08.05.1984)

"... таким людям як я, можна жити з переламаним хребтом, але з переламаним моральним хребтом я жити не зміг би ".

Б. Антоненко-Давидович

Борис АНТОНЕНКО-ДАВИДОВИЧ – український письменник та літературний перекладач, дослідник української мови. Він відмовився зросійщувати українські словники, за що був звинувачений у «хибному» способу мислення.

Після 1 грудня 1934 року, коли в Смольному було вбито С.М. Кірова Антоненка-Давидовича було заарештовано 2 січня 1935 року. На вимогу слідчого НКВС Хаєта зізнатися в приналежності до терористичної організації й видати своїх спільників в обмін на обіцянку зберегти письменникові його життя, Б. Антоненко-Давидович відповів: *"Я не знаю, які у Вас є засоби впливу на в'язнів під слідством. Та навіть коли б, припустимо, якимись невідомими способами вам пощастило зламати мене і я виказав би Вам на себе й на інших оцю фантасмагорію, і коли б ви не тільки дарували мені моє "мерзенне", як ви кажете, життя, а навіть випустили на волю, то я повісився б на першому ж сучку. Тому що таким людям як я, можна жити з переламаним хребтом, але з переламаним моральним хребтом я жити не зміг би. На це ви зважте".*

Б.Антоненка-Давидовича було засуджено на 10 років концтаборів. Письменник пройшов усі кола ГУЛАГівського пекла, а після того був відправлений на довічне заслання в село Малоросєйка Больше-Муртанського району Красноярського краю.

Після повернення до Києва у 1957 р., Б.Антоненко-Давидович справив неабиякий вплив на розвиток українського національного руху 1960—80-х рр.. Письменник активно включається до літературного процесу.

Окремою книжкою виходить роман "За ширмою", привезений із заслання в чернетці. Проте одразу після виходу роману письменника знову звинувачують в неблагонадійності, і забороняють друкувати будь-які його твори. В той же час за кордоном, зокрема, в Болгарії, Польщі, Англії, Канаді, США і навіть далекій Австралії його твори видаються окремими книжками, широко відзначаються ювілеї письменника.

Нарешті через 5 років після його смерті в Україні виходить його книга художньої прози - "Смерть. Сибірські новели. Завищені оцінки" - за яку йому посмертно в 1992 р. присуджено Державну премію ім. Т.Г. Шевченка.

Орнамент відшито з сорочки Б. Антоненка-Давидовича

Серж Лифар

Серж ЛИФАР (02.04.1905 — 15.12.1986)

«Я —українець, і я цим пишаюся»
С. Лифар

Сергій Лифаренко (Серж Лифар) – перший танцівник, хореограф та педагог театру “Гранд-Опера” в Парижі, засновник Інституту хореографії в Парижі. Він створив свою систему виховання танцівника.

С. Лифар народився в Києві. У 19 років емігрував до Парижа, де став одним із прем’єрів трупи Сергія Дягілєва, а після його смерті очолив "Гранд Опера", якій віддав більше 30 років життя.

Створюючи новий французький театр, Серж не шкодував ані сил, ані здоров’я, ані власних коштів. Йому так і не вдалося побудувати власну оселю, тому жив переважно у готелях. Більшу частину зароблених грошей Лифар витрачав на постановку нових балетів.

Існує легенда, що Сталін образився на "українського француза" Лифаря, коли той відмовився повернутися в Радянський Союз. У 1943 році з "Совєтів" командирують такого собі Нізерадзе "вбити Лифаря за наказом Сталіна". Саме тоді хореограф працював над своїм балетом "Шота Руставелі". Розчулений репетиціями балету, заснованого на грузинському фольклорі XI століття, "посланець", грузинський князь, пустив сльозу і кинувся обіймати Лифаря. Воістину, чарівна сила мистецтва, зерна якого в душу майстра впали на нашій землі...

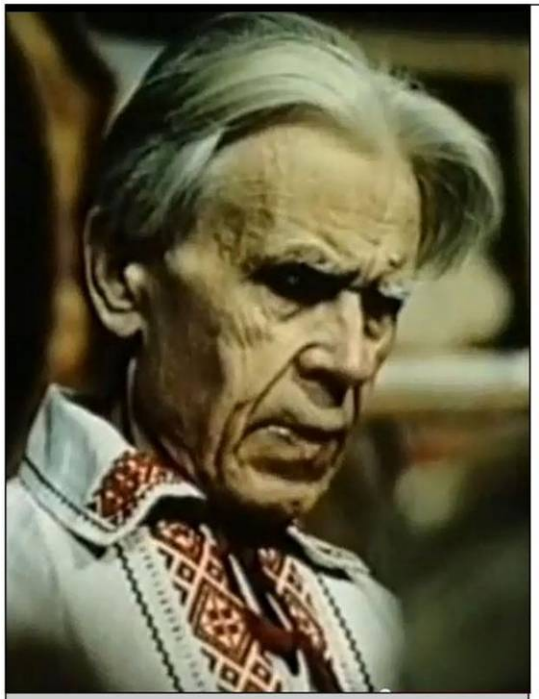
Вручаючи Лифарю орден Почесного легіону, найвищу нагороду Франції, президент Шарль де Голль запропонував йому французьке громадянство. Це означало зректися своїх коренів, своєї батьківщини, і Лифар відмовився. «*Я —українець, і я цим пишаюся* » - сказав він.

Пройшовши великий шлях, овіяний славою, Сергій Лифар вважав за найважливіше, щоб на його надгробку було викарбовано: Serge Lifar de Kiev і роки життя. Світ має пам’ятати, що уславлений Сергій Лифар — із Києва.

Орнамент відшито з сорочки С. Лифаря

Іван Гончар

Іван ГОНЧАР
(27.01.1911 – 18.06.1993)

Мамо моя, Україно, як тяжко тебе любити. Скільки хвилювань, переживань і горя наберешся від цієї любові. Але без неї жити не можна, вона сильніша за смертью.

І. Гончар

Іван ГОНЧАР – громадський та культурний діяч, скульптор, живописець, графік, народознавець, колекціонер, маляр, етнограф. Заслужений діяч мистецтв УРСР (1960), народний художник УРСР (1991). Лауреат Державної премії УРСР ім. Т.Шевченка (1989). Засновник відомого в Україні й за кордоном громадського музею народного мистецтва.

Зібрана ним колекція унікальних етнографічних експонатів не поступалася за своєю цінністю збіркам ряду провідних державних музеїв. Петра Шелеста непокоїла та обставина, що «приватну збірку українського народного мистецтва в будинку скульптора І. Гончара систематично відвідують представники різних областей республіки, в тому числі націоналістично настроєні елементи, які використовують своє перебування там для ідеологічного впливу на відвідувачів». У 1968 Шелест підтримав комплекс заходів Комітету держбезпеки, які мали примусити Гончара передати зібрані ним старожитності до державних музеїв. Але музей продовжував існувати.

На основі своєї збірки І.Гончар уклав альбом «Україна й українці» — певну місцевість ілюстрував фотографіями характерних типажів місцевих мешканців, замальовками церков і жител, зразками вишивки, ткацтва, гончарства. Все це супроводили підписи, зроблені каліграфічним почерком.

З цієї праці утворилося 18 томів унікальних даних.

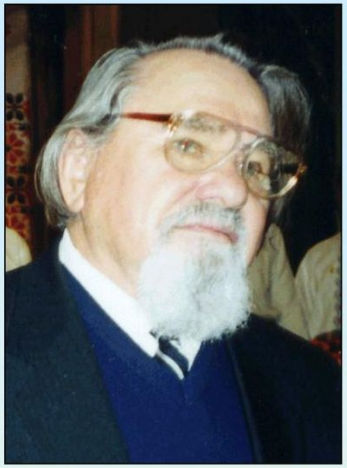
Помер від лейкемії у лікарні в Феофанії. Похований у Києві на Байковому кладовищі, Того ж року (1993) хатній музей Івана Гончара став державним, а з 2011 – Національним Центром народної культури “Музей Івана Гончара”.

Не маючи формально сім'ї, Іван Гончар усиновив Петра, сина свого рідного брата. Нині Петро Гончар — художник, директор УЦНК «Музей Івана Гончара»

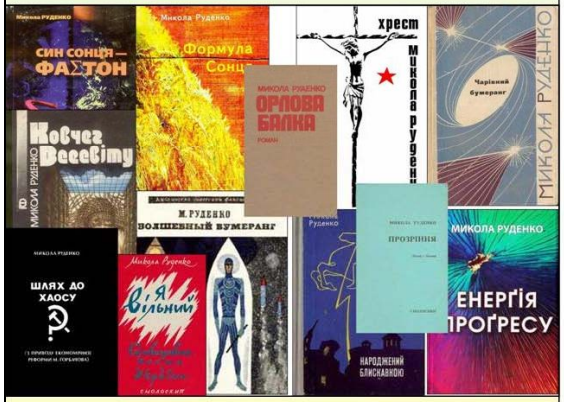

Орнамент із вишиванки І. Гончара

Микола Руденко

Микола РУДЕНКО (19.12.1920 - 01.04.2004)

Бог так сформував закони природи, що якщо людина в рабстві, ця країна загине неминуче.

М. Руденко

Микола РУДЕНКО (нар. в с. Юр'ївка, Луганської обл.) - український поет, письменник, філософ, правозахисник, засновник Української Гельсінкської групи (УГГ), автор багатьох збірок поезії, романів і повістей.

Аналізуючи " Капітал" Маркса, він прийшов до заперечення теорії доданої вартості. Вважаючи теоретичну помилку Маркса "міною уповільненої дії", Руденко пише твір "Енергія прогресу" і матеріали до "Економічних монологів", в яких доводить, що абсолютна додана вартість виникає не в результаті експлуатації людської праці, а з самої природи. За критику марксизму 1974 року його виключили КПУ та Спілки письменників України. А в наступному році був заарештований за правозахисну діяльність і засуджений на 7 років таборів суворого режиму і 5 років заслання. Публіцистичні статті, художні твори, усні висловлювання Руденка були вилучені з бібліотек і торгівлі.

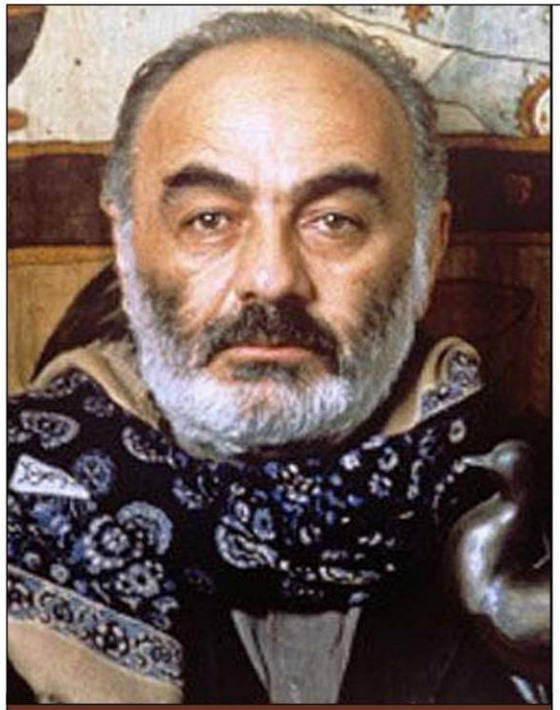
Після заслання письменник виїхав до Німеччини, потім - до США. Працював на радіостанціях "Свобода" і "Голос Америки". Очолював закордонне представництво УГГ, потім Українську Гельсінську Спілку. 1988 року Філадельфійський освітньо-науковий центр визнав Руденка "Українцем року" - за непохитну стійкість в обороні національних прав українського народу і його культури. У 1990 році він був обраний дійсним членом Української Вільної Академії Наук (США).

У вересні 1990 року повернувся до Києва. 1993 року за роман "Орлова балка" М. Руденку присуджено Державну премію ім. Тараса Шевченка в галузі літератури. 1998 року вийшли його книги "Найбільше диво - життя. Спогади" та "Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії". 1996 року за значний вклад у розвиток української літератури і за правозахисну діяльність М. Руденко нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня. До 80-річчя письменника йому присвоєно звання Героя України. Помер Микола Руденко 1 квітня 2004 року в Києві.

Його книги назавжди залишаться цеглою у фундаменті українського погляду на світ.

Орнамент, присвячений М. Руденку

Сергей Параджанов

Сергій ПАРАДЖАНОВ (Саркіс Говсепі Параджанян) (09.01.1924 – 20.07.1990)

Я помщуся світу любов'ю.
С. Параджанов

Сергій ПАРАДЖАНОВ — вірменський і український кінорежисер, народний артист УРСР, лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка (посмертно). Міжнародне визнання прийшло до Параджанова після екранізації в 1964 повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків». Фільм отримав 39 міжнародних нагород, 28 призів на кінофестивалях (із них — 24 гран-прі) у двадцять одній країні.

Сценарій фільму написали Іван Чендей та Сергій Параджанов.

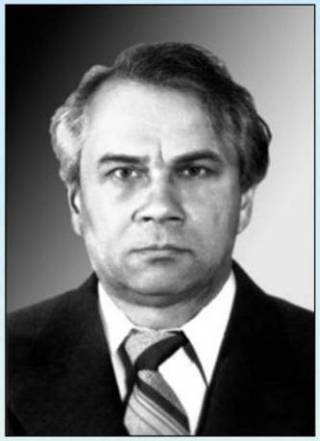
6 вересня 1965 року у м. Києві в кінотеатрі «Україна» перед початком сеансу відбулася зустріч глядачів із творчою групою, яка брала участь у створенні фільму «Тіні забутих предків». На прем'єрі виступив І. Дзюба, який заявив: «Зараз відбуваються масові політичні арешти української інтелігенції та молоді в Києві, Львові та інших містах. Повторюється 1937 рік. Молодь повинна заявити протест владі, затаврувати ганьбою за несправедливість». Присутній в залі В. Чорновіл звернувся до публіки із закликом піднятися з місць на знак протесту проти «політичних репресій». Виступ Дзюби втручанням адміністрації кінотеатру було перервано. Після закінчення демонстрації фільму Василь Стус став вигукувати: «Де ж правда? Чому не дають говорити правду? Це неподобство!».

Реакція влади була блискавичною — Дзюбу звільнили з роботи і виключили з аспірантури Київського педагогічного інституту, Чорновола звільнили з редакції газети «Молода гвардія», Стуса відрахували з Інституту літератури АН УРСР, де він був аспірантом. Параджанов брав участь у численних акціях протесту, спрямованих на захист прав репресованих українців. В 49 років був заарештований за звинуваченням в «гомосексуалізмі із застосуванням насильства. Після звільнення оселився в Тбілісі через заборону жити в Україні.

Орнамент відшито з поховального одягу С. Параджанова

Віктор Зарецький

Віктор Зарецький (08.02.1925 - 23.08.1990)

В. Парахін, А. Горська, Г. Синиця, В. Зарецький (крайній праворуч).
ЗОШ № 5, м. Донецьк. 1965 рік.

Мистецтво починається там, де ми прощаємося зі звичним.

В. Зарецький

Віктор ЗАРЕЦЬКИЙ — непересічна особистість, один з провідних українських митців, доробок яких творить історію вітчизняного мистецтва. Висококласний фахівець, він також був наділений неабияким викладацьким хистом, вмінням щедро передавати свої знання і майстерність іншим, яскравим підтвердженням чого була його робота у Київському художньому інституті і керівництво приватною художньою школою.

Він зумів протаранити тотальну ідеологічну систему та створити власний живописний стиль. Народився Віктор Зарецький в м. Білопілля, нині Сумської області. 1925 року родина вимушено перебралася на Донбас, тікаючи від можливих переслідувань. Дитинство та юнацькі роки Віктора пройшли у робітничих селищах Горлівки та Сталіно (нині Донецьк).

По закінченні інституту Зарецький працював художником на шахтах Донецької та Луганської областей (Донецьк, Сніжне, Краснодон).

Разом із дружиною (Аллою Горською) належав до діячів руху шістдесятників. Після згортання ліберального курсу та посилення тиску влади заступив у 1963 р. Леся Танюка на посаді голови Клубу творчої молоді "Сучасник". Цю ротацію було погоджено з Л. Танюком. Як учасник війни, член компартії, член Спілки художників він видавався начальству компромісною постаттю. Курс Клубу не зазнав змін і невдовзі був розпущений.

Творчість Віктора Зарецького характеризується багатовекторністю стильових уподобань, пошуком нового у традиційному.

У монументально-декоративних роботах художника, створеними у співавторстві з дружиною Аллою Горською, відчутний вплив народного мистецтва. Більшість з цих робіт були виконані митцями на Донбасі — Донецьк, Маріуполь, Краснодон.

У 1994 р. за картини останніх років життя Віктора Зарецького посмертно удостоєно Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка.

Помер 23 серпня 1990 року. Похований на Міському (Берковецькому) кладовищі у могилі матері і батька, поруч з дружиною.

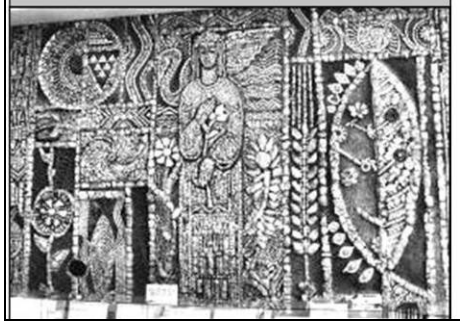
Орнамент, присвячений В. Зарецькому

Опанас Заливаха

Опанас ЗАЛИВАХА (26.11.1925 – 24.04.2007)

Все можна взяти в чужинця, окрім віри.
Віра, взята у чужинця, губить.
О. Заливаха

Опанас ЗАЛИВАХА – український живописець, графік, скульптор і кераміст, відомий правозахисник, лауреат Державної премії імені Тараса Шевченка та премії ім. Василя Стуса.

У світовому колі малярства, не без підстав, О. Заливаху називали й називають - „український Пікассо".

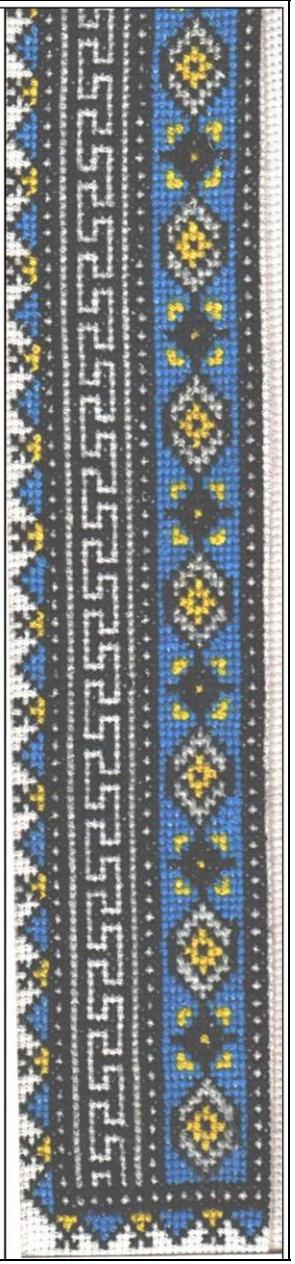
Творча доля Опанаса пов'язана з Донецьким краєм. З листа Алли Горської до Заливахи дізнаємося, що О.Заливаха у 1966 році не зміг взяти участь у оформленні школи №5 м. Донецька, здійснюване творчою бригадою з Києва.

І все ж О. Заливаха працював на Донеччині! У 1980 році він створив вітраж для одного із сільських будинків культури в Добропільському районі. Та з невідомих причин цей твір О. Заливахи не було виставлено. І ось більш як через чверть століття на покинуті, запилені квадратики кольорового скла випадково натрапив колекціонер із Дружківки. За допомогою меценатів-патріотів Євгена Шаповалова, Сергія Дуди та міської газети «Наша Дружківка» (редактор Євген Фіалко) твір видатного майстра став надбанням місцевого історико-художнього музею. Ця монументальна робота Опанаса Заливахи безцінна ще й тим, що жодного із його вітражів, як вважають спеціалісти, на сьогоднішній день не збереглося.

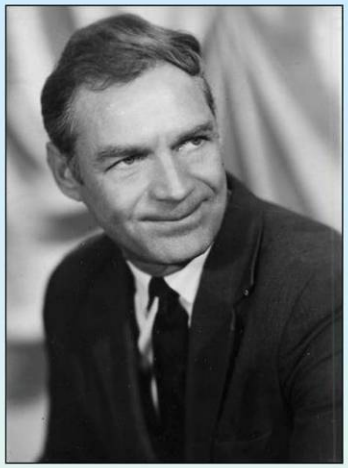
Знайдено ще один "донецький слід" у творчій долі відомого українського художника. Стараннями молодого історика-краєзнавця Олександра Добровольського зі Слов'янська виявлено понад 20 рідкісних естампів і листівок роботи Опанаса Заливахи. Автор адресував їх місцевому жителю, колишньому токарю Дружківського машзаводу Анатолію Свердюку, з яким потоваришував за колючим дротом. Ці невеличкі за розміром твори Опанаса Заливахи, які наскрізь пройняті козацьким духом, національними мотивами, передано до музею видавництва "Смолоскип", що в Києві.

Ось так, по смерті художника, до нас доходять його досі невідомі творіння. Вони – як послання митця із вічності, як заповідь були вірними свого родового, козацького коріння.

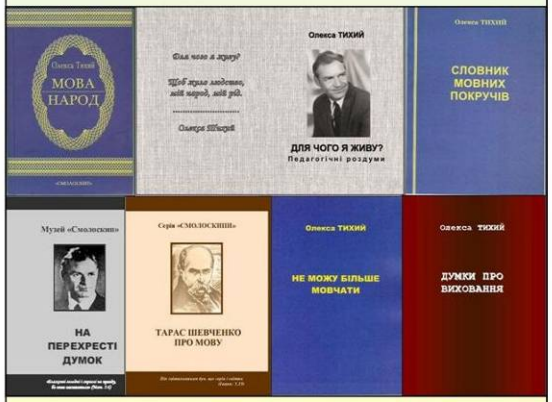
О. Заливаха. Мозаїчне панно. Ів.-Франківськ
У панно замасковано тризуб із білого каменю.

Орнамен відшито з сорочки О. Заливахи

Олекса ТИХИЙ (27.01.1927 – 06.05.1984)

Публіцистика Олекси Тихого

Уживання тільки рідної мови на рідній землі і цим укріплення себе і свого народу.

О. Тихий

Олекса ТИХИЙ – педагог, член-засновник Української Гельсінської групи.

"Для чого я живу? - запитував себе О.Тихий, і відповідав:

Щоб жило людство, мій народ, мій рід.

Щоби не зробити нікому ніякого зла, не проявити ні до кого ніякої байдужості й несправедливості в його долі, тяжкому становищі, горі.

Я – свідома частка Всесвіту, людства, свого народу, оточення за місцем проживання й роботи, у колі своїх друзів і недругів. Я за все відповідальний.

Я маю людську гідність, національну гордість. Нікому не дозволю топтати ні перше, ні друге.

Зневажаю смерть, голод, бідність, страждання і саму зневагу.

Прагну, щоб моє "я" було гідне наймення "людина". У всьому, завжди, незалежно від обставин чиню згідно зі своїм сумлінням.

Щоб поважати й цінувати працю, переконання й культуру кожної людини, на якому б рівні в порівнянні з моїми, загальноприйнятими і найвищими досягненнями людства вона не перебувала.

Щоб до останнього подиху вчитися і, по можливості, без насильства й примусу навчати всіх, хто бажає в мене вчитися.

Щоби зневажати сильних, багатих, авторитетних, якщо вони свою силу, багатство й авторитет використовують для кпин, знущань, чванства перед іншими людьми або хоч би однією людиною.

Байдужим до тих, хто живе тваринним життям. По можливості намагаюся допомогти кожному такому усвідомити себе людиною.

Щоб вивчати, підтримувати, розвивати мову, культуру, традиції свого народу.

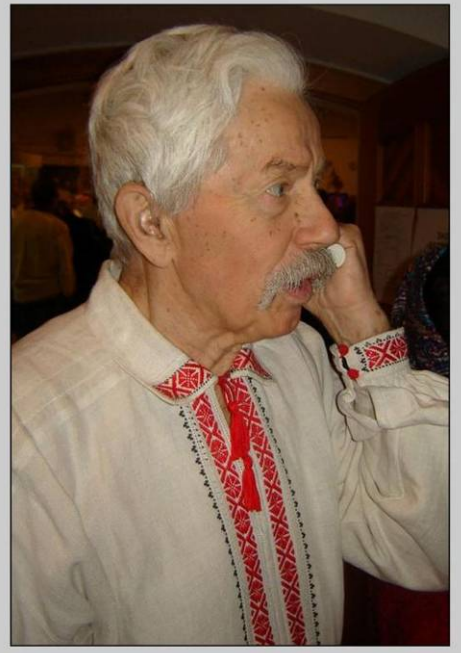
Щоби позбутися і сприяти іншим позбутися всього низького, підлого, чужого духові людства.

Я – для того, щоб жив мій народ, щоб підносилась його культура, щоб голос мого народу достойно вів свою партію в багатоголосому хорі світової культури. Я – для того, щоб мої земляки-донбасівці давали не лише вугілля, сталь, прокат, машини, пшеницю, молоко та яйця. Для того, щоб моя Донеччина давала не тільки уболівальників футболу, учених-безбатченків, російськомовних інженерів, агрономів, лікарів, учителів, а й українських спеціалістів-патріотів, українських письменників, українських композиторів та акторів".

Орнамент, присвячений О. Тихому

Леопольд Ященко

Леопольд ЯЩЕНКО
(02.08.1928—02.04.2016)

...без мови, як відомо, немає нації, а без нації не буде й нашої незалежної держави: вона виявиться нежиттєздатною.

Л. Ященко

Леопóльд Я́ЩЕНКО— український музикознавець, фольклорист, диригент, композитор. Кандидат мистецтвознавства (1961). Лауреат премії ім.П.Чубинського (1992), лауреат Державної премії ім.Т.Шевченка (1993).

Кияни чудово пам'ятають його сопілку в метро наприкінці 80-х. Так Леопольд Іванович популяризував патріотичні пісні – козацькі, стрілецькі, повстанські, а також пісні-гімни, заборонені за часів СРСР

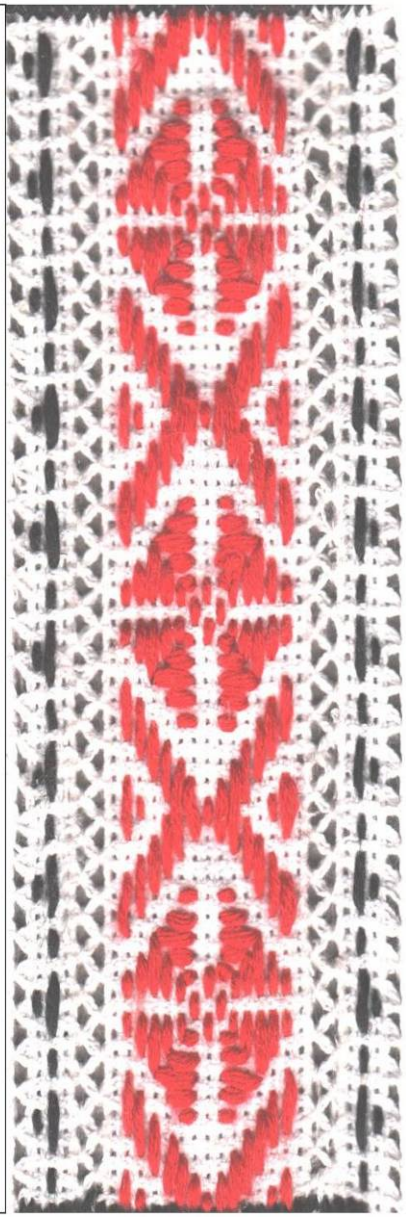
Л.Ященко—засновник хору «Гомін»(1969). Мало хто з киян знає, що перше Співоче поле утворилося на Печерську біля садиби І.Гончара навесні 1969 р. завдяки Ященку. Там розучували та відновлювали практично з нуля давні обряди, щедрівки, колядки. Саме так народився «Гомін».

Вони з'являлися «незваними гостями» на різних «офіційних заходах». Організатори, дивлячись на вишиті сорочки, сприймали їх за артистів художньої самодіяльності. Приходили до тями пізніше, коли хор починав співати «незатверджених» Шевченка, народні пісні, козацькі думи. А після виступу 22 травня 1971 р.. біля пам'ятника Шевченку хор та його керівник стали у власній країні персонами нон грата. Ященка виключили зі Спілки композиторів, із видавництва «Музична Україна» вилучили всі рукописи, рекомендовані до друку. Почалися виклики на допити в КДБ, обшуки.

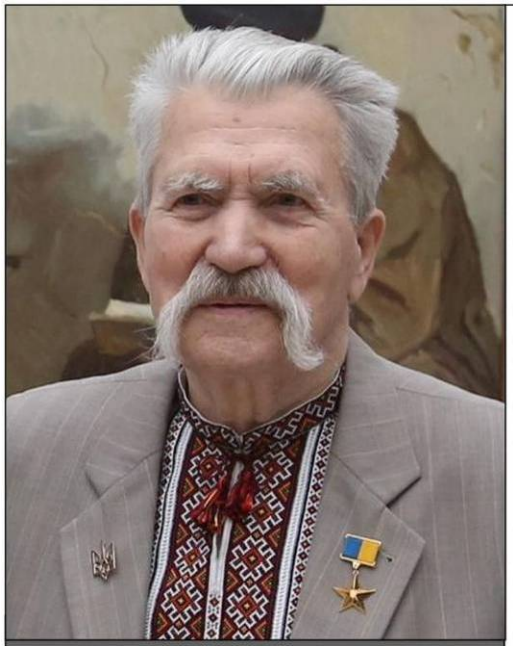
«Від нас вимагали покаяння. Підсовували заготовлені доноси з іменами тих, хто, на нашу думку, заважав розвитку української культури. А імена були які? — Надії Світличної, Оксани Мешко, Михайлини Коцюбинської. Як ми могли таке підписати? Зараз, дивлячись на наше життя, можу сказати одне: ми не зганьбилися», — пригадує Лідія Орел.

У середині 80–х Леопольд Ященко відродив хор. Збиралися, де могли: в Гідропарку, кочували по актових залах підприємств і будинків культури, площах, мітингах, зібраннях. Леопольд Іванович завжди був там, де нуртувало українське слово, де оживала наша душа. Власне, внесок Ященка у становлення української державності на початку 90–х важко переоцінити. Саме хор «Гомін» уперше на весь голос заспівав «Ще не вмерла Україна» та «Боже великий, єдиний, нам Україну храни». А хтось жартома назвав «Гомін» «пересувним центром української пісні».

Орнамент із вишиванки Л. Ященка

Левко Лук'яненко

Левко ЛУК’ЯНЕНКО (24.08.1928 - 07.07.2018)

В Україні точно є мільйонів зо два фанатичних патріотів, які порвуть за неї.

Л. Лук’яненко

Левко́ ЛУК'Я́НЕНКО — український дисидент, співзасновник Української Гельсінської Групи. Політик та громадський діяч, народний депутат України. Герой України. Письменник. Автор «Акта проголошення незалежності України». Лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка 2016 року.

У 1951—1953 вступив у комсомол, у партію. Вів активне громадське життя. До 1956 зрозумів, що обраний ним шлях помилковий, призупинив свою громадську діяльність і вирішив з 1957 орієнтуватися на підпільну боротьбу. 7 листопада 1960 у Львові відбулася перша, організаційна зустріч, на якій обговорили програму. Але 21 січня 1961 однодумці Іван Кандиба, Степан Вірун, Василь Луцьків, Олександр Лібович та Левко Лук'яненко були заарештовані , пізніше— Іван Кіпиш та Йосип Боровницький.

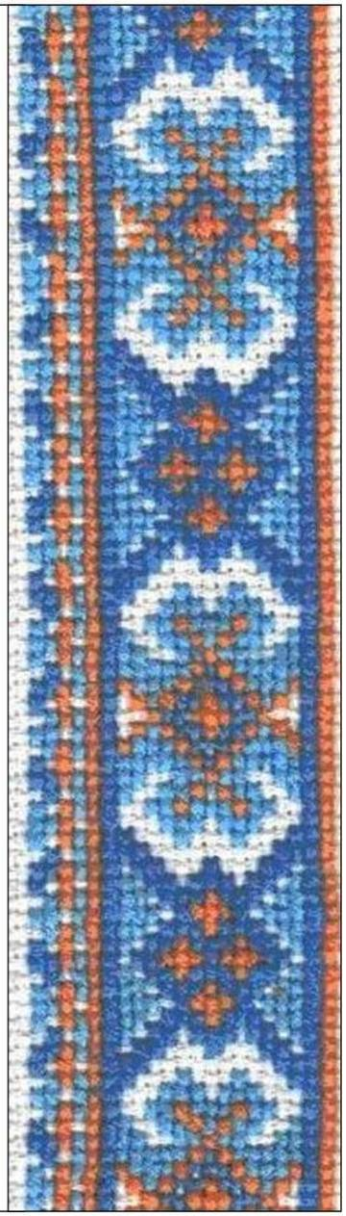
У травні 1961 Львівський обласний суд засудив Лук'яненка до розстрілу. Через 72 доби Верховний Суд замінив розстріл 15 роками позбавлення волі. Інші дістали строки від 10 до 15 років позбавлення волі. З того часу майже по 1989 рік Л. Лук'яненка неодноразово арештовували, судили, тримали у тюрмах та кнцтаборах.

Указом ПВР від 30 листопада 1988 він був помилуваний, звільнений із заслання. На початку 1989 повернувся до України.

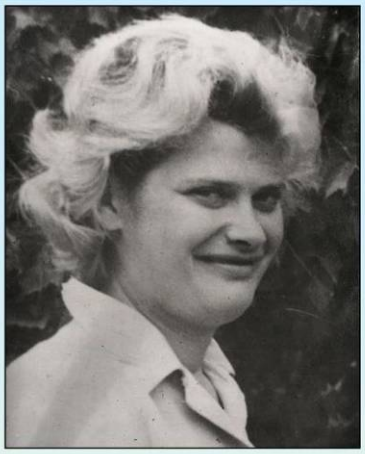
У березні 1988 заочно обраний головою відновленої УГГ, яка від 7 липня діє як Українська Гельсінкська Спілка (УГС). 23 квітня 1988 запропонували виїхати за кордон, та він відмовився, бо бачив, що ситуація в країні змінюється, вимальовується перспектива створення політичної партії.

У квітні 1990 на установчому з'їзді УГС обраний головою створеної на її базі Української республіканської партії. У березні обраний депутатом ВР України XII (I) скликання. У травні 1992 склав повноваження депутата і залишив посаду голови УРП у зв'язку з призначенням Надзвичайним і Повноважним послом України в Канаді. У листопаді 1993 через незгоду з політикою уряду України подав у відставку і повернувся в Україну. Був Народним депутатов ВР України кількох скликань.

Орнамент відшито з сорочки Л. Лук’яненка

Алла Горська

Алла ГОРСЬКА (18.09.1929 - 28.11.1970)

Мозаїчне панно "Жінка-Птах". Донецьк, крамниця "Рубін". 1967 р. Автори - А. Горська, В. Зарецький, Г. Синиця.

Ми – ляльки в боротьбі певних груп. Хочуть – піднімуть, хочуть – відкрутять голову, хочуть – помилують. Все залежить від того, якій групі що буде вигідно для власного ствердження, а наше життя – це є дрібниця, не варта уваги. Втомлюєшся, проте: аби душа не сивіла".

А.Горська

Алла ГОРСЬКА – живописець, графік, художник-монументаліст. Один із духовних лідерів українського національно-демократичного руху 1960-х рр.

Великою віхою в Аллиному житті став 1965 рік. Відтоді вона в мистецтві звернулась до монументалізму, бо відчула, що в ньому можна найкраще і найсильніше відтворити національну епопею: поринула в соціологію мистецтва, в книжку Гавзенштайна. Студіювала Михайла Бойчука, завжди мала під рукою альбом з мексиканцями Ріверою, Ороско, Сікейросом. Повторювала, що монументалізм – це мистецтво державне. ...

Відпрацьовувати принципи нової школи монументального мистецтва вони почали у Донбасі. Віктор Зарецький згадував: *"Ми працювали, захоплені ідеєю, не думаючи про гроші, відпрацьовували величезну кількість варіантів. Ішли найскладнішим шляхом. Шукали оригінального, а не звичайного рішення".*

У Донецьку вони створили комплекс мозаїчних панно в екстер'єрі Донецької ЗОШ № 5. 9 панно загальною площею 220 кв. м. 1967-го року — мозаїку «Дорогоцінність» в інтер'єрі ювелірної крамниці "Рубін". 1968 року у маріупольському ресторані «Україна» (тепер "Аристократ") вони виконали мозаїчні панно «Дерево життя» та «Боривітер». Пізніше Алла працювала в Краснодоні. Це була її остання велика робота - в музеї «Молодої Гвардії». Коли вже було виконано майже 100 м^2 вишуканої мозаїки, Спілка художників оголосила конкурс на оформлення цього ж об'єкту. Ніхто на пропозицію Спілки не відгукнувся. Тоді комісія склала акт на знищення мозаїки. Причиною того був "Лист 139-ти".

У квітні 1968 року за підписом 139 осіб був надісланий лист-звернення до ЦК КПРС, в якому висловлювалось занепокоєння арештами інтелігенції. «Органи» поширили чутки, що начебто існують терористичні бандерівські організації, які «спрямовуються» західними спецслужбами. Одним із провідників цієї організації називалась Алла Горська.

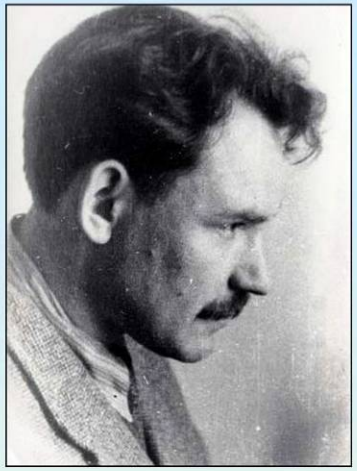
Від Алли вимагали зняти підпис у листі. Вона не погодилась. Наслідок - під загрозу знищення потрапляє мозаїка у Краснодоні. Щоб її врятувати, А.Горська відмовилась від авторства. Про це вона пише 5 грудня 1969 року в Мордовію до Заливахи:

"Опанасе, мене позбавлено авторства, бо "даси каяття, дамо авторство". Працювати можу, а ось імені свого носити не можу. Переходжу на нелегальну роботу. Хай живе підпілля у монументальному мистецтві. Ми – ляльки в боротьбі певних груп. Хочуть – піднімуть, хочуть – відкрутять голову, хочуть – помилують. Все залежить від того, якій групі що буде вигідно для власного ствердження, а наше життя – це є дрібниця, не варта уваги. Втомлюєшся, проте: аби душа не сивіла".

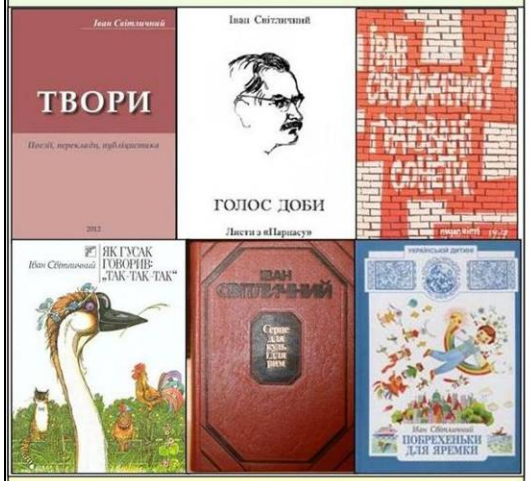
Орнамент, присвячений А. Горській

Іван Світличний

Іван СВІТЛИЧНИЙ (20.09.1929 - 25.10.1992)

Ми – мужчини, й за кодексом честі ми чинимо –
Не для вигод і пільг, не для слави й хвали.
Є високий, шляхетний закон між мужчинами:
Як не я, тоді хто? Не тепер, то коли?

І. Світличний

Іва́н Світли́чний — український літературознавець, мовознавець, літературний критик, поет, перекладач, діяч українського руху опору 1960—1970-их років, репресований. Лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка.

У 1960-х роках Іван Світличний був фактичним організатором культурного та наукового життя творчої молоді. Його помешкання було своєрідним центром формування національної свідомості наукової молоді, дискусійним клубом, у якому кристалізувалися погляди і формувався особистий вибір більшості шістдесятників. Привабливими для всіх були не тільки енциклопедичні знання Івана Світличного, а й особистісні якості — інтелігентність, м'якість, товариськість, доброзичливість. Під тиском КДБ втратив роботу, перебивався випадковими заробітками, публікаціями в пресі під псевдонімом або чужим прізвищем.

Відбував покарання у таборах Пермської області, у селищах Всесвятське й Кучино (ВС-389/35,36). Незважаючи на поганий стан здоров'я (хвороба нирок, рецидиви туберкульозу, постійний головний біль і носові кровотечі), намагався працювати разом з усіма. Мав незаперечний моральний авторитет серед політв'язнів. Його називали «табірною совістю». Місцем заслання для Івана Світличного було призначено селище Усть-Кан Горно-Алтайської області. Працював нічним сторожем ПМК, палітурником у бібліотеці. 20 серпня 1981 у Світличного стався інсульт, унаслідок чого він став інвалідом 1 групи. Пережив клінічну смерть, складну нейрохірургічну операцію в непристосованих умовах, післяопераційні ускладнення, підозру на рак хребта, гіпсове ліжко, частковий параліч. Комісувати за станом здоров'я відмовилися: досягнуту мовби домовленість Центрального секретаріату Міжнародної Амністії із Москвою про комісування було анульовано рішенням голови КГБ СРСР Федорчука. Звільнений тяжко хворим (23.01.83), продовжувати колишню творчу і громадську діяльність він уже не зміг. Помер 25 жовтня 1992 року, похований у Києві на Байковому цвинтарі.

Орнамент, присвячений І. Світличному

Іван Дзюба

Іван ДЗЮБА
(26.07.1931)

Дякуймо долі за те життя, яке відбулося, а за тим, яке не відбулося, можна жалкувати скільки хоч.

І. Дзюба

Дзюба Іван народився в с. Миколаївка Волноваського р-ну Донецької обл. – літературознавець, академік НАН України. Міністр культури Украини (1992-1994). Лауреат Національної премії імені Т. Шевченка. Герой України.

У вересні 1965 року на прем'єрі фільму «Тіні забутих предків» у кінотеатрі «Україна» (Київ) разом із Василем Стусом і В'ячеславом Чорноволом вийшов на сцену з першим у СРСР публічним протестом проти політики влади, оприлюднивши інформацію про таємні арешти української творчої інтелігенції.

І. Дзюба - автор книги «Інтернаціоналізм чи русифікація?» — про загрозливі проблеми національних відносин у соціалістичному суспільстві. Автор власноруч надіслав її до найвищих керівних органів УРСР у сподіванні, що влада врахує перегини в національній політиці й «виправиться».

В Україні цей памфлет вперше був виданий в 1998 р., до того публікувався китайською, російською, французькою мовами і набув світового розголосу.

1973 року Київський обласний суд засудив Дзюбу до 5 років ув'язнення і 5 років заслання за «антирадянську» працю «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

Ще у студентські роки Іван Дзюба захворів на туберкульоз легень. Потреба у постійному лікуванні й певних умовах життя задля виживання давало КДБ чудовий інструмент тиску на Дзюбу. На думку дослідників, саме через загострення хвороби під час його арешту 1972 року, Дзюба був змушений до певної міри піддатися «слідчому тиску» партії та КДБ і «покаятися», інакше він просто не пережив би найближчу зиму в таборі.

Орнамент, присвячений І. Дзюбі

Василь Симоненко

Василь
СИМОНЕНКО
(08.01.1935 -
13.12.1963)

Нема нічого страшнішого за необмежену владу в руках обмеженої людини.
Василь Симоненко

Василь Симоненко - український поет і журналіст, шістдесятник. Народився на Полтавщині в селі Біївці Лубенського району. Ростила його мати – Ганна Щербань, яка працювала в колгоспі. Федір Трохимович – "сивий дід" – дуже опікався онуком, самотужки освоїв грамоту, любив книжки, майстерно вишивав рушники і сорочки, розповідав хлопчикові про історичне минуле українського народу. По закінченні факультета журналістики Київського університету Василь працював кореспондентом в газетах «Черкаська Правда», «Молодь Черкащини», «Робітнича Газета» в Черкаській області. Загальний стаж журналістської роботи В. Симоненка налічує близько семи років. Його перу належить понад 500 публікацій — нарисів, статей, кореспонденцій, репортажів, фейлетонів, рецензій. Це були, в основному, статті на культурно-освітні теми, рецензії на кінофільми, вистави, огляди поетичної пошти. Але найбільше читачів вражала його щира й проникліва поезія, що, за словами Олеся Гончара, "вийшла із самих глибин народного життя..."Писати вірші почав ще в студентські роки, але в умовах прискіпливої радянської цензури друкувався неохоче. В ті роки набули великої популярності самовидавні поезії Симоненка. За його життя вийшли лише збірки поезій «Тиша і грім» (1962) і казка «Цар Плаксій і Лоскотон» (1963). Активно долучився В. Симоненко до роботи в Клубі творчої молоді, заснованому навесні 1960 року в Києві. 1962 року Василь Симоненко разом з Аллою Горською та Лесем Танюком виявив місця поховань розстріляних органами НКВС на Лук'янівському та Васильківському цвинтарях, а також у Биківні (про останнє було зроблено заяву до міської ради). З того часу почалося його переслідування. Влітку 1962 поета жорстоко побили працівники міліції. Відтоді й почало погіршуватися його здоров'я. 13 грудня 1963 року Василя Симоненка не стало. Не дожив і до тридцяти. Наче, передбачаючи короткий вік, на двадцяті роковини від свого дня народження написав:

Не докоряю ніколи і нікому,
Хіба на себе інколи позлюсь,
Що в двадцять літ в моєму серці втома,
Що в тридцять – смерті в очі подивлюсь.
Моє життя – розтрощене корито,
І світ для мене – каторга і кліть...
Так краще в тридцять повністю згоріти,
Ніж до півсотні помаленьку тліть. (08.01.1955)

Орнамент відшито з сорочки В. Симоненка

Надія Світлична

Надія СВІТЛИЧНА (08.11.1936 - 08.08.2006)

Якщо на твій клич не прийде ніхто,
тоді вирушай сам.

Н. Світлична

Надія СВІТЛИЧНА – українська правозахисниця, шістдесятниця, літературознавець, мемуарист, журналіст. Член Української гельсінської групи, член Закордонного представництва Української Гельсінської групи, редактор-укладач «Вісника репресій в Україні» (США), засновниця музею Шістдесятництва в Києві. Лауреат премії ім. Василя Стуса, Державної премії ім. Тараса Шевченка.

У 1960-х роках брала участь у самвидавному процесі: передруковувала нецензуровані твори М.Осадчого, Є.Сверстюка, І.Дзюби, В.Чорновола, М.Вінграновського, І.Драча, Л.Костенко, Б.Мамайсура, І.Сокульського, М.Холодного та інших, редагувала спогади Д.Шумука, перефотографовувала архів В.Симоненка, їздила з магнітофонними записами його нецензурованих віршів до шкіл, бібліотек і сільських клубів на Харківщині й Луганщині, виступала на вечорах із читанням самвидавних творів, що пізніше стало приводом до арешту 18 травня 1972 року. Понад рік після арешту перебувала у слідчій тюрмі КҐБ на Володимирській вулиці. 23—24 травня 1973 її було засуджено Київським обласним судом за статтею 62 частина 1 КК УРСР («антирадянська агітація і пропаганда») на 4 роки таборів суворого режиму. Покарання відбувала в сел. Барашево Теньгушевського району, Мордовія, в установі ЖХ-385/3. Разом з іншими ув'язненими жінками брала активну участь у протестах, голодуваннях.

Повернулася з ув'язнення в травні 1976 р. У прописці відмовили, на роботу не брали, погрожували арештом за «дармоїдство. 10.12.1976 р. надіслала до ЦК КПРС заяву — відмову від громадянства, мотивуючи цей крок жорстокою розправою над Л.Лук'яненком, П. Григоренком, В. Чорноволом, В.Стусом, С. Шабатурою та іншими достойними людьми. Свій вибір пояснила так: «Нижче людської гідності, після всього пережитого бути громадянином найбільшого в світі, наймогутнішого, найдосконалішого концтабору».

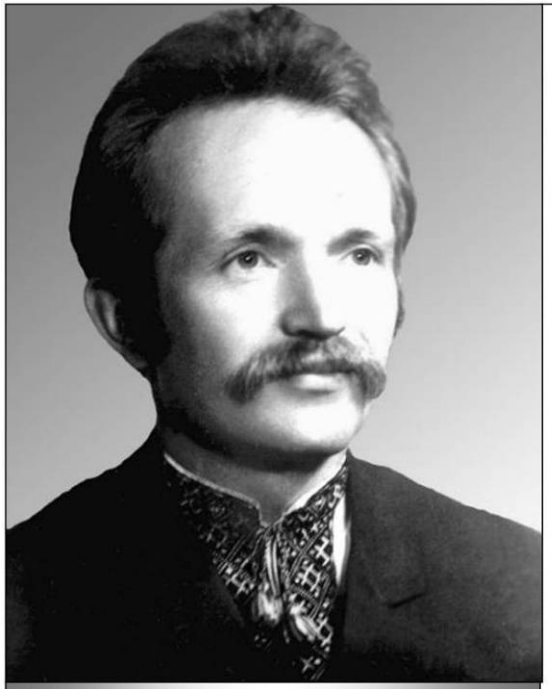
Надія Світлична останнім часом проживала у м. Матаван, штат Нью-Джерсі, США.Могила Надії Світличної на Байковому кладовищі у Києві. На похованні був присутній Президент України Віктор Ющенко.

Впорядковане Н. Світличною

Орнамент, присвячений Н. Світличній

Вячеслав Чорновіл

Вячеслав ЧОРНОВІЛ (24.12.1937 – 25.03.1999)

Дай, Боже, нам любити Україну понад усе сьогодні — маючи, щоб не довелося потім гірко любити — втративши.

В. Чорновіл

Вячеслав ЧОРНОВІЛ – активний учасник українського правозахисного руху, співзасновник Української Гельсінської спілки, публіцист. Його публіцистична діяльність відзначена Державною премією України ім. Т. Шевченка (1996) та Міжнародною журналістською премією (Великобританія, 1975). Нагороджений відзнакою «Герой України» з врученням ордена Держави (1999, посмертно).

"Якби мене запитали, чи жалкую я про те, як склалося моє життя, про відсиджені 15 років, я б відповів: анітрохи... І якби довелося починати все спочатку та вибирати, я б обрав життя, яке прожив. Часи змінюються, інколи залишаєшся майже один. У мене таке було. Але все одно вірю, що чиню правильно. Не будемо говорити високі слова про ідею, відповідальність тощо. Ти вирішив, що так, а не інакше потрібно діяти. Віриш у свою дорогу? Іди й не звертай! Для мене і для нас усіх націоналіст – це патріот своєї Батьківщини. Це людина, яка понад усе любить свою Батьківщину, нашу Україну, яка понад усе хоче добра для неї.

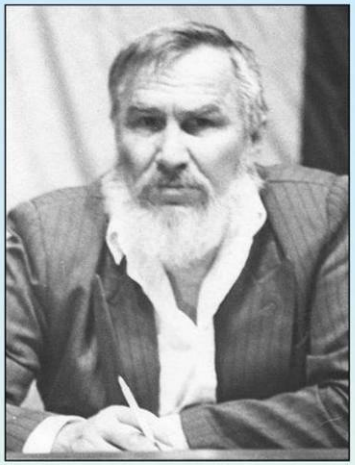
Отож треба провести межу між жертовним націоналізмом, і тим, що я можу назвати кар'єрним націоналізмом. Змінилися часи – і люди, які колись сиділи по кабінетах райкомів партії та райкомів комсомолу, в інших затишних місцинках, раптом на хвилі часу стали надзвичайно великими націоналістами й повчають мене й таких, як я, які сиділи десятиліттями, довгими роками по концтаборах за Україну, за наш народ, – хто справжній націоналіст, а хто ні.

Я думаю, що їм час від часу треба приходити до символічних чи справжніх могил справжніх націоналістів, справжніх українських патріотів і каятися тут."

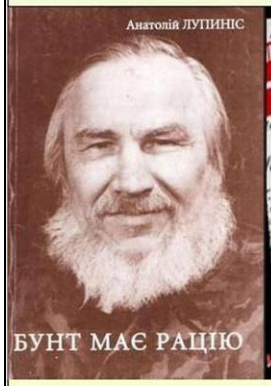

Орнамент, присвячений В. Чорноволу

Анатоль Лупиніс

Анатоль ЛУПИНІС (21.07.1937 - 05.02.2000)

Під скрес Московської руїни,
Під лицемірство каяття
Моя повстане Україна
До віковічного буття.
Анатоль Лупиніс

Анатоль ЛУПИНІС — український поет, публіцист, громадський діяч, багаторічний політв'язень, ініціатор створення УНА-УНСО.

Народився Анатоль Лупиніс в селі Новоолександрівка, Красноармійського району Донецької області. Після війни, родина переїхала до Монастирищенського району Черкаської області, де у селі Сатанівка Анатоль закінчив школу із золотою медаллю. Потім вчився на фізматі Київського університету. Але... в 1956 році радянські війська вступили до Будапешта. 19-річний студент 3-го курсу Лупиніс вийшов на демонстрацію протесту з плакатом " Руки геть від вільної Угорщини". Наслідки? Шість років табору. У 1957 році серед арештантів спалахнуло повстання. Зеки обрали 20-річного Анатоля до страйкового комітету. На непокірних кинули танки та авіацію, а Лупиноса засуджують до 10 років тюрми. У Володимирській централі він відсидів від дзвінка до дзвінка. Винесли його на ношах, бо мав паралізовані ноги. Два роки виснажливих тренувань - і залишилось тільки ледь помітне шкутильгання. 22 травня 1971 року біля пам'ятника Шевченку Лупиніс читав свої патріотичні вірші про Україну. Його назвали "божевільним" і відправили у Дніпропетровську "спецпсихушку". Звільнився у 1983 році. Одразу ж включився у підпільну роботу.

Лупиніс стає ініціатором створення асоціації «Зелений світ», українського Меморіалу, членом ініціативної групи зі створення Народного Руху України. Але зрозумівши безперспективність угодовської позиції, на котру переходили всі без винятку «перебудовчі» структури — спільно з революційною молоддю ініціює створення Української Міжпартійної Асамблеї, котру за його ж ініціативи було перетворено спочатку на Українську Національну Асамблею, а пізніше на УНА-УНСО. Саме зі створення УНА-УНСО розпочалася найяскравіша сторінка на непростому життєвому та політичному шляху Анатоля Лупіноса.

Багатогранна постать Анатоля Лупиноса не обмежувалась політичною, громадською та військовою діяльністю. Разом з цим, він був людиною творчою, поетом-революціонером та публіцистом. Помер на 63 році життя 5 лютого 2000 року. Похований на Байковому цвинтарі, поряд з побратимами з УНА-УНСО.

Орнамент, присвячений А. Лупиносу

Василь Стус

Василь СТУС
(06.01.1938 – 04.09.1985)

Вітальні листи завжди приймаються одностайно.
В. Стус

Васи́ль СТУ́С – український поет, перекладач, прозаїк. літературознавець, правозахисник. Представник українського культурного руху шістдесятників. Лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка (1990, посмертно), Герой України (2005, посмертно).

Васи́ль Стус народився на Різдво Христове в хліборобській родині на Вінниччині. У 1939 році його батьки переселилися в місто Сталіно (нині Донецьк), аби уникнути примусової колективізації. Ще через рік (1940) вони забрали туди своїх дітей.

За переконання щодо необхідності збереження й розвитку української культури Стус зазнав репресій з боку радянської влади, його творчість була заборонена, а він сам був засуджений до тривалого перебування в місцях позбавлення волі.

В останній рік свого *шевченківського земного віку* Василь питав у камері у глибоко віруючого діда Семена-Покутника:

– А що то є чоловікові – народитися на таке велике свято?

– То є додаткова ласка Божа, щастя, – казав дідо. – Але кому багато дається, з того багато й спитається.

Стус знав собі ціну, кажучи: *"Кирея слави лопотить на вітрі"*, але в хвилину смутку мовив:

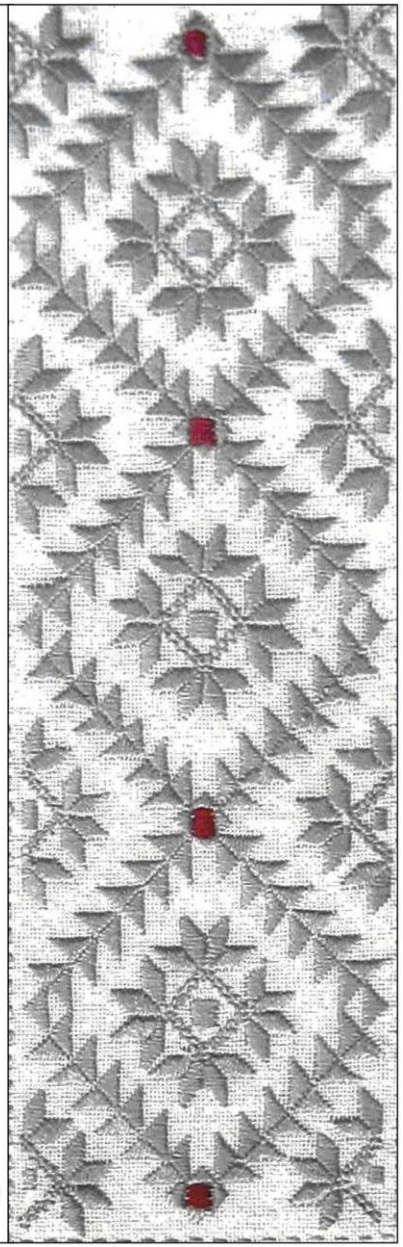
– Якщо нас коли-небудь і згадають, то як таких, що в годину люту посміли залишитися самі собою. І десь там маленькими літерами напишуть, що той і той ще й вірші писав ...

Хто зна, який більший із його подвигів: вірші, життя, чи смерть? Якби не передчуття, що *"ми канемо у вічність молодими"*, то не було б таким його життя і не такими були б його вірші. Але все ж найнадійніше, що від нього залишилося у світі, – Слово як зматеріалізований біль України: вона мовила його устами, як у минулому столітті – устами Шевченка.

Він був оголеним нервом епохи. Відчував її так тонко і гостро, що нащадки ще не раз подивують його пророчому дарові, який прилучає його до вічності:

Ще кілька літ – і увірветься в'язь.
Колючий дріт увійде в сни дитячі,
І всі назнаменування пророчі
Захочуть окошитися на нас".

Орнамент, присвячений В. Стусу

Стефа Шабатура

Стефанія ШАБАТУРА (05.11.1938 - 17.12.2014)

Нам конче потрібно подолати байдужість до всього й інертність.

Стефанія Шабатура

Стефанія ШАБАТУРА - українська митець-килимар, багаторічний політв'язень радянських часів, член Української Гельсінської групи. За активну участь в обороні ув'язненого українського історика Валентина Мороза та інших українських політичних в'язнів в СРСР, за виступи проти русифікації в Україні і за політичні мотиви в її мистецьких творах була заарештована в січні 1972 року і засуджена за ст.. 62 КК УРСР на 5 років ув'язнення і 3 роки заслання.

Під час її перебування в таборі ч. 3 в Мордовії КДБ знищив 70 її екслібрисів і понад 150 рисунків. С. Шабатурі було заборонено малювати. Та Шабатура ніколи не корилася. Ту твердість пронесла крізь все життя, ніякого слова каяття від неї не звучало.

У таборі за участь в акціях протесту багато місяців каралась в штрафному ізоляторі.

Як митець Стефа Шабатура різнобічна: від гобеленів до вишивки, писанки, книжкової графіки.

У таборі разом з Іриною Сеник вишивали книжкові закладки, поштівки, які розробляла Стефа.

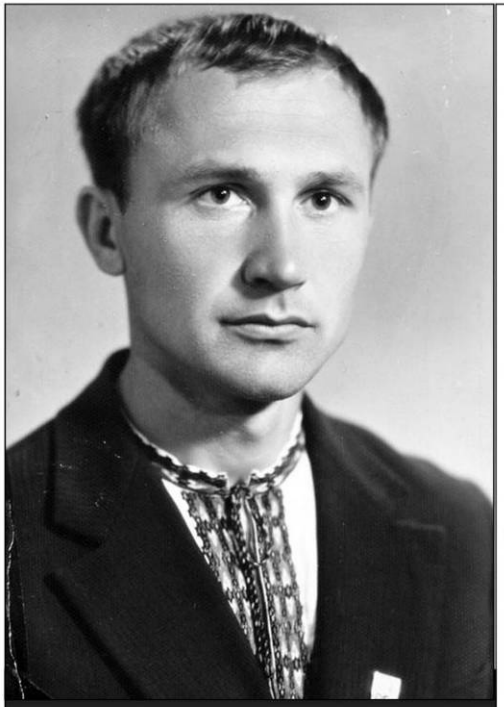
Коли повернулася до Львова, тяжко відвоювала своє право на творчість. Навіть працювала двірником, але не каялася. А коли змогла відновити свій творчий потенціал, заснувала організацію Марійське товариство.

Стефанія Шабатура нагороджена орденом «За мужність» та орденами «Княгині Ольги» II та III ступеня.

Орнамент відшито з краватки С. Шабатури.

Іван Сокульский

Іва́н СОКУЛЬСЬКИЙ (13.07.1940 – 22.06.1992)

Без України — ми раби.
Іван Сокульський

Іван СОКУЛЬСЬКИЙ — український поет, правозахисник, член Української Гельсінкської групи (УГГ), один з авторів «Листа творчої молоді м. Дніпропетровська», фундатор і редактор культурологічного часопису «Пороги». Народився С. на хуторі Червоноярському Синельниківського району Дніпропетровської області. Він був одним із перших шістдесятників, які стали на захист української духовності і культури. Його, як одного із авторів «Листа творчої молоді» на захист роману О.Гончара «Собор», засудили до 4 років позбавлення волі в таборах суворого режиму. Покарання С. відбував у мордовських таборах, з кінця 1971 – у Владимирському централі, у тюремному психбараці .Після цього вироку І.Г. Сокульського судили тричі – щоразу за різними статтями, але зміст вироку був один і той самий: «автор крамольних віршів», «націоналіст», «особливо небезпечний рецидивіст». Сам він зазначав: «Нема у мене ніякого криміналу – любити свій край не є злочин». Загальний стаж ув'язнення поета – 13 років. В 1991 році його було повністю реабілітовано. 22.06.1992 С. помер, похований у м. Придніпровське.

Посмертно вийшли книги віршів С. "Владар каменю", "Означення волі", які підготувала до друку вдова Орися, двотомник листів видала дочка Марія. С. 1995 посмертно прийнятий у Спілку письменників України.

Указом Президента України № 937/2006 від 8.11. 2006 як член УГГ нагороджений у орденом «За мужність» І ступеня (посмертно).

Указом Президента України № 150/2010 від 10.02. 2010 за визначний особистий внесок у боротьбу за незалежність України, самовіддане служіння національній ідеї та відстоювання прав і свобод людини С. нагороджений Орденом Свободи (посмертно).

Орнамент відшито з сорочки І. Сокульського

Ірина Калинець

Ірина КАЛИНЕЦЬ (06.12.1940 — 31.07.2012)

Я зовсім не заздрю тим, які обирали позицію байдужості та відстороненості, бо то штовхало на компроміс із совістю, а значить на служіння злу.

Ір. Калинець

Ірина Калинець - українська письменниця, поетеса, багаторічний політв'язень радянських таборів, діяч дисидентського руху, активістка українського національного і правозахисного руху, філолог, професор.

Під час другої хвилі брежнєвських репресій за виступи на оборону переслідуваних діячів культури була засуджена за ст. 62 КК УРСР («антирадянська агітація і пропаганда») до 6 років ув'язнення в таборах суворого режиму та 3 років заслання.

Ув'язнення Ірина Онуфріївна відбувала у таборі ЖХ-385/3 (сел. Барашево, Мордовія). Брала участь у всіх акціях жіночої політ зони. Заслання відбувала разом з чоловіком у Читинській області. Звільнили її 1981 року.

За останні роки Ігор Калинець упорядкував і видав 10 томів творчої та наукової спадщини, документальних матеріалів своєї дружини - Ірини Калинець.

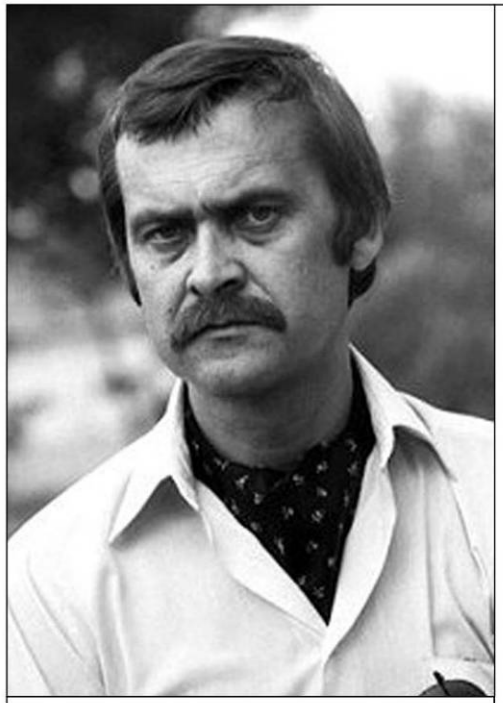
1998 року за громадську діяльність її визнано «Героїнею світу» (США, Ротчестер), 2000 року — нагороджено орденом Княгині Ольги III ступеня.

З 2013 Міжнародний освітній фонд імені Ярослава Мудрого присуджує Премію імені Ірини Калинець за активну участь у громадсько-політичному житті України, зокрема за видатні здобутки у розвитку українського суспільства, утвердженні історичної пам'яті українського народу, його національної свідомості та самобутності, розвитку української освіти, культури та літератури, утвердженні авторитету України у світі.

Орнамент відшито з сорочки Ір.

Іван Миколайчук

Іван МИКОЛАЙЧУК (15.06.1941 – 03.08.1987)

Світ ловив мене, але не спіймав».
Г. Сковорода

Іва́н МИКОЛАЙЧУ́К - український кіноактор, кінорежисер, сценарист. Заслужений актор України (1968), лауреат Шевченківської премії 1988 (посмертно). 34 ролі в кіно, 9 сценаріїв, дві режисерські роботи.

Фільм «Тіні забутих предків» здобув 39 міжнародних нагород, 28 призів на кінофестивалях (із них – 24 гран-прі) у двадцять одній країні й увійшов до Книги рекордів Гіннесса. Цей фільм для режисера С. Параджанова і для актора І. Миколайчука одночасно став одним із найбільших тріумфів і однією з найбільших трагедій. В УРСР Іва́н МИКОЛАЙЧУ́К носив тавро «неблагонадійного».

“Маю велику мрію: заробити багато грошей і накрити столи від моєї Чорторії до Чернівців. Постелити білі ткані скатертини, а на них – усе, чого тільки забажаєш. І щоб хто хотів, той підходив, і скільки хотів, стільки пив і їв”.

Слава лише спонукала Миколайчука до глибшого осягнення секретів майстерності, магії кінематографу. “Кіно здавалося мені мистецтвом високим і витонченим. Мене вразило, що великі й найбільш напружені, найбільш емоційні епізоди могли розігратися без будь-яких слів, що природною, «неформованою» пластикою можна передати найтонші і найневловиміші нюанси. І найбільше потрясіння – крупний план, коли бачиш очі людини і в них читаєш усе”, – пояснював він своє перше захоплення кінематографом.

“Гуцульщина... Забутий Богом і людьми край карпатський, як про нього сказав Михайло Коцюбинський. Тут, на цій землі я побачив світ, навчився говорити, запричастився до радості людського існування”

“Маю велику мрію: заробити багато грошей і накрити столи від моєї Чорторії до Чернівців. Постелити білі ткані скатертини, а на них – усе, чого тільки забажаєш. І щоб хто хотів, той підходив, і скіль«Світ ловив мене, але не спіймав».
ки хотів, стільки пив і їв”.

Іван Миколайчук дуже любив Сковороду, часто повторював його «Світ ловив мене, але не спіймав».

Орнамент відшито з сорочки І. Миколайчука

Володимир Івасюк

Володимир ІВАСЮК (04.03.1949 – 22.05.1979)

Крило стає крилом тільки під час лету.
В. Івасюк

Володимир ІВАСЮК - видатний український композитор і поет, один із основоположників української естрадної музики. Є автором ста семи пісень, п'ятдесяти трьох інструментальних творів, музики до двох спектаклів. Був професійним медиком та скрипалем. Чудово грав на фортепіано, віолончелі, гітарі, майстерно виконував свої пісні. Мав художній талант, був неординарним живописцем. Також захоплювався фотографією та кінозйомкою.

18 травня 1979 його було знайдено повішеним у Брюховицькому лісі під Львовом. Офіційна версія — самогубство — підлягала сумніву громадськості як 1979, так і тепер. Відповідно до неофіційної версії, смерть Івасюка була вбивством, виконаним КДБ за наказом вищого керівництва СРСР. Похорон Володимира Івасюка 22 травня 1979 у Львові перетворився на масову акцію протесту проти радянської влади.

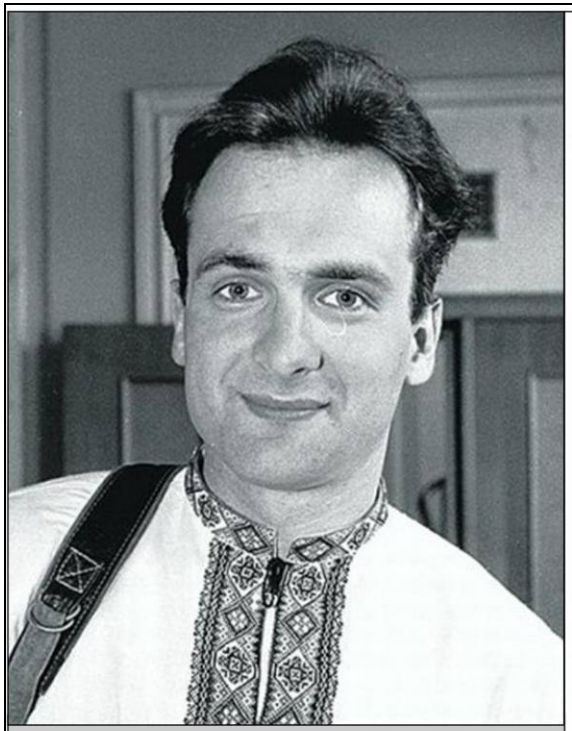
Архіви цієї справи, що зберігаються в Москві, дотепер ані родичам, ані працівникам музею Івасюка не відкривають, посилаючись на гриф «таємно», можливо, тому, що ще живі багато учасників тих драматичних подій. Самі ж родичі Івасюка вважають, що Володимира вбили. 26 січня 2009 Генеральна прокуратура України поновила давно закриту кримінальну справу про смерть Володимира Івасюка, але в листопаді 2012 справу було закрито нібито через відсутність складу злочину.

12 червня 2014 Генеральна прокуратура України поновила закриту кримінальну справу про смерть Володимира Івасюка. Колишній прокурор Львівської області Роман Федик у лютому 2015 заявив, що начебто Володимир Івасюк був убитий «співробітниками» КДБ.

Орнамент відшито з сорочки В. Івасюка

Георгій Гонгадзе

Георгій ГОНГАДЗЕ
(21.05.1969 – 17.09.2000)

«Я грузин, але, якщо треба -віддам життя за Україну»
Г. Гонгадзе

Георгій ГОНГАДЗЕ - український опозиційний журналіст, вбитий після критики тодішнього президента України Леоніда Кучми. Його смерть спричинила "касетний скандал", масові акції протесту "Україна без Кучми" у 2000-2001 рр. Гонгадзе став символом першої революції в Україні взимку 2004-2005 рр., Герой України (посмертно).

Георгій Гонгадзе - грузин по крові, українець за паспортом і по духу. Його життя - яскравий зразок воїна-українця. У 18-20 років - строкова служба в Афганістані, куди після першого курсу направили на виконання "інтернаціонального обов'язку" студента Тбіліського державного інституту іноземних мов. Після того, як у пресі був опублікований список "ворогів народу", в якому батько Георгія Руслан Гонгадзе (головний санітарний лікар району) опинився на 28 місці, сім'я переїздить на історичну батьківщину матері Георгія Лесі Гонгадзе - у Львів.

Георгій Гонгадзе перевівся на факультет іноземних мов Львівського державного університету ім. Івана Франка, але кілька разів повертався до Грузії, коли у 1991 році в Грузії почалося народне повстання проти диктатури президента Звіада Гамсахурдіа. А в 1993 році, коли спалахнула війна в Абхазії, Георгій Гонгадзе прибув до Абхазії як український журналіст, але замість відеокамери взяв у руки зброю і пішов захищати свій народ і своїх співвітчизників. В бойових діях отримав важке поранення (згодом лікарі нарахували 26 осколкових ран).

Остаточно повернувшись в Україну, розпочав громадську діяльність, спрямовану на боротьбу з корупцією та в підтримку свободи слова в суспільстві; заснував інтернет-видання "Українська правда". Видання отримало широку популярність. Публікації викривали корупційні схеми владної "верхівки".

Перед своїм зникненням Георгій написав листа генеральному прокурору України про те, що виявив за собою стеження. Вбивство Георгія Гонгадзе викликало широкий резонанс не тільки в Україні, але і у всьому світі. Таким чином, навіть після своєї смерті журналіст продовжував показувати світу всю важливість свободи слова в країні і став символом боротьби за неї та опозиційності в Україні.

Орнамент відшито з сорочки Г. Гонгадзе

Ольга Богомолець

Ольга БОГОМОЛЕЦЬ
(22.03.1966)

«Україна — це я! — Так має сказати собі кожен з нас і усвідомити, що своїм життям і своїми вчинками кожен з нас формує життя країни»

О. Богомолець

БОГОМОЛЕЦЬ Ольга — український політичний і громадський діяч, лікар-дерматолог. Заслужений лікар України, доктор медичних наук (2003), професор (2007). Автор понад 70 наукових праць і 14 патентів на винаходи у сфері дерматології. Капітан запасу медичної служби.

Засновник і головний лікар Клініки лазерної медицини доктора Богомолець, відому як Інститут дерматології та косметології доктора Ольги Богомолець.

Координатор Європейської асоціації лазерної дерматології у Східній Європі,

член Американської академії дерматології, Європейської академії дерматології та венерології, Нью-Йоркської академії наук.

Організатор і координатор медичної служби Майдану під час Помаранчевої революції (2004-2005) та Революції Гідності в Україні (2013–2014).

Народний депутат України з 2014. Голова комісії ВР України з питань охорони здоров'я.

Кандидат у Президенти України на виборах 2014 року;

з 1 вересня 2014-го — позаштатний радник Президента України з гуманітарних питань.

Ініціатор створення Школи патріотів «Нові лідери єдиної країни».

Засновник і власниця комплексу «Замок Радомисль» з єдиним у світі Музеєм української домашньої ікони.

Співачка, лауреат українських музичних конкурсів.

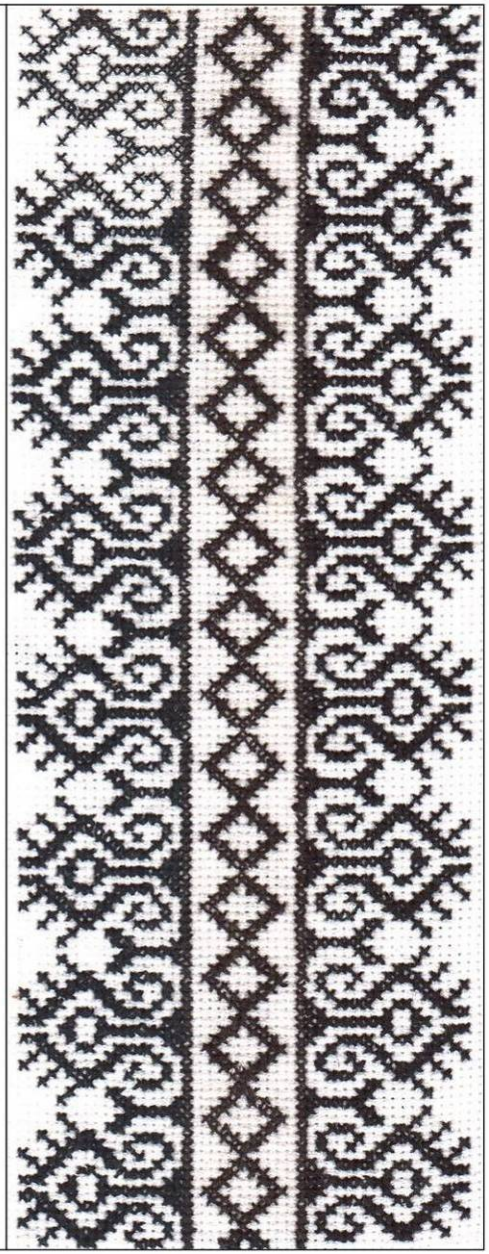
Володарка премії ім. Василя Стуса (1992).

У лютому 2014 року Ольга Богомолець відмовилася від посади в уряді. При цьому вона назвала умови, за яких була готова обійняти посаду в уряді, зокрема, посаду міністра охорони здоров'я: перша умова – «повний європейський аудит всієї системи охорони здоров'я з розкриттям всіх кримінальних схем і з притягненням до відповідальності всіх, хто брав участь у цих схемах». «Зайти в систему, яка не очищена, немає сенсу».

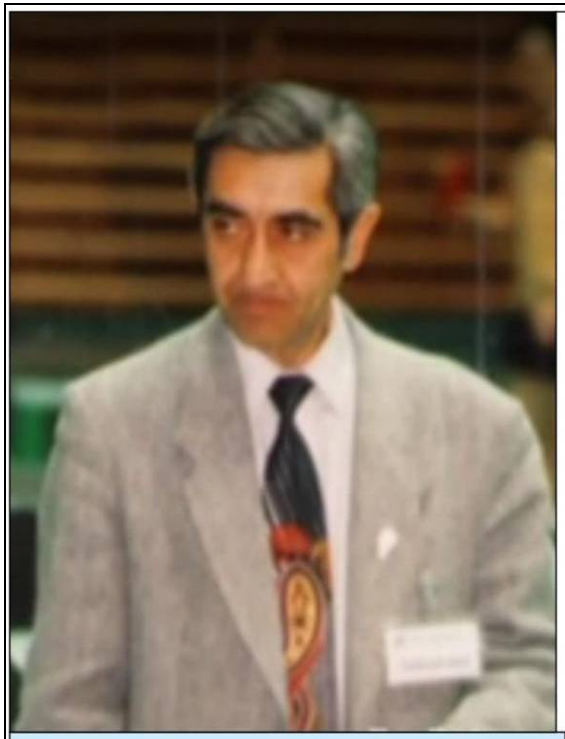
І ще з її думок:

«...У кожної людини є Душа. Душа - добра і світла. Коли Душа пробуджується - людина Творить або Любить. Якщо Душа спить - панують байдужість і розрахунок...»

«... Так багато душ ще сплять ... .», «... Прокиньтеся, скиньте пелену з очей, не мовчіть, не терпіть. Сійте добро, викорінюйте несправжнє в собі. »

Орнамент з вишиванки Ольги Богомолець

Микаел ОГАНЕСЯН (12.01.1947 - 24.06.2016)

Заряд бадьорості та ентузіазму вдається зберегти «у першу чергу завдяки дружині, другу — завдяки спорту, третю — завдяки друзям, які оточують мене».

М. Оганесян

Микаел Оганесян - перший Майстер спорту СРСР в Донецькій області, чемпіон СРСР по настільному тенісу, суддя міжнародної категорії, головний організатор самого старшого в Україні традиційного турніру по настільному тенісу ім. В.И. Шибанкова, успішний тренер, що виховав 15 майстрів спорту і більше 100 кандидатів в майстри спорту.

Його називали професором настільного тенісу та безпрограшною ракеткою. Микаел Володимирович з 1987 по 1996 рік очолював Червоноармійську ДЮСШ.

Завдяки його ініціативі в 1992 році там відкрився спеціалізований тенісний зал, в якому проводяться міжнародні турніри, чемпіонати України, змагання регіонального рівня, а з початком війни на Сході України зал став головною базою для підготовки гравців збірних команд Донецької області з настільного тенісу в усіх вікових категоріях.

М. Оганесян прожив довге і повноцінне життя і багато чого досяг у своєму житті. Його завжди пам'ятатимуть як працелюбну, розумну і люблячу людину.

Орнамент відшито з краватки М. Оганесяна

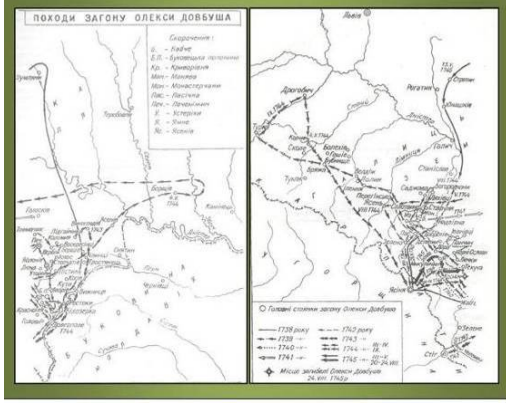

ДОБРОВОЛЬЧІ НАРОДНІ РУХИ

Опришки. Олекса Довбуш

Олекса ДОВБУШ
(1700 – 24.08.1745)

«Ой, хлопці, не сваріться.
Сріблом, злотом поділіться»
Народна пісня про Довбуша

Олекса ДОВБУШ – легендарний ватажок опришків. Вони з'явилися в околицях Карпат задовго до народження Олекси Довбуша. Не зникли вони й після його смерті. Але в пам'яті народу залишився образ невловимого, безстрашного і справедливого ватажка Олекси Довбуша.

Його родина належала до найбіднішої верстви сільського населення — комірників, які не мали навіть своєї хати. «Зібрався собі Олекса, — мовиться в народному переказі, — і пішов розбивати тих панів, що хлопам кривду робили». Упродовж 1738–1739 років Олекса Довбуш розгорнув діяльність навколо Печеніжинського ключа, а згодом і всього Покуття. Селяни інколи навіть шукали захисту в Довбуша, бо вже 1739 року на прохання одного селянина з Малих Лючок опришки боронили його перед братами.

Перші згадки про виступи Довбуша знайдені в документах за 1738 рік. Зі судових матеріалів відомо, що й дружина Олекси була учасницею походів 1741–1745 років.

Загони Довбуша діяли на Прикарпатті, робили походи в Перемишль, Дрогобич, Турку, на Закарпаття й Поділля. Частина опришків переходила й на Запоріжжя. Розправа Довбуша з економами, лихварями, орендарями у 1738–1745 роках викликала серед простого люду симпатію. Селяни вважали Довбуша «своїм спасителем».

24 серпня 1745 року Довбуш був по-зрадницькому вбитий.

Добушевий орнамент

Коліївщина. Отоман, Гетьман Максим Залізняк

Максим ЗАЛІЗНЯК
(1740 -
після 1768)

"Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була."
П. Тичина
(напис на пам'ятнику
М. Залізняку та І.Гонті в Умані)

Максим Залізняк – керівник гайдамацького повстання 1768-1769 рр., відомого під назвою Коліївщина, козацький отаман, гетьман України. Його найближчим сподвижником був уманський сотник Іван Гонта. Коліївщина стала найвищим етапом гайдамацького руху XVIII сторіччя. Гайдамаками називали себе повстанці Київщини, Волині і Поділля, які боролися проти соціального пригноблення і безчинств шляхти.

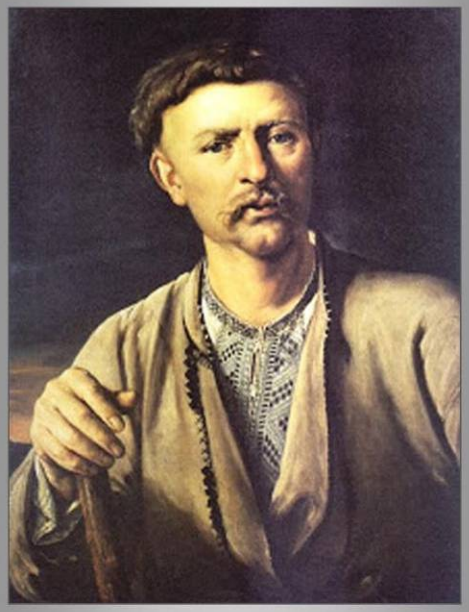
Метою повстанців 1768-1769 рр. було відновлення Гетьманщини як самостійної української держави. А тому логічним був вибір 22–го червня 1768 р. ініціатора та керівника коліївського повстання, Максима Залізняка, гетьманом України.

Повстання увінчалося масовими розправами над католицьким та єврейським населенням. Було придушене російськими військами (спільно з поляками), а гайдамацькі ватажки — страчені або заслані на Далекий Схід.

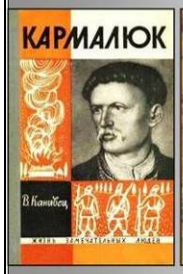

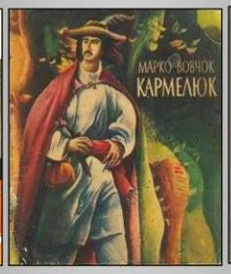
Орнамент, присвячений М. Залізняку

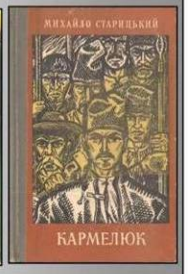
Гайдамаки на Поділлі. Устим Кармалюк

Устим КАРМАЛЮК
(10.03.1787 – 22.10.1835)

За Сибіром сонце сходить,
Хлопці, не зівайте,
Ви на мене, Кармелюка,
Всю надію майте!

Томаш Падура "За Сибіром сонце сходить"

КАРМАЛЮК Устим Якимович – подільський "останній гайдамака", ще за життя опоетизований та оповитий славою народного месника. Народився на Вінниччині в сім'ї кріпака. Очолив селянський повстанський рух, що в 1814-1828 рр. охопив кілька повітів Подільської губ. В 1830-1835 рр. повстання поширилося на Київщину та Бессарабію. У ньому брали участь бл. 20 тис. селян. Загони К. здійснили понад 1000 нападів на поміщицькі маєтки та економії, сільські й придорожні корчми, обійстя заможних селян. Кармалюк не раз був схоплений, чотири рази засуджений до сибірської каторги, звідки тікав, долаючи тисячі верст пішки. Він мав широкі зв'язки, часто переховувався в містечкових євреїв та через них реалізовував відібране в поміщиків майно, надаючи їм покровительство за послуги.

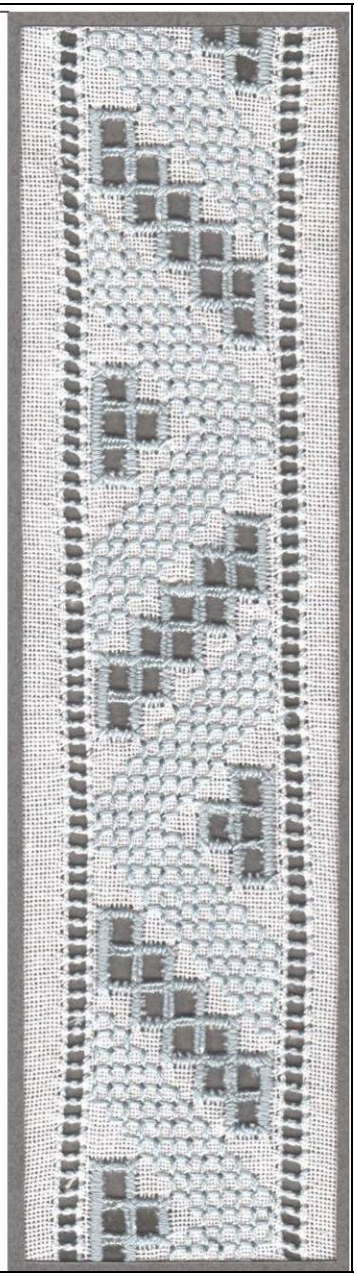
Найбільш інтенсивно загін Кармалюка діяв у Літинському та Летичівському повітах Подільської губернії, але часом влаштовував напади також у Балтському, Вінницькому, Могилівському та Проскурівському повітах Подільської губ., а почасти – й у Бессарабії. Здолати героїчний опір Кармалюка поневолювачам не вдавалося упродовж 22 років.

Вбитий пострілом із засідки в ніч на 22(10) жовтня 1835р. 18-річним шляхтичем Ф.Рудковським в с. Шляхові Коричинці Летичівського пов. Подільської губ. (нині с. Волоське Деражнянського р-ну Хмельницької обл.). Похований у м-ку Летичів.

Український "Робін Гуд" став героєм численних народних пісень і переказів, а також творів художньої літератури. За твір про Устима Кармалюка письменниця Марко Вовчок в 1871 році, через 36 років після загибелі реального Кармалюка, потрапила в Петербурзі під суд. Той оштрафував її «за схвалення такого способу дій, який суперечить встановленим у нас засадам власності».

До наших часів дійшов лише опис зовнішності Кармалюка, а єдиний достовірний його портрет належить пензлю Тропініна та відомий у кількох копіях, одна з яких зберігається в Ермітажі.

Орнамент з вишиванки У.Кармалюка на портреті В.Тропініна

БРАТСТВО ТАРАСІВЦІВ (1891 –1897)

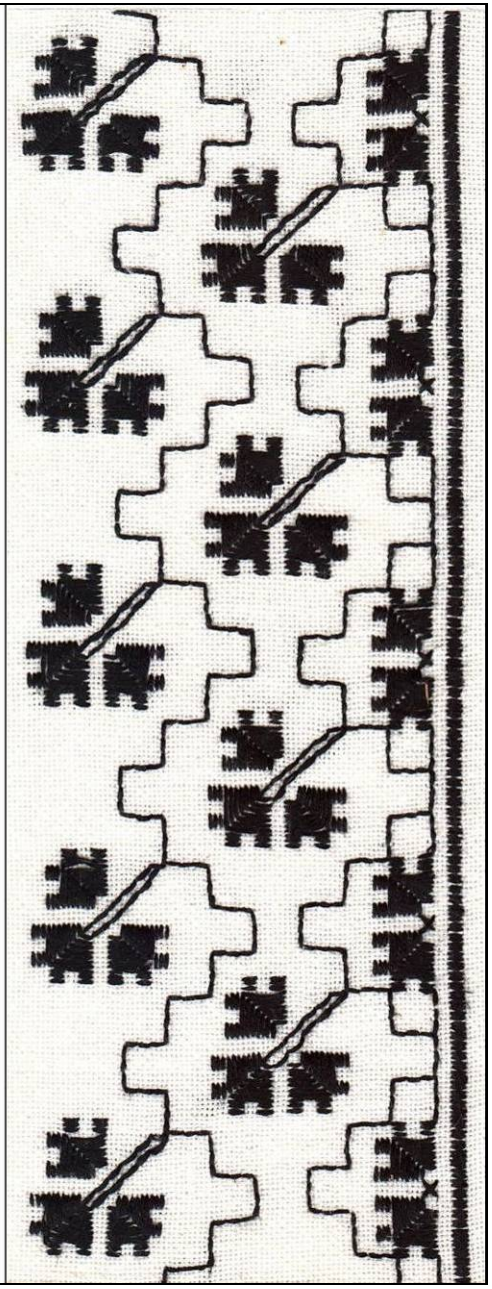
Іван ЛИПА. 1903 р.

«Не ми будемо, коли Вкраїні
волі й долі не здобудемо!»
(Девіз Братства)

Улітку 1891 року на могилі Тараса Шевченка на Чернечій горі біля Канева харківські студенти Михайло Базькевич, Микола Байздренко та Іван Липа разом з харківським чиновником Віталієм Боровиком заснували таємне політичне товариство під назвою "Братство тарасівців". Їх Програма засвідчувала рівноправність української нації у колі інших націй, містила вимоги політичної автономії українського та інших народів у складі демократичної федеративної Росії, а також захисту культурних й економічних прав українців. "Наука і життя Вкраїнського народу доводить нам, що Україна була, єсть і буде завсігди окремою нацією, як і кожна нація, так і вона потребує національної волі для своєї праці і поступу", — говорилося у "Символі віри". Це була доба імператора Олександра III, коли за саму спробу політичної діяльності (навіть ліберальної) відправляли до Сибіру, коли було заборонене українське книговидання, а оперу Миколи Аркаса "Катерина" за Шевченком не дозволили ставити ні в Миколаєві, ні в Києві, натомість дозволивши зробити це... у Москві.

Іван Липа –один із засновників
Братства тарасівців.

Орнамент, присвячений Братству тарасівців.

Холодноярська ресрубліка. Василь Чучупака

Василь ЧУЧУПАКА (11.03.1895 – 18.03.1920)

Є у нас вільна ненька Україна і ми, її рідні сини, повинні битися зо всіма, х то простягне до неї руку.

В. Чучупака

Василь Чучупака - військовий і громадський діяч часів УНР, головний отаман Холодноярської Республіки (листопад 1919 — 18 березня 1920)

До Першої світової війни — вчитель у Тимошівці Чигиринського повіту. З 1916 року — прапорщик російської армії. 1918–1919 — мельничанський сотник та медведівський курінний. 1919 — командир Мельничанської сотні самооборони. Незабаром відділ самооборони переріс у полк гайдамаків Холодного Яру, який на початку квітня 1919 р. підняв повстання «проти комуни та Совєтської влади за самостійність». 1919–1920 — командир полку гайдамаків Холодного Яру, головний отаман Холодного Яру. У лютому 1920 року полк гайдамаків Холодного Яру співдіяв з Дієвою армією УНР, яка здійснювала Перший Зимовий похід.

7 березня командування Південно-Західного фронту видало розроблений особисто Й. Сталіним наказ, який передбачував наступ червоноармійських з'єднань на Дієву армію УНР, загони Чучупака й Коцура.

18 березня 1920 року отамани Холодного Яру з'їхалися на нараду у лісничівку на хуторі Кресельці (зараз в складі села Мельники), щоб визначити дату повстання проти Радянської влади. Саме тоді частини 21-ї бригади 7-ї стр. дивізії Червоної армії, виконуючи наказ Сталіна, вийшли з лісу до Мельників і несподівано натрапили на загін Чучупака. Отаман був оточений. Щоб не потрапити у полон, застрелився.

Холодноярська Республіка проіснувала до 1922 року. Більшовики обманом заманили холодноярських отаманів у засідку. Проте, навіть у полоні, в стінах Київської в'язниці, ватажки повстанців перебили охорону, захопили зброю і спробували звільнитись. Під час нерівного бою вони всі загинули смертю героїв.

Орнамент присвячений В. Чучупаку

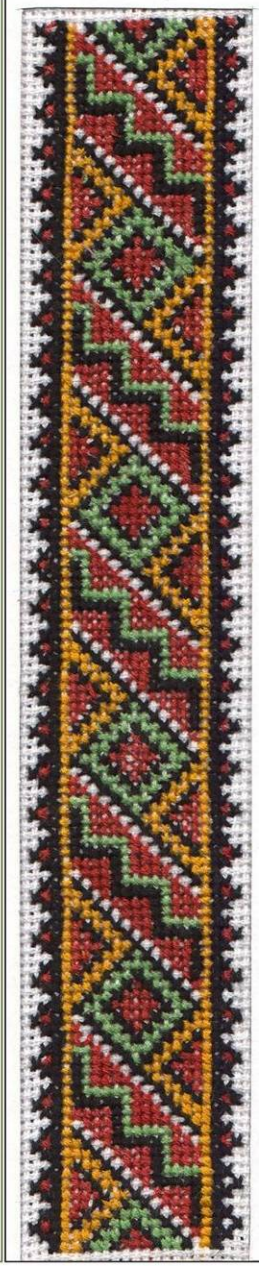

Бій під Кру́тами відбувся 16 (29) січня 1918 року під селищем Крути за 130 кілометрів на північний схід від Києва. Цей бій тривав 5 годин між 4-тисячним підрозділом Червоної гвардії під проводом есера Михайла Муравйова та загоном з київських курсантів і козаків «Вільного козацтва», що загалом нараховував близько чотирьох сотень вояків. Втрати сягали: до 250 юнаків, одна рота (до 30 людей) студентів і 10 старшин. Бойовий наказ наша молодь виконала. 27 юнаків потрапили після бою в полон до більшовиків і були ними страчені. Більшовицькі кати заборонили місцевим селянам поховати за християнським обрядом тіла захисників Києва, залишивши їх на засніженому полі. Київ було захоплено у лютому, а вже у березні столицю УНР було звільнено. Тільки тоді почали розшукувати тіла молодих людей, які загинули під Крутами. Вдалося знайти лише 30 скалічених тіл юнаків, більшість з яких урочисто поховали у братській могилі поруч з Аскольдовою каплицею у Києві. В бою під Крутами наступ ворога було зупинено і здійснено організований відступ, руйнуючи за собою колії і мости. Російсько-більшовицькі нападники втратили боєздатність на чотири дні. Агресор мусив підтягнути нові сили, відремонтувати підірвані й поруйновані мости та залізничні колії, і лише після цього продовжувати свій наступ на Київ. Затримка ворога дала змогу українській делегації укласти Брест-Литовський мирний договір, який врятував молоду українську Державу. Бій під Крутами — героїчна й водночас трагічна подія — знаменувала початок нової епохи національного пробудження українців, усвідомлення нашого права жити на власній землі та святого обов'язку — боронити її.

Орнамент з сорочки учасника бою під Крутами Валентина Отамановського, присвячений Героям Крут.

Підпілля під час німецької окупації. Олександра Колпакова, Олексій Гончаров

Олександра КОЛПАКОВА 23.04.1907 - червень 1943

Олексій ГОНЧАРОВ 7.03.1903 – 24.09.1964

СШ №7, м. Бахмут

У листопаді 1941 року директор Артемівської школи № 7 Олександра Колпакова створила підпільну організацію. На початку грудня 1941 року організація налічувала до 100 підпільників. Підпільники приймали зведення Радіоінформбюро, виготовляли листівки і поширювали їх по місту і навколишніх селах. Виготовляли також документи, якими рятували військовополонених та молодь від вивезення до Німеччини. Група Колпакової здійснила ряд диверсій на залізниці, спалила німецький літак в селі Клинове, знищила німецького коменданта. До складу групи входила й родина Гончарових. В їхній квартирі знаходився не лише продовольчий пункт підпільної групи, а переховувалися радянські військові. Танкіст Яконюк, якого таємно вивели з німецького шпиталю, мешкав у них 11 днів. Тут укривався радянський льотчик Петро Бабочкін, якого знайшли у полі біля хутору Золотий Яр після вимушеної посадки. Потім Бабочкіна переправили по той бік фронту.

У червні 1943 року гітлерівці арештували і розстріляли 47 підпільників разом з О. Колпаковою. Матеріали слідства свідчать, що Микола Бальсис, таємний агент гестапо, увійшов в довіру до деяких членів організації, а згодом і до самої Колпакової. Була заарештована і вся сім'я Гончарових. Вже після визволення міста Олексій дав такі свідчення: *«... заарештували мене і мою дружину за укриття льотчика. Моя дружина, рятуючи мене та сина, відповідальність взяла на себе. 47 осіб, в тому числі моя дружина, були розстріляні»*. Марію Гончарову згодом було нагороджено посмертно медаллю «За бойові заслуги».

Разом із товаришами по підпіллю О. Гончаров написав звіт про діяльність організації О. Колпакової. Керівництво міського відділу НКДБ вимагало вказати у звіті, що підпільна організація діяла під керівництвом цієї радянської спецслужби. Але Олексій не погодився на таку фальсифікацію. Невдовзі, незважаючи на заслуги в підпільній боротьбі, він був звільнений з роботи як людина, що залишалась на окупованій території.

Післявоєнна доля О. Гончарова є досить важливою для розуміння дивного ставлення радянської влади, до людей що боролися з окупантами в їх тилу, щохвилини ризикували життям, втратили близьких.

Дійсно, як писав український філософ Юліан Вассиян (1894-1953): «Доки в родині українства стоятиме невгамовний вереск юродивих про свою любов і спасення України — Україна згине, розп'ята на хресті своїми «спасителями»».

Орнамент, присвячений Групі Колпакової

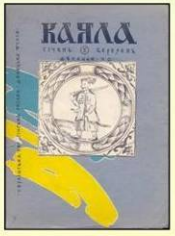

ДОНЕЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ

УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ

(22.04.1989 – 1991)

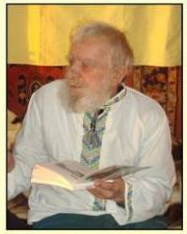
На світлині, яка зроблена 22 квітня 1989,
***стоять* — С.Луців (м. Білицьке), Я.Гомза (смт Очеретине), В.Чорновіл, М.Євграфов (м. Слов'янськ), А.Трофимов (м. Донецьк), Г.Гребенюк (м. Краматорськ), С.Бандура (м. Донецьк);**
***сидять* — В.Волохов, В.Мазанов (м. Донецьк), А.Пшеничний (м. Макіївка), А.Свиридюк (м. Слов'янськ).**

Каяла—1

Каяла—2

В. Мазанов

Донецька організація Української Гельсінської Спілки — одна з перших неформальних громадсько-політичних і правозахисних організацій на Донеччині. 22 квітня 1989 р. у Донецьку в квартирі В. Мазанова зібралися 11 активних і патріотично налаштованих людей з усієї Донецької області. Головував член виконкому УГС В.Чорновіл. В квартиру, де відбувалися збори, увірвався загін оперативників на чолі з заступником начальника обласного Управління внутрішніх справ Вараковим, начальником міського кримінального розшуку Голоходовим, начальником відділу кримінального розшуку міста Тимохіним, всього 15 нападників. В.Мазанова, який не впускав їх у квартиру (вони були без форми й не пред'явили посвідчень) жорстоко побили. Не дивлячись на перешкоди, установчі збори було проведено. Головою Донецької Філії УГС обрано кандидата технічних наук з Краматорська Григорія Гребенюка, скарбником — лікаря з Іловайська Д.Романюка, які перебували на цих посадах до січня 1990 р. Квартира Мазанова стала штабом українського визвольного руху. Тут зупинялися колишні дисиденти, тут був прес-центр «Радіо Свободи», сюди стікалася інформація з усіх куточків Донецького краю, а Володимир Маркович став кореспондентом «Радіо Свободи» по Донецькій області. Діяльність організації включала просвітницьку та політичну складову. У 1990 р. за редакцією учителя Ярослава Гомзи почав виходити самвидавний орган Донецьких організацій УГС — художньо-публіцистичний журнал-альманах «Каяла». З підготовлених 4-х побачило світ 2 випуски, які нині зберігаються у Донецькій обласній універсальній науковій бібліотеці та ЦДАГО України. На других зборах за рекомендацією Г.Гребенюка, який балотувався до Верховної Ради України, головою Донецької УГС обрано вчителя української мови з Донецька В.Сардака. Влітку 1990 р. його замінив М.Бондарук. Донецька філія УГС фактично проіснувала до осені 1991 р.

Орнамент, присвячений Донецькій філії УГС, запозичений з вишиванки В. Мазанова

Акція "Україна без Кучми". Руслан Зайченко

Руслан ЗАЙЧЕНКО (03.10.1963 — 11.07.2011)

Поки не втрачена честь, не втрачено нічого
Р. Зайченко

Руслан ЗАЙЧЕНКО — один із лідерів праворадикальної організації УНА-УНСО, учасник війни у Придністров'ї, один із керівників акції «Україна без Кучми» на Черкащині, політв'язень у справі 09.03.2001 р.

«Колись було Мовлено: «Поки не втрачена честь, не втрачено нічого». Перед Жовтими Водами козаки, затиснуті польськими залогами, принизливими угодами, зраджені ватажками, 12 років не ходили в походи. Обідрані, але не скорені. І – вибухли, мов протуберанець. <…>

Характерна риса нашої історії – є попередники, чекайте послідовників. Через 250 років, чи 25 – як січові стрільці і бандерівці, „шістдесятники" і ми, політв'язні «9 березня». Традиція не повинна перериватися. І нехай перелякані пашталакають, що, мовляв, не пора, зарані часи минули. «Час стоїть, минаєте ви» (Еклізіаст). Ось передихнем, оглянемось, сторгуємось і підемо далі». <…> «Шляхи революції ведуть на Схід». <…> Щоб змінити психологічний тип Нації з гречкосія на воїна потрібно змінитися самим. Той, хто відчуває відповідальність за своїх побратимів, не полишить в біді свій народ. В 1316 році король Людовик Баварський засудив до страти на горло Дітца-фон-Шаунбурга та чотирьох його воїнів за спробу повстання. На місці страти Дітц попрохав поставити їх в один ряд на відстань вісім кроків один від одного, а йому відрубати голову першому. А ті із його ландскнехтів, мимо кого він пробіжить, хай будуть звільнені. Король, регочучи з такого „дотепного" жарту, погодився. Як тільки кат зніс фон-Шаунбургу голову, той блискавично схопившись з колін, пробіг мимо всіх своїх воїнів і аж потому впав на землю. Яка відповідальність перед своїми була у того ватажка! Нинішнім хоча б дещицю. Поки Святослав Великий спав на попоні просто неба посеред стану своїх дружинників і їв з ними з одного котла, ми мали Імперію. <…> Нація має право на подальше існування лише поки існують ті, хто взяв на себе відповідальність за долю своїх побратимів, народу, Держави. Часом не зрозумілі багатьом. Нас веде наше Призначення. Ми виконаємо його волю. Зло буде переможене. Україна буде могутньою і квітучою» - так думав і писав Роман Зайченко у нарисі «Легенди про Фенікса».

Орнамент відшито з сорочки Р. Зайченка

ВОЛОДИМИР СІКЕВИЧ
(1870-1952)

Вступ в Бахмут 1-го Запорізького пішого полку імені Гетьмана Дорошенка 1918 р.

І загомонять гармати, здригнеться земля, повстануть местники... Україну з рук ворогів видеруть і волю народові принесуть.

В. Сікевич. "Сторінки із записної книжки". Едмонт. 1951. с.25

Володимир СІКЕВИЧ – генерал-майор (з 1917). Народився у Тараща на Київщині. Військову освіту здобув у Володимирському Київському кадетському корпусі, Київському піхотному юнкерському училищі (1890). З 1888 на службі в російській армії. Нагороджений 5-ма орденами і Золотою Георгіївською зброєю. В українській армії – з листопада 1917. На поч. 1918 - старшина створеного С.Петлюрою Гайдамацького коша Слобідської України. Брав участь у боях за Київ з більшовицькими військами під командуванням М.Муравйова. У березні 1918 призначений командиром 3-го Гайдамацького полку, який входив до складу Запорозької дивізії, визволяв від більшовицьких військ Лубни, Конотоп, Полтаву, Харків. У квітні 1918 очолив Донецьку групу в складі трьох піхотних, гарматного та інженерного полків, яка отримала завдання звільнити Донбас. 15-го квітня війська під командуванням С. зайняли Барвінкове, згодом здобули Слов'янськ, Бахмут, Микитівку, Колпаків, наприкінці квітня частини групи вийшли на кордон з Росією. У період Гетьманату військові частини під командуванням С. охороняли східні кордони України. На поч. 1919 С. виїхав до Австрії, де як військовий аташе очолював репатріаційну комісію та водночас формував з колишніх військовополонених підрозділи для Армії УНР. У 1920 виконував обов'язки посла УНР в Угорщині. У 1924 виїхав до Канади, поселився у Торонто. В Канаді видатний політичний діяч генерал В. Сікевич очолив антибільшовицький рух. Його називали «українським левом» і «батьком отаманом». На зустрічі з королевою Єлизаветою і королем Георгом саме він представляв українське воїнство як організатор і керівник організації вояків УНР. Став за кордоном провідною фігурою в українському русі опору більшовикам, виступав по усьому світі з лекціями і промовами. На його ювілей з усього світу приїхало понад 2.5 тис. чоловік; йому були надіслані поздоровлення з більш ніж 35-ти країн.

Генерал об'єднав коло себе людей із різним світобаченням, але таких, котрі над усе бажали звільнити Україну від більшовиків.

Сікевич В. – автор низки публікацій з історії українських визвольних змагань та спогадів "Сторінки із записної книжки". В Україні вона перевидана у 2018 році під назвою: "1918. Донецький бліцкриг".

Помер В. Сікевич у Торонто на 83-му році життя

Орнамент, присвячений В. Сікевичу

Ольга Басараб

Ольга БАСАРАБ
(01.09.1889 -
12.02.1924)

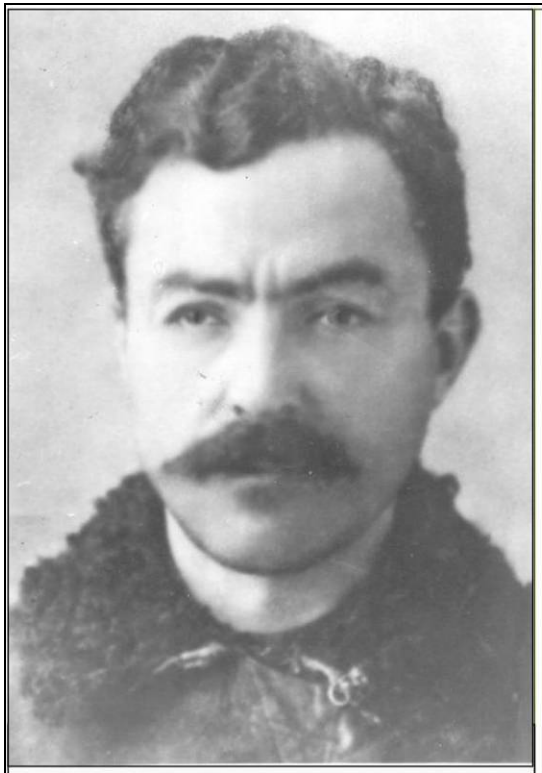
За кров, за сльози, за руїну
верни нам, Боже, Україну!
О. Басараб

Ольга БАСАРАБ – організатор Першої жіночої чоти Українських січових стрільців у Львові. У 1918–1923 рр працювала секретарем українського посольства у Фінляндії, бухгалтером посольства України у Відні, водночас була українською розвідницею. Провадила просвітницьку діяльність у Комітеті допомоги раненим і полоненим у Відні та в Комітеті допомоги цивільному населенню. Член управи Українського жіночого союзу у Відні. Після ліквідації дипломатичних представництв Української Народної Республіки 1923 р. Ольга переїхала до Львова, де стала членом Головної управи філії Союзу Українок у Львові, активно співпрацювала з Українською Військовою Організацією, була зв'язковою полковника Євгена Коновальця. Трагедія трапилася 9 лютого 1924 року, коли поліція випадково здійснила обшук в кімнаті, де зі своєю подругою мешкала Басараб. Обшук здійснювався у подруги Ольги, але серед речей дівчат було виявлено пакет із розвідувальними матеріалами. Ольга Басараб була розвідницею Української Військової Організації.

Її ім'я стало відомими широкому загалу в один день і в дуже трагічний спосіб – після довгих катувань її було знайдено повішеною в ніч з 12 на 13 лютого 1924 року у камері львівської в'язниці Бригідки. За переказами, заарештований та ув'язнений пізніше у справі «басарабівців» Андрій Мельник на стіні тюремної камери побачив слова, написані кров'ю: *"За кров, за сльози, за руїну верни нам, Боже, Україну! Вмираю, замучена, помстіть! О.Б."*

Орнамент із вишиванки О. Басараб

Кирило ОСЬМАК (09.05.1890 — 16.05.1960)

Обставини-тяжкі, зла навколо -надміру. Проте незламно вірю, що правда переборе, хоч і з великими зусиллями.

К. Осьмак

Кирило ОСЬМАК (псевдонім — Марко Горянський) народився на Полтавщині в містечку Шишаки Миргородського повіту - діяч Української Центральної Ради (1917-1918), діяч ОУН, Президент Української Головної Визвольної Ради (1944).

Під час німецької окупації України у жовтні 1941 року в Києві було створено Українську національну раду, Кирило очолив у ній відділ земельних справ і створив Бюро кооперативного товариства «Сільський господар». Допомагав продовольством українським підпільникам і членам похідних груп ОУН. Підтримував зв'язок з антифашистським українським підпіллям упродовж усієї окупації Києва.

Наприкінці вересня 1943 року К. Осьмак приїхав до Львова, де зустрічається з діячами ОУН та командуванням УПА, бере участь у створенні підпільної організації — Українська головна визвольна рада, що має стати верховним політичним і державним органом українського.

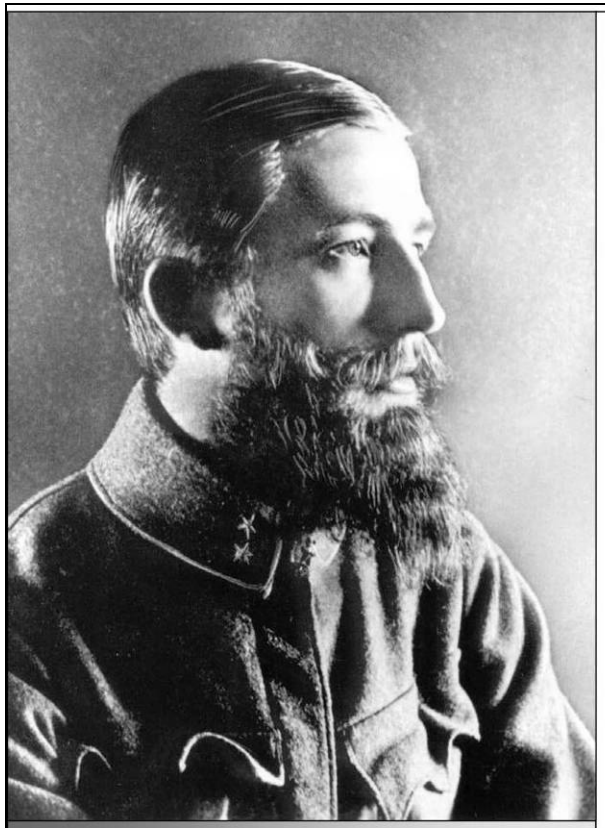
11—15 липня 1944 року відбувся Великий збір УГВР, обрали президію та Генеральний секретаріат — підпільний парламент та підпільний уряд воюючої України. Головою президії та президентом УГВР обрали Кирила Осьмака.

12.09.1944 під час облави, влаштованої НКВС, Кирила Осьмака заарештували.

Два з половиною роки він перебував під слідством ув'язнений у Дрогобицькій тюрмі (1944-1947).

У січні 1947 року його перевезли до Лук'янівської тюрми. Далі перебував у Владимирській тюрмі (1948-1960), де й загинув 16 травня 1960 року.

Орнамент, із вишиванки К. Осьмака.

Андрій МЕ́ЛЬНИК (12.12.1890 – 01.11.1964)

Будіть віру в прийдешнє, в Українську Самостійну Державу, в якій не буде місця ні для визиску людини людиною, ні для національного гноблення, ні для затиску вільної думки, в якій український нарід буде свобідним господарем на своїй землі і по своїй волі.

Андрій Мельник

Андрій МЕ́ЛЬНИК — військовий і політичний діяч, сотник Легіону Українських Січових стрільців (1914–1916), Начальник штабу куреня (згодом полку) Січових стрільців у Києві. Під час повстання проти влади гетьмана Павла Скоропадського — заступник командира Осадного Корпусу (1918), а з січня 1919 року — виконуючий обов'язки командира корпусу.

Полковник, начальник штабу Армії Української Народної Республіки (1919). Один з найближчих соратників Євгена Коновальця. Один з організаторів Української Військової Організації (ОУН).

З 1938 — голова Проводу ОУН; в'язень німецьких концтаборів.

З 1945 року — в еміграції.

У 1947 р. на третьому Великому Зборі Українських Націоналістів Мельник обраний довічним головою ОУН.

У 1957 р. висунув ідею створення світового конгресу українців і союзу українців і в 1967 році було створено Світовий Конгрес Вільних Українців.

Андрій Мельник помер 1 листопада 1964 р. у Клерво (герцогство Люксембург), похований у Люксембурзі.

Людина незламної волі, послідовний у принципах, мужній, порядний, суворо-вимогливий до себе, чуйний до інших, Провідник з непересічним розумом державного мужа – так характеризували багатолітнього Провідника ОУН усі, хто знав його.

Орнамент, присвячений А. Мельнику

Євген Коновалець

Євген КОНОВАЛЕЦЬ
(14.06.1891 – 23.05.1938)

У вогні перетоплюється залізо у сталь,
у боротьбі перетворюється народ у націю
Є. Коновалець

Євген Коновалець був одним із небагатьох національних лідерів, діяльність котрих дозволяє стверджувати: «На зорі минулого століття ми заклали основи державності, яку сьогодні обстоюємо та утверджуємо». В умовах польсьської і совеєтской окупації було створено Українську Військову Організацію (УВО). Її увагу було зосереджено також на створенні «Просвіти», «Рідної школи», товариства «Сокіл», «Січ», «Пласт». Під проводом Євгена Коновальця УВО працювало задля об'єднання українців у єдину державу.

29 січня – 3 лютого 1929 року у Відні на Конгресі українських націоналістів було створено об'єднану Організацію Українських Націоналістів (ОУН), де головою Проводу обрано полковника Євгена Коновальця.

Одним з організаторів корпусу Січових Стрільців, Української Військової Організаціїї, Організації Українських Націоналістів та Перший Голова Проводу ОУН Євген Коновалець ще при житті став символом національно - визвольної боротьби за Самостійну Соборну Українську Державу. Він займає одне з чільних місць серед борців за волю нації та побудову держави. Він став героїчною постаттю не через свою трагічну смерть, він став лідером нації, що бореться, задовго до цього.

Постать Євгена Коновальця, великого державника, військовика, патріота і борця, для якого не існували приватні інтереси, постать талановитого організатора і людини непохитної волі притягає і завжди притягатиме погляд сучасних і наступних поколінь.

Завжди пам'ятаймо одвічні слова Провідника: *«Україна мусить бути єдиною, соборною державою, яка заперечує будь-які прояви сепаратизму і всіма силами треба мурувати єдність наддніпрянців і галичан, негайно творити регулярну Українську Національну Армію».*

Орнамент, присвячений Є. Коновальцю.

Олена Степанів

Олена СТЕПАНІВ (07.12.1892 – 11.07.1963)

«…дуже ви, жінки, потрібні є на своїх місцях… , нагодуйте голодних, допоможіть раненим і хворим; а ваша праця буде так само вартісною жертвою для України, як трупи вояків-чоловіків».

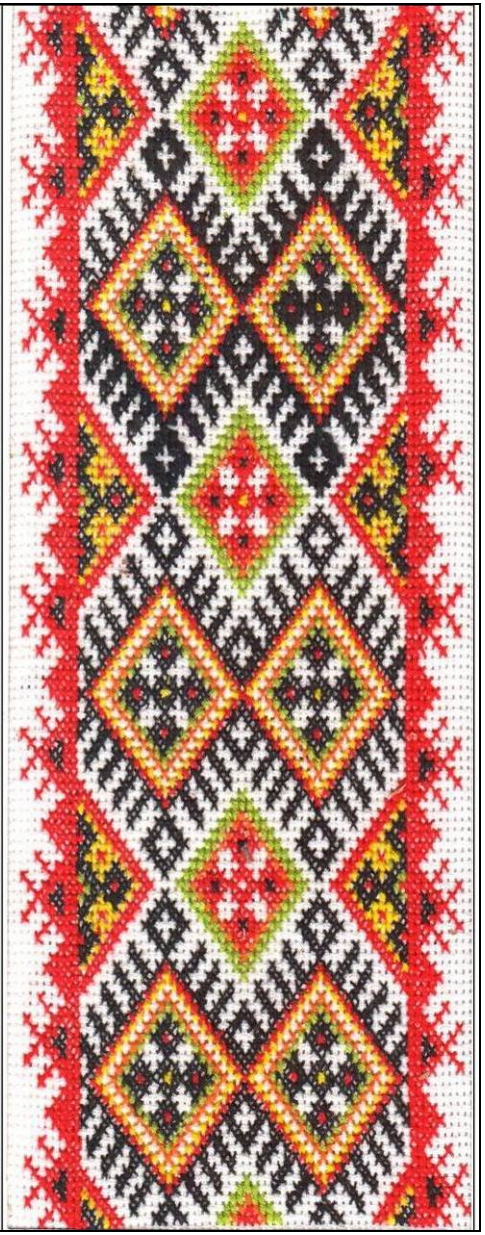
О. Степанів

Оле́на Степа́нів (псевдо — Олена Степані́вна) — український історик, географ, громадська та військова діячка; перша в Україні жінка, офіційно зарахована на військову службу у званні офіцера; хорунжий УСС, чотар Української Галицької Армії. В'язень радянських таборів.

Була активною учасницею січово-стрілецького руху, співзасновницею товариства «Січові стрільці — II», провідницею жіночої чоти. Нагороджена срібною медаллю Хоробрості та Військовим хрестом. Референт преси в Державному секретаріаті закордонних справ ЗУНР, пресовий референт Міністерства закордонних справ УНР у Кам'янці-Подільському.

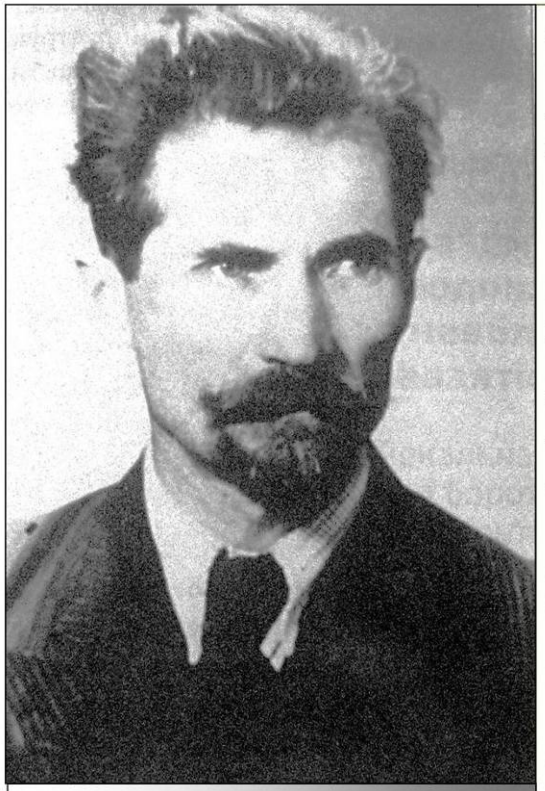
У Віденському університеті, захистила докторську дисертацію німецькою мовою «Розподіл і розвиток суспільства в старій Русі до половини XIII ст.». З 1922 р. викладала історію та географію у Львівській гімназії сестер-василіянок та Львівському таємному українському університеті. З 1939 р. працювала в установах АН УРСР. 1945–1949 рр. доцент Львівського університету. Автор близько 75 праць з історії.

20 грудня 1949 була арештована. Немолоду хвору жінку-науковця очікувала тюрма на Лонцького, щоденні допити й тортури, а потім концтабір і мордовські торфовища, адже "Особоє Совєщаніє прі МҐБ СССР" (сумнозвісна "тройка") винесло постанову: "Степанив Елену Ивановну за участие в контрреволюционной банде украинских националистов и пропаганду националистических идей через печать заключить в исправительно-трудовой лагерь сроком на десять лет, считая срок с 29 декабря 1949 г. Имущество конфисковать". 1956 року — звільнена за станом здоров'я, повернулася до Львова, де прожила до кінця життя. Похована на Личаківському цвинтарі.

Орнамент, із вишиванки О. Степанів.

Василь Потішко

Василь ПОТІШКО (04.04.1895 - 05.03.1991)

Сучасне українське покоління може бути горде, що саме йому доведеться в героїчній боротьбі завершити будову української держави і здійснити предківський заповіт.

З Універсалу УГВР.

Василь ПОТІШКО — політичний діяч, учасник визвольних змагань 1917—21 та 1940—50-х рр. інженер-економіст, член Української Центральної Ради (07.08.1917 31.03.1918), член-засновник Української Головної Визвольної Ради (1943). Автор проекту «Платформа УГВР», співавтор «Універсалу УГВР».

Під час нацистської окупації — керівник Всеукраїнської споживчої спілки (Вукоспілки) в м. Києві (1941—43).

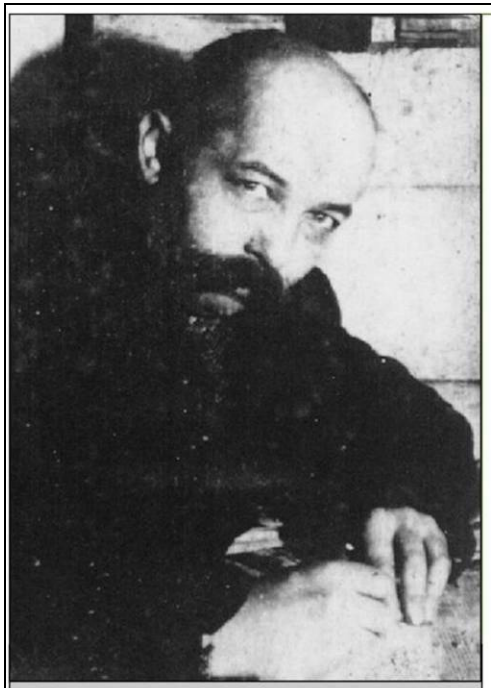
Співпрацював із націоналістичним підпіллям. Від 1945 р. — на еміграції в Німеччині та США.

Член Закордонного проводу УГВР. Від 1949 р. жив у м. Баффало (шт. Нью-Йорк, США), співпрацював із редакцією «Літопису УПА».

Похований у м. Баунд-Брук (шт. Нью-Джерсі, США).

Орнамент відшито з сорочки Василя Потішка «Збірка вишивок Ігора Чмоли» / Упор. Олег Іванусів: Фундація енциклопедії України,. 2012

Ніл ХАСЕВИЧ (12.11.1905 – 04.03.1952)

«У своєму житті я, здається, втратив вже все, але доки залишатиметься хоч би одна крапля моєї крові, боротимуся з ворогами свого народу. Визвольна боротьба триває, українці б'ються. Слава Україні!»

Ніл Хасевич

Ніл Хасевич вважається творцем візуального образу УПА. Видатний художник-графік, ілюстратор багатьох видань Української Повстанської Армії. Член ОУН і УГВР. Діяв в підпіллі під псевдонімами Бей і Зот. Ніл Хасевич закінчив Варшавську академію мистецтв і як художник отримав міжнародне визнання.

Підпільна художня творчість Хасевича почалася в 1943 році, коли він вступив в ряди УПА, а в 1949 році став одним з керівників повстанської армії. Художник створив близько 250 графічних творів. Він оформляв антирадянські листівки, бофоны (грошові квитанції ОУН-УПА), малював карикатури, робив портрети повстанців, а також займався виготовленням кліше і друку.

Коли СРСР заявляв, що УПА вже немає, на заході продовжували друкувати гравюри Хасевича. У 1951 році роботи українського художника опинилися в руках у делегатів Генеральної Асамблеї ООН і зарубіжних дипломатів і незабаром були надруковані в альбомі "Графіка у бункерах УПА" у філадельфійському видавництві "Пролог". Обнародування за межею творів підпільного художника стало для нього, по суті, смертним вироком. З Москви поступило розпорядження "присікти антирадянську діяльність" Хасевича. Для його розшуку і знищення була створена спеціальна оперативна група, очолювана капітаном держбезпеки Борисом Стекляром.

Восени 1952 року чекісти відслідкували криївку з Нілом і закидали її гранатами. На другий день добралися до мертвих повстанців; їх прив'язували до шнура-ужища і по одному діставали з криївки на поверхню. Тіла убитих були не пошматовані; конструкцією криївки був передбачений сховок на випадок, коли криївку закидатимуть гранатами. В кожного з хлопців на голові були сліди від куль — вони пострілялися самі. Так загинули «Зот», а з ним — ще два його охоронці.

Орнамент, присвячений Н. Хасевичу

Роман Шухевич

Роман ШУХЕВИЧ (30.06.1907 – 05.03.1950)

Мудрого — не одурити,
чесного — не купити,
мужнього — не зламати.
Р. Шухевич

Роман Шухевич – визначний український політичний, військовий діяч, Головнокомандувач УПА, чисельність якої сягала до ста тисяч вояків, голова Генерального секретаріату Української головної визвольної ради (УГВР), голова проводу Організації Українських Націоналістів (ОУН) в Україні.

Ще в юнацькому віці Р. Шухевич зрозумів, що за тодішніх умов здобути незалежність України, розшматованої сильнішими сусідами, можливо лише збройною силою, використовуючи суперечності між ними. Тому 1925 р. він вступає до Української Військової Організації (УВО). Бере участь у створенні 1938 р. Карпатської Січі – збройних сил незалежної Карпатської України. На початку німецько-радянської війни Шухевич командує українським легіоном "Нахтігаль", який першим вступає до Львова і 30 червня 1941 р. забезечує ухвалу Українськими Національними Зборами Акта проголошення відновлення Української держави. У відповідь на невизнання німцями проголошення України як самостійної держави і масові арешти оунівців легіон "Нахтігаль" відмовляється вирушати на фронт, його передислоковують і розброюють. Шукевич тікає з-під варти і переходить на нелегальне становище.

Зважаючи на багатий військовий і політичний досвід Р. Шухевича, керівництво ОУН восени 1943 р. призначає його головним командиром УПА. Він бере участь у створенні у липні 1944 р. Української Головної Визвольної Ради (УГВР). Поєднавши всі найвищі посади в ОУН та УПА, він зумів організувати ефективну тривалу повстанську і підпільну війну проти німецької і більшовицької окупації, залучивши для цього найширші верстви українського суспільства та різні політичні сили.

Відсилаючи на Захід окремі відділи УПА, Р. Шухевич намагався донести всьому світові правду про воюючу за свободу Україну., а сам залишився в Україні у підпіллі. Загинув головний командир УПА в нерівному бою, оточений більшовицькими спецпідрозділами у с. Білогорша піді Львовом.

Роман Шухевич є яскравим представником покоління буремних 1920-40-х рр., яке, щиро вірячи у свободу Вітчизни, поклало своє життя на вівтар її незалежності і навіки увійшло в історію нескореним.

Орнамент, присвячений Роману Шухевичу

Олена ТЕЛІГА
(8 [21].07.1907 — 21.02.1942 (?))

Держави стоять не на династії,
а на внутрішній єдності і силі народу.

Олена Теліга

Олена ТЕЛІГА - українська поетеса, публіцистка, літературний критик, діячка ОУН.

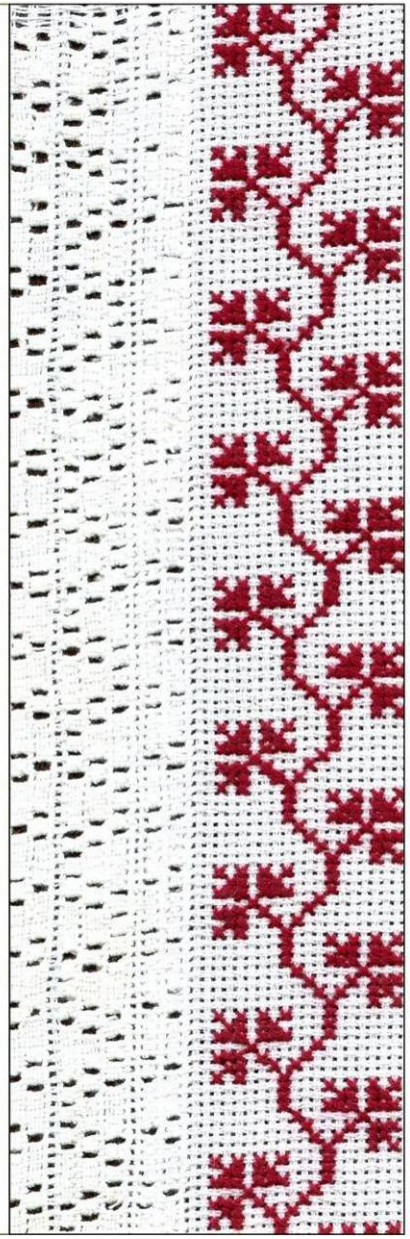
В її елегантно-карбованих віршах, небезпідставно названих критикою «приватними листами світові», вимальовується яскравий образ вольової людини, відданої ідеям національного відродження України, життєлюба, морального максималіста, апологета загальнолюдських цінностей. Власне, у цьому й полягав сенс життя нескореної поетеси-антифашистки, розстріляної німецькими окупантами в Києві у Бабиному Яру 21 лютого (за іншими джерелами — 13 лютого) 1942 р.

Може, тоді й збулося її кассандрівське передбачення:

Я палко мрію до самого рання,
Щоб Бог зіслав мені найбільший дар:
Гарячу смерть, не зимне умирання.

За свої 35 років поетеса не встигла видати жодної власної книжки, всі вони вийшли посмертно («Душа на сторожі», 1946; «Прапори духа», 1947; «На чужині», 1947; збірник «Олена Теліга», 1977); більша частина її віршів загубилася.

Група українських емігрантів на заняттях у школі
українських танців В. Авраменка.
м. Падєбради (Чехословаччина), 1925 р .
Справа наліво: Михайло Теліга, Олена Теліга.

Орнамент, присвячений О. Телізі

Дмитро Данилишин

Дмитро ДАНИЛИШИН (02.04.1907 – 23.12.1932)

«Ми є членами української організації.
Як ви так будете воювати,
то України ніколи не будете мати!»

Д. Данилишин

(Звернення Дмитра до натовпу, що затримав його з Біласом)

Дмитро ДАНИЛИШИН — член УВО, працював у Трускавці шевцем. У листопаді 1932 року разом з іншими бойовиками здійснив напад на пошту у місті Городок. Група нападу складалася з 20-и чоловік. Двоє з них були з так званої трускавецької п'ятірки. Це — Василь Білас та Дмитро Данилишин. Несподівано виявилось, що пошта має добре озброєну охорону. В. Білас і Д. Данилишин були заарештовані. В останньому слові на суді Данилишин сказав: «Я знаю, що мене жде. Я був і є на все підготований. Тільки шкодую, що не зможу дальше працювати для нашої неньки України!». Біласа і Данилишина було засуджено до смертної кари. У момент їхньої страти по всьому краї дзвонили дзвони, які почули хлопці перед стратою. В Городку дзвони не вмовкали три дні.

Червона Москва після знищення Симона Петлюри бачила в особі Є.Коновальця свого головного противника. Висланий большевиками терорист Павло Судоплатов підсунув полковникові пекельну машину, від вибуху якої 23 травня 1938 року в Роттердамі обірвалося життя борця за Україну. „У вогні перетоплюється залізо у сталь, у боротьбі перетворюється народ у націю" – ці слова полковника Коновальця і сьогодні є дороговказом для молодого покоління українців.

Орнамент, присвячений Д.Данилишину.

Молодь села Добряни (біля Стрія) Львівської обл. носила таку вишиванку в знак жалоби після 23 грудня 1932 р. – дня страти Василя Біласа і Дмитра Данилишина.

Василь Івахів

Василь ІВАХІВ (19.04.1908 - 13.05.1943)

Здобудеш Українську Державу,
або загинеш у боротбі за Неї.
(п.1. Декалог члена ОУН)

Василь ІВАХІВ (псевдо – "Рос", "Сонар", "Сом") – підпільний діяч на Західній Україні, командир УПА – "Північ", перший командир УПА на Волині (грудень 1942 – травень 1945). Народився в селі Подусільна, Перемишлянського району, Львівської області. Його ім'я було мало відомо навіть історикам в Радянському Союзі і практично викреслено з сучасної російської історіографії, оскільки його життя і боротьба перекреслюють всі канони міфів про ОУН-УПА в роки Другої світової війни. Василь Івахів, як представник Центрального Проводу ОУН(б), у грудні 1942 року на підпільній конференції ОУН (б) у Львові поставив завдання організації широкомасштабної війни з гітлерівськими окупантами; в січні 1943 р. сам сформував перші військові частини ОУН-УПА на Волині та Рівненщині, почавши переговори з бульбівцями (представниками УНР) про союзницькі дії проти нацистів. На Волині йому підпорядковувалось п'ять сотень ОУН, які після реорганізації влились в УПА.

В бою проти гітлерівців 13 травня 1943 року Василь Івахів загинув. Похований десь у Цуманських лісах. Івахів посмертно нагороджений Золотим Хрестом Бойової Заслуги 1-го класу і присвоєно звання підполковника УПА. У пам'ять про В. Івахіва М. Галичко (псевдо о. Василя Прийми) написав пісню «Гей на півночі, на Волині».

Гей на півночі, на Волині,
Там, де створилася УПА,
Там вже воскресла Україна
І залунала свобода.

Горіли села і містечка,
Борці боролись ніч і день,
В перших рядах борців-героїв
Згинув Івахів, наш Василь.

Орнамент із вишиванки В. Івахіва

Степан Бандера

Степан БАНДЕРА (01.01.1909 – 15.10.1959)

...

Основною метою і найголовнішим принципом всієї української політики має і мусить бути відбудова Самостійної Соборної Української Держави...

С. Бандера

Степан Бандера - український політичний діяч, один з теоретиків українського націоналістичного руху XX століття, голова Проводу ОУН(б).

У прагненні домогтися незалежності України він не знав меж і був схильним вдаватися до крайніх заходів. Бандера готовий був без вагань віддати своє життя за Україну і вважав, що інші мають бути такими ж самими.

З 4-го класу він став одним із провідників підпільної Організації вищих класів українських гімназій, яка вела таємну боротьбу проти польської освітньої системи. У липні 1933 року Бандеру затверджують на посаді крайового провідника ОУН. Під його керівництвом ОУН відходить від експропріаційних акцій і починає серію каральних акцій проти представників польської окупаційної влади. За що він разом з 11 іншими оунівцями 13 січня 1936 р. був суджений до смертної кари, яку замінено на довічне ув'язнення.

Після окупації Польщі Німеччиною група молодих націоналістів, яка у вересні 1939 року повернулася з тюрем, почала домагатися зміни вичікувальної тактики ОУН. Конфлікт призвів до розколу. У лютому 1940 р. утворився «Революційний Провід ОУН» на чолі з С.Бандерою.

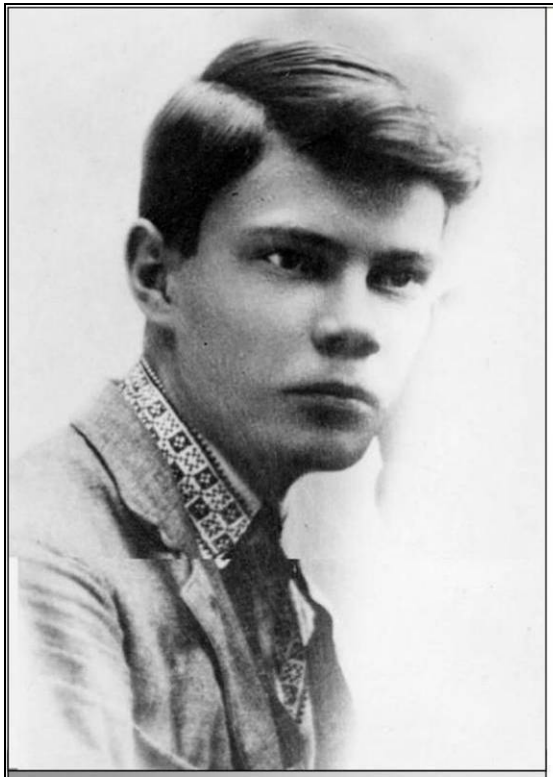
Рішенням Проводу Організації 30 червня 1941 р. було проголошено відновлення Української Держави у Львові. Гітлерівці заарештували Бандеру. Покарання він відбував до вересня 1944 р в концтаборі «Заксенгавзен». Гітлерівці пробували приєднати до своїх сил ОУН-Б і УПА як союзників проти Москви. На чолі цього руху вони планували поставити генерала А. Власова. Таку пропозицію С. Бандера відкинув. Гітлеру поставили умову: зректись усіх претензій на українські землі, визнати повноважним органом влади України спеціальний комітет, який мав діяти окремо від «комітету народів Росії» А. Власова.

Як Провідник ОУН-Б, Бандера у післявоєнний час вирішує продовжувати збройну боротьбу проти Москви. Він організує крайовий зв'язок і бойові групи ОУН-Б, які втримують контакт з Краєм постійно аж до смерті Бандери.

Останні роки життя Степан Бандера провів в Мюнхені. 15 жовтня 1959 року його було вбито за наказом Шелепіна і Хрущова.

Орнамент із вишиванки С. Бандери

Ростислав ВОЛОШИН (03.11.1911 - 22.08.1944)

Здобудеш Українську Державу,
або загинеш у боротбі за Неї.
(п.1. Декалог члена ОУН)

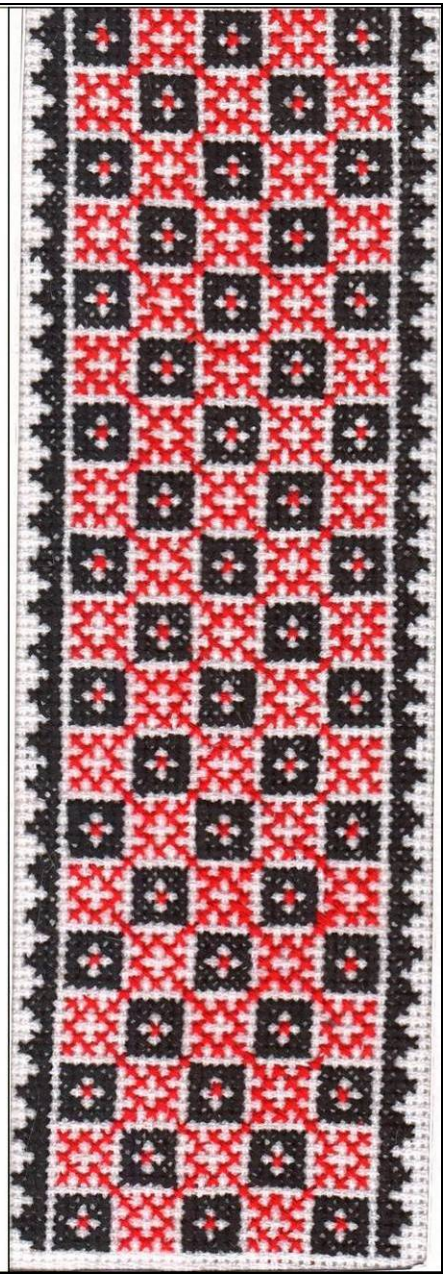
Ростислав ВОЛОШИН - член ОУН, псевдо: «Павленко», «Горбенко», «Борисенко», «Левченко», «Чепіга». Народився в с. Озеряни, Дубенського р-ну, Рівненської обл. Голова СУСОП (Союз Українських Студентських Організацій під Польщею). Полковник Української Повстанської Армії, командант запілля (командуючий тилом) УПА, заступник Головного командира УПА, Генеральний Секретар Внутрішніх Справ УГВР (Української головної визвольної ради). Лицар Золотого Хреста Заслуги УПА (посмертно).

З часу утворення Євгеном Коновальцем Крайової Екзекутиви ОУН на Північно-Західних Українських Землях (ПЗУЗ) в 1935 році став її ідеологічним референтом, а згодом і Крайовим Провідником. За цей час багаторазово сидів у польських тюрмах, в тому числі двічі у концтаборі «Береза Картузька». В серпні 1941 року увійшов в Українську раду довіри, очолювану С. Скрипником, майбутнім патріархом Мстиславом. Р. Волошин був співорганізатором перших загонів Української Повстанської Армії. Саме Роман Шухевич, Р. Волошин та Йосип Позичанюк з весни 1943 фактично очолювали керівництво УПА.

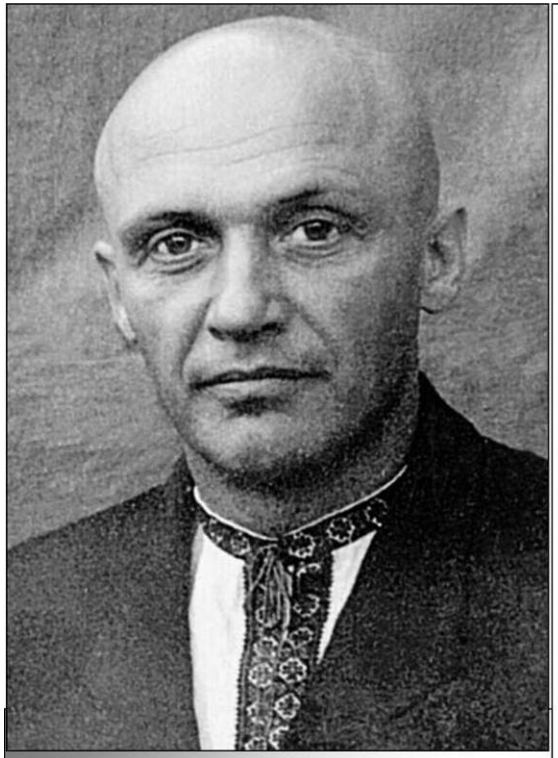
11-15 липня 1944 Р. Волошин був обраний Генеральним Секретарем Внутрішніх Справ УГВР.

Загинув Р. Волошин 22 серпня 1944 року в селі Гаї Бійничі в нерівному бою з більшовиками при переході фронту.

Орнамент із вишиванки Р. Волошина.

Михайло Сорока

Михайло СОРОКА
(27.03.1911 — 16.06.1971)

«Тим, що впали за волю,
Ми клянемось сьогодні,
Що не будем, не будем рабами, -
Боротьбу доведем до кінця »
М. Сорока “Гімн кенгірських повстанців”

Михайло СОРОКА - багатолітній політв’язень польських і радянських концтаборів, керівник підпільної організації “ОУН – Північ” у радянських концтаборах.

Після закінчення архітектурного факультету Празької політехніки у 1937 р. був засуджений польською владою на 5 років за підозрою у причетності до ОУН. Ув’язнення відбував у Березі Картузькій, Гродно, Станіславі. По звільненні одружився з Катериною Зарицькою. Після чотирьох місяців щасливого сімейного життя, 22 березня 1940 р. за причетність до діяльності ОУН Михайло Сорока і Катерина Зарицька були заарештовані більшовиками і вже більше ніколи в житті не бачилися. Їхній єдиний син Богдан (нині відомий український художник-графік), народився у львівській тюрмі у вересні 1941 р.. Михайло Сорока, перебуваючи в таборах Воркути створив підпільну організацію “ОУН-Північ”, яка боролася за права політичних в’язнів. Внаслідок діяльності Сороки створено розгалужену сітку підпільних організацій, ліквідовано панування у таборах кримінальних злочинців, терор яких був однією з форм знущання над політичними в’язнями ГУЛАГу. Після звільнення 1949 року, 1952 – його знову арештовують за звинуваченням у зраді Батьківщині. М.Сороку засуджують до смертної кари, яку замінили на 25 років неволі. 1954 р. — Сорока брав участь у Кенгірському повстанні політв’язнів, написав гімн повстанців— “У гарячих степах Казахстану”. Від 60-х років він відбував покарання у Мордовських таборах. Скрізь, де був Михайло Сорока, підтримував в’язнів духовно та ідеологічно, за що його вважали ідейним патріархом політв’язнів радянських концтаборів.

Помер Михайло Сорока у Мордовії. У двадцяту річницю смерті М. Сороки його прах був перевезений із Мордовії і разом із прахом дружини перепохований 28.09.1992 р. на Личаківському цвинтарі у Львові.

Орнамент з сорочки М. Сороки

Василь Білас

Василь БІЛАС (17.09.1911 – 23.12.1932)

"Я свідомий своєї вини і кари. Я націоналіст і революціонер. Такі як я Батьківщині лише смертю служать!"

Василь Білас

Василь БІЛАС — діяч ОУН, член дрогобицької бойової групи УВО.

Працював у Трускавці продавцем. Належав до пластового куреня ім. Івана Богуна у Дрогобичі. За участь у Пласті його кілька разів судили.

У листопаді 1932 року разом з іншими бойовиками здійснив напад на пошту у місті Городок. Несподівано виявилось, що пошта має добре озброєну охорону. Василь Білас і Дмитро Данилишин були заарештовані. У слові, наданому Василеві на суді, він заявив: «Я свідомий своєї вини і кари. Я український націоналіст і революціонер. Але в своєму житті я поповнив один злочин, а саме: під час слідства, бажаючи проволікти свою справу, я кинув підозріння на свого товариша Коссака. Я є свідомий того злочину й тому ще раз на цьому місці стверджую, що товариш Коссак є рішуче невинен і ще раз невинен».

Біласа і Данилишина було засуджено до смертної кари. Страта відбулася 24 грудня 1932 року, на саме латинське Різдво Христове на подвір'ї колишнього монастиря Бригідок у Львові (тоді окупований Польською республікою). У момент страти Біласа і Данилишина по всьому краї дзвонили дзвони, які почули хлопці перед стратою. В Городку дзвони не вмовкали три дні, і поліція побоялась втручатись із своїми заборонами. Василю Біласу було 21, Дмитру Данилишину — 25.

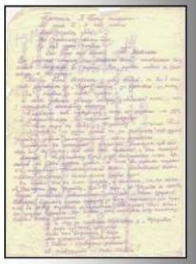
Орнамент з сорочки В. Біласа

Олекса Гірник

Олекса ГІРНИК
(27.03.1912 – 21.01.1978)

Тільки незалежна держава є
запорукою збереження нації та її мови.
О. Гірник

Олекса ГІРНИК Учасник українського національно-визвольного руху. Політв'язень польської тюрми (1937-1939) й радянських концтаборів (1939-1948). Вчинив самоспалення на Чернечій Горі на знак протесту проти колоніального становища України.

О. Гірник по закінченні польської школи й Станіславської української гімназії працював у патріотичній організації «Сокіл», очолював молодіжний Пласт у Богородчанах. Готувався до вступу на філософський факультет Львівського таємного університету, але був призваний до Війська польського.

У березні 1937 трибунал Жечі Посполитої присудив О. Гірнику 5 років і 3 місяці ув'язнення «за зраду Ойчизне». Сидів у Львівській тюрмі Бриґідки, в острогах Кракова, Тарнова, в Березі Картузькій.

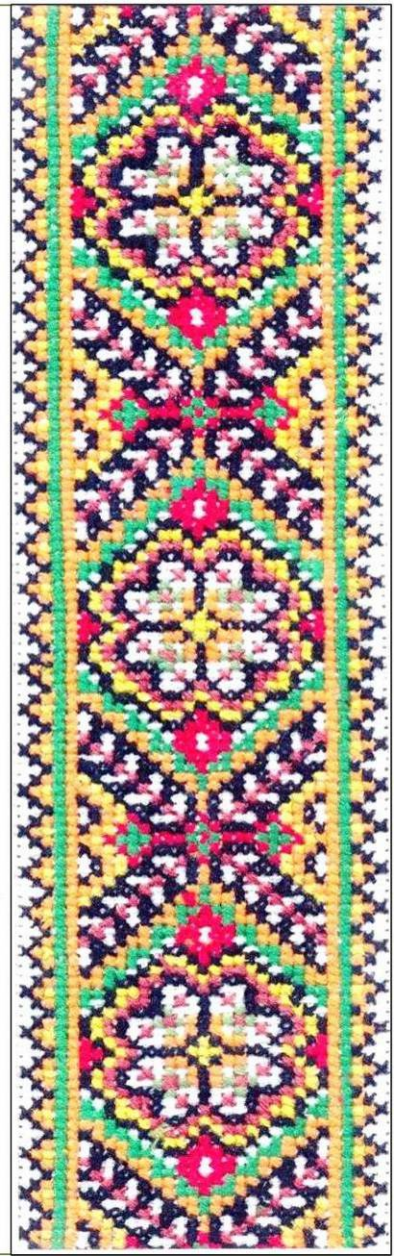
У вересні 1939, під час німецько-польської війни, втік із в'язниці, у м. Стрий його схопили енкаведисти. На допитах не давав свідчень і нікого із ОУНівського підпілля не видав. Житомирський облсуд засудив О. Гірника «за зраду батьківщини» за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР на 8 років позбавлення волі у віддалених таборах СРСР та позбавлення виборчих прав після відбуття кари на 5 років (ст.ст. 29-1 і 3О КК). Карався на Уралі. У 1943 відмовився йти офіцером у польську армію, яка формувалася на території СРСР.

1948 звільнено. 1953 переїхав з родиною в м. Калуш Львівської обл. до опального греко-католицького священика М. Петраша, брата дружини. Захоплювався самвидавом, привозив зі Львова праці І. Дзюби, М. Брайчевського, В. Мороза, вбачав у правозахисному русі, в УГГ продовження змагань УПА. Написав від руки близько 1000 листівок, спрямованих проти російської окупації й русифікації України.

20.01.1978, відвідавши в Києві Святу Софію й Печерську Лавру, поїхав проти ночі до Канева, в переддень Дня Соборності. З Чернечої Гори пустив на вітер свої листівки, й, обливши себе бензином, вчинив самоспалення.

22.01.1993 у м. Калуші іменем О. Гірника названо вулицю, на будинку, де він мешкав, встановлено меморіальну дошку з барельєфом, у школі в Богородчанах обладнано кімнату-музей О. Гірника, а на місці чину в Каневі стоїть гранітна брила.

Орнамент відшито з сорочки О. Гірника.

Ярослав ДЯКОН (02.02.1913–10.11.1948)

«... для боротьби з ОУН, особливо в західних областях України, більшовики кинули потужні збройні відділи військ НКВД і зорганізували в районних і обласних центрах поважні слідчі і агентурно-оперативні апарати...»

Я. Дякон. «Агентура НКВД-НКГБ у дії»

Ярослав ДЯКОН ("Дмитро", "Мирон") – український педагог та визначний діяч націоналістичного підпілля, полковник Служби Безпеки ОУН. Один із організаторів ОУН у Бібрському повіті. Член окружного проводу ОУН Львівщини у 1938-1941рр., референт СБ Львівської обл. у 1942-1948 рр. В.о. голови СБ ОУН від 1947 до 1948 р. Лицар Срібного Хреста Заслуги;

За роки праці в Службі безпеки ОУН Я. Дякон не тільки сам завдав багатьох ударів по намаганнях ворога насадити агентуру, але також вдосконалив загальні методи боротьби з МБД і МГБ та підніс фаховий рівень кадрів СБ ОУН. Він підготував видану у січні 1948 р. працю «Студійно-інформативний матеріал про більшовицькі органи поліції» (обсягом 76 сторінок). Завдяки цій та іншим подібним працям підпільники добре орієнтувались у методах роботи чекістів, не раз зривали плани останніх. 16-сторінковий документ "Агентура НКВД-НКГБ у дії" виявився настільки точним, що "органи" його відразу поклали на стіл одному з "бандероловів" генерал-лейтенанту МВС Тимофієві Строкачу, а той переслав далі у Москву - аж до начальника ГУББ Леонтьєва. Р.Шухевич вважав Я.Дякона «одним з самих обдарованих молодих керівників СБ крайового проводу ОУН». Але керувати діяльністю СБ Я. Дякону випало зовсім недовго. Виявлення місця його перебування вважалося одним з головних завдань львівських чекістів. Восени 1948 р. їм стали відомі орієнтовні місця перебування керівника Львівського крайового проводу ОУН(б) Зиновія Тершаковця та Головного референта СБ Ярослава Дякона.

9 листопада 1948 бункер оточили військові МГБ у Пустомитівському районі на горі під селом Гринів у лісі, де зберігались архіви документів УПА.

Ярослав Дякон разом із побратимами застрелився П'ять хлопців перед смертю знищили чотири вози енкаведистів. Тут вони в нерівному бою полягли, але вони перемогли! Бо те, за що вони віддали своє життя – Незалежну Україну, ми сьогодні маємо.

Орнамент із вишиванки Я. Дякона.

Катерина Зарицька

Катерина ЗАРИЦЬКА (03.11.1914 – 29.08.1986)

Катерина ЗАРИЦЬКА - діячка ОУН, зв'язкова Романа Шухевича, організатор і керівник Українського Червоного Хреста.

Після утворення Української Повстанської Армії виникла потреба в створенні Українського Червоного Хреста (УЧХ). На початку листопада 1943 р. К. Зарицьку призначено референтом ОУН-УЧХ. Важливо було налагодити чітку систему розподілу обов'язків в системі Червоного Хреста. Це, в першу чергу, і вдалося зробити Катерині Зарицькій. За активну роботу по організації УЧХ Президія Української Головної Визвольної Ради нагородила К.Зарицьку Срібним хрестом заслуги.

У 1945 році Катерина (псевдонім "Монета") стає зв'язковою Шухевича. За його дорученням вона виконувала особливо важливі завдання зв'язку і контактування між членами Проводу ОУН, контролювала виконання доручень Шухевича, організовувала криївки, слідкувала за надходженням пошти, брала участь у вирішенні важливих питань на крайовому рівні.

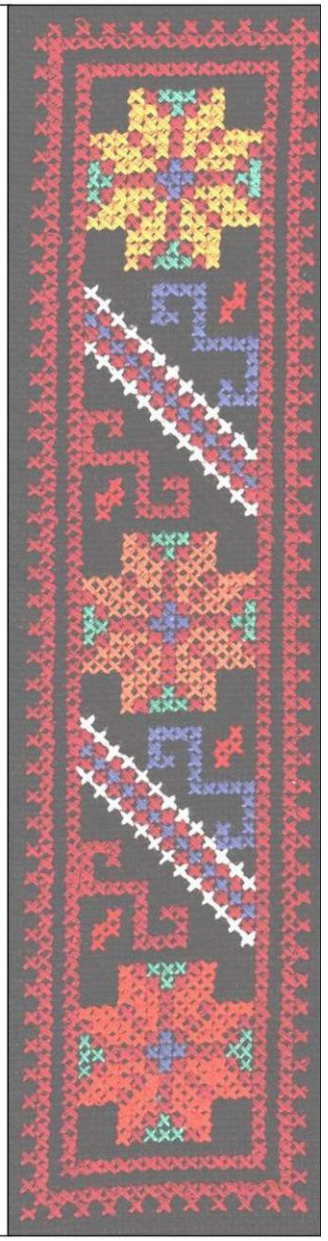
21 вересня 1947 р. Зарицьку заарештовано на залізничній станції у місті Ходорові. Спробувала вжити отруту, але її врятували. Засуджена до 25 років 3 них 22 роки відбувала термін у тюрмах: Верхньо-уральській тюрмі Челябінської області, потім—у Володимирської тюрми у Володимирській області СРСР, горезвісної своїм жорстоким режимом. У 1961 р. було прийнято новий кримінальний кодекс, за яким 25-річний термін ув'язнення скасовувався, особливо щодо жінок. Але для Зарицької і ще двох її товаришок Г. Дидик і Д.Гусяк спеціальним указом було зроблено виняток. Через 22 роки тюремного життя, 3 квітня 1969 р. К.Зарицьку переведено до табору суворого режиму в Мордовській АРСР у селі Лісне (пізніше село Барашево).

Вийшла на волю 21 (22) вересня 1972 із забороною проживати в Західній Україні. У зв'язку з цим поселилась у м.Волочиськ Хмельницької області.

Проживши важке, сповнене боротьби життя, відбувши загалом 29 з половиною років польських і більшовицьких в'язниць, Катерина померла на72-му році життя. Перепохована на Личаківському цвинтарі у Львові.

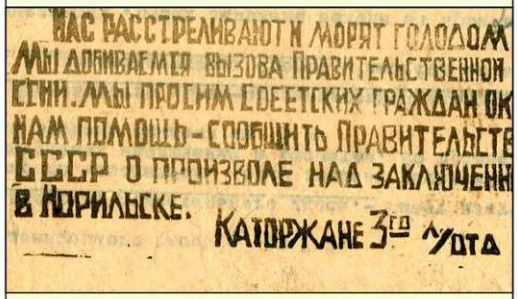
Речі, виготовлені К. Зарицькою у Володимирській тюрмі 1955 р

Копія роботи К. Зарицької, виконаної у Володимирській тюрмі. Знаходиться в експозиції Музея«Конспіративна штабна хата Романа Шухевича. Село Княгиничі, Рогатинський р-н, Львівська обл..

Данило ШУМУК (30.12.1914 – 21.05.2004)

Листівка повстанців . Норільськ

Там, де немає легальної опозиції, що користується рівними правами в парламенті й серед народу, немає демократії.

Д. Шумук

Данило Шумук — учасник українського руху опору.

1935–1939 в'язень польських концтаборів за участь у комуністичному підпіллі. В 1941 перебував у німецькому концтаборі для радянських полонених.

У грудні 1944 року заарештований і в 1945 році засуджений за ст. 54, п. «а» і ст. 54, п. «а» КК УРСР («зрада батьківщини») до кари смерти через розстріл, яка була замінена 20-ма роками таборів. Покарання відбував у 3-му каторжному таборі м. Норильська. Шумук був одним з організаторів повстання в'язнів у Норильську в червні – вересні 1953 р., за що був переведений до Владимирської тюрми. Повстання в'язнів у 1953 р. Шумук описав у своїх спогадах «За східним обрієм» (вид-во «Смолоскип», 1974). 1956, після перегляду його справи, дотерміново звільнений.

1957 вдруге заарештований, а рік пізніше засуджений на 10 рр. ув'язнення за обвинуваченням в «антирадянській пропаганді й агітації». Друге ув'язнення відбував у мордовських концтаборах. Після звільнення жив у Києві.

У січні 1972 втретє заарештований і засуджений на 10 рр. таборів особливого режиму і 5 рр. заслання. Того ж року відмовився від радянського громадянства. В ув'язненні був активним учасником боротьби за статус політв'язня й ін. протестних акцій. 1979 став чл.-засновником Гельсінкської Групи у місцях позбавлення волі й Укр. Гельсінкської Спілки.

Протягом багатьох рр. домагався права виїхати до родини в Канаді. На захист Шумука влаштовувано акції в різних країнах, світу, а канадський уряд звертався в його справі до уряду СССР.

На Заході появилися спогади Шумука «За східнім обрієм» (Париж — Балтімор, 1974), які викликали серед укр. еміграції дискусії щодо його критичної оцінки ідеології українського націоналізму. Спогади Шумука з деякими доповненнями були перевидані під назвою «Пережите і передумане» (Детройт, 1983) та англійською мовою «Life Sentence» (Едмонтон, 1984), пізніше у видавництві імені Олени Теліги у 1998.

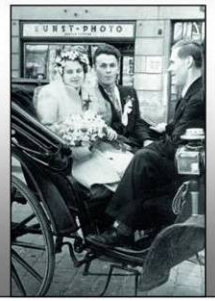
21 травня 1987 закінчився термін заслання, і Шумук еміґрував до Канади. У 2002 році повернувся до України та оселився у місті Красноармійську (тепер — Покровськ) на Донеччині, де й помер 21 травня 2004 року.

Орнамент, присвячений Д. Шумуку

Ольга ІЛЬКІВ
(21.06.1920)

Ми посвятили все життя, майбутнє своїх сімей, все, що мали Україні. Але ми не жаліємо ніколи. Життя пройшло як один великий сон.

О. Ільків

Ольга ІЛЬКІВ («Роксоляна», «О. Звіробій») – член ОУН від 1941 р., зв'язкова Романа Шухевича. З 1945 р. перебувала у підпіллі, працювала в жіночій мережі ОУН.

У жовтні 1946 р. разом із Катериною Зарицькою («Монета») та Любомиром Полюгою («Богдан») у с. Княгиничі облаштували конспіративну хату для Романа Шухевича, де з Любомиром видавали себе подружжям.

Ольга Ільків сприяла організації підпільної хати для «Тараса Чупринки» у с. Грімне Городоцького р-ну.

На початку 1950 р. Роман Шухевич передав для Ольги «штафету»:

«Від СУЗ (східноукраїнських земель) залежить чи буде Україна або буде далі Росія (…). Якщо ми на СУЗ зможемо у всіх обласних центрах очолити у відповідний момент масовий прояв волі народу до Самостійної України – ми виграли (…). Ваша робота буде коштувати можливо більше, ніж робота і смерть тисячі наших повстанців. На Сході України, там місце нашої роботи…».

Але за день переїзду 14 березня 1950 р. Ольга була заарештована у Львові. 1952 р. засуджена Особливою нарадою МДБ у Києві за ст. 54-1 «а», 54-11 КК УРСР до 25 років позбавлення волі.

Відбувала ув'язнення в Алєксандровській (1952–1953 рр.) та Владімірській (1953–1964 рр.) тюрмах. Звільнена 6 лютого 1964 р, повернулася до Львова.

Указом Президента України від 17 січня 2008 р. № 32 Ольга Ільків нагороджена Орденом княгині Ольги III-го ступеня.

Зразок відшито за орнаментом на комірці сорочки О. Ільків

Марія Лаврів

Марія ЛАВРІВ
(02.01.1925 – 09.02.2002)

Двом Богам служити не буду!
М. Лаврів

Марія-Богумила ЛАВРІВ (СКРЕНТОВИЧ) – зв'язкова «Звенислава» Львівського обласного проводу ОУН (1942–1944). Керівник Львівської обласної жіночої юнацької сітки ОУН (1944–1945). Голова Донецького обласного товариства політв'язнів і репресованих (1990–1996). Організатор на Донеччині Братства ОУН-УПА (1990). Ця невисока худорлява жінка мала неабиякий організаційний хист, була віддана національній ідеї. У березні 1945 року Марію заарештували. Піддали важким допитам з побоями. Пропонували курси розвідників та працю за кордоном. Вона відмовилися від усіх "благ", бо, як сама говорила, "не хотіла служити двом Богам". Цілий рік дівчину тримали в одиночній камері Станіславської тюрми. На згадку про ті довгі дні заточення п. Марія берегла сорочку, яку пошила і вишила голочкою з риб'ячої кісточки. Тканина – шматок від тюремного простирадла, нитки – висмикувала з хустинки. Неймовірні знущання не зломили Марію. Вирок: 15 років каторги на вугільних шахтах Воркути та 5 років позбавлення прав. Дівчата працювали "вагонетницями". Начальник заполярного воркутинського табору, якого каторжанки прозвали "Чорним ужасом", не ставив на цю ділянку чоловіків, бо з ними багато клопоту (протестують), а "бандерівки — найчесніші і найпорядніші з-поміж усіх бранок". В 1956 р. на поселенні в Караганді Марія закінчила навчання в Політехнічному ін-ті, а у 1957 р. переїхала в Донецьк, де працювала інженером в науково-дослідницькому ін-ті. У 1990 р. організувала Братство ОУН-УПА та обласне Товариство політв'язнів, яке очолила. Наприкінці 1990-х років п. Марія разом з чоловіком переїхали до Львова. Там і померла, похована в с. Раків на Івано-Франківщині.

Пам'ятаймо тих, хто не міг молитися двом Богам!

Орнамент із вишиванки М. Лаврів

Любомир Полюга

Любомир ПОЛЮГА
(09.08.1925 -
25.07.2016)

… Молився весь час тільки, щ
об Бог дав мені силу витримати,
не заломитися, не впасти.

Л.Полюга. Спогади про тортури під час допитів в управлінні МДБ, 1948 р.

Любомир ПОЛЮГА («Богдан») нар. у м. Львові. З 1942 р. – член Юнацтва ОУН. 1943 р. вступив до Львівського медінституту. У 1944 р. в помешканні на вулиці Курковій, 40 (тепер вул. М. Лисенка) організував одну зі зв'язкових "хат" головного командира УПА, генерал-хорунжого Романа Шухевича (псевдо "Тарас Чупринка").

У ніч з 20 на 21 грудня 1946 р. радянські каральні органи забрали Любомира з дому, однак йому вдалося втекти.

Наприкінці 1946 р. у с. Дашава на Стрийщині організував конспіративну хату. На поч. 1947 р. переведений у штабну конспіративну хату в с. Княгиничі. Був особистим охоронцем Романа Шухевича.

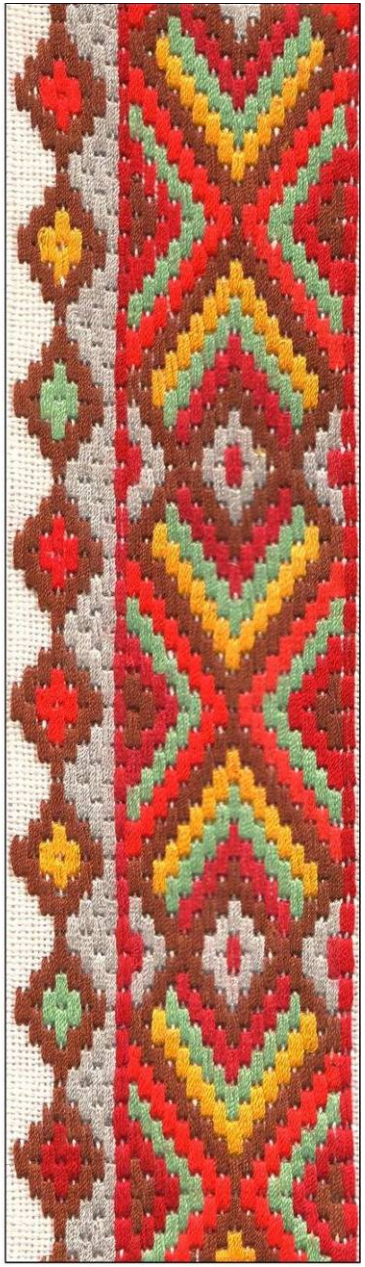
З 1947 р. перебував у підпіллі. 23 вересня 1947 р. тяжко поранений, затриманий КДБ. Покарання відбував у таборі ГУЛАГу в Інті (Комі АРСР). Звільнений 19 грудня 1955 р. Після звільнення з таборів у 1957 р.

Завершив медичну освіту в Семипалатинському медінституті (Казахстан). З 1961 р. жив у Цурупинську (Олешках) Херсонської області. З 2001 р. мешкав у м. Львові, де і помер.

Орнамент з сорочки Л. Полюги

Сорочка вишита витороченими нитками з підручних матеріалів у таборі № 4 Інта Дариною Масюк і передана на другий лагерний пункт свому нареченому Любомиру Полюзі.

Музей с. Княгиничі.

Ірина Сеник

Ірина СЕНИК
(08.06.1926 – 25.10.2009)

Я знала , я знала ще зарання,
Що навіть найбільші страждання
не приносять народові волі.
Її здобувають на бранному полі!

І. Сеник

Ірина Сеник – поетеса, вишивальниця, почесний член міжнародного Пенклубу, довголітній в'язень сумління, Героїня Світу.

Народилася Ірина у Львові в сім'ї колишнього січового стрільця. Вже у 16 років стала членом ОУН. Мріяла стати журналістом, хотіла вивчати мови, а тому пішла вчитися на факультет іноземної філології Львівського університету. Звідти її і забрали, як зв'язкову Р. Шухевича. Під час тортур їй перебили дротяною нагайкою хребет, зробивши назавжди інвалідом. Вирок суду – 10 років концтаборів. Дозволялося писати лише два листи на рік.

Коли 1968 р. закінчився термін покарання, їй не дозволили повернутися до Львова, і вона поселилася в Ів.-Франківську. Познайомилася із В.Чорноволом, В. Морозом, А. Пашко та іншими дисидентами. Допомагала поширенню «самвидаву», не зважаючи на те, що за нею постійно стежили. 1972 р. Ірину заарештували вдруге. Вирок – 5 років позбавлення волі і 5 заслання. Шостий рік додав суддя, коли Ірина зачитала свій вірш, єдиний, написаний російською мовою: «Вам бы в Сибирь...». Почувши присуд, сказала: «Дякую». Строк відбувала в Мордовії у таборі № 385. Під час другого заслання, 1979 р. стала членом Української гельсінкської групи із захисту прав людини. Після відбуття повного терміну ув'язнення (всього 34 роки неволі) 1983 р. Ірина повернулася в Україну. До Львова знову в'їзд заборонено, мусила оселитися у Бориславі.

Згодом вийшли в Україні перші збірки її віршів: «Загратована юність», «Книжечка бабусі Ірини для чемної дитини», а також прозова книга «Метелики спогадів». Відділ Ліги українських католицьких жінок при церкві св. Дмитрія (Торонто) видав книгу «Біла айстра Любови», у якій було поміщено її вірші і зразки моделей жіночого одягу, прикрашеного вишивкою. Із початком 90-х Ірина Сеник – засновниця Товариства української мови та Української Гельсінської Спілки у Бориславі, голова місцевого філії Союзу Українок, член світової Ліги українських жінок. У 1998 році Ірину Сеник на з'їзді Світової федерації українських жіночих організацій у місті Рочестер (США) визнано однією зі ста Героїнь Світу серед трьох тисяч представниць різних країн.

Спочила Ірина Сеник. на 83-у році життя. Похована на Личаківському кладовищі у Львові.

Орнамент з вишиванки І. Сеник

Михайлина ГОЛІНАТА (1927 - 02.01.1950)

І яке ж ти маєш право,
черепино недобита,
про своє спасення дбати
там, де гине міліон?

І. Франко

Михайлина ГОЛІНАТА - референт Кам'янець-Подільського окружного проводу ОУН.

У 1946-47 роках свідомо відмовилася переходити кордон, прекрасно розуміючи, що на рідній землі її чекає неминуча смерть. «Хтось мусить бути тут» - казала вона.

Відомо, що у 1948-1949 рр. М. Голіната перебувала в криївці у селі П'ятничани Оринінського (нині — Чемеровецького) району Хмельницької області, де містилась друкарня Кам'янець-Подільського окружного проводу ОУН. Тут вона друкувала тексти підпільних видань, множила їх на циклостилевому апараті, зшивала брошури, запаковувала у спеціальні торбини, в яких вони передавались для розповсюдження на території Кам'янець-Подільської, Вінницької та Київської областей. Через велику завантаженість покидати криївку Михайлина могла лише зрідка. 26 грудня 1949 року криївку виявили більшовики. Дівчину важко поранили. Залишаючись без свідомості, вона потрапила до рук КДБ. Коли Михайлина опритомніла, то розірвала на собі всі післяопераційні шви і померла, стікши кров'ю. На той час їй було 23 роки. Місце її останнього спочинку й досі ніхто не знає.

Молодша сестра Михайлини Іванна Голіната-Король, теж учасниця підпілля ОУН, із якою Центру досліджень визвольного руху вдалось поспілкуватись, розповіла: «Коли Михайлина була в підпіллі ми зустрічалися періодично. Одного разу я спитала її чи вона не хоче легалізуватися. Відповіла словами Франка «І яке ж ти маєш право, черепино недобита, про своє спасення дбати там, де гине міліон?».

Орнамент з вишиванки М. Голінати

Василь Макух

Василь МАКУХ
(14.11.1927 – 06.11.1968)

Хай живе вільна Україна!
В. Макух

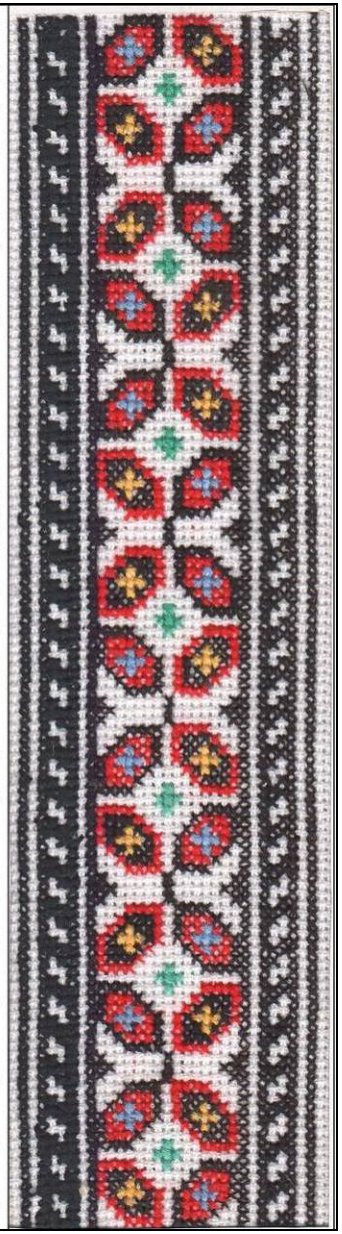
Усе свідоме життя Василя Макуха було присвячено одній ідеї, одній меті – здобуттю Свободи для свого народу усе життя - в УПА, в Мордовських таборах, на поселенні та «волі».

Василь Макух – Людина, якій було тісно у своєму часі. Він сягав думками далі. На початку 1968 українська національна справа була актуальною темою на сторінках західної преси. Причина цього - опір наших молодих діячів культури на батьківщині. Згодом цьому сприяли відомості про роль першого секретаря ЦК КП України П.Шелеста у справі Чехословаччини: П.Шелест домагався репресій проти чехів і словаків, боючися, що залишення чехословацького експерименту "безкарним" заохотить українців піти за їхнім прикладом.

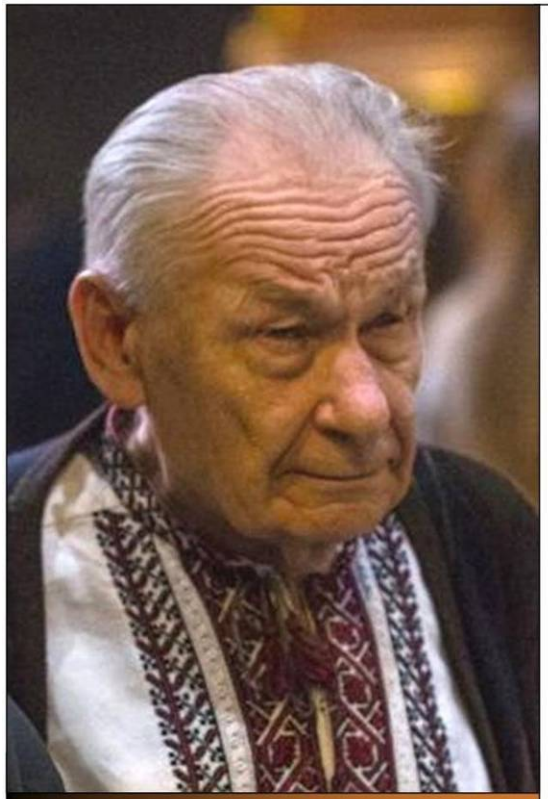
Кульмінаційним пунктом „бурхливого" 1968 року стала окупація Чехословаччини з усіма її наслідками -- московською загрозою для Румунії, Югославії і Західної Німеччини. Москва вважала, що СРСР може втручатися у внутрішні справи країн Варшавського Договору, що її сфера впливу є „табу" для Заходу. У той час серед політиків був поширеним погляд, що Заходові нічого іншого не лишається, як іти на домовленість з СРСР ціною узаконення «поділу світу» на сфери впливу. Це був би величезний удар по всіх поневолених Москвою народах! Україна також опинилася б у цій уже не фактичній, а визнаній Заходом, російській сфері впливу... Василь Макух передбачав такий перебіг подій і не помилився. 11-16 листопада 1968 року на 5-му з'їзді Об'єднаної польської робочої партії у Варшаві Л.Брежнєв саме так обґрунтував уведення в серпні військ країн Варшавського договору в Чехословаччину. Цю заяву західні політики і громадські діячі назвали Доктриною обмеженого суверенітету («доктриною Брежнєва»). Для В.Макуха мовчання в цій ситуації означало зраду. Єдиним засобом привернути увагу народів світу до загрози узаконення поневолення, голосно, на весь світ виголосити протест він обрав самоспалення у столиці, коли там зберуться представники багатьох країн з нагоди визволення Києва 6-го листопада 1943 року та чергової річниці Жовтневої революції.

Непритомного Василя відвезли в лікарню, де на другий день він помер від опіків (вони вкрили 70 % тіла). Незадовго до смерті В. Макух прийшов до тями й на докір, що він осиротив дітей, відповів: «Вони ще пишатимуться батьком. А нині ми всі сироти. Нині Україна сирота... Ніхто не скаже, що я мовчав»»

Орнамент з сорочки В. Макуха

Юрій Шухевич

Юрій ШУХЕВИЧ
(28.03.1933)

Ми маємо Україну і повинні
за неї боротися"
Юрій Шухевич

Юрій-Богдан ШУХЕВИЧ - відомий український дисидент СРСР, член Української Гельсінської групи, син командувача ОУН-УПА Романа Шухевича, провів 28 років у в'язницях і таборах СРСР. Герой України.

Каральна система СРСР не залишила вибору синові легендарного командувача ОУН-УПА: його потрібно було ізолювати і зламати, щоб потім публічно син "засудив батька і каявся за його вчинки" на науку тим, хто надумає не послухатися і виступити проти системи. Тільки за цієї умови "син за батька не відповідає". Юрія Шухевича радянська система ламала довгих 46 років - з 1944 по 1990. Під час політичного ув'язнення він повністю втратив зір, піддавався постійним фізичним і моральним тортурам, але не відмовився від батьків, ідей і демократичних переконань. Коли йому виповнилося 57 років, отримав свободу і дозвіл повернутися в Україну, де продовжив свою правозахисну діяльність очолюючи УНА-УНСО (1990-1994 і 2005-2014). У 19 серпня 2006 Указом президента України Віктора Ющенка 73-річному Юрію Шухевичу присвоєно звання Герой України. У 2014 році був обраний народним депутатом України за списком Радикальної партії Олега Ляшка.

Червона Москва після знищення Симона Петлюри бачила в особі Є.Коновальця свого головного противника. Висланий большевиками терорист Павло Судоплатов підсунув полковникові пекельну машину, від вибуху якої 23 травня 1938 року в Роттердамі обірвалося життя борця за Україну. „У вогні перетоплюється залізо у сталь, у боротьбі перетворюється народ у націю" – ці слова полковника Коновальця і сьогодні є дороговказом для молодого покоління українців.

Орнамент відшито з сорочки Ю. Шухевича

Богдан Цицик

Богдан ЦИЦИК
(?.1934 – 30.08.1952)

Здобудеш Українську Державу,
або загинеш у боротьбі за Неї.
(п.1. Декалог члена ОУН)

Богдан ЦИЦИК (посевдо «Вихор») - нар. в селі Солянуватка, Старосамбірського району Львівської області, член підпілля ОУН, в юному віці добровільно приєднався до боротьби проти окупаційного режиму. Його батька у 1945 р. заарештували органи НКВС і він загинув у Вологодській тюрмі. Хлопець поклявся відімстити за батька. Самостійно здійснив декілька вдалих замахів на впливових членів НКВС.

В 1949 р. в центрі міста Добромиль Львівської області Богдан Цицик біля будівлі МГБ застрелив начальника райвоєнкомату майора Багаєва. В 1950 р. при вході в райвідділ МГБ застрелив заступника начальника Добромильського райвідділу МГБ майора Скородєлова.

У 1951 році в зіткненні з опергруппою МГБ через зраду загинули два його побратима. 30 серпня 1952 р. при спробі розрахуватися зі зрадником боївка СБ ОУН в селі Городовичі Хирівського р-ну Дрогобицької обл. потрапила в засідку. Загинув референт СБ райпроводу ОУН Павло Карабін — «Помста», Богдан Цицик — «Вихор» був поранений в живіт, захоплений, доставлений в районну лікарню і прооперований. Коли до сина прийшла мати, він намагався заспокоїти її, але сказав, що буде вмирати, бо повстанці живими не здаються.

Дочекавшись, що його залишили одного в палаті, Богдан зірвав з себе пов'язку, руками розірвав рану і помер від крововтрати. Коли до палати прибігли охоронці, хлопець був уже мертвий. Його могила розташована на цвинтарі в Добромилі.

Орнамент з сорочки Б. Цицика

ОУН. ПРОСВІТА НА ДОНЕЧЧИНІ

Андрій Авраменко

Андрій АВРАМЕНКО (ІРІЙ) 13.12.1893 - початок 1945

Андрій АВРАМЕНКО (журн. псевдо – Ірій) - український актор, учень Леся Курбаса, публіцист, громадський діяч; член «Просвіти».

Народився А. Авраменко в селі Широкому Херсонської губернії (нині — райцентр Широке Дніпропетровської області) у бідній селянській сім'ї.

За приналежність до українського націоналістичного контрреволюційного підпілля органами радянської влади був заарештований кілька разів. Після звільнення йому було заборонено мешкати у великих містах, тому оселився в Маріуполі.

8 жовтня 1941 року німці несподівано й швидко займають Приазов'я. В Маріуполі зразу ж закипіло національне українське відродження. Відновлюються українські школи, організовується Автокефальна церква, видається українська «Маріупольська газета», працює театр. В червні 1942 поновлює свою роботу Маріупольське Товариство «Просвіта». Андрій Ірій-Авраменко стає її керівником, водночас українізує Маріупольський театр, вступає до ОУН. Маріупольське Товариство "Просвіта" мало свою капелу бандуристів та духовий оркестр. З дозволу та під наглядом німецьких окупаційних властей просвітяни давали концерти в Північному Приазов'ї.

Одним з перших його заарештовують німці. Внаслідок звірячих катувань, Ірій дає згоду повідомляти Гестапо про діяльність українських націоналістів міста. Однак вийшовши на свободу робить протилежне – повідомляє вийшовшого на зв'язок ОУНівця Лагоду (псевдо), що він дав згоду на співпрацю з німцями, тим самим він врятував самого Лагоду від арешту, а сам в чергове потрапляє за грати.

На початку 1943 року різко міняються події на фронті. Німці звільняють Ірія та колишнього міністра УНР, а в 1941 – 43 роках редактора «Маріупольської Газети» Миколу Стасюка, але змушують виїхати з Маріуполя. Андрій разом зі Стасюком їдуть до Широкого. Там його вже втретє арештовують німці, а під час конвоювання його звільняють наступаючи радянські війська.

Але незабаром Андрія Ірія-Авраменка заарештовують, та відправляють до міськвідділу НКВД у Маріуполі. Разом із вісімнадцятьма членами ОУНівського підпілля Маріуполя Ірій розроблявся по агентурній справі «Галичани». Слідство було недовгим. Це був його десятий арешт «за Україну».

Розстріл на початку 1945 року поставив крапку в яскравому й буремному житті Андрія Ірія-Авраменка.

На світлині:
А. Авраменко зі своєю дружиною

Орнамент, присвячений А. Авраменку

Володимир КОРЕЦЬКИЙ
1912 - 1960-ті

Олесь ЗІНЧЕНКО
? - 1943

Володимир Корецький народився в Авдіївському р-ні Донецької обл., перед війною навчався у Львівському інституті, тоді ж став оунівцем. Під час німецької окупації України, у складі похідної групи повернувся на Донеччину. Поселився у м. Красногорівка Мар'їнського р-ну. Донецької області.

З приходом німців місцевий зоотехнікум перестав існувати як навчальний заклад. В його приміщенні розташувався німецький шпиталь. Безробітних учителів та студентів згуртував викладач-західняк Олесь ЗІНЧЕНКО. Він домігся у німецької адміністрації відкриття у колишньому зоотехнікумі школи механізації. Таким чином працевлаштував учителів. Як з'ясувалося пізніше, школа була оунівським задумом.

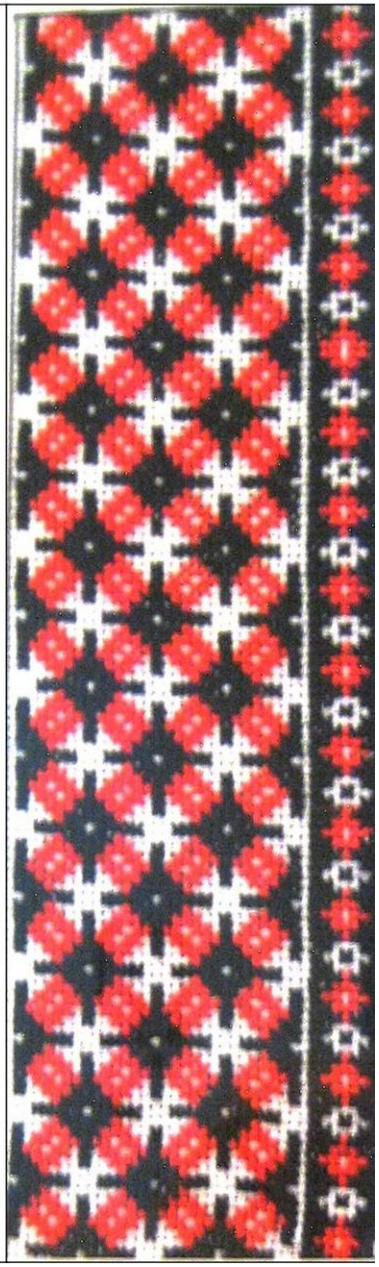
Підпілля діяло прямо під носом у нацистів. О. Зінченко разом з В. Корецьким організували при школі студентський клуб, театр, який обслуговув усю округу. Пішки йшли по селах. Ставили «Наталку Полтавку», «Безталанну», «Мартина Борулю».

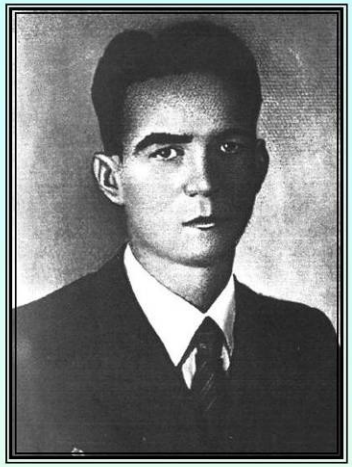
За цими виступами крилася потужна агітаційна націоналістична робота, спрямована на боротьбу з фашизмом і большевизмом.

У вересні 1943 року Донбас звільнили від німців. НКВС арештували і розстріляли О. Зінченка. В. Корецький був засуджений на десять років позбавлення волі в таборах Воркути. Через 17 років повернувся знеможений й скоро помер.

На світлині:
Хор клубу при школі механізації м. Красногорівка.
Верхній ряд – стоїть (обведений колом) – Олесь Зінченко;
середній ряд - сидить (обведений колом) – Володимир Корецький.

Орнамент, присвячений В. Корецькому та О. Зінченку

Євген СТАХІВ
15.09.1918 – 26.01.2014

Президент України вручає Є. Стахіву орден Ярослава Мудрого (2006 р.)

Краще все ж пряником, ніж батогом.
Є. Стахів

Євген Стахів, почавши з організації армії Карпатської України, у 1942-1943 рр. очолював українське націоналістичне підпілля на Донбасі (в Маріуполі й Луганську).

Зараз важко повірити, щоб українські націоналістичні сили діяли на Донеччині та користувалися там неабиякою підтримкою, чи в те, що саме східняки вплинули на зміну проводом ОУН ідеології. Є.Стахів причетний до створення Української Головної Визвольної Ради (УГВР) - багатопартійного передпарламенту й уряду воюючої України. Він причетний до перетворення ОУН із тоталітарної організації на демократичну.

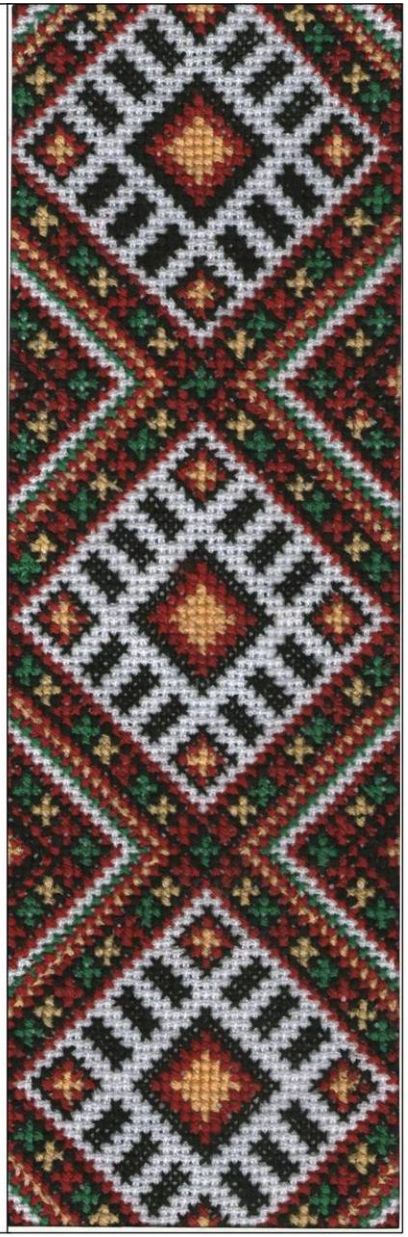
На еміграції Стахів став одним із активістів «двійкарів» - демократичного крила в ОУН, яке найуспішніше здійснювало ідеологічну боротьбу проти СРСР.

За твердженнями самого Стахіва, Олександр Фадєєв у романі «Молода гвардія» не випадково дав героєві-зраднику ім'я «Євген Стахович», адже особа діяча ОУН була вже відомою Міністерству державної безпеки СРСР. Безглуздість ситуації надавала та обставина, що Євген Стахів не те що молодогвардійцем, навіть комсомольцем ніколи не був. Він організував українське національне патріотичне підпілля на Донбасі, гаслом якого було «Смерть Гітлеру, смерть Сталіну». Стахів спростував наклеп на себе в українській пресі в Америці і намагався навіть притягнути Фадєєва до суду. Його адвокати заявили, що Стахович— це, мовляв, вигаданий персонаж.

1997 Єген Стахів — отримав український орден «За заслуги». 2006 — отримав орден ярослава Мудрого.

Останні роки життя Євген Стахів майже щороку бував в Україні, зустрічався з молоддю і відомими політиками. Ветеран помер у Нью-Йорку у віці 95 років. До останніх днів свого життя він зберігав ясний розум і завжди цікавився подіями в Україні.

Орнамент із вишиванки Є. Стахові

Федір Руденко

Федір
РУДЕНКО
1921 - 15.03.2010

УКРАЇНЦІ!

КОЖНА ЛЮДИНА МАЄ ПРАВО ВІЛЬНО ВИЯВЛЯТИ СВОЮ ВОЛЮ. СТАЛІН ТОПЧЕ ЦЕ ПРАВО!
ГЕТЬ СТАЛІНСЬКІ ПРОТИНАРОДНІ ВИБОРИ!
СМЕРТЬ СТАЛІНУ І ЙОГО КЛІЩІ!
ХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА САМОСТІЙНА СОБОРНА ДЕРЖАВА!

Українські революціонери.

Листівка “Смерть Сталіну!”

Не може бути жодних сумнівів у тому,
що школа мусить бути суто українською,
національною школою.

Ф. Руденко

Федір РУДЕНКО - викладач української мови в ремісничому училищі Краматорського машинобудівного заводу, брав участь у діяльності оунівського підпілля в Краматорську, референт Товариства "Просвіта".

“Просвіта” мала свою печатку й членські квитки, на яких написані слова І. Франка: “Братерством, щирими трудами Вкраїна воскресне”. При “Просвіті” працювали курси німецької мови, завідувачем яких був Федір Степанович Руденко.

Товариство “Просвіта” співпрацювало з відділом освіти при управі. Ф. С. Руденко, що був референтом “Просвіти”, викладав українську мову в ремісничому училищі СКМЗ від відділу освіти .

Діяльність "Просвіти" завершилася її розпуском та арештом Ф. Руденка. Почалося з того, що з весни 1943 року "Просвіта" брала участь у розповсюдженні містом оунівських листівок із закликами: "Смерть Сталіну!","Смерть Гітлеру!" Поліцаям не вдалося знайти в хаті Ф. Руденка "компромат". Більше того, він встиг заховати печатку товариства та спалити списки його членів.

У німецькому концтаборі, який знаходився у м. Сталіно поруч з селищем Петрівка біля шахти № 10, Руденко провів 3,5 місяця.

Після звільнення Краматорська від німецької окупації Ф. Руденка арештували і у вересні 1944 року засудили військовим трибуналом військ НКВД «к ссылке на каторжные работы на 20 лет с поражением в правах на 5 лет, с конфискацией имущества».

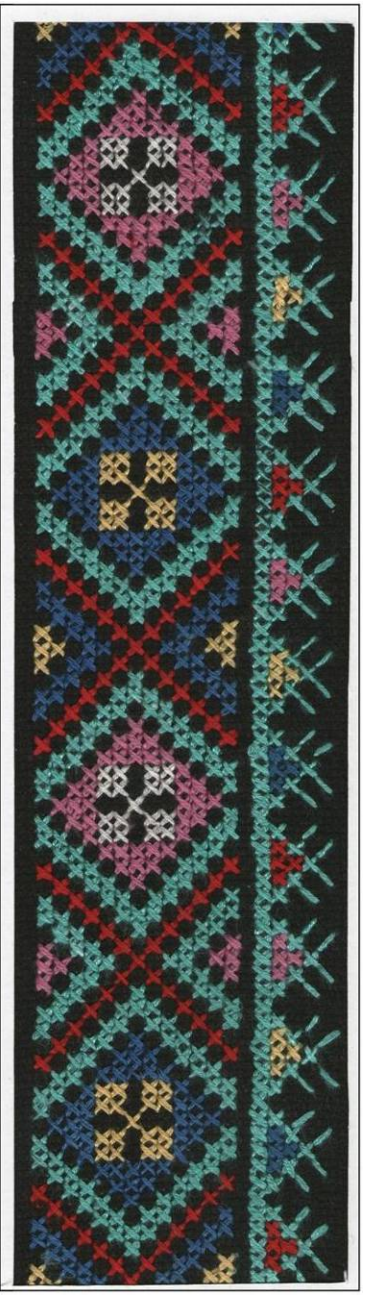
У грудні 44-го вирок військового трибуналу був змінений: дії Руденко кваліфікували як зраду Батьківщині і антирадянську агітацію. Термін покарання понизили до 10 років. У іншому - без зміни.

Покарання відбував на Колимі.

У 1955 році він вийшов на волю. Каторга не убила в нім відданість рідній українській мові і любов до поезії Тараса Шевченка.

Пізніше Руденко визнали невинним і видали йому довідку про реабілітацію.

П'ятдесят років - стільки часу його доля для оточення залишалася таємницею. Правду про себе він розповів лише в 1995 році. Зберігати багаторічне мовчання його змусили розчарування в людях і гіркий особистий досвід.

Орнамент із вишиванки Ф.Руденка
Музей історії міста Краматорська

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ

Євромайдан в Києві

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ (21.11.2013 - лютий 2014)

Революція Гідності (також Київський Майдан, Майдан у Києві, Євромайдан та Єврореволюція) — політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 року, викликані спротивом проти відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою відмовою від цього курсу. Одними з головних причин протестів стали надмірна концентрація влади в руках Віктора Януковича та його «сім'ї», небажання народу України миритись з перетворенням країни не лише де-факто, але і де-юре на одну з колоній Росії.

Політикум України, українські ЗМІ та блогери вважають за дату початку Революції 21 листопада 2013 року, день, коли Урядом Миколи Азарова було зірвано підписання угоди про Євроінтеграцію, після чого почали збиратись перші мітингуючі.

21 лютого 2014 року офіційна влада України юридично визнала жертвами, загиблих мітингувальників Майдану—Закон №5697 .. Цього дня на Майдані відбулось прощання із загиблими повстанцями, яких в жалобних промовах назвали «Небесною сотнею».

Під час прощання лунала пісня “Пливе кача”

Гей, пливе кача по Тисині,
Пливе кача по Тисині.
Мамко ж моя, не лай мені,
Мамко ж моя, не лай мені.

Гей, залаєш ми в злу годину,
Залаєш ми в злу годину.
Сам не знаю де погину,
Сам не знаю де погину.

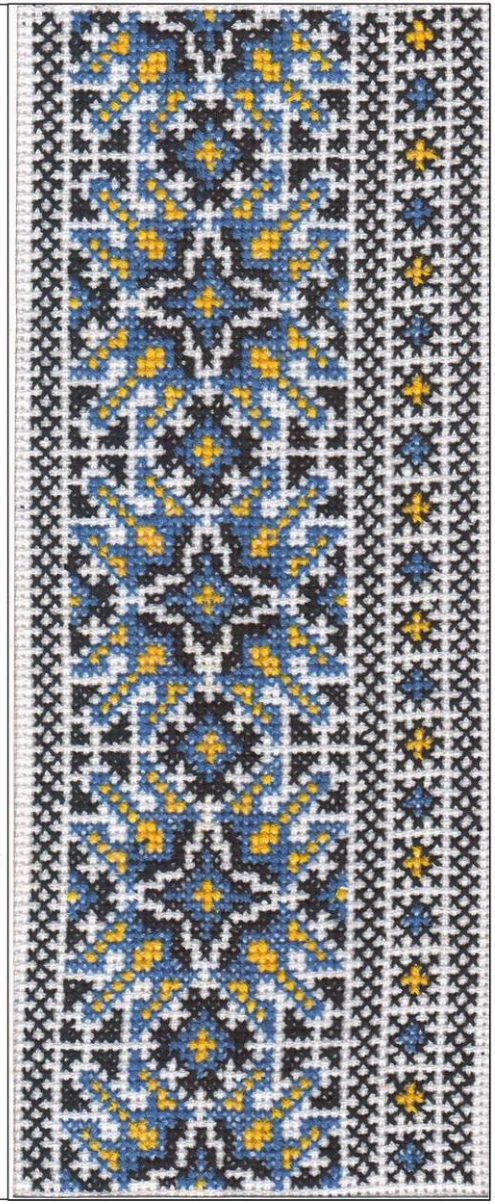
Гей, погину я в чужім краю,
Погину я в чужім краю.
Хто ж ми буде брати яму?
Хто ж ми буде брати яму?

Гей, виберут ми чужі люди,
Виберут ми чужі люди.
Ци не жаль ти, мамко, буде?
Ци не жаль ти, мамко, буде?

Гей, якби ж мені, синку, не жаль?
Якби ж мені, синку, не жаль?
Ти ж на моїм серцю лежав,
Ти ж на моїм серцю лежав.

Гей, пливе кача по Тисині,
Пливе кача в по Тисині.

Українська народна пісня

Орнамент, присвячений Небесній сотні

Поклик душі
Гімн Донецького Євромайдану

Гей-я, гей-я передаю:
- Пугу, пугу
- Козак з лугу.

Я за тебе, моя Україно,
Душу й тіло свої віддаю.
Я за тебе, моя Україно,
На Майдані сьогодні стою.

Гей-я, гей-я передаю:
- Пугу, пугу
- Козак з лугу.

Я кохаю тебе, Україно.
Ти безмежно родюча земля.
Підіймайся з колін, Україно,
Я благаю, рідненька моя!

Гей-я, гей-я передаю:
- Пугу, пугу
Козак з лугу.

Всіх сюди нас покликала Доля,
Небайдужість та щирість душі.
Наші символи: братство та воля.
Тож єднаймось, єднаймося всі.

Гей-я, гей-я передаю:
- Пугу, пугу
- Козак з лугу.

Вірю я, що Ти все-таки встанеш,
Та згуртуєш навколо усіх.
І найкращою в світі Ти станеш –
Вірю я, віриш ти, вірять всі.

Гей-я, гей-я передаю:
- Пугу, пугу
- Козак з лугу.

Я за тебе, моя Україно,
Душу й тіло свої віддаю.
Я за тебе, моя Україно,
На Майдані сьогодні стою.

Гей-я, гей-я передаю:
- Пугу, пугу
- Козак з лугу.

Орнамент, присвячений Донецьку

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Донецька область

Дмитро ЧЕРНЯВСЬКИЙ
(05.03.1992 – 13.03.2014)
Герой України
Нар. в селищі Артемівське, Артемівський район
Студент, громадський діяч, загинув від ножового поранення під час мітингу за єдність України у Донецьку.

Володимир РИБАК
(30.11.1971 — 21.04.2014)
Герой України
Депутат Горлівської міської ради від ВО «Батьківщина». Був на Майдані і в ті страшні лютневі дні. За наказом Ігоря Гіркина В. Рибака було викрадено і закатовано.

Володимир НАУМОВ
(09.03.1970 – 18.02.2014)
Герой України.
Нар. в с. Шевченко, Добропільського р-ну.
Тіло вбитого В. Наумова було знайдено 18 лютого на Трухановому острові у Києві.

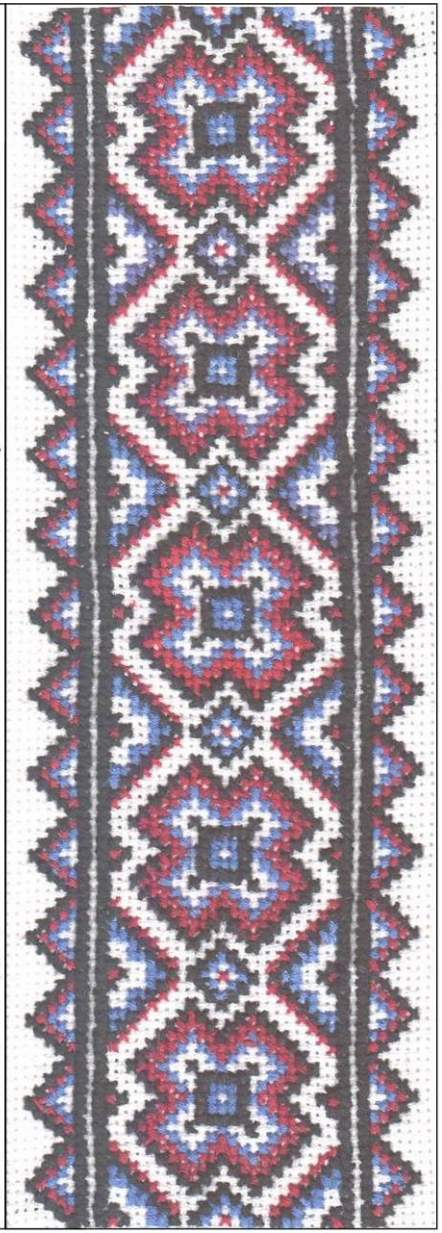

Іван ПАНТЕЛЄЄВ
(01.12.1981— 20.02.2014)
Герой України.
Нар. в м. Краматорську
Останнім часом жив у с селі Дмитрівка. Український громадянин, рок-музикант, соліст групи Небо Мінуса. Учасник Євромайдану.

Сергій БОНДАРЄВ
(24.11.1981 — 18.02.2014)
Герой України.
Нар. в м. Краматорську
Учасник Євромайдану. Помер від кульових поранень під час першого штурму біля Будинку профспілок.

Орнамент відшито з сорочки В. Рибака

+ Герої Небесної Сотні. Опілля.

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Івано-Франківська область

Роман ГУРИК
(02.10.1994 — 20.02.2014)
Місто Івано-Франківськ. Студент філософського факультету ПНУ ім.. В. Стефаника. Загинув на Майдані. Останній запис в соцмережі: *"Зараз або ніколи. Всі на Грушевського. На смерть "*

Сергій ДІДИЧ
(03.11.1969 – 18.02.2014)
С. Стрільче Городенківського р-ну Івано-Франківської обл.
Засновник і директор туристичного клубу «Золоте Руно». Був головою районної організації ВО «Свобода», депутатом Городенківської районної ради, а на Майдані – сотником Івано-Франківської сотні самооборони ВО «Свобода». 18 лютого загинув від гранати.

Михайло КОСТИШИН
(09.04.1971 – 26.02.2014)
с. Нижній Струтинь, Рожнятівський район, Ів.-Фр. область.
Був на Майдані відразу після побиття студентів; пізніше був сам жорстоко побитий. Із 27 січня 2014 року перебував у Комунальній міській клінічній лікарні міста Львова; помер в ніч на 26 лютого 2014 року.

Ігор ТКАЧУК
(01.09.1975 — 20.02.2014)
с. Велика Кам'янка Івано-Франківської області.
Займався будівництвом, реставрацією меблів. На Майдані перебував від січня. Загинув внаслідок вогнепального поранення.

Ігор ДМИ́ТРІВ
(09.10.1983, Калуш, Ів.-Фр. обл.— 20.02.2014, Київ)
Герой України.
— учасник, захисник Євромайдану. Мав загострене відчуття справедливості та прагнув змінити країну на краще.

Богдан КАЛИНЯК
(29.01.1961 — 28.01. 2014)
м. Коломия Ів.-Фр. обл.
Учасник «Помаранчевої революції». На Майдан приїздив упродовж 2 місяців. Допомагав пораненим, чергував вночі, пильнував за чистотою. У січні під час протистоянь на вул. Грушевського потрапив під струмінь водомету, внаслідок чого розвинулася хвороба. Помер у шпіталі Івано-Франківська

Василь ШЕРЕМЕТ
(21.03.1949 – 07.03.2014)
смт. Ланчин, Надвірнянський район, Ів.-Франківська область
Працював у пекарні та охоронцем на будівництві. На київському Майдані отримав численні рани під час сутичок із «беркутівцями», від яких помер у лікарні. Останній запис в соцмережі: *„Тільки Україною ми живемо".*

Орнамент відшито з сорочки Р. Гурика

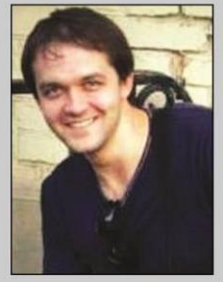

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Чернігівська область

Андрій МОВЧАН
(17.01.1980 - 20.02.2014)
Герой України
Нар. в с. Великі Осняки, Чернігівської області.
Громадський активіст, волонтер Євромайдану.
На Майдані Андрій був і в 2004 році, в 2013 році перебував з протестувальниками з першого дня, був у самообороні Загинув 20 лютого від кульового поранення на барикадах. Проникаюче кульове поранення стегна, куля зачепила стегнову вену. . Нагороджений медаллю «За жертовність і любов до України» (УПЦ КП, червень 2015) (посмертно).

Віктор ОРЛЕНКО
(08.03.1961 – 03.06. 2015)
Герой України..
Нар. в с. Талалаївка, Ніжинського р-ну., Чернігівської обл.
Учасник Євромайдану.
Брав участь у Революції гідності. Колишній афганець, залізничник за фахом, мешканець Києва. Отримав кульове поранення в голову 18 лютого 2014 року під час розстрілів

на Майдані, коли кинувся рятувати свого пораненого сина. Він потрапив до лікарні у надважкому станіДва місяці Віктор перебував у комі. Згодом був відправлений на реабілітацію до Німеччини. Однак після повернення до України його стан знову погіршився. Помер 3 червня 2015 р.

Василь ПРОХОРСЬКИЙ
(04.05.1980 — 18.02.2014)
Нар. в с. Щуча Гребля, Чернігівської обл..
Герой України
— Активіст Євромайдану, волонтер Медичної служби. Загинув під час штурму Євромайдану спецпідрозділами «Беркут». Завантажуючи поранених у карети швидкої допомоги, отримав кульове поранення у потилицю, від чого помер на місці. Це сталося в районі Львівської барикади на вулиці Інститутській.

Орнамент відшито з сорочки А. МОВЧАНА

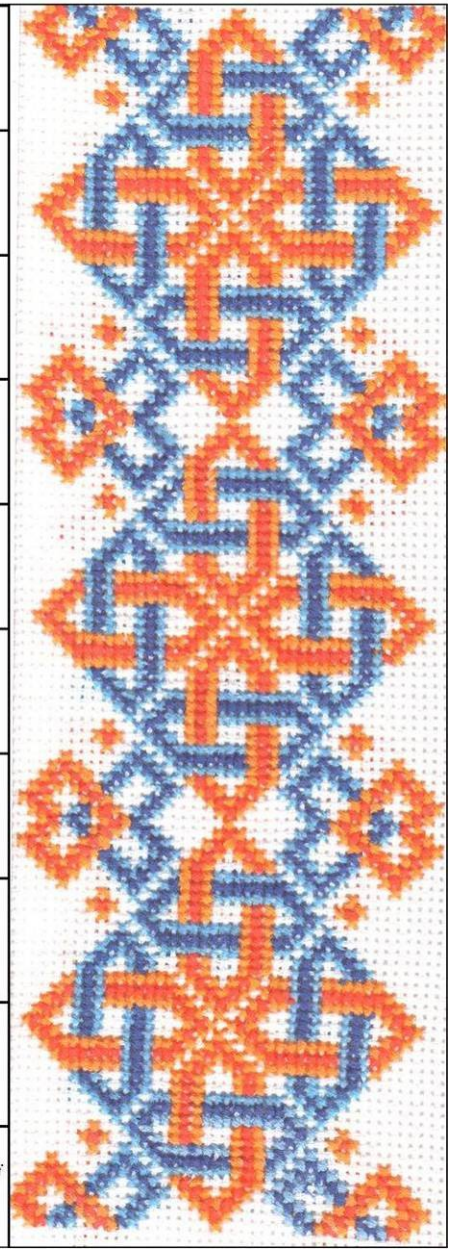
+ Герої Небесної Сотні. Львівщина

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Львівська область

Бойків Володимир **(05.02.1955-19.02.2014)** **Нар. м. Львів**		**Корчак Андрій** **(18.07.1964 - 18.02.2014)** **Мешк. м. Стрий**
Бльок Іван **(21.07.1973 - 20.02. 2014)** **Нар. у м. Городок**		**Коцюба Віталій** **(07.06.1982 – 20.02.2014)** **Нар. у с. Вороблячин.**
Бура Ольга **(22.07. 1986 – 10.03.2014)** **Нар. с. Ріпнів, Буський**		**Паньків Микола-Олег** **(06.0.1975 – 20.02.2014)** **Нар. у с. Липники.**
Вербицький Юрій **(25.08.1963 — 21(22).01.2014)** **Мешк. Львова**		**Сеник Роман** **(26.07.1968-25.01.2014)** **Нар. с. Наконечне Друге, Яворівський р-н.**
Вайда Богдан **(28.04.1965 – 20.02.2014)** **Мешк. с. Летня Дрогобицький р-н**		**Топій Володимир** **(26.04.1955-18.02.2014)** **Нар. с. Судова Вишня, Мостиський р-н.**
Варениця Роман **(14.12.1978 – 20.02.2014)** **Нар. у селі Старий Яр**		**Сольчаник Богдан** **(25.07.1985 – 20.02.2014)** **Нар. в м. Старий Самбір**
Дигдалович Андрій **(03.06.1973 – 20.02.2014)** **Мешк. с. Сокільники Пустомитівського р-ну.**		**Жеребний Володимир** **(06.10. 1985 - 20.02.2014)** **Мешк. м. Рудки Самбірський р-н.**
Ільків Богдан **(03.07.1962 – 22.02.2014)** **Мешк. смт. Щирець Пустомитівського р-ну.**		**Точин Роман** **(06.08.1969 – 20.02.2014)** **Мешк. м. Ходорів.**
Шілінг Йосип **(14.03.1952 – 20.02.2014)** **Мешк. с. Вороблевичі**		**Ушневич Олег** **(20.-06.1982 – 20.02.2014)** **Нар. у Дрогобичі.**
		Орнамент присвячено Героям Небесної Сотні з Львівської обл.

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Черкаська область

Віктор ЧЕРНЕЦЬ
(27.05.1977 — 19.02.2014)
(Нар. с. Подібна, Маньківський р-н)
Загинув біля рідного села під колесами джипа, який супроводжував автобус із «тітушками»

Андрій САЄНКО
(26.11.1962 – 20.02.2014)
Нар. в м. Сміла.
— Учасник Помаранчевої революції 2004 року, податкового Майдану 2010 року. Член 70-ї сотні Самооборони Майдану. Загинув від кулі снайпера.

Юрій ПАСХАЛІН
(18.01.1984 — 20.02.2014)
Нар. в с. Носачів
Загинув на Майдані Незалежності від 3-х вогнепальних поранень в спину та пневматичного поранення.

Юрій ПАРАЩУК
(01.07.1966 – 20.02.2014)
Нар. в м. Тальне.
Під час відступу силовиків на вул.. Інститутській допомагав виносити поранених. Отримав кульове смертельне поранення у потилицю.

Максим ГОРОШИШИН
(14.04.1989 — 20.02.2014)
Нар. в с. Грушівка.
Учасник Євромайдану. Отруївся газом, отримав запалення легень. Помер у лікарні

Віталій СМОЛЕНСЬКИЙ
(00. 00. 1984 – 20.02.2014)
Нар. село Фурманівка Уманського району. Отруївся газом гранати .

Орнамент, присвячений Героям небесної сотні Черкаської обл.

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Дніпро-петровська область

«Голосом народу, говорить Бог!»

Сергі́й Га́гікович НІГОЯ́Н — громадянин України вірменського походження, перший Герой Небесної Сотні.

Народився і жив у селі Березнуватівка Дніпропетровської області. Його родина переїхала до України, рятуючись від війни у Нагорному Карабасі. Займався легкою атлетикою та східними єдиноборствами. Мріяв стати актором.

Вчителі пророкували йому кар'єру політичного діяча — настільки запально хлопець переймався подіями в державі. На Євромайдан Сергій приїхав 8 грудня 2013 року з власної ініціативи. Не підтримував жодного з партійних лідерів. «Це моє майбутнє теж. Мені жити в цій країні», — відповідав Нігоян українською мовою на запитання, чому він тут. До того, як стати першою смертельною жертвою вуличних боїв на вулиці Грушевського, 20–річний Сергій Нігоян продекламував вірш «Борітеся — поборете, вам Бог помагає!»

На Майдані він був одним із бійців 3-ї сотні Самооборони Майдану, жив у наметах разом

Сергій НІГОЯН (02.08.1993 - 22.01.2014)

з протестувальниками з Львівщини та Івано-Франківщини, а також у Будинку профспілок. Його було застрелено близько шостої години ранку, в момент, коли ще тривало перемир'я між мітингувальниками та «Беркутом».

Нагороди:

Звання Герой України з удостоєнням ордена «Золота Зірка» (21 листопада 2014, посмертно) — за громадянську мужність, патріотизм, героїчне відстоювання конституційних засад демократії, прав і свобод людини, самовіддане служіння Українському народу, виявлені під час Революції гідності.

Медаль «За жертовність і любов до України» УПЦ КП (червень 2015, посмертно)[3

Як український грузин Георгій Гонгадзе у 2000–му, так український вірменин Сергій Нігоян у 2014–му став символом боротьби за українську свободу й демократію. Символом боротьби кривавої...

Орнамент, присвячений С. Нігояну

ГЕРОЇ НЕБЕСНОЇ СОТНІ

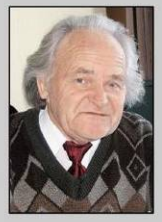
Житомирська область

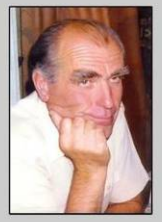
Балюк Олександр
(19.03.1974 – 20.02.2014)
Учасник Євромайдану.
Герой України.
Нар. в с. Пилиповичі, Новоград-Волинський р-н.
Помер від вогнепального поранення кулею снайпера.

Зайко́ Я́ків
(04.04.1940 — 18.03.2014)
— журналіст і письменник. Народний депутат України 12 скликання. Герой України. Брав участь в акціях протесту у грудні 2013 — лютому 2014 року. Помер від інфаркту на барикаді у Києві.

Кемський Сергій
(15.11.1981 — 20.02.2014)
— політолог, журналіст, громадський активіст, учасник Євромайдану. Герой України. Загинув від кулі снайпера на вулиці Інститутській у Києві

Мазуренко Павло
(02.12.1971 – 22.12.2013)
Нар. в с. Любар
— учасник Євромайдану, Герой Небесної Сотні,
Герой України.
Загинув внаслідок отриманих при побитті травм.

Нечипоренко Анатолій
(01.09.1941 — 11.04.2014)
Нар. в м. Брусилів,
— учасник, захисник Євромайдану.
Герой України.
Загинув від закритої черепно-мозкової травм

Прохорчук Віктор
(25.05.1975 — 18.02.2014)
Нар. у смт. Хорошів
— учасник Євромайдану.
Герой України.
Загинув під час лютневих протистоянь у Києві.

Орнамент, присвячений Героям небесної сотні Житомирської обл.

АТО. ДОБРОВОЛЬЧІ БАТАЛЬОНИ ТА ВОЛОНТЕРСЬКІ ГРУПИ

АТО

АТО на сході України

Антитерористична операція на сході України (АТО) — комплекс спеціальних організаційно правових заходів, направлених на протидію діяльності незаконних російських та проросійських збройних формувань на сході України під час російської збройної агресії 2014-2016 рр. та, зокрема, під час війни на сході України.

Враховуючи військову перевагу Російської Федерації, позицію її керівництва щодо класифікації зовнішньої військової агресії Росії як внутрішньої загрози України, з метою недопущення подальшого введення регулярних російських військ на територію України, прикритих «миротворчою місією» та реалізації «абхазько-осетинського сценарію», 14 квітня 2014 року в Україні була розпочата антитерористична операція без введення воєнного стану. Зоною проведення антитерористичної операції було охоплено Донецьку і Луганську області (з 14 квітня 2014 року), а також Ізюмський район та м. Ізюм Харківської області (з 14 квітня по 7 вересня 2014 року) та (з 2 грудня 2015 року — по даний час).

Сили сторін:

Українські військові підрозділи, сили правопорядку, добровольці.

Сепаратисти, терористи та російські військові підрозділи.

Орнамент, присвячений захисникам України

Кіборги

“КІБОРГИ”

Нет, нет! Они не киборги, не роботы, не черти.
У этих хлопцев Бог в душе и Украина в сердце!

Невідомий поет з Криму

Українських солдатів, десантників і спецназівців, які тримали оборону донецького аеропорту за мужність і непереможність назвали «кіборгами». І це виявилося точним, адже для деяких подвиги захисників Донецького аеропорту – за межами людських можливостей.

Наприкінці вересня 2014 року донецький аеропорт став найгарячішою точкою на мапі АТО. Прямо з ешелонів бойовики отримали російські Т-72, 240-міліметрові міномети "Тюльпани", які були створені для знищення укріпрайонів, гаубиці та потужні "Урагани", прибули треновані у польових таборах найманці. Бойовики стягнули до авіапорту свої "елітні" підрозділи: "Восток", "Спарта", перекинули з Південного фронту "Кальміус". Ватажки кожного з них обіцяли: вже завтра аеропорт буде їхнім.

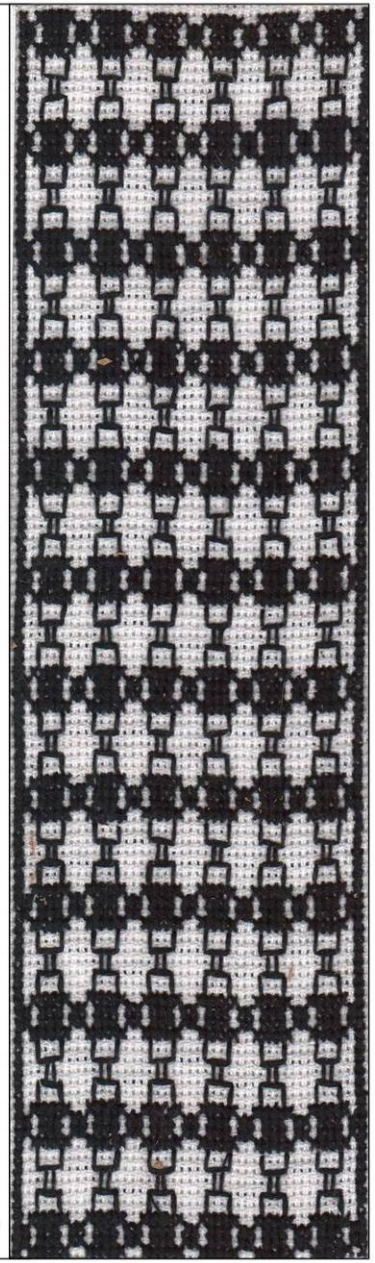
Проте під атаками йшов день за днем, доба за добою. Українські вояки витримували шалений артобстріл, трощили танки та косили ворога. З першими відбитими потужними атаками бойовиків і народилася легенда про "кіборгів": "Я не знаю, хто захищає Донецький аеропорт, але ми їх вже три місяці вибити не можемо. Спробували штурмувати – нам таких "вломили" - ми відійшли... Я не знаю, хто там сидить, але це не люди – це "кіборги"", - так на початку вересня один із бійців так званої "Новоросії" описав українських військових. Відтоді захисників аеропорту називають лише "кіборгами".

Українські бійці потім казали, що серед них немає чинів та звань. Ворожий вогонь вигартував бойове братерство, відоме лише героям. Саме це зробило їх "кіборгами" в очах ворога, який не може осягнути недосяжні для нього поняття. "Доба в донецькому аеропорту - поруч і в ньому. І знаєте..., коли їх називають "Кіборгами" - люди і на секунду не уявляють, наскільки це схоже на правду. Людина з плоті і крові... Як вижити в таких умовах, - я не знаю. Але виживають. І захищають. І воюють. І знищують", - розказував про українських бійців волонтер і радник президента Юрій Бірюков.

За підрахунками військового експерта Олександра Кривоносова за весь період перебування українських військових в донецькому аеропорту загинуло понад 200 осіб, а поранено — понад 500. Загалом оборона летовища тривала 242 дні

АЕРОПОРТ обороняли:

3-й окремий полк спеціального призначення (Кіровоград)
93-я механізована бригада (Дніпропетровська область)
79-та аеромобільна бригада (Миколаїв)
17-та окрема танкова бригада (Кривий Ріг)
Правий сектор

Орнамент, присвячений “киборгам”

Батальйон "Донбас"

Батальйон спеціального призначення НГУ “Донбас”

Коли все погано, це не означає, що не треба нічого робити.

Батальйон «Донбас» розпочав свою історію як загін народного ополчення на Донеччині. У квітні 2014 року підприємець, майдановець та громадський активіст Семен Семенченко на своїй сторінці в соціальній мережі FB оголосив про збір коштів та запис добровольців до батальйону територіального захисту Донецької області під назвою — «Донбас». Одначе керівництво Донецької області не підтримало ініціативу Семенченка. Тому добровольці змушені були перебазуватися на територію сусідньої Дніпропетровської області, де завдяки підтримці її керівництва змогли сформувати свій підрозділ у статусі роти «Донбас-1» Полку національного захисту. Як зазначив Семенченко: «Ми зіткнулися з серйозною протидією в нашій області. Губернатор, погоджуючись на словах, нічого не зробив. Тільки в сусідній області ми змогли сформуватися». Вишкіл добровольців відбувався в одному з сіл на межі Дніпропетровщини та Донеччини на території колишньої машинно-тракторної станції.

Станом на травень 2014 року особовий склад «Донбасу» на 80 % складався з мешканців Донецької області. За словами командира С. Семенченка, на той момент до лав підрозділу записалося понад 400 осіб, хоча реальна кількість особового складу не перевищувала 120 осіб. До підрозділу записувалися як професійні військові, так і люди без будь-якого військового досвіду. Утримання батальйону, за словами його командира, на початку відбувалося за рахунок добровільних пожертв.

29 травня 2014 року командування батальйону згодилось на пропозицію міністра внутрішніх справ України Арсена Авакова — було ухвалено включити 1-у роту «Донбасу» до складу Національної гвардії України з формуванням на її базі підрозділу спеціального призначення. Основні напрями діяльності батальйону: проведення розвідувальних, протидиверсійних, штурмових операцій, а також посилення охорони державного кордону України на сході від диверсійних і терористичних груп.

Орнамент з прапора БСП «Донбас»

Орнамент з вишиванки першого командира БСП “Донбас” Семена Семенченка

Батальйон "Айдар"

Батальйон територіальної оборони України «Айдар»

Рабів до раю не пускають

Девіз "айдарівців"

Батальйон територіальної оборони України «Айдар» був одним із перших добровольчих батальйонів, який ще в травні 2014-го взявся захищати східні рубежі Луганської області. Тоді його основу склали майданівські сотні Самооборони – Афганська, 18-та, 31, 37-ма, сотня "Ведмеді". Ініціатор створення і перший комбат «Айдару» — сотник Самооборони Євромайдану, підполковник Сергій Мельничук.

Коли журналісти питали в бійців батальйону "У чому головна відмінність Айдару?", вони одностайно відповідали: "Ми всі з Майдану" і могли ще додати, що вони – чи не єдиний добровольчий батальйон у складі Міноборони, а не МВС.

Чоловіки та хлопці, які своїми силами захищають наш кордон на луганщині. Їх ніхто туди не посилав, вони самі вирішили встати на захист Вітчизни і виконати свій обов"язок. 22 травня 2014 року в Старобільську відбулася перша операція батальйону «Айдар». Було розгромлено і взято в полон банду російських найманців, яка блокувала упродовж кількох днів пересування української військової техніки в бік Луганська.

Девіз «Ми прийшли перемогти і розійтися по домівках!» згодом було замінено на новий: "З нами Бог".

7 серпня 2014 року Міністр оборони України Валерій Гелетей заявив про створення на базі добровольчого батальйону територіальної оборони «Айдар» штурмового підрозділу Збройних Сил України для проведення спеціальних операцій у зоні АТО. «Айдару» пообіцяли надати важке озброєння, в тому числі бронетехніку, а також, — військових інструкторів для навчання особового складу, який повинен був пройти переатестацію.

У вересні 24-й БТО був переформатований у 24-й окремий штурмовий батальйон «Айдар» Сухопутних військ Збройних сил України.

Орнамент «Сова», присвячений батальйону «Айдар»

Окремий загін спеціального призначення НГУ “АЗОВ”

Програвши — шукай причину в собі;
Перемігши — залишайся скромним.

Полк «Азов» — окремий загін спеціального призначення Національної гвардії України, раніше полк патрульної служби міліції особливого призначення МВС України, який базується у Маріуполі Донецької області (тимчасово базувався у Бердянську Запорізької області). Задіяний у Антитерористичній операції на півдні Донецької області, переважно в межах Приазов'я. Емблемою полку є символ «Ідея Нації». Особовий склад підрозділу проходить службу за контрактом і виконує поставлені завдання.

Кодекс «азовця»

Так звані «12 правил азовця» — це зазначений у чітких висловах світогляд кожного азовця. Вони роблять з чоловіків не просто групу добровольців, а організацію — Азовський рух, яка ставить за мету здобуття могутньої та незалежної Держави.

Звучать ці 12 правил так:

Твоя Віра — Земля та Кров
Твоя Честь — Вірність до смерті
Твоя Мета — Перемога
Твоє Життя — Боротьба
Твій Шлях — Постійне Тренування
Твої Рідні — Побратими
Твій Успіх — Успіх Команди
Твій Принцип — Залізна Дисципліна
В Бою — жорсткий, але благородний
Програвши — шукай причину в собі
Перемігши — залишайся скромним
Відповідальність неси сам, а не перекладай на побратимів

Завдяки цим правилам можливо відібрати найсильніших, як фізично так і морально, чоловіків, задля подальшої спільної боротьби за майбутнє України. Недотримання цих правил — рахується зрадою спільних інтересів та позбавляє права рахувати себе частиною організації.

Орнамент , присвячений полку «Азов»

Батальйон "Черкаси"

14-й окремий мотопіхотний батальйон «Черкаси»

І на оновленій землі.
Врага не буде, супостата!

14-й окремий мотопіхотний батальйон «Черкаси» — формування у складі Збройних сил України, створене як 14-й батальйон територіальної оборони «Черкаси» з мешканців Черкаської області.

Формування батальйону розпочалося 6 травня 2014 і проходило за сприяння з боку обласної адміністрації Черкаської області та громадських організацій.

Бойову підготовку батальйон проходив у Переяславі-Хмельницькому.

З початку липня 2014 року батальйон виконував завдання з охорони державного кордону на півдні України — в Котовському районі Одеської області. На початку вересня 2014 р. батальйон був відправлений у зону бойових дій на сході України.

Черкаський батальйон територіальної оборони всіляко підтримується громадою Черкащини.

Орнамент , присвячений батальйону "Черкаси"

Батальйон ОУН

Бог, Нація, Держава!
Віра, Сила, Честь!
Воля або смерть!

Влітку 2014 року із членів організації українських націоналістів-мельниківців — ОУН(м) був сформований зведений «Батальйон територіальної оборони м. Ніжин». Найбільший до цього часу за чисельністю окремий підрозділ ОУН перебував у складі батальйону «Азов». Саме «Азов» розглядався ОУН як базовий майданчик для створення окремого батальйону ОУН — «Азов-2» («Азов-Січ»). Після відмови в державній реєстрації, Провід ОУН прийняв рішення приєднати батальйон до складу Добровольчого Українського Корпусу «Правого сектору». Назва батальйону була офіційно змінена — з «Ніжин» на «Батальйон ОУН». У серпні 2014 Добровольчий Батальон ОУН відокремився від ДУК ПС у самостійний підрозділ під командуванням Миколи Коханівського. У квітні 2015 у зв'язку з домовленостями про відведення добровольчих батальйонів з лінії фронту, основні сили батальйону виведені з Пісків (згодом повернулися на ті ж позиції). Частина батальйону увійшла до складу Збройних сил України як окремий підрозділ 93-ї ОМБр ЗСУ під командуванням заступника командира батальйона ОУН Андрія Пастушенка «Сивого».

Бійці батальйону захищають територіальну цілісність України від бойовиків ДНР та російських окупаційних військ на території Донецької області.

Орнамент, присвячений Батальйону ОУН

Медаль від УНА-УНСО

Медаль “Брат за брата. За жертовність”

Краще ворога зупинити
на далеких підступах до України.
Валерій Бобрович

Коли влітку 2014 року Україна опинилась перед обличчям війни, основний тягар протистояння з російським агресором припав на добровольчі формування. Майже у кожному з них були іноземці, які одразу прийшли добровільно, безкорисно на допомогу українському народу, як свого часу це робили українці. УНСОвці також пішли на схід у складі батальйонів «Айдар», «Азов», «Донбас». Згодом був сформований добровольчий батальйон УНСО, який увійшов до складу Збройних Сил України. З жовтня 2014 бійці батальйону виконують бойові завдання в зоні АТО.

За ініціативи УНА-УНСО і Благодійного американського фонду FRAC та підтримки цивільного корпусу полку АЗОВ встановлена спеціальна відзнака - медаль «Брат за Брата. За жертовність».

14-го жовтня 2016-го року в Києві відбулася урочиста церемонія нагородження цією відзнакою першої СОТНІ героїв-побратимів: 22-х українців-добровольців з УНСО, які воювали на Кавказі, та іноземців, які нині воюють за нашу територіальну цілісність на сході України.

Орнамент, присвячений, ГЕРОЯМ-ПОБРАТИМАМ

Павло ПАВЛОВ (Askold) 17.06.1985

Рішення політичних завдань іноді має досить серйозний військовий аспект.

П. Павлов

Павло ПАВЛОВ (позивний " Аскольд") – волонтер - психолог, учасник Майдану, доброволець батальйону "Айдар". Народився і жив у Донецьку. Заздалегідь готувався захищати Батьківщину: «Коли у 13-му році Яник почав затискати гайки, я відчув, що потрібно якійсь військовій справі навчатись, бо у нас ще буде кров і війна. Саме тоді не витримав ватного руху - і десь тижні за 2 до початку Майдану псіханув і хотів їхати у французький легіон (унікальна військова складова французької армії, що комплектується з іноземців). Але не доїхав, тому що почався Майдан, на якому був від самісінького початку. Взагалі, я - психолог. Навчався майже 4 роки в інституті психології… Ще займався страйк-болом, але більшість з тих людей, яких знав по страйк-больній команді, зараз на боці "ДНР". Після Майдану шукав нові підрозділи і навіть не збирався йти у військкомат. Деякий час я навіть намагався зібрати такий підрозділ сам, шукав підтримку. Ми хотіли їхати і вихоплювати сєпарів по Донецьку. Я думав це звести до якоїсь структури, тобто підійти до цього більш професійно, хоча б на рівні тієї дисципліни, яка в мене була на страйкболі. Проте, коли зрозумів, що в мене самого не вистачає ресурсу, поїхав у "Дніпро-2", це був квітень 14-го року. Але "Дніпро" - це міліція, а мені не хотілося йти в міліцію, тоді пішов до правосєків, але там все теж було зовсім не так, як я це бачив.

Коли у червні повернувся в Київ, один знайомий запропонував поїхати в батальйон "Айдар" на Луганщині. Я тоді поняття на мав, що це таке. Але він розповів мені про пару айдарівских операцій, поїхав подивитися і залишився там. Тоді якраз наші взяли Щастя і почали видавати зброю, бо до того в батальйоні було лише 50 автоматів, а усе інше - трофейне. Тоді і почалася у нас бойова двіжуха… .

Зараз шукаю можливості вчитись далі, періодично їжджу на схід з Психологічною кризовою службою як психолог. Беру участь у проектах по психологічній допомозі і в Києві. В мене є багато бажань і висока мотивація. А щодо воювати, то я хоч би зараз взяв автомат і поїхав у Донецьк, і якщо буде потрібно, то так і зроблю. »

+ Юрко Матущак

Юрко МАТУЩАК
15.02.1987 - 29.08.2014

… студентству заважає неорганізованість,
а владі невигідно пропагувати
чужу їй ідею громадянського опору.
Ю. Матущак

Юрко МАТУЩАК – історик, громадський діяч, рядовий батальйону патрульної служби міліції особливого призначення «Дніпро-1». За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі – нагороджений орденом «За мужність III ступеня» (2014, посмертно).

До війни на Сході він займав активну проукраїнську позицію був ініціатором проектів та акцій, створив та очолив студентську організацію “Поштовх”, деякий час жив на Західній Україні. А вже влітку 2014 року вступив до лав батальйону «Дніпро-1» з єдиною метою – захистити свою Землю від ворогів.

Загинув 29 серпня 2014 р. під час виходу з Іловайського котла т.зв. "Зеленим коридором" на дорозі поміж с. Новокатеринівка та х. Горбатенко. 3 вересня 2014 р. тіло Матущака Ю.В. разом з тілами 96 інших загиблих у т.зв. Іловайському котлі було привезено до дніпропетровського моргу. 16-го жовтня 2014 р. тимчасово похований на Краснопільському цвинтарі м. Дніпропетровська, як невпізнаний герой.

Штаб національного захисту Дніпропетровської області та керівництво полку «Дніпро-1» співпрацювало з багатьма організаціями, намагаючись знайти свого бійця. На жаль, тільки через 9 місяців по загибелі, у травні 2015 був упізнаний за тестами ДНК.

Герої не вмирають!

Орнамент, присвячений Ю. Матущаку

Надія САВЧЕНКО
11.05.1981

Якщо моя смерть потрібна
Україні, то я готова померти.
Н. Савченко

Надія Вікторівна Са́вченко — український державний діяч, політик. Народний депутат України VIII скликання з 27 листопада 2014 року. Делегат Парламентської асамблеї Ради Європи (з 25 грудня 2014 — 21 грудня 2016 року). Колишня українська військова, штурман-оператор вертольота Мі-24 16-ї окремої бригади армійської авіації Сухопутних військ Збройних Сил України, капітан ЗСУ, Герой України (2015).

У 2004–2005 роках Надія С. брала участь у миротворчий місії в Іраку у складі українського контингенту, де прослужила шість місяців як стрілець третьої роти 72-го окремого механізованого батальйону.

Під час війни на Донбасі 2014 року брала участь в антитерористичній операції як доброволець батальйону «Айдар». При цьому залишалася чинним офіцером ЗСУ, беручи участь в АТО в межах двох відпусток. Водночас написала рапорт на звільнення зі Збройних сил України.

У боях біля селища Металіст під Луганськом, йдучи за пораненими, потрапила в полон терористів 18 чи 19 червня 2014 року.

З липня 2014 р. по 25 травня 2016 року Надія Савченко була позбавлена волі у відповідних закладах Росії, і звільнена внаслідок українсько-російської політичної угоди на найвищому рівні.

Орнамент, присвячений Н. савченко

+ Василь Сліпак

Васи́ль СЛІПА́К
20.12.1974 -
29.06.2016

Я раджу всім чоловікам поїхати в зону АТО,
щоб зрозуміти — війна скоро скінчиться.
В. Сліпак

Васи́ль СЛІПА́К — український оперний співак (контртенор, бас-баритон), соліст Паризької національної опери, волонтер, учасник бойових дій під час війни на Сході України у складі добровольчих формувань, позивний «Міф». Загинув у бою поблизу Дебальцевого.

Народився Василь Сліпак на Львівщині. З 1992 по 1996 рік навчався у Львівській національній музичній академії імені Миколи Лисенка (клас професора М. Я. Байко).

Концертну діяльність почав ще за часів студентства. У 1994 виграв конкурс вокалістів у Клермон-Феррані, Франція. З 1997 року жив у Парижі Франція, виступав у Паризькій національній опері.

Під час Революції гідності брав участь в акціях української діаспори у Франції. Як волонтер організації «Fraternité Ukrainienne/Українське братство», допомагав українським захисникам. Воював у складі 1-ї окремої штурмової роти 7-го окремого батальйону ДУК ПС. Улітку 2015 року воював у Пісках в районі Донецького аеропорту. Повернувшись з фронту, продовжив волонтерську діяльність, давав благодійні концерти в Українському центрі в Парижі, допомагав дітям-сиротам, які втратили батьків у війні.

У вересні 2015 року Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет нагородив Василя Сліпака медаллю «За жертовність і любов до України».

Улітку 2016 року знову поїхав на Донбас, щоб доправити зібрану допомогу захисникам-добровольцям. 29 червня 2016 року, виконуючи бойове завдання як кулеметник, загинув від кулі снайпера.

Указом Президента України від 30 червня 2016 року № 280/2016 В.Сліпака було посмертно нагороджено орденом «За мужність» I ст. за особисту мужність, виявлену у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, самовіддане служіння Українському народові.

Орнамент, присвячений В. Сліпаку

НАРОДНІ ГЕРОЇ Донецька область (медики, волонтери, військові)

Анатолій ВОДОЛАЗЬКИЙ

- волонтер, м. Дружківка. Указом №5 від 5 липня 2015 р нагороджений відзнакою "Народний Герой України".

Ірина ДОВГАНЬ

- волонтер, м. Донецьк Указом № 14 від 26 березня 2016 р. нагороджена відзнакою "Народний Герой України"

Лілія БОЛБАТ

волонтер, м. Маріуполь. Указом № 2 від 23 червня 2015 р. нагороджена відзнакою "Народний Герой України"

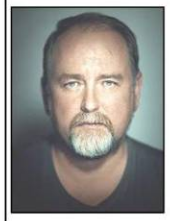
Степан ЧУБЕНКО

- волонтер, м. Краматорськ Указом №16 від 7 травня 2016 р. нагороджений відзнакою "Народний Герой України" посмертно).

Едуард КУЛІНІЧ

- волонтер, м. Краматорськ. Указом №4 від 5 липня 2015 р. нагороджений відзнакою "Народний Герой України".

Михайло ГОРЯІНОВ

(22.06.1976, м. Краматорськ, – 02.06.2015, с. Чермалик, Волноваський р-н, Дон. обл.)

Капітан-лейтенант. 73-й морський центр спеціального призначення. Указом Президента України № 473/2015 від 13 серпня 2015 року нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).

Указом № 2 від 23 червня 2015 р. нагороджений відзнакою "Народний Герой України" (посмертно).

Андрій ЗАДОРОЖНИЙ

(13.06.1978 , м. Донецьк – 01.08.2014 р., с. Петрівське, Шахтарський р-н, Дон. обл.)

Капітан. Командир мінометної батареї 51-ої окремої механізованої бригади. Указом Президента України № 311/2015 від 4 червня 2015 року, нагороджений орденом Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно).. Указом № 3 від 23 червня 2015 р. нагороджений відзнакою "Народний Герой України" (посмертно).

Орнамент відшито з сорочки А. Водолазького

НАРОДНІ ГЕРОЇ Черкаська область (військові)

Євген Подолянчук
(04.07.1991, Черкаси — 14.09.2014, Донецьк)
— капітан, командир групи спеціального призначення 3-го окремого полку спецпризначення.

Лицар ордена Богдана Хмельницького III ступеня (посмертно). Нагороджений Залізним Пластовим хрестом за заслуги у національно-визвольній боротьбі в утвердженні Української держави (посмертно).

Євге́н Півень
(02.12.1972, Золотоноша — 04.10.2014, Донецьк)
— підполковник Збройних сил України.

Протягом 2010—2011 років брав участь в миротворчій операції ООН у Косово.

2014 року був в обороні Донецького аеропорту у складі 1-го батальйону бригади. В бою був смертельно поранений від вибуху гранати.

Максим Пресняков
(22.05.1986, Мошни — 18.01.2015, Донецьк)
— український військовик, капітан, командир роти 93-ї окремої механізованої бригади, лицар Ордену «Народний Герой України» (посмертно).

Загинув під час збройної агресії Росії проти України при обороні міста Дебальцеве. .

Сергій Амброс
(16.05.1990, Черкаси — 18.02.2015, Маріуполь)
— укр. громадський активіст, спортсмен, молодший лейтенант Нац. гвардії України, військовик полку «Азов». Кавалер ордена «За мужність» III ступеня (посмертно). Загинув під час Війни на сході України.

Орнамент відшито з сорочки С. Амброса

Волонтерська група “Краматорські бджілки”

У Бога немає інших рук, окрім наших.

Ірина Сидоренко

Після поразки на початку 2014-го під Слов’янськом бойовики спішно покинули Краматорськ, до міста увійшли українські війська. Того ж дня декілька патріотично налаштованих родин взяли пензлі, фарбу та вийшли на вулиці, аби перефарбувати стовпи та деякі інші об’єкти інфраструктури у жовто-блакитні кольори. Згодом до справи долучилися й діти. Вони намалювали великий плакат зі словами: «Краматорськ – це Україна!». Саме під таким гаслом на Донбасі вже третій рік поспіль працює волонтерська група «Краматорські бджілки». Їхнім ідейним натхненником стала Ірина Сидоренко. Восени 2014 року Ірина Василівна прочитала в мережі Інтернет заклик киянки Лесі Корягиної до співвітчизниць: «Маскувальні сітки для армії руками волонтерів. Приєднуйтесь до нас!» Відразу ж дала відповідь: «Ми з Краматорська. Приєднуємося!» Разом зі Львовом та Кременчуком, Краматорськ увійшов у трійку перших міст, які відгукнулися на цей заклик.

Своє перше замовлення «бджілки» виконали для блокпоста, розташованого між Краматорськом та Дружківкою. Згодом їхньої допомоги потребували «кіборги», які утримували донецький аеропорт. Одну з позицій, де закріпились захисники, щодня обстрілювали найманці. Аби перебазуватися до нового місця, їм у найближчі день-два необхідна була маскувальна сітка певного відтінку та розміру. Ірина Сидоренко вкотре поширила заклик: «Жінки! Виручайте, хлопці гинуть...» За лічені години до осередку зійшлися люди з різних кінців міста та гуртом сплели замість необхідних 40 метрів аж 50! Цю масксітку волонтер Олег Савельєв власним автомобілем на шаленій швидкості провіз крізь місцевість, яку щільно прострілювали бойовики, та вчасно доставив українським воїнам.

Від 2015 року «бджілки» виробляють маскувальні костюми «кікімори». Основним матеріалом для виготовлення «кікімор» є звичайні мішки. Небайдужі люди надсилають їх “бджілкам” з усієї України. «Бджілки» вже виготовили для української армії понад тридцять тисяч квадратних метрів маскувальних сіток та 130 комплектів «кікімор».

Від початку «бджілок» залякували, намагалися закрити. «А що, нашим хлопцям теж зібратися і піти з передової? Пес кусає того, хто боїться», – чули у відповідь «доброзичливці». І це завжди спрацьовувало. Волонтери ніколи не приховували своїх облич і нікого не боялися, адже живуть і працюють на своїй землі.

Орнамент, присвячений “Краматорським бджілкам”

Волонтерська група "Бахмут український"

Волонтерська група «Бахмут український»

Ми – справжні волонтери,
а не "професійні любителі Батьківщини"
С. Григорьєв

Навесні 2014 року на флагштоку Артемівської міськради було піднято прапор так званої «ДНР». Проявляти проукраїнську позицію стало небезпечно. Але, ті, хто вирішив чинити опір агресивному «русскому миру», знайомі і не знайомі, об'єдналися у підпільну волонтерську групу «Бахмут Український». Світлана Кравченко, одна із її засновниць згадує: «Ми вирішили створити внутрішню розсилку, закриту пошту, в якій брали участь від 50 до 150 учасників, щоб знати, що відбувається навколо, аби в разі необхідності допомагати один одному та іншим людям. Ні в мережах, ні по радіо, ні по телевізору не було ніякої інформації. Ми розфарбовували дерева і стовпи українською символікою. О 12 годині ночі виходили парами, від вокзалу до центру — вулиця Горбатова.

В Артемівську на постійній основі були розташовані українські військові частини. «Бахмут український» дбав і про них. Возили туди пісок для мішків, аби військові могли захистити себе. Збирали гроші на кабель, щоб підключити телефони і електрику. Купували білизну, одяг. Пекли пиріжки, передавали продукти. Розробили план, як врятувати цих хлопців. Почали передавати цивільний одяг, і вирішили, що у разі чого їх розбрати по домівках, як своїх родичів.

На початку липня 2014-го місто звільнила українська армія. Перші поранені прибули 2 липня. Всі — з батальйону «Донбас». Вони тільки що вийшли з бою. Їх зустрічало багато людей. Несли їжу, білизну. Це був час самовіддачі і постійного щоденного подвигу.

Сьогодні «Бахмут Український» — офіційно зареєстрована громадська волонтерська організація, в якій більше 50 активістів і кілька сотень помічників, в тому числі і переселенці. У своїй діяльності вони беруться за все: від борщів для батальйону «Донбас» до окопів другої лінії оборони, від культурних заходів до закупівлі автонавігаторів для спецназу. Звісно, не обійшлося без детальних карт місцевості. Плетуть маскувальні сітки для українських військових, розташованих по всій лінії зіткнення. Черга на виконання індивідуальних замовлень з підрозділів розписана на кілька місяців вперед, тому учасники команди працюють без вихідних.

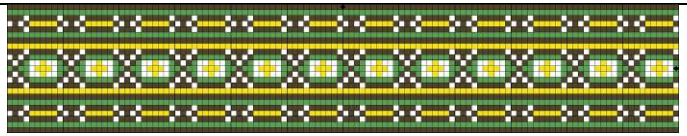
Орнамент, присвячений "Бахмуту українському"

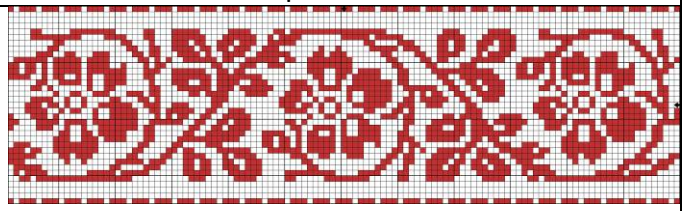
КОМЕНТАРІ

Княжа доба

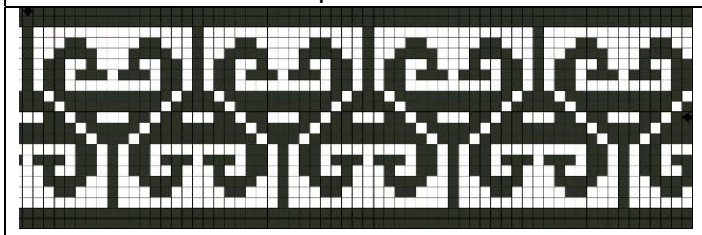
Плакат «Князь Аскольд»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений князеві Аскольду, взято з Його ікони, розміщеній на сайті «Православний оглядач» (http://autocephalia.at.ua/news/kijivskij_knjaz_oskold_svjatij/2013-07-05-44). В центрі ікони чоловік з короною на голові, одягнутий в сорочку з парчі. Білий далматик, оздоблено вишивкою, орнамент якої було й використано.	 Ікона князя Аскольда Автор ікони невідомий

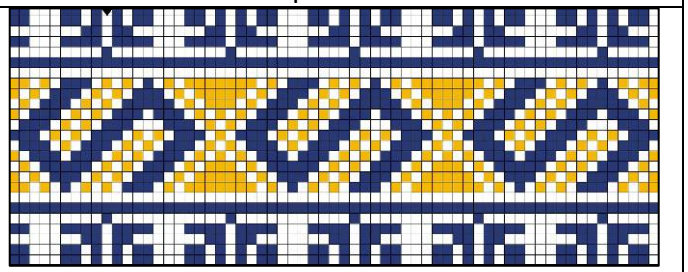
Плакат «Княгиня Ольга»

Джерело	Орнамент
 Ікона княгині Ольги Автор ікони невідомий	 Орнамент, присвячений княгині Ользі, позичено з її ікони, розміщеній на християнському порталі Кіріос.. (https://kyrios.org.ua/spirituality/svyato/1973-24-lipnja-den-svjatoyi-rivnoapostolnoyi-velikoyi-knjagini-olgi.html).

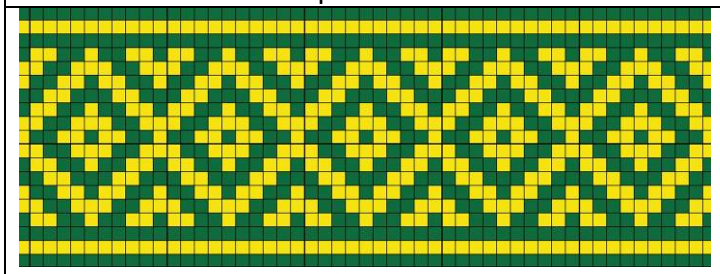
Плакат «Князь Володимир Великий»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Володимиру Великому, взято з його портрета на одногривнєвій банкноті 1995 року випуску	 Банкнота 1 грн. Випуск 1995 р. Художник Василь Лопата

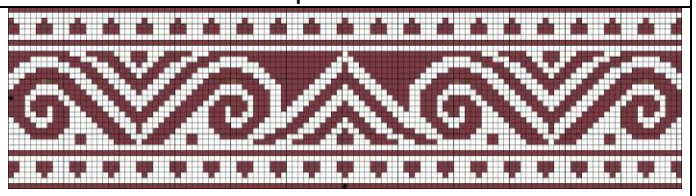
Плакат «Князь Ярослав Мудрий»

Джерело	Орнамент
 Банкнота 2 грн. Випуск 1995 Художник Василь Лопата	 Орнамент, присвячений Ярославу Мудрому взято з його портрета на двогривнєвій банкноті 1995 року випуску

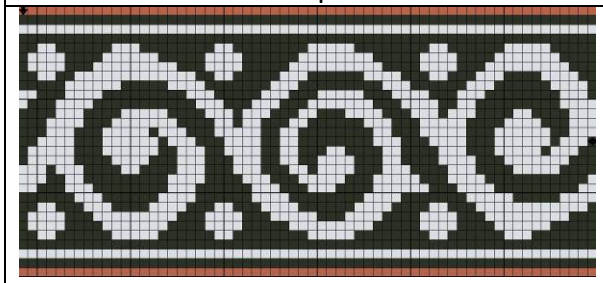
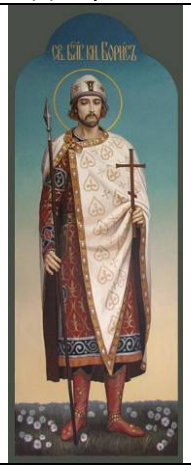
Плакат «Князь Володимир Мономах»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Володимиру Мономаху взято з портрета на сайті Doddle Website. https://doddle.website/uk/otkuda-poshla-pogovorka-tyazhela-ty-shapk/	 Автор невідомий

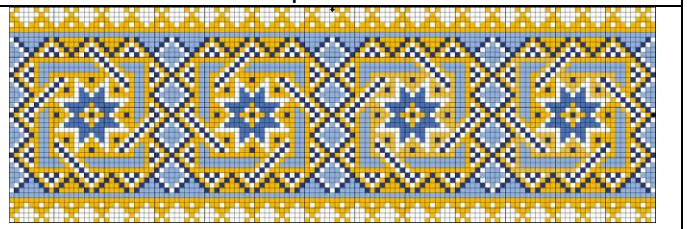
Плакат «Князь Ігор II»

Джерело	Орнамент
 Автор ікони невідомий	 Орнамент, присвячений князю Ігорю Чернігівському, взято з ікони на сайті "Православіє в Україні": http://arhiv.orthodoxy.org.ua/uk/node/3813

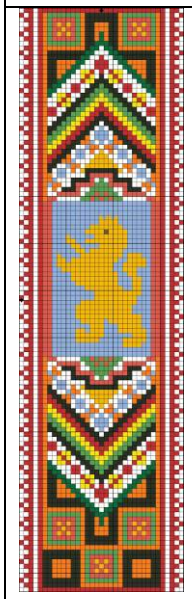
Плакат «Князь Борис»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений князю Борису, взято з ікони на сайті: http://osobista.in.ua/molytvy-dopomagayut-vid-problem-i-nepryyemnostej-na-roboti.html	

Плакат «Князь Гліб»

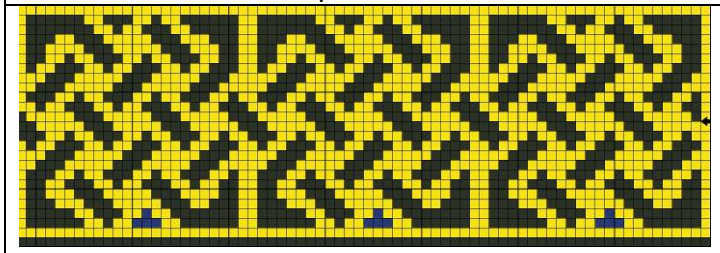
Джерело	Орнамент
	 Орнамент, присвячений князю Глібу, взято з ікони на сайті: http://osobista.in.ua/molytvy-dopomagayut-vid-problem-i-nepryyemnostej-na-roboti.html

Плакат «Король Данило Галицький»

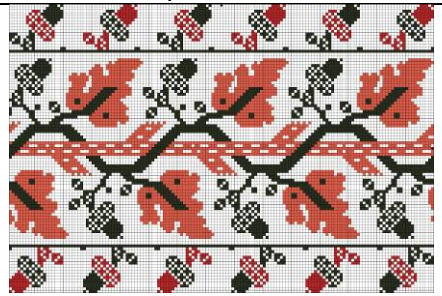
Орнамент	Джерело	Джерело
 Орнамент, присвячений королю Данилі Галицькому, розроблено на підставі зображення штандарта на марці "Данило Галицький" та старої краватки Марка була випущена в Україні 01.02.2001 Номер Michel 0426 Поштовый номер 0366	 Художник А. Штанко	

Козацтво

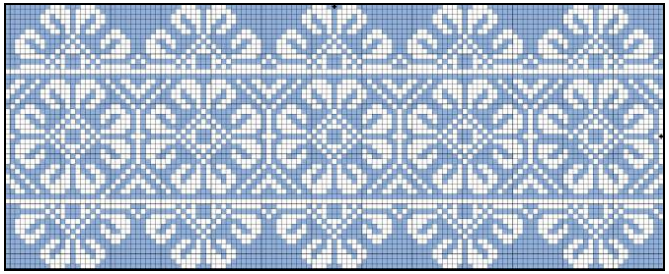
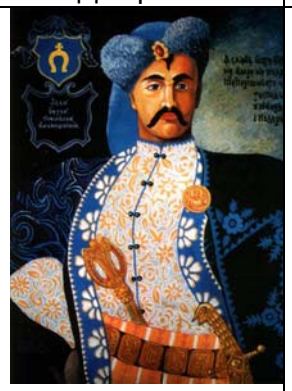
Плакат «Гетьман Дмитро Вишневецький»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Дмитру Вишневецькому, розроблено за зображенням піхви на його портреті https://ukrainianpeople.us/байда-вишневецький-перший-гетьман/	

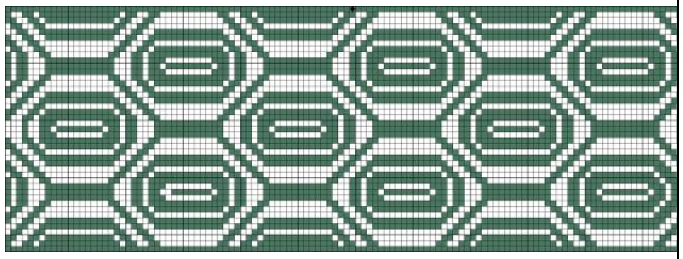
Плакат «Гетьман Богдан Хмельницький»

Джерело	Орнамент
 Журнал Союзу українок Америки "Наше життя", 1982, № 3	 Орнамент XVII ст, присвячений Богданові Хмельницькому

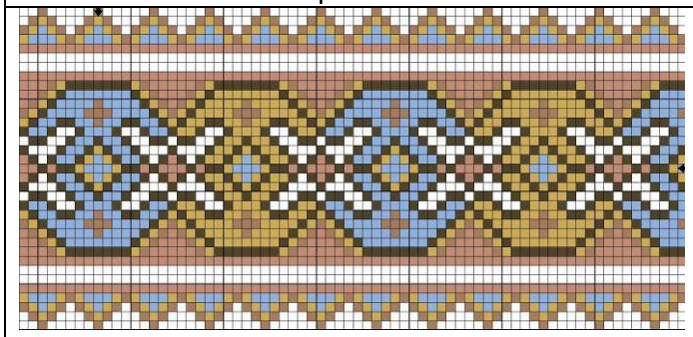
Плакат «Полковник Семен Височан»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Івану Богуну, розроблено за його портретом	 Іван Богун

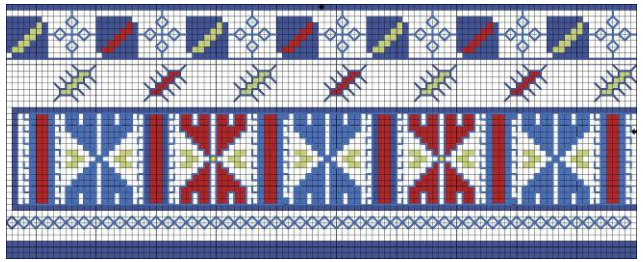
Плакат «Гетьман Іван Богун»

Джерело	Орнамент
 Семен Височан	 Орнамент, присвячений полковнику Семену Височану, розроблено за портретом, розміщеним на сайті Івавано-Франківської обласної організації краєзнавців

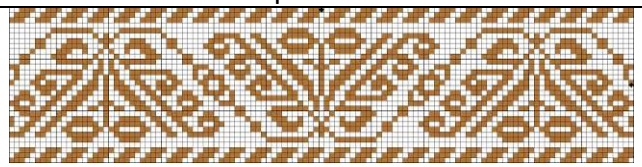
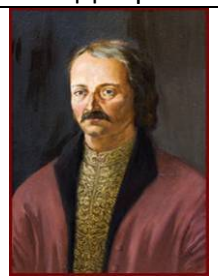
Плакат «Гетьман Іван Мазепа»

Орнамент	Джерело
 За розповіддю Олени Мочернюк з Коломиї сорочка "мазепинка" походить з Богодухівського р-ну Харківської області, де її відкрито називали "гетьманкою", а пошепки – "мазепинкою".	 Сорочка "Мазепинка" пані Олени Моченюк з Коломиї

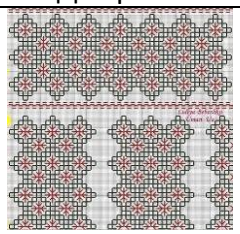
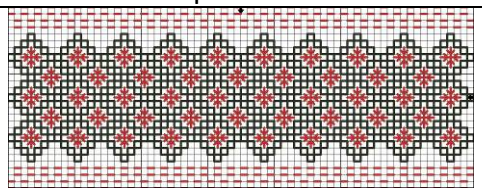
Плакат «Гетьман Павло Полуботок»

Джерело	Орнамент
 Полуботчишина сорочка фото Б.Руднєва, 1919	 "Полуботківський" орнамент з журналу "Наше життя" (квітень 1973, Нью-Йорк).

Плакат «Гетьман Пилип Орлик

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Пилипу Орлику, розроблено за малюнком на комірі його сорочки на портреті, що експонується в Музеї Гетьманства в Києві.	 Портрет Пилипа Орлика з музею Гетьманства

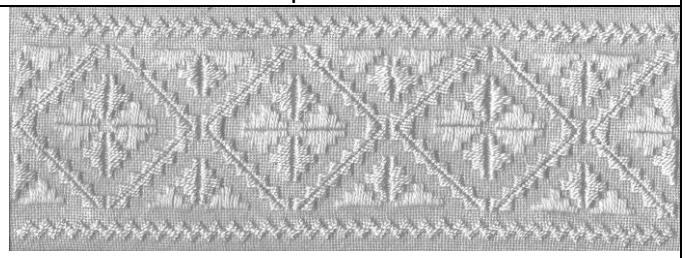
Плакат «Гетьман Петро Калнишевський»

Джерело	Орнамент
 Орнамент від Лідії Бабешко	 Орнамент, присвячений Петру Калнишевському розроблено відповідно орнаменту від Лідії Бабешко. https://www.pinterest.com/pin/511299363923487174/

Плакат «Гетьман Вячеслав Чорновіл»

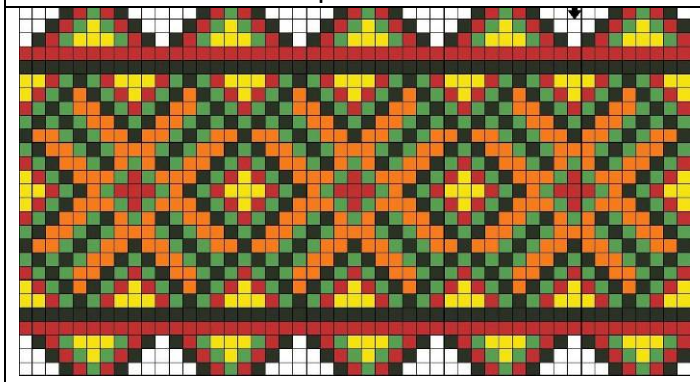
Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Вячеславу Чорноволу, . відтворено за вишивкою на сорочці, в якій він охрестився в Карпатах 1972 р. Обряд хрещення проводив о. Василь Романюк – майбутній Митрополит УПЦ. – Володимир 1. Сорочка зберігається у фондах Національного музею історії України.	 Сорочка В.Чорновола в експозиції Нац. Музею історії України

Плакат «Гетьман УРК Анатолій Шевченко»

Джерело	Орнамент
 Анатолій Шевченко	 Орнамент, присвячений Анатолію Шевченку. Відшито з його фотографії

Духовенство

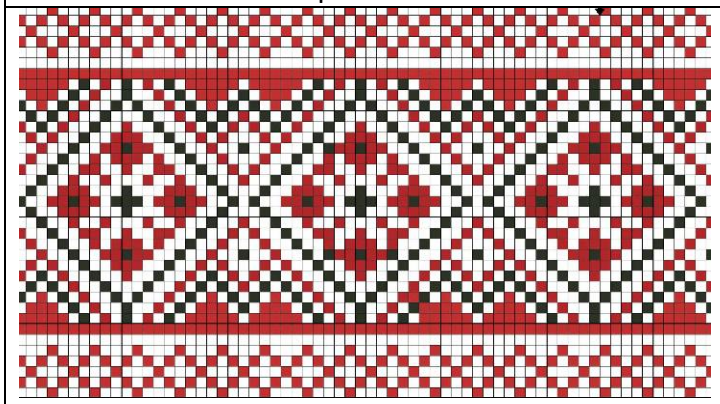
Плакат «Олександр Духнович»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений о. Олександру Духновичу	Авторський малюнок

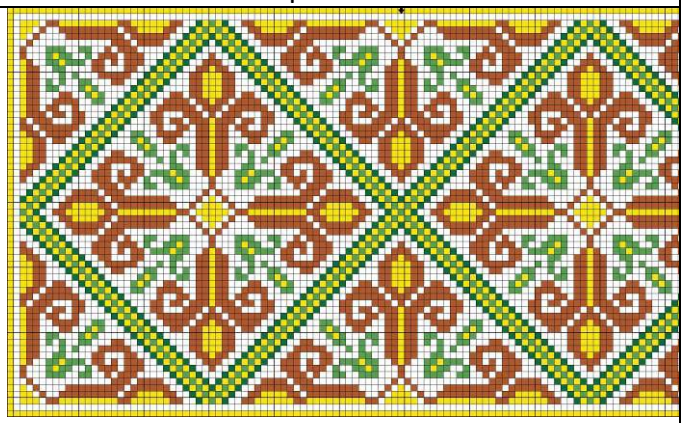
Плакат «Михайло Вербицький»

Джерело	Орнамент
	 Орнамент, присвячений Михайлові Вербицькому, розроблено за зразком вишивки на сучасній сорочці одного із роду Вербицьких.

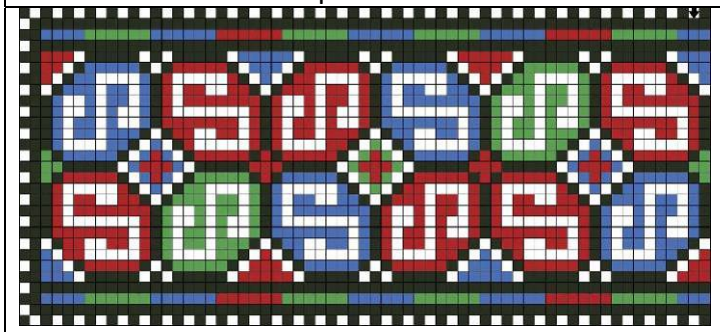
Плакат «Іван Кипріян»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений о. Івану Кипріяну	Авторський малюнок

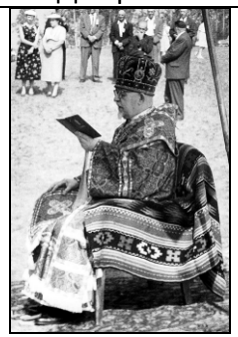
Плакат «Андрей Шептицький»

Джерело	Орнамент
 Андрей Шептицький	 Орнамент, присвячений Андрею Шептицькому створено за малюнком хрестів на далматику а. Шептицького.

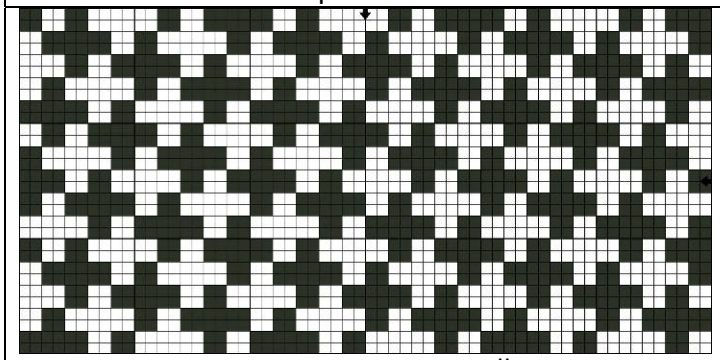
Плакат «Августин Волошин»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений о. Августину Волошину, розроблено за зразком вишивки з м. Хуст – столиці Закарпатської України у час президентства Августина Волошина	

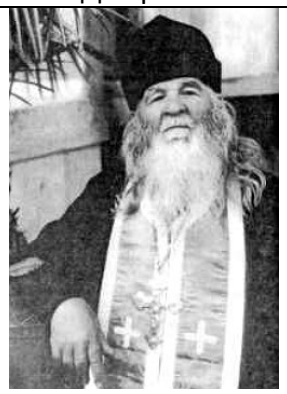
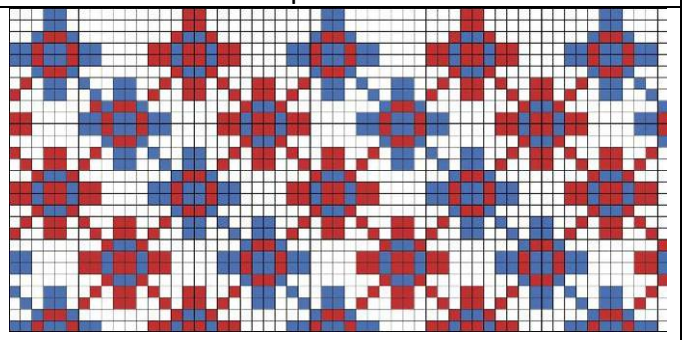
Плакат «Іван Огієнко»

Джерело	Орнамент
 https://uk.wikipedia.org/wiki/Іларіон_(Огієнко)	

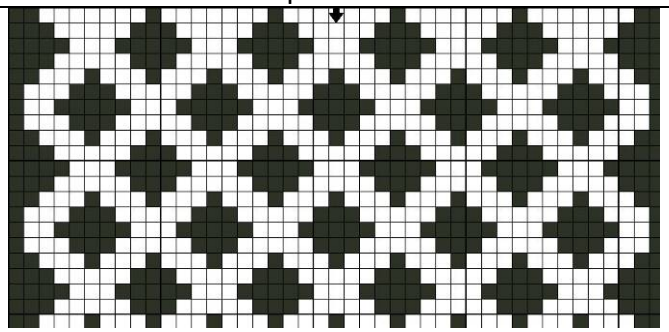
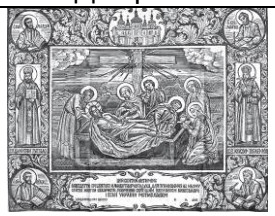
Плакат «Йосип Сліпий»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений патріарху Й. Сліпому, розроблено за оздобленням Його облачення.	 Патріарх Й. Сліпий

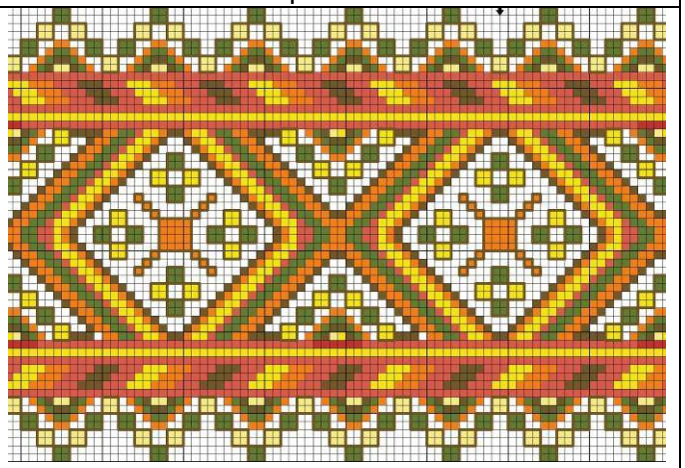
Плакат «Амфілохій Почаївський»

Джерело	Орнамент
 Преподобний Амфілохій	 Орнамент, присвячений Преподобному Амфілохію Почаївському, розроблено за Його облачення.

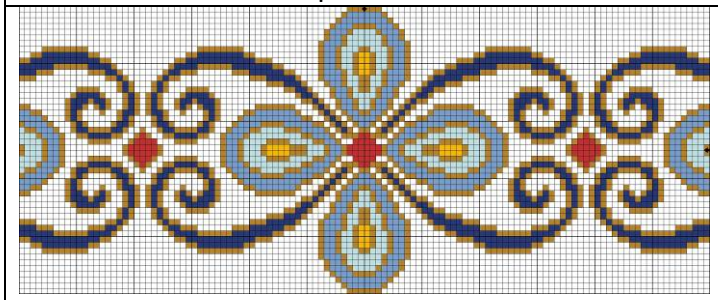
Плакат «Патріарх Мстислав»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Патріарху Мстиславу, розроблено з малюнка килимка під ногами Йосипа на антимінсі Мстислава.	 Антимінс Мстислава 1 Килимок

Плакат «Патріарх Володимир»

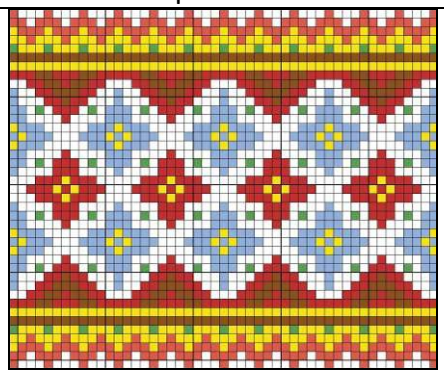
Джерело	Орнамент
 Облачення патріарха Володимира	 Орнамент з облачення Патріарха Володимира

Плакат «Патріарх Філарет»

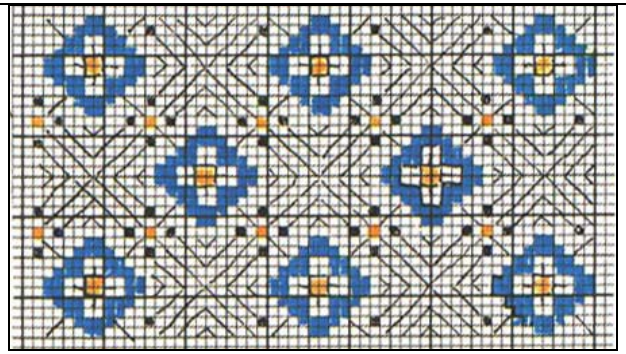
Орнамент	Джерело	Джерело	
 Орнамент, присвячений Патріарху Філарету, розроблено за вишивкою першого Його облачення	 Перше облачення Св. Патріарха Філарета		Перше облачення Святійшого Патріарха Філарета https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:%D0%9F%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B5_%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%A1%D0%B2%D1%8F%D1%82%D1%96%D0%B9%D1%88%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%9F%D0%B0%D1%82%D1%80%D1%96%D0%B0%D1%80%D1%85%D0%B0_%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B0.jpg

Діячі культури

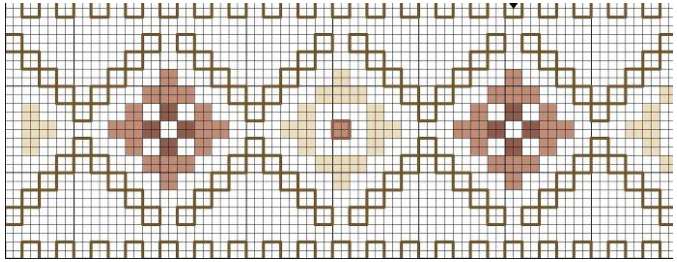
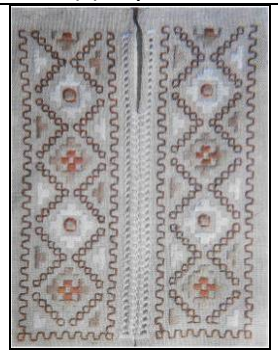
Плакат «Роксолана»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Роксолані, взято з її портрета на сайті www. ifoonsku.ucoz.ua	 Портрет Роксолани

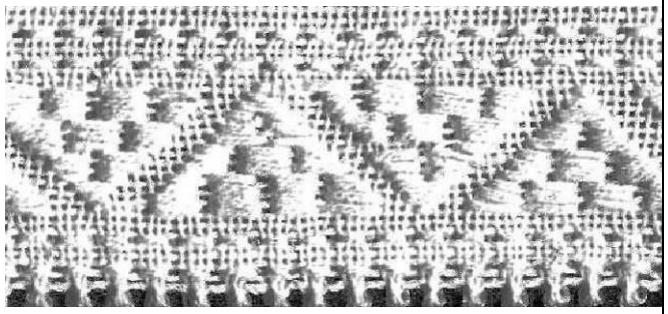
Плакат «Чурай Маруся»

Джерело	Орнамент
 Ірина Сеник "Біла айстра любові". с. 107	 Орнамент, присвячений Марусі Чурай, взято з книги Ірини Сеник "Біла айстра любові"

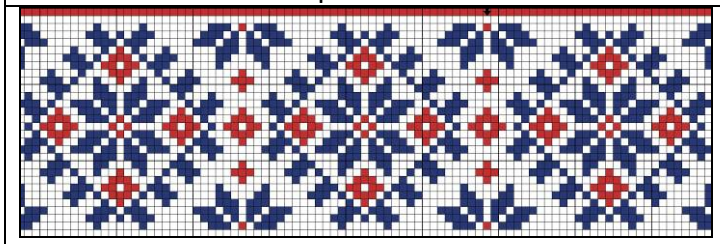
Плакат «Сковорода Григорій»

Орнамент	Джерело
 Полтавський орнамент, присвячений Григорію Сковороді	 Полтавский орнамент

Плакат «Шевченко Тарас»

Джерело	Орнамент
 Одяг Т.Г.Ш.	 Орнамент, присвячений Т. Шевченку, позичено з сорочки, подарованої йому сестрою під час останнього перебування Шевченка в Києві.

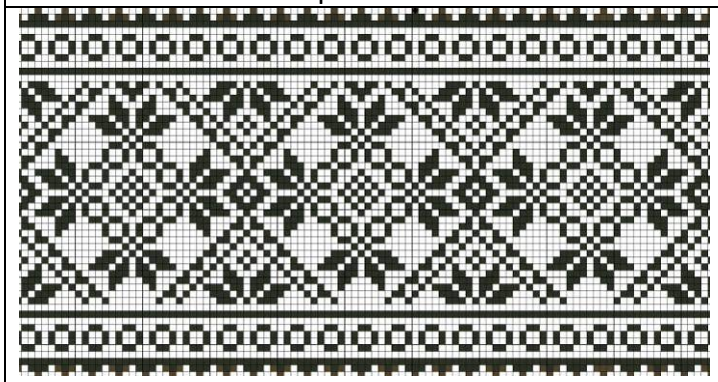
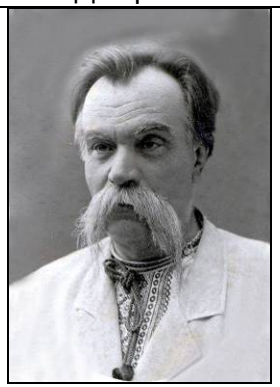
Плакат «Вовчок Марко»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Володимиру Мономаху взято з портрета на сайті	 Марко Вовчок. Принт для футболки

Плакат «Чубинський Павло»

Джерело	Орнамент
 Вишиванка одного із нащадків роду Чубинських	 Орнамент, присвячений Павлу Чубинському, розроблено за вишиванкою одного з його нащадків.

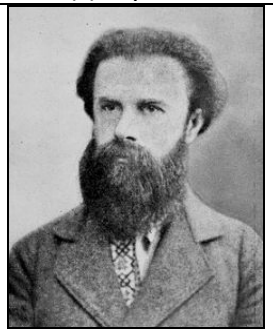
Плакат «Старицький Михайло»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Михайлові Старицькому, взято з його фотографії	 М.Старицький

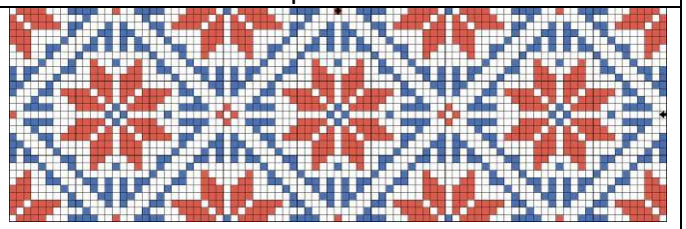
Плакат «Алчевська Христина Д.»

Джерело	Орнамент
 Х.Д. Алчевська	 Орнамент, присвячений Х.Д. Алчевській, взято з її фотографії

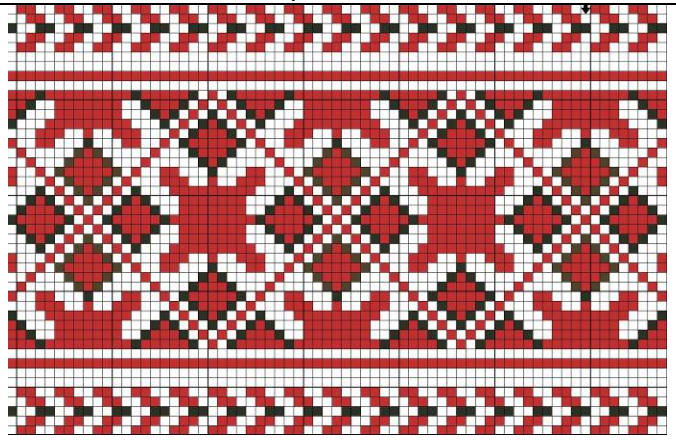
Плакат «Драгоманов Михайло»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Михайлові Драгоманову, взято з його фотографії 1870 року	 М. Драгоманов, 1870

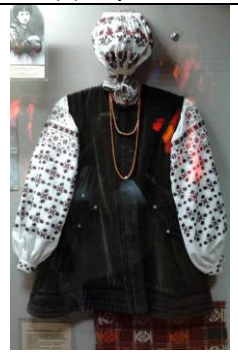
Плакат «Іван Пулюй»

Джерело	Орнамент
Авторська присвята	 Орнамент, присвячений І. Пулю, розроблено з поширеним українським орнаментом

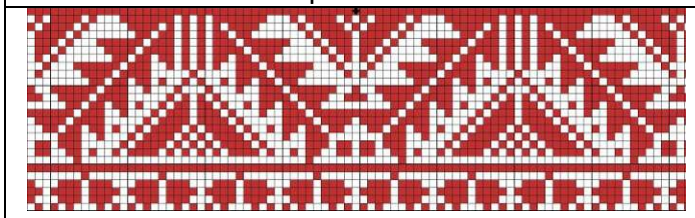
Плакат «Пчілка Олена»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений О. Пчілці, розроблено за орнаментом з її книги	 Сторінка з книги О. Пчілки «Золоті дні золотого дитячого віку …»

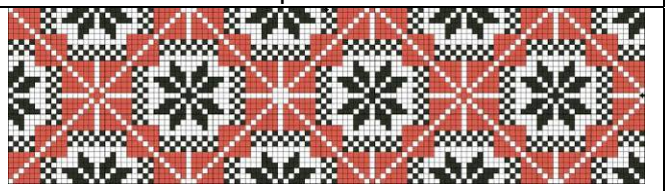
Плакат «Заньковецька Марія»

Джерело	Орнамент
 Одяг М. Заньковецької в Київському Будинку-музеї М.Заньковецької	 Орнамент розроблено за вишиванкою з колекції акторки в Київському Будинку-музеї Марії Заньковецької

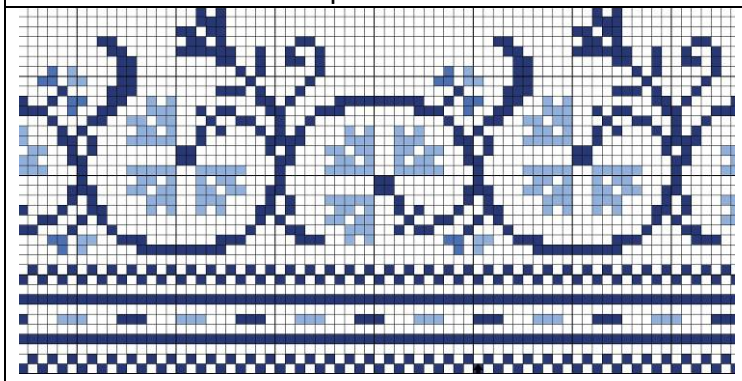
Плакат «Яворницький Дмитро»

Орнамент	Джерело
 Орнамент "Козак", присвячений Д. Яворницькому, розроблено за його портретом в одязі запорожця розміщеним на сайті https://history.vn.ua/pidruchniki/moroz-introduction-to-history-5-class-2018/24.php	 Д. Яворницький в одязі запорожця

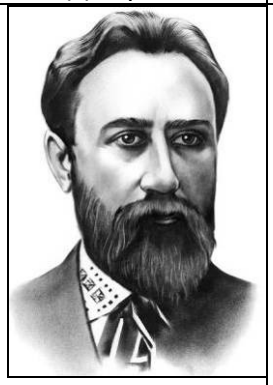
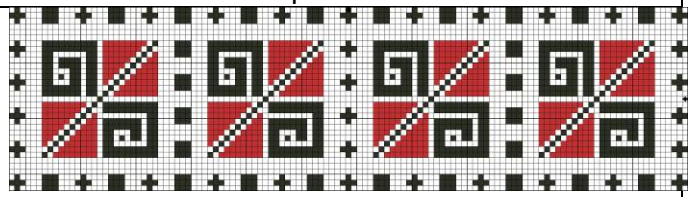
Плакат «Іван Франко»

Джерело	Орнамент
 Вишиванка І. Франка	 Орнамент, присвячений І. Франку, розроблено за його вишиванкою. Меморіальний музей І. Франка У Львові

Плакат «Русова Софія»

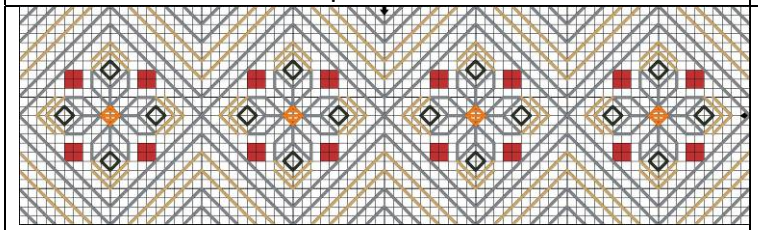
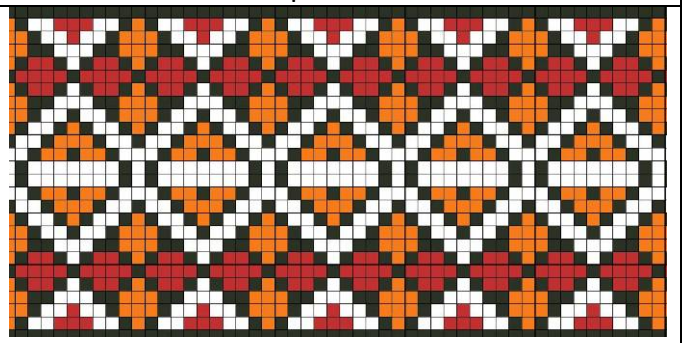
Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений С. Русовій, за орнаментом на стрічці сорочки на портреті	 С. Русова

Плакат «Грінченко Борис»

Джерело	Орнамент
 Б. Грінченко	 . Орнамент, присвячений Б. Грінченку, розроблено за його вишиванкою на портреті

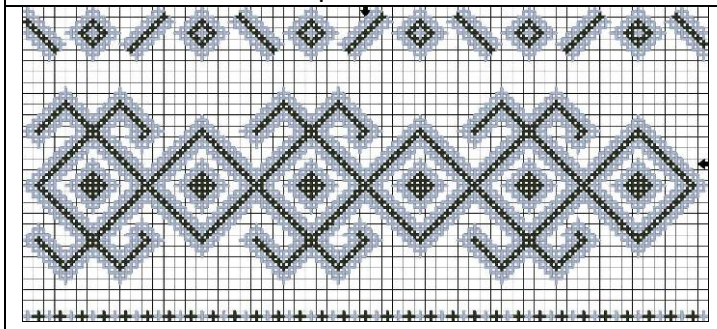
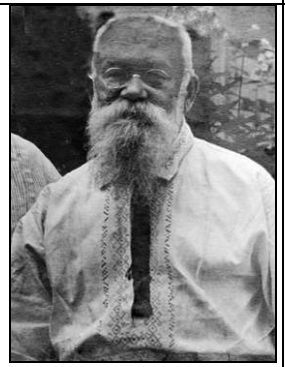
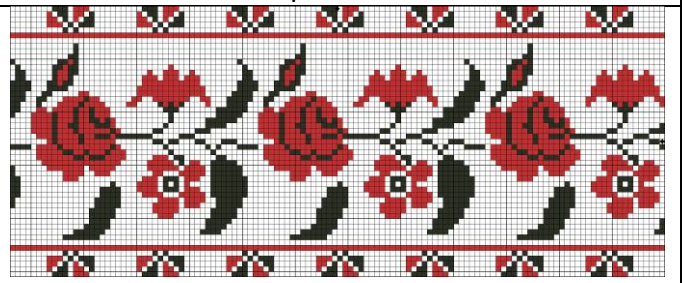
Плакат «Коцюбинський Михайло»

Плакат «Самійленко Володимир»

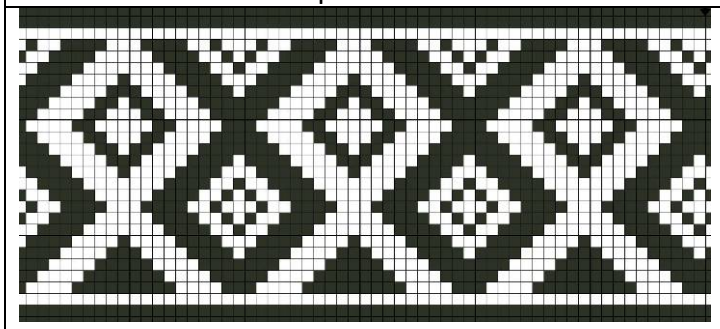
Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент, присвячений М. Коцюбинському, розроблено за вишиванкою з колекції меморіального музею М. Коцюбинського в Чернігові	 Сорочка з музею Коцюбинського	 В. Самійленко	 Орнамент, присвячений В. Самійленку, розроблено за його вишиванкою на портреті

Плакат «Грушевський Михайло»

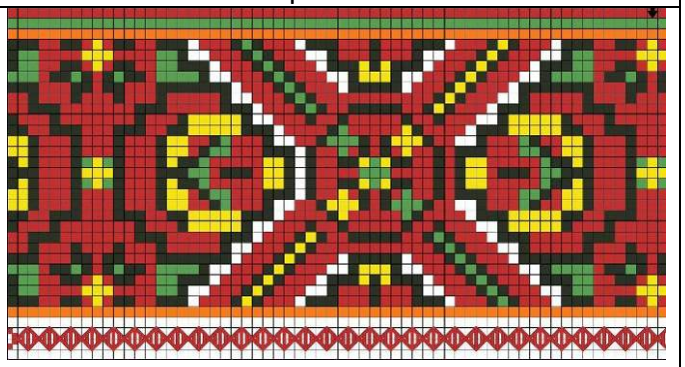
Плакат «Українка Леся»

Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент, присвячений М. Грушевському, розроблено за вишиванкою з портрета М. Грушевського .	 М. Грушевський, 1928	 Одяг Л. Українки	 Орнамент, присвячений Л. Українці, розроблено за орнаментом на її вишиванці

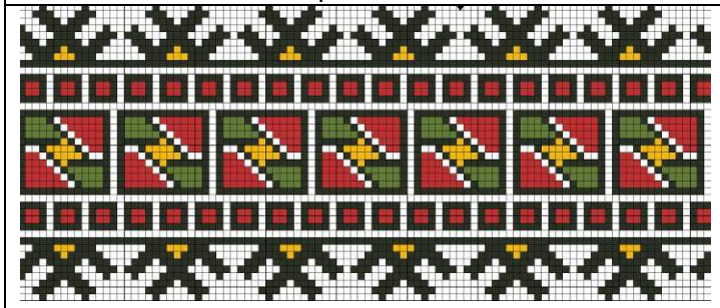
Плакат «Хоткевич Гнат»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Гнату Хоткевичу, відтворено за вишивкою на його сорочці.	 Г. Хоткевич

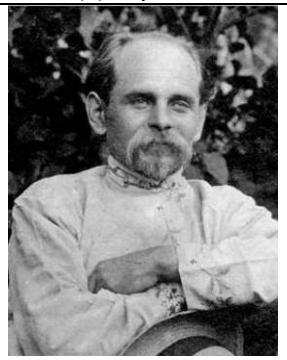
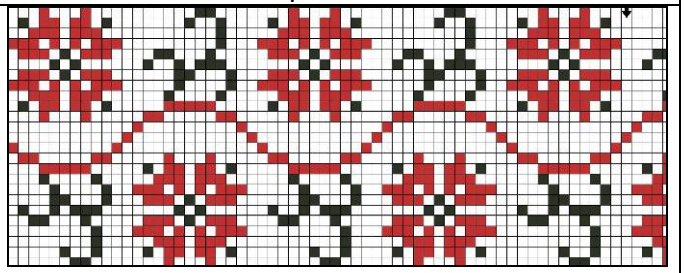
Плакат «Стефаник Василь»

Джерело	Орнамент
 Меморіальний музей В. Стефаника. Русин.	 Орнамент, присвячений В. Стефаникуї

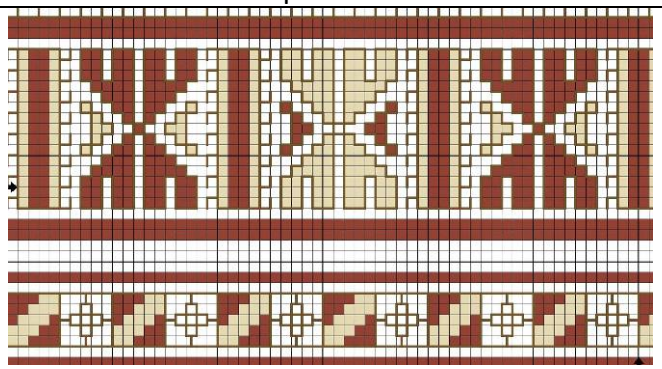
Плакат «Гаврилко Михайло»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений М. Гаврилкові, розроблено за його вишиванкою	 М.Гаврилко

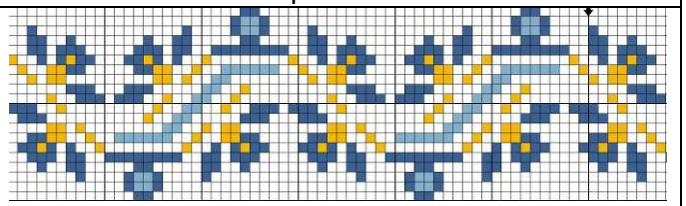
Плакат «Леонтович Микола»

Джерело	Орнамент
 Микола Леонтович	 Орнамент, присвячений М. Леотовичу, розроблено за його вишиванкою на фото.

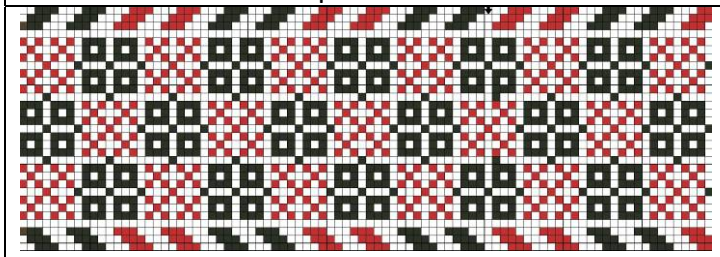
Плакат «Тичина Павло»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений П. Тичині, розроблено за його вишиванкою	 П. Тичина

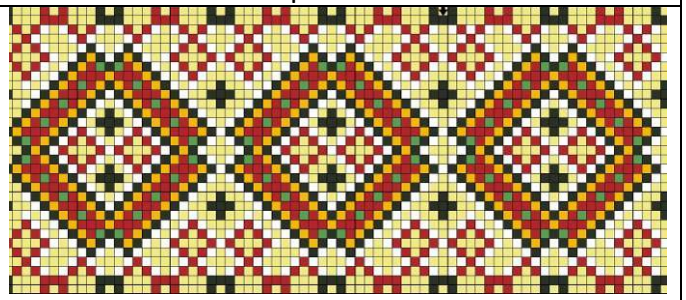
Плакат «Залізняк Марко»

Джерело	Орнамент
 Вишиванка з Донеччини	 Орнамент, присвячений Марку Залізняку, розроблено за вишиванкою з Донеччини (м. Сніжне)

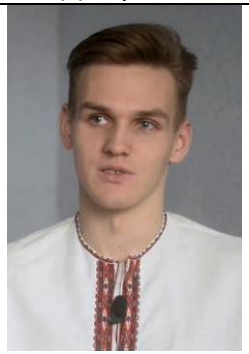
Плакат «Сосюра Володимир»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Сосюрі, розроблено за зразком вишивки на його сорочки.	 В. Сосюра

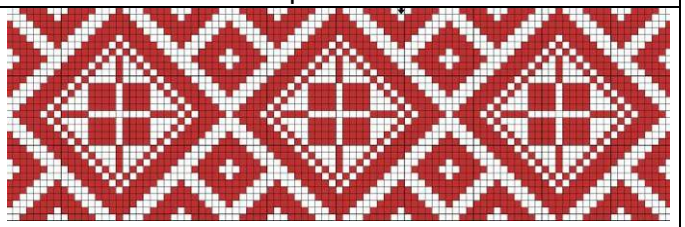
Плакат «Лифар Сергій»

Джерело	Орнамент
 С. Лифар з дружиною	 Орнамент, присвячений С. Лифарю створено за малюнком вишивки на його сорочці.

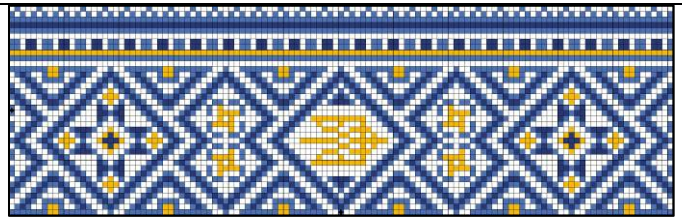
Плакат «Антоненко-Давидович Борис»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Б. Антоненку-Давидовичу, скопійовано з фотографії його онука у вишиванці діда	 Онук Бориса Антоненка-Давидовича

Плакат «Гончар Іван»»

Джерело	Орнамент
 Іван Гончар	 Орнамент, присвячений І. Гончару, скопійовано з його вишиванки

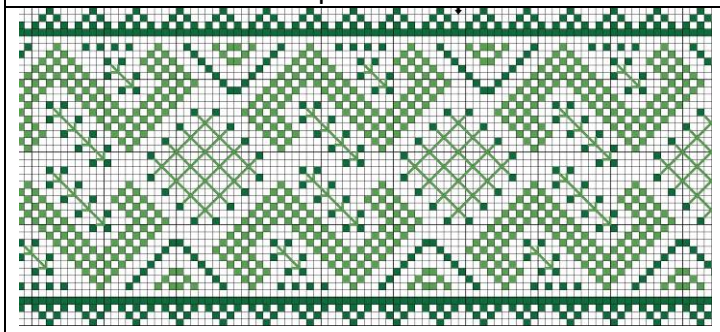
Плакат «Руденко Микола»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений М. Руденку, скопійовано з інтернету	

Плакат «Параджанов Сергій»

Джерело	Орнамент
 С. Параджанов на смертному ложі	 Орнамент, присвячений С. Параджанову розроблено за вишивкою його одягу, в якому його поховали.

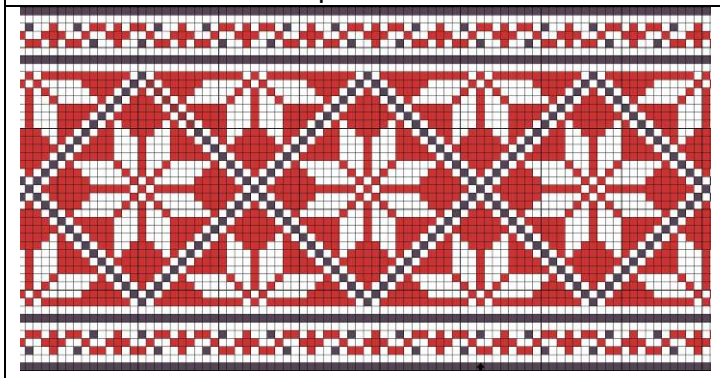
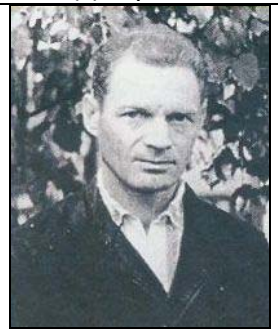
Плакат «Зарецький Віктор»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Зарецькому, створено за картиною "Дерево мистецтва"	 В. Зарецький. "Дерево мистецтва"

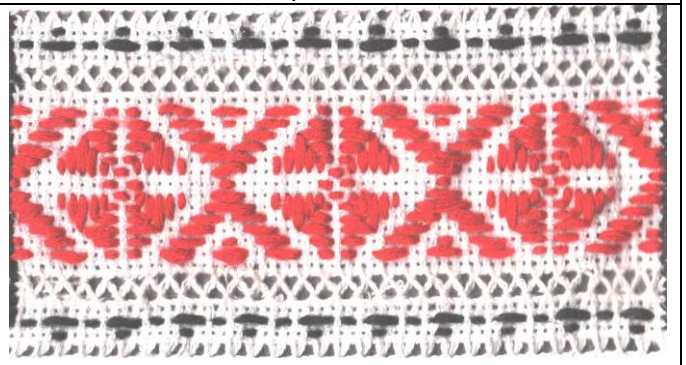
Плакат «Заливаха Панас»

Джерело	Орнамент
	 1. Орнамент розроблено за фрагментом сорочки О. Заливахи з колекції Тетяни Фіголь, м. Івано-Франківськ. 2. Орнамент з поховальної сорочки О. Заливахи, виконаної Марією Турчин з Ів-Франківська.

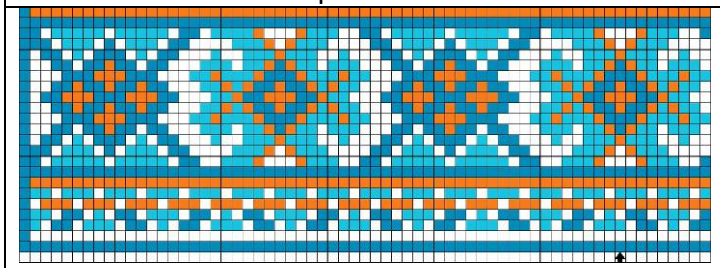
Плакат «Тихий Олекса»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений О. Тихому, створено за його вишиванкою на фотографії.	 О. Тихий

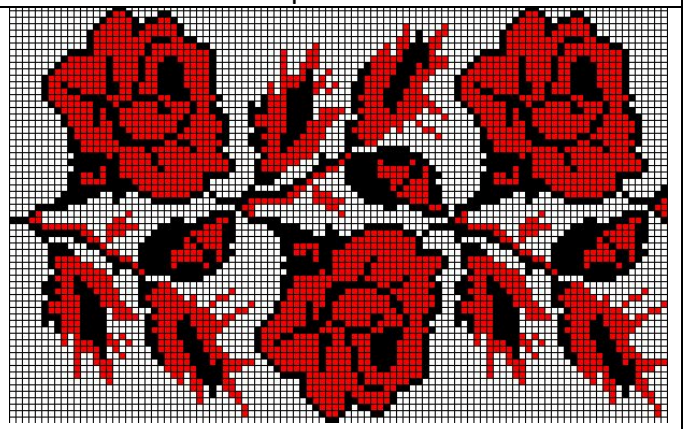
Плакат «Ященко Леопольд»

Джерело	Орнамент
 Л. Ященко	 Орнамент, присвячений Л.Ященку, створено за його вишиванкою на фотографії

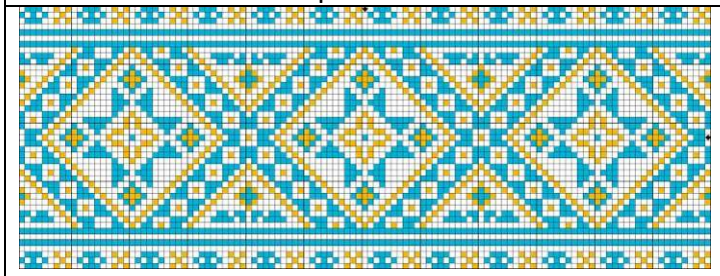
Плакат «Лук’яненко Левко»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Л. Лук'яненку, створено за його вишиванкою з Музею історії України, Київ.	

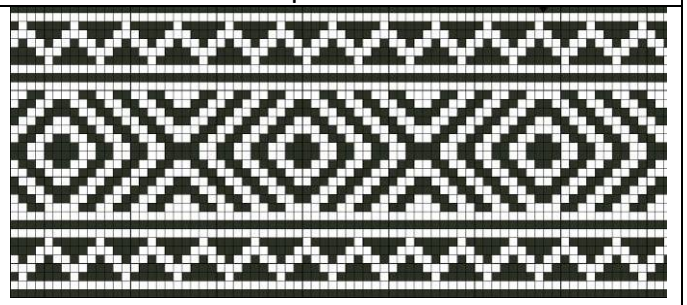
Плакат «Горська Алла»

Джерело	Орнамент
 Сорочка Алли Горської. Музей шістдесятництва. Київ	 Орнамент, присвячений Аллі Горській, створено за його вишиванкою на фотографії

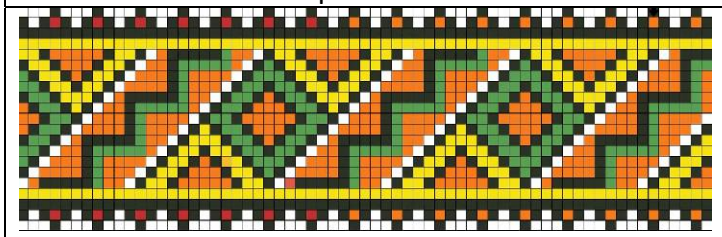
Плакат «Світличний Іван»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений І. Світличному, створено за його вишиванкою на фотографії	 І. Світличний

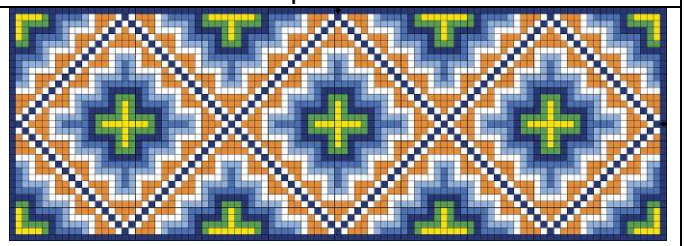
Плакат «Дзюба Іван»

Джерело	Орнамент
 Іван Дзюба	 Орнамент, присвячений І. Дзюбі, створено за його на фотографією

Плакат «Симоненко Василь»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Симоненку, створено за його вишиванкою на фотографії	 В. Симоненко

Плакат «Світлична Надія»

Джерело	Орнамент
 Н. Світлична	 Орнамент, присвячений Н. Світличній, створено за його вишиванкою з Музею історії України, Київ

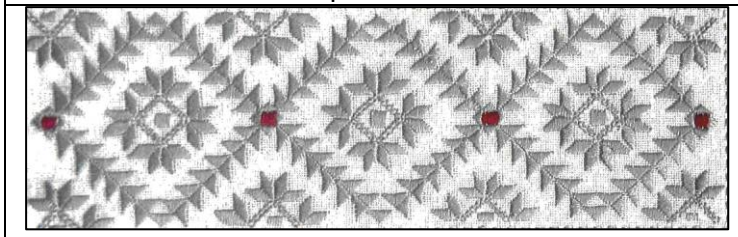
Плакат «Чорновіл Вячеслав»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Чорноволу знайдено у книзі	Книга «Сотворімо сонце у душі». Ірина Залеська Ів.-Франківськ : "Нова Зоря", 2003

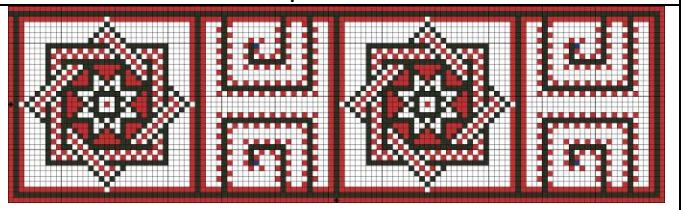
Плакат «Лупиніс Анатоль»

Джерело	Орнамент
Орнамент, присвячений Анатолю Лупіносу, створено автором. Використано символи УНА-УНСО	

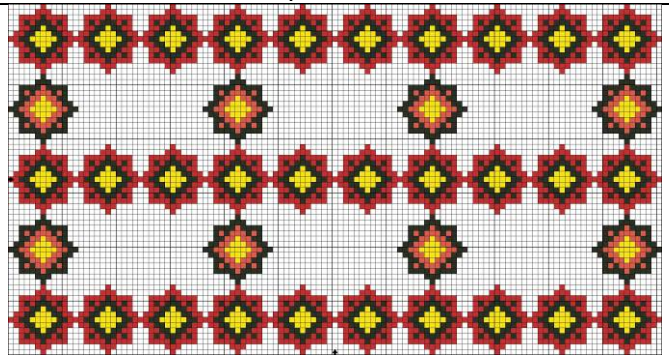
Плакат «Стус Василь»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Стусу, створено за його вишиванкою на фотографії	 В. Стус

Плакат «Шабатура Стефанія»

Джерело	Орнамент
 С. Шабатура	 Орнамент, присвячений С. Шабатурі, створено за вишивкою гераски на фотографії

Плакат «Сокульський Іван»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений І. Сокульському, створено за його вишиванкою на фотографії	 І. Сокульський

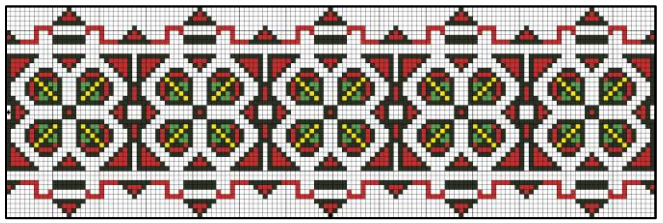
Плакат «Калинець Ірина»

Джерело	Орнамент
 Ірина Калинець (сидить) з донькою	 Орнамент, присвячений Ірині Калинець, створено за її вишиванкою на фотографії.

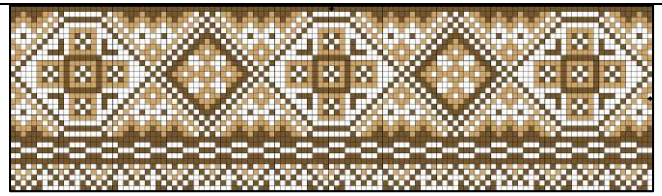
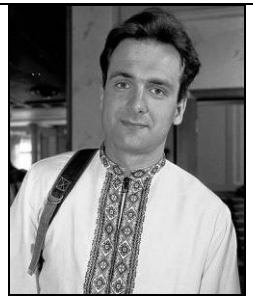
Плакат «Миколайчук Іван»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений І. Миколайчуку, створено за його вишиванкою.	 Вишиванка Івана Миколайчука

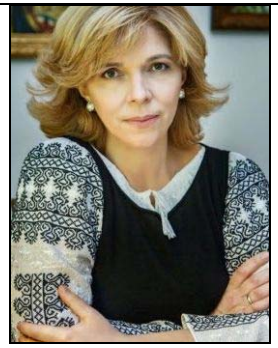
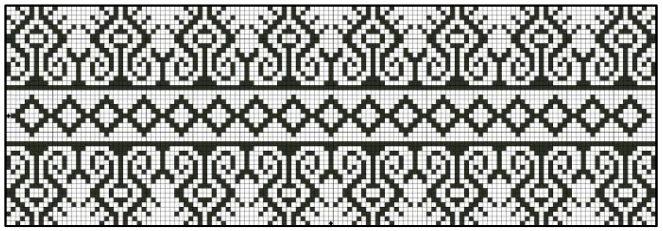
Плакат «Івасюк Володимир»

Джерело	Орнамент
	 Орнамент, присвячений В. Івасюку, створено за його вишиванкою на фотографії

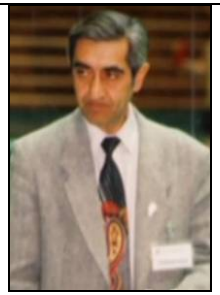
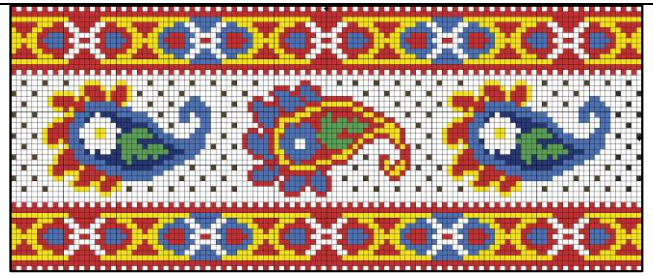
Плакат «Гонганзе Георгій»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Г. Гонганзе, створено за його вишиванкою на фотографії	 Г. Гонганзе

Плакат «Богомолець Ольга»

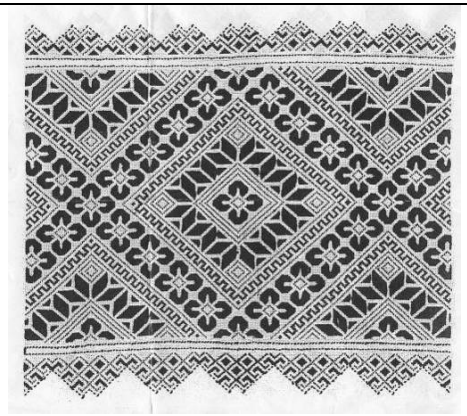
Джерело	Орнамент
 Ольга Богомолець	 Орнамент, присвячений Ользі Богомолець, розроблено за фотографією

Плакат «Оганесян Микаел»

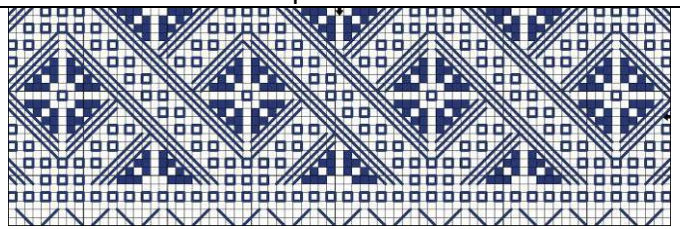
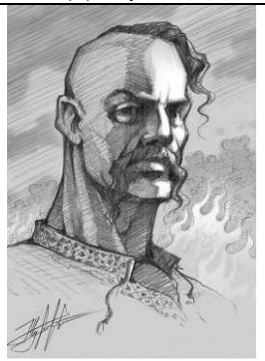
Джерело	Орнамент
 М. Оганесян	 Орнамент, присвячений М. Оганесяну, створено за його краваткою на фотографії

Добровольчі народні рухи

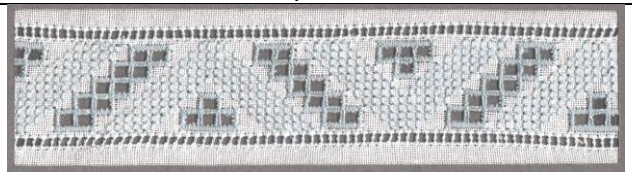
Плакат «Довбуш Олекса»

Джерело	Орнамент
 "Добушевий орнамент	 **"Добушевий орнамент"**

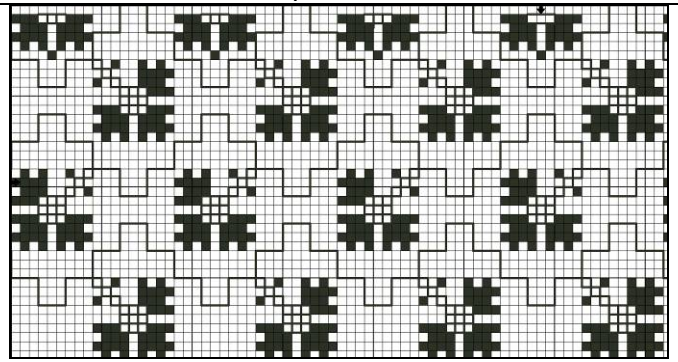
Плакат «Гетьман Максим Залізняк»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Максиму Залізняку, розроблено відповідно до його малюнка на портреті з сайту: https://4.bp.blogspot.com/-7LuVvfiU_6U/V-Q8Vui43yI/AAAAAAAAGYE/MP6TG4fQnOwHMtoZKeIMcUp4tmIi3AvmACLcB/s1600/01.jpg	 Портрет М. Залізняка

Плакат «Кармалюк Устим»

Джерело	Орнамент
 Василь Тропінін. "Українець з палкою"	 Орнамент, присвячений Устиму Кармалюку, розроблено за вишиванкою на картині Василя Тропініна "Українець з палкою", 1830 р. Ймовірно, що це - портрет У. Кармалюка

Плакат «Братство тарасівців»

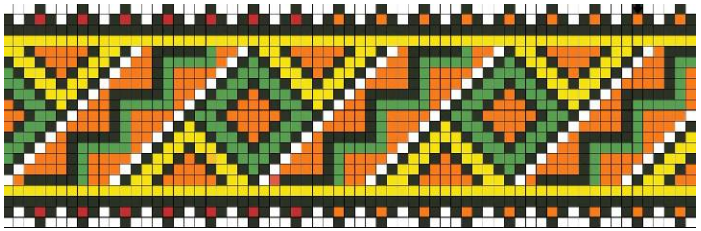
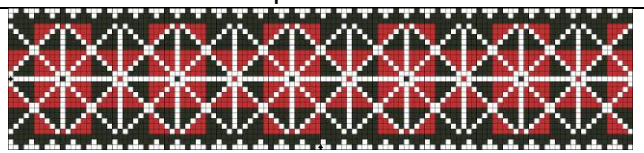
Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Братству Тарасивців, розроблено за вишивкою на сорочці Івана Липи	 Голова Братства Іван Липа

Плакат «Чучупака Василь»

Джерело	Орнамент
Авторська присвята	 Орнамент, присвячений В. Чучупаці

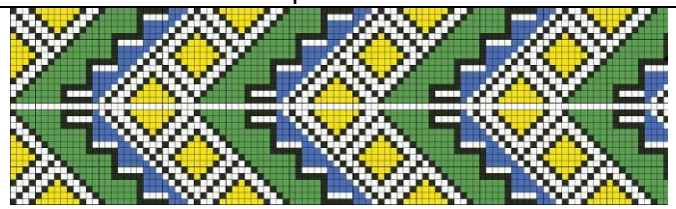
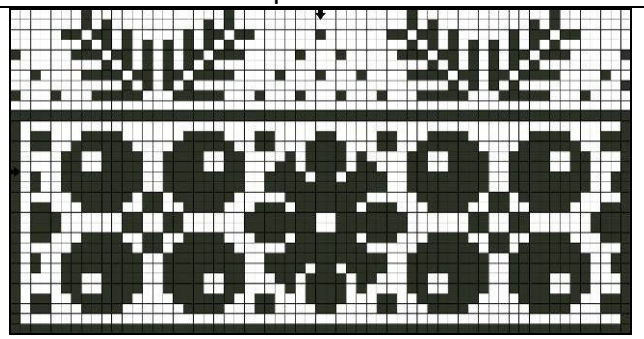
Плакат «Герої Крут»

Плакат «Колпакова Олександра, Гончаров Олексій»

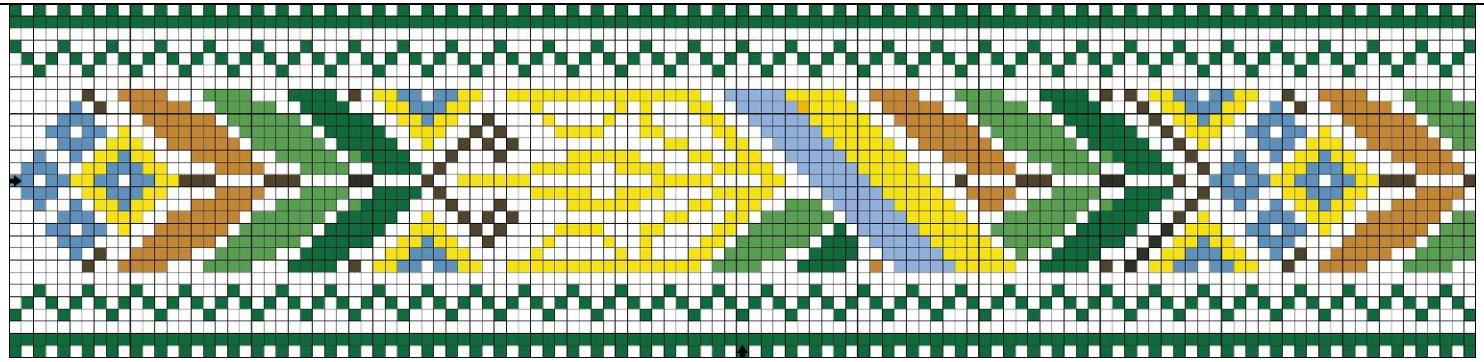
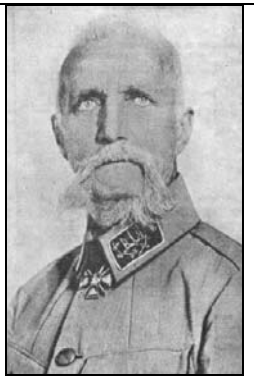
Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент, присвячений Героям Крут, взято з сорочки учасника бою під Крутами Валентина Отамановського	 Сорочка Валентина Отамановського	 Гончаров Олексій	 Орнамент, присвячений О. Колпаковій та О. Гончарову, розроблено відповідно до вишиванки О. Гончарова на його фотографії.

Плакат «Донецька УГС»

Плакат «Зайченко Руслан»

Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент, присвячений Донецькій організації УГС, створено за вишиванкою Володимира Мазанова – одного із організаторів донецької філії УГС	 Вишиванка Володимира Мазанова	 Руслан Зайченко	 Орнамент, присвячений Р. Зайченку, створено за його вишиванкою на фотографії

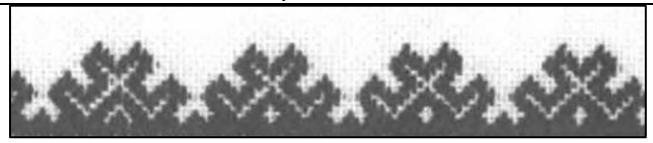
Плакат «Генерал Володимир Сікевич»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Володимиру Сікевичу, розроблено за шевроном на комірці військової форми В. Сікевича.	 Володимир Сікевич

Плакат «Басараб Ольга»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений О. Басараб, розроблено за її сукнею.	 Сукня Ольги Басараб

Плакат «Осьмак Кирило»

Джерело	Орнамент
 Кирило Осьмак, 1923 р.	 Орнамент, присвячений К. Осмаку, відтворено за його вишиванкою на фотографії

Плакат «Мельник Андрій»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений А. Мельнику	Авторська присвята

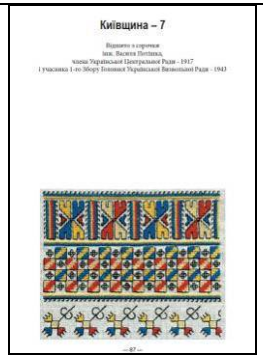
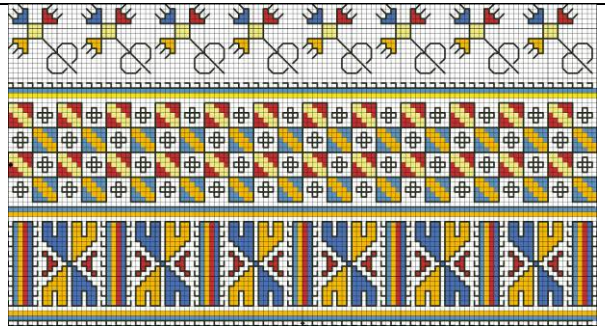
Плакат «Коновалець Євген»

Джерело	Орнамент
Авторська присвята	 Орнамент, присвячений Є. Коновальцю

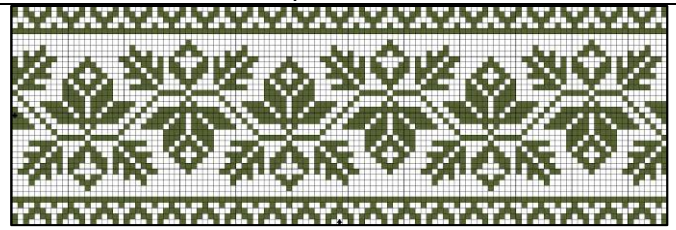
Плакат «Степанів Олена»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений О. Степанів, відтворено за вишиванкою на фотографії.	 О. Степанів в українському строї

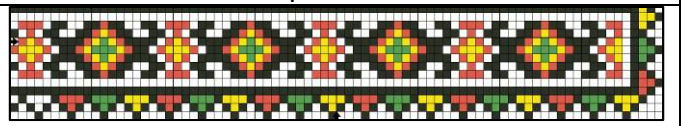
Плакат «Потішко Василь»

Джерело	Орнамент
 Збірка вишивок Ігора Чмоли, с 87	 Орнамент, присвячений В. Потішці, відтворено за його вишиванкою в книзі орнаментів Ігора Чмоли

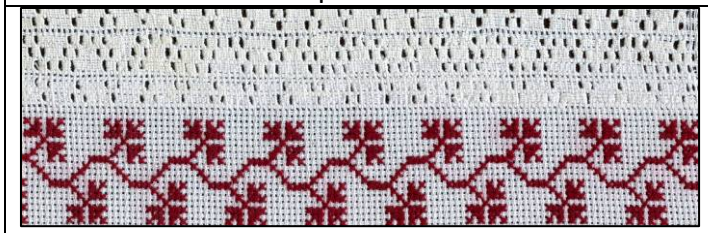
Плакат «Хасевич Ніл»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Н. Хасевичу	Авторська присвята

Плакат «Шухевич Роман»

Джерело	Орнамент
 Посмертне фото	 Орнамент, присвячений Р. Шухевичу, відтворено за його вишиванкою на посмертній фотографії.

Плакат «Теліга Олена»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений О. Телізі, відтворено за вишиванкою на фотографії	 О. Теліга (друга ліворуч) на заняттях у школі українських танців В. Авраменка

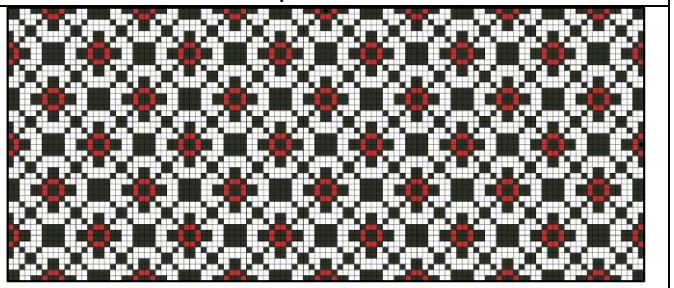
Плакат «Данилишин Дмитро»

Джерело	Орнамент
 "Наше життя"	 Молодь села Добряни (біля Стрія) носила таку вишиванку в знак жалоби після 23 грудня 1932 р. – дня страти Василя Біласа і Дмитра Данилишина. (Журнал "Наше життя". Записано від Марії Сирут з с. Добряни)

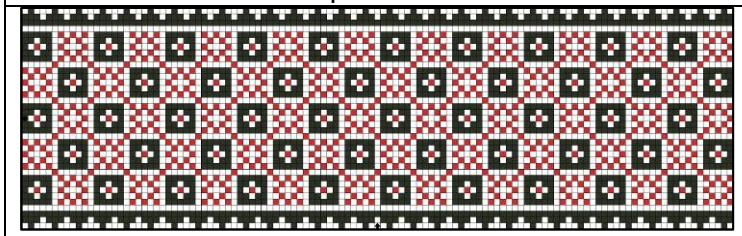
Плакат «Івахів Василь»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Івахіву, розроблено відповідно його вишиванки на фотографії.	 В. Івахів

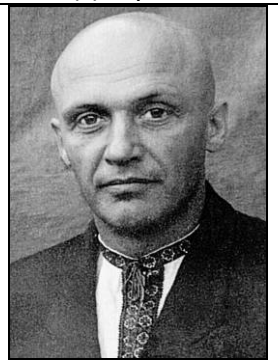
Плакат «Бандера Степан»

Джерело	Орнамент
 С. Бандера - пластун	 Орнамент, присвячений С. Бандері, розроблено відповідно до його вишиванки на портреті

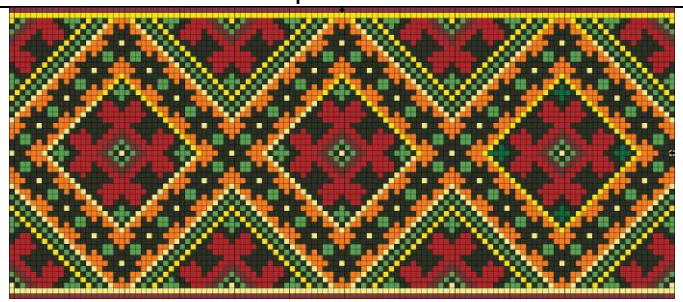
Плакат «Волошин Ростислав»

Орнамент	Джерело
	
Орнамент, присвячений Ростиславу Волошину, .відтворено за вишиванкою на його фотографіїі	Р. Волошин

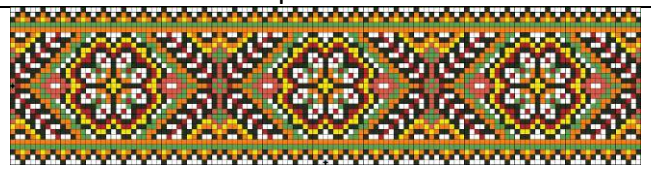
Плакат «Сорока Михайло»

Джерело	Орнамент
	
М. Сорока	Орнамент, присвячений Михайлові Сороці, відтворено за вишиванкою на його фотографіїі

Плакат «Білас Василь»

Орнамент	Джерело
	
Орнамент, присвячений В. Біласу, розроблено відповідно його вишиванки на фотографії	В. Білас

Плакат «Гірник Олекса»

Джерело	Орнамент
	
Вишиванка О.Гірника	Орнамент, присвячений О. Гірнику, розроблено за його вишиванкою.

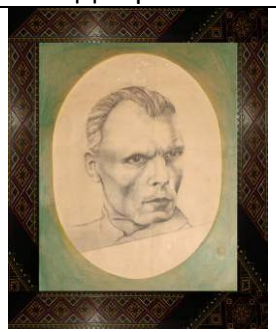
Плакат «Дякон Ярослав»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Я. Дякону, розроблено відповідно його вишиванки з музею Визвольної боротьби в Україні	 Сорочка Я. Дякона

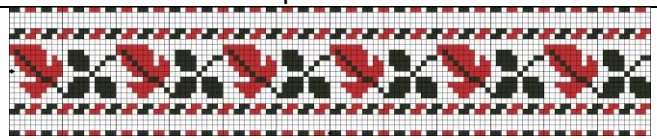
Плакат «Зарицька Катерина»

Джерело	Орнамент
 Речі К. Зарицької в музеї с. Княгиничі Рогатинського р-ну, Львівської обл.	 Орнамент, присвячений К. Зарицькій, створено за гаманцем для гребінця, вишитого К. Зарицькою у Володимирській тюрмі. Зберігається в музеї «Конспіративна штабна хата Романа Шухевича. Село Княгиничі.

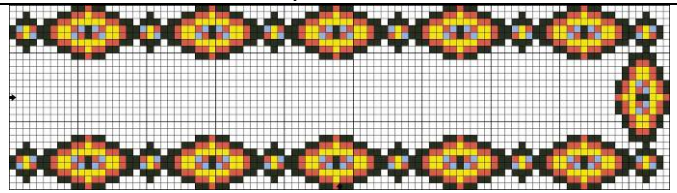
Плакат «Шумук Данило»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Д. Шумуку, розроблено за малюнком рамки на портреті Д. Шумука	 Портрет Данили Шумука

Плакат «Ільків Ольга»

Джерело	Орнамент
 Ольга Ільків в сорочці, вишитий нею в тюрмі	 Орнамент, присвячений О. Ільків, розроблено відповідно орнаменту на комірці вишиванки.

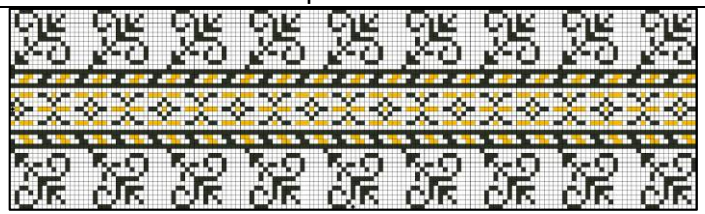
Плакат «Лаврів Марія»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений М. Лаврів, розроблено за її вишиванкою, яку вона вишивала голкою з риб'ячої кістки в Івано-Франківській тюрмі.	 Вишиванка Марії Лаврів

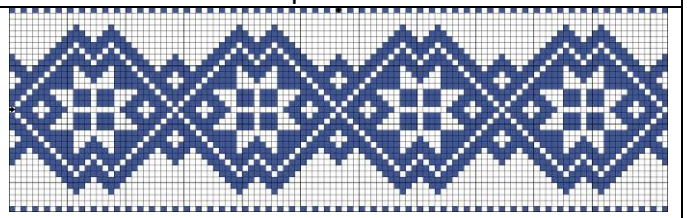
Плакат «Полюга Любомир»

Джерело	Орнамент
 Вишивана Любомира Полюги	 Орнамент, присвячений Л. Полюзі, розроблено за його вишиванкою, вишитою витороченими нитками з підручних матеріалів у таборі № 4 Інта Дариною Масюк і передана на другий лагерний пункт свому нареченому Любомиру Полюзі. Музей с. Княгиничі..

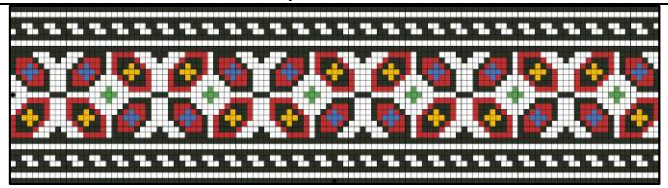
Плакат «Сеник Ірина»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений І. Сеник, розроблено відповідно до її вишиванки на фотографії.	 Ірина Сеник

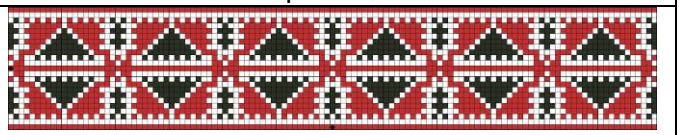
Плакат «Голіната Михайлина»

Джерело	Орнамент
 Михайлина Голіната	 Орнамент, присвячений М. Голінаті, розроблено відповідно до її вишиванки на фотографії.

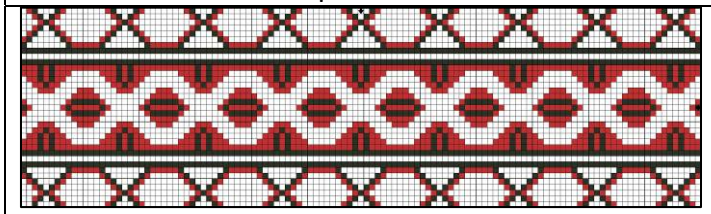
Плакат «Макух Василь»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Макуху, розроблено відповідно його вишиванки на фотографії	 В. Макух

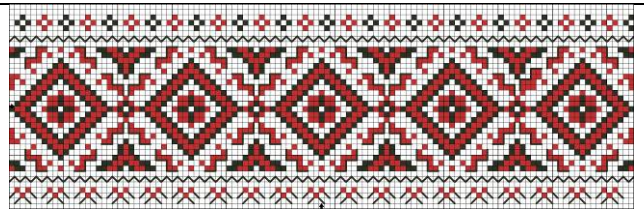
Плакат «Шухевич Юрій»

Джерело	Орнамент
 Вишиванка Юрія Шухевича	 Орнамент, присвячений В. Макуху, розроблено відповідно його вишиванки з музею Визвольної боротьби в Україні.

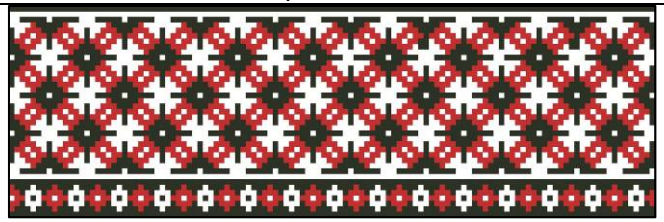
Плакат «Цицик Богдан»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Б. Цицику, розроблено відповідно до його фотографії	 Б. Цицик

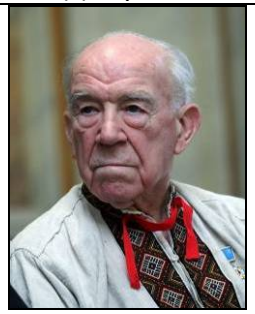
Плакат «Авраменко Андрій»

Джерело	Орнамент
 А. Авраменко	 Орнамент, присвячений А. Авраменку, розроблено відповідно до його вишиванки на фотографії

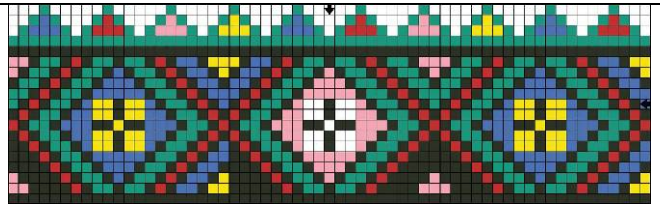
Плакат «Корецький Володимир, Зінченко Олесь»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений В. Корецькому та О. Зінченку, розроблено відповідно до вишиванки В. Корецького на його фотографії.	 В. Корецький

Плакат «Стахів Євген»

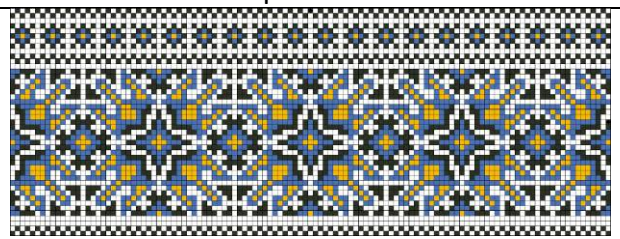
Джерело	Орнамент
 Є. Стахів	 Орнамент, присвячений Є. Стахову, розроблено відповідно до його вишиванки на його фотографії

Плакат «Руденко Федір»

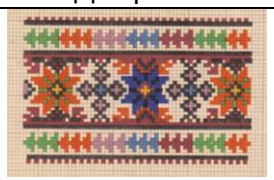
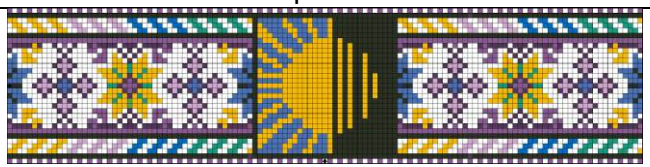
Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Ф. Руденку, розроблено відповідно до його вишиванки, яка експонується в музеї історії міста Краматорська	 Сорочка Федора Руденка

Революція гідності

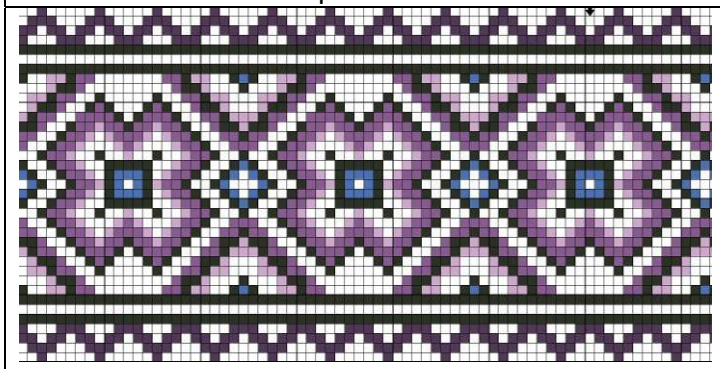
Плакат «Євромайдан у Києві»

Орнамент	Джерело
	Орнамент взято з інтернету

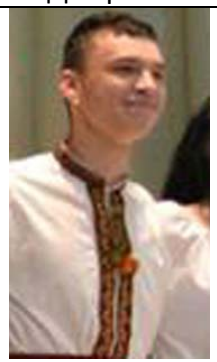
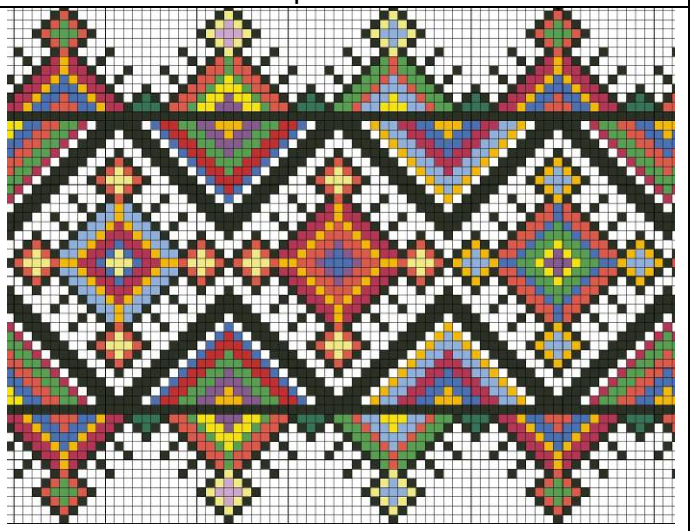
Плакат «Євромайдан у Донецьку»

Джерело	Орнамент
 Збірка "Українська вишивка"	 Авторська композиція.

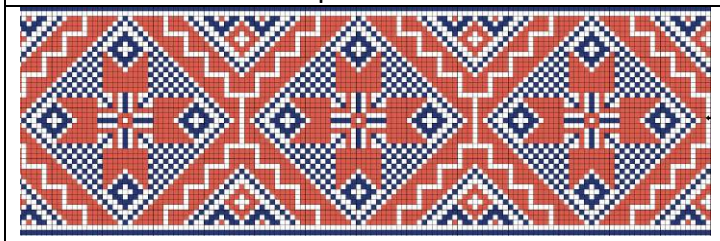
Плакат «Герої Небесної сотні. Донеччина»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Героям небесної сотні з Донеччини, розроблено за вишиванкою Володимира Рибака.	 Володимир Рибак

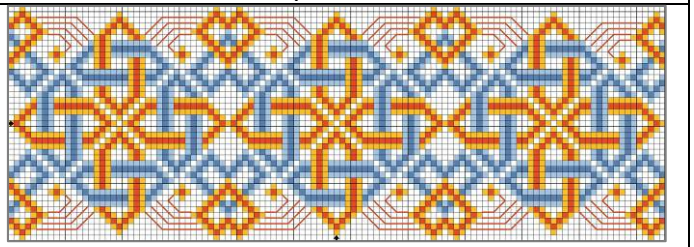
Плакат «Герої Небесної сотні. Опілля»

Джерело	Орнамент
 Роман Гурик	 Орнамент, присвячений Героям небесної сотні з Опілля, розроблено за вишиванкою Романа Гурика.

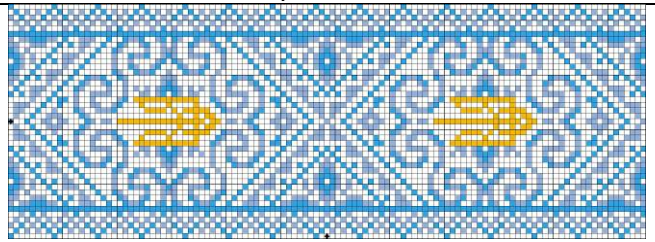
Плакат «Герої Небесної сотні. Чернігівщина»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Героям небесної сотні з Чернігівщини, розроблено за вишиванкою Андрія Мовчана.	 Андрій Мовчан

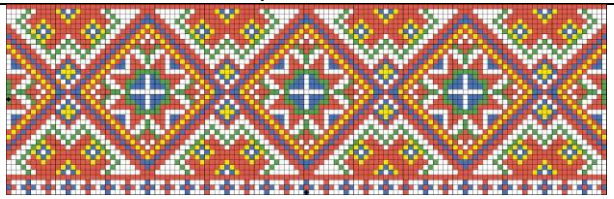
Плакат «Герої Небесної сотні. Львівщина»

Джерело	Орнамент
Авторська присвята	 Орнамент, присвячений Героям небесної сотні з Львівщини, розроблено за вишиванкою з інтернету.

Плакат «Герої Небесної сотні. Черкащина»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Героям небесної сотні з Черкащини, розроблено за вишиванкою з інтернету.	

Плакат «Герої Небесної сотні. Дніпропетровщина»

Джерело	Орнамент
Орнамент обрано з книги Гасюк Є., Степан М. "Художнє вишивання", с. 25 Авторська присвята	 Орнамент, присвячений Героям небесної сотні з Дніпропетровщини, розроблено за вірменським орнаментом .

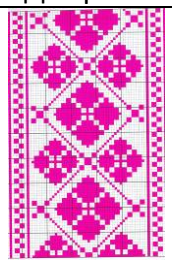
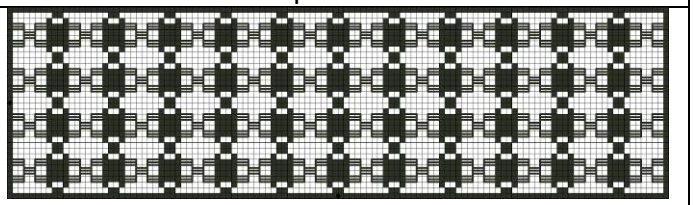
Плакат «Герої Небесної сотні. Житомирщина»

Орнамент	Джерело
	Авторська присвята

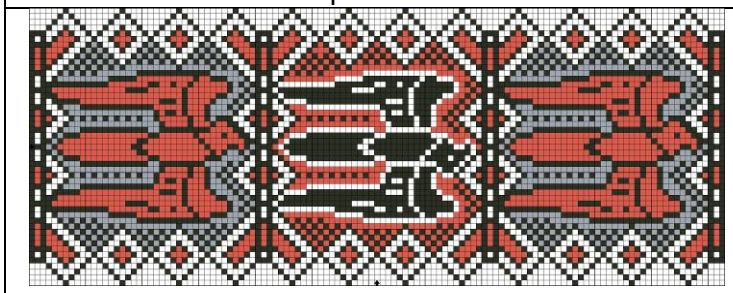
Добровольчі батальйони. Волонтерські групи

Плакат «АТО»

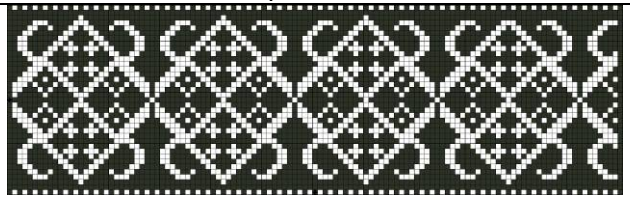
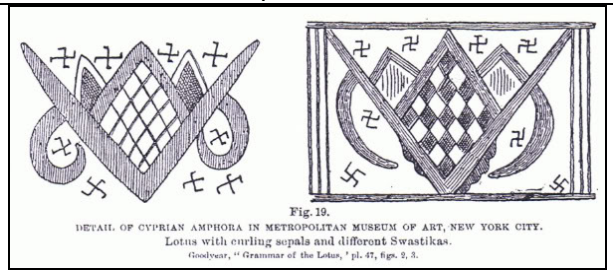
Плакат «Кіборги»

Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент "Козачка". Кінець 19 ст. м. Юзівка (Р.Захарчук-Чугай. Українська вишивка, с. 27)	 с. 27 в книзі "Українська вишивка". Р.Захарчук-Чугай	 Один із "кіборгів" у шалику "Арофатка"	 Орнамент, присвячений захисникам Донецького авіапорту, розроблено за орнаментом шаликів "Арофатка", якими були забезпечені воїни.

Плакат «Батальйон «Донбас»»

Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент-1, присвячений батальйону "Донбас", розроблено за малюнком на його прапорі	 Прапор Батальйону "Донбас"	 Семен Семенченко	 Орнамент-2, присвячений батальйону "Донбас", розроблено за вишиванкою його командира Семена Семенченка.

Плакат «Батальйон «Айдар»»

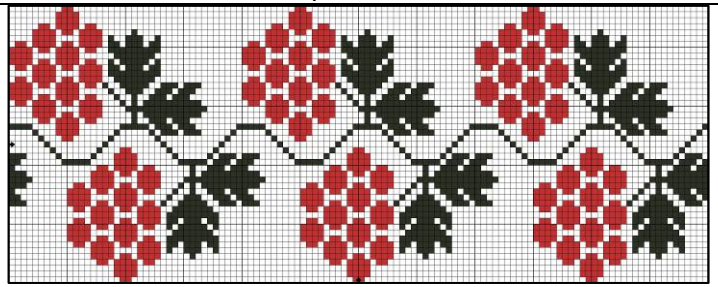
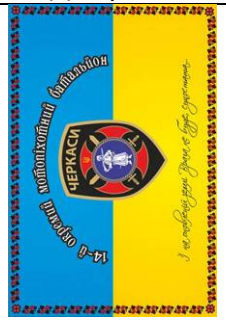
Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент "Сова", присвячений батальйону "Айдар"	 Прапор батальйону "Айдар" з совою в центрі	Авторський малюнок виконано за типовим графічним зображенням сови на амфорі з Кипру https://kachina2012.wordpress.com/2011/09/03/	 Графічне зображення голови Сови на древній вазі з Кипру

Плакат «Батальйон «Азов» »

Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент, присвячений батальйону "Азов", розроблено за орнаментом, розміщеним на сайті полку та зображенням його логотипу на шевроні.	 Орнамент на сайті БС "Азов"	 Шеврон з полку "Азов"	Адреса сайту полку "Азов" https://www.facebook.com/search/top/?q=%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BA%20%D0%90%D0%B7%D0%BE%D0%B2&init=mag_glass&tas=0.5335297963683971&search_first_focus=1474989559103

Плакат «Батальйон «Черкаси»

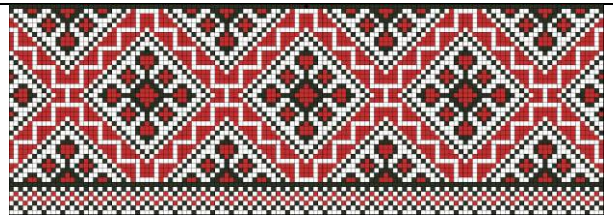
Плакат «Батальйон «ОУН»

Орнамент	Джерело	Джерело	Орнамент
 Орнамент, присвячений батальйону "Черкаси", розроблено за малюнком на його прапорі	 Прапор батальйону "Черкаси"	 Прапор батальйону "ОУН"	 Орнамент, присвячений батальйону "ОУН", розроблено в кольорах його прапору та формою тризуба. на прапорі

Плакат «УНА-УНСО»

Орнамент	Джерело	Джерело
 Орнамент, присвячений УНА-УНСО, виконано у кольорах стрічки на медалі від УНА-УНСО "Брат за брата. За жертовність".	 Медаль "Брат за брата. За жертовність"	 "

Плакат «Павлов Павло»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений П.Павлову, відтворено за вишиванкою на фотографії.	 П. Павлов

Плакат «Матущак Юрко»

Джерело	Орнамент
 Ю. Матущак	 Орнамент, присвячений Ю. Матущаку, відтворено за його вишиванкою на фотографії

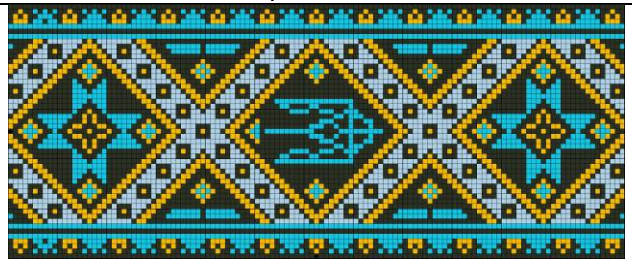
Плакат «Савченко Надія»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Н. Савченко, відтворено за вишиванкою на її фотографії	 Н. Савченко

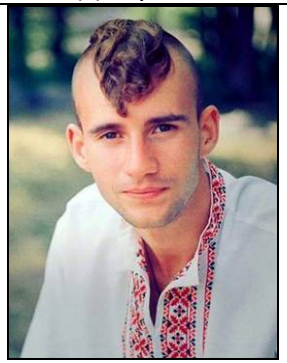
Плакат «Сліпак Василь»

Джерело	Орнамент
 В. Сліпак	 Орнамент, присвячений В. Сліпаку, відтворено за його вишиванкою на й фотографії.

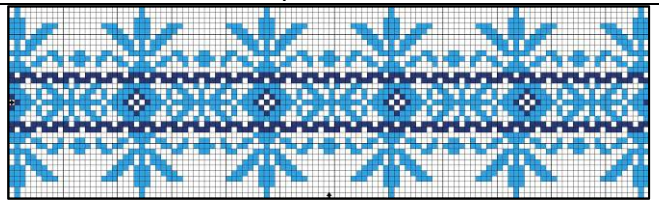
Плакат «Народні Герої з Донеччини»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений Народним Героям з Донеччини, відтворено за вишиванкою Анатолія Водолазського на фотографії	 А. Водолазський

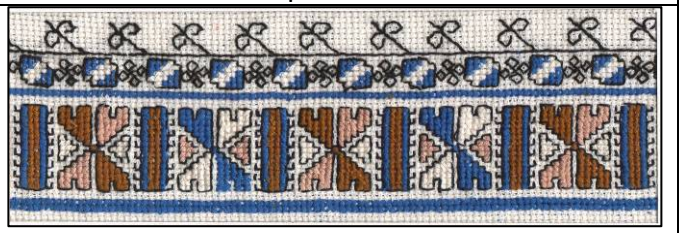
Плакат «Народні Герої з Черкас»

Джерело	Орнамент
 С. Амброс	 Орнамент, присвячений Народним Героям з Черкащини, відтворено за вишиванкою Сергія Амброса на фотографії

Плакат «Краматорські бджілки»

Орнамент	Джерело
 Орнамент, присвячений "Краматорським бджілкам", розроблено відповідно емблеми цієї волонтерської організації.	 Емблема Волотерської групи "Краматорські бджілки"

Плакат «Бахмут український»

Джерело	Орнамент
 Світлана Кравченко з молоддю	 Орнамент, присвячений ГО "Бахмут український" є відомим "Полуботківським" орнаментом. Таку вишиванку має заст. голови організації Світлана Кравченко.

ВІДГУКИ

УКРАЇНА
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ БАХМУТСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД КУЛЬТУРИ
«БАХМУТСЬКИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ»

Ідентифікаційний код 24453232
84500, Донецька обл., м. Бахмут, вул. Незалежності, 26
тел. (06274) 2-25-95, 2-19-68, (095) 090-09-88, E-mail: artmuseum@i.ua

Від 22.11.2018 №01-13/164

Огнєвій Л.

Рецензія
на книгу-альбом Людмили Огнєвої «Молюсь за тебе, Україно!»

Книга-альбом «Молюсь за тебе, Україно!» є підсумком тривалої пошуково-дослідницької та творчої праці Людмили Огнєвої щодо популяризації видатних постатей історії України засобами декоративно-ужиткового мистецтва.

В альбомі зібрані світлини вишитого орнаменту, присвяченого історичним діячам княжої доби, козацтва, національно-визвольного руху, української церкви та культури, аж до Героїв Небесної сотні та загиблих останніми роками на Сході України при захисті суверенітету й територіальної цілісності держави.

Кожен присвятний орнамент викликаний до життя певною біографічною звісткою про історичну особу та грунтується на іконографічному матеріалі своєї доби, перетвореному в нову художню якість творчою уявою майстрині при послідовному дотриманні традицій і канонів щирої народної творчості.

Авторська виставка, експонати якої відтворені в альбомі, останніми роками мандрувала багатьма містами Сходу і Заходу України, яскравою низкою художніх образів розкриваючи глядачам нерозривність історичної традиції боротьби за честь і волю нашого народу, міцний зв'язок сучасності з підвалинами державності й культурною спадщиною минулих століть.

Прикметною рисою книги-альбому є закладений у ній потужний просвітницький та естетично-виховний потенціал, спрямованість до широкої, різної за віком та освітнім рівнем аудиторії, здатність наочно презентувати чільні постаті вітчизняної історії в їх людському й народнопоетичному вимірі, надавши їм високого символічного звучання.

Видання книги-альбому «Молюсь за тебе, Україно!» є гідним внеском у розбудову українського культурного простору Донеччини й дієвим засобом патріотичного виховання молоді.

Директор КЗК
«Бахмутський краєзнавчий музей» **О.А.Смирнова**

Завідувач відділу обліку фондів
Бахмутського краєзнавчого музею Ігор Корнацький

Museum of Ukrainian
home icons and antiquities
"SOUL UKRAINE"
A historical and cultural complex
"CASTLE RADOMYSL"

Музей українських домашніх
ікон та старожитностей
«ДУША УКРАЇНИ»
Історико-культурного комплексу
«ЗАМОК РАДОМИСЛЬ»

Рецензія
на книгу-альбом Людмили Огнєвої "Молюсь за тебе, Україно!"

Дана робота є підсумковим етапом багаторічної діяльності Людмили Огнєвої в області культури, декоративно-ужиткового мистецтва та історії України.

Захищаючи матеріальну спадщину України, маючи глибоку зацікавленість культурно-освітніми, громадськими та політичними діячами, яка вилилася у створення окремих публіцистичних творів, та практичну творчу діяльність по вивченню й відродженню української вишивки, давніх мотивів, Людмила Огнєва увібрала багатий матеріал для створення виставки «Молюсь за тебе, Україно!», яка лягла в основу книги-альбому.

Цінність книги-альбому полягає у проведеній пошуковій роботі Людмилою Огневою та новій формі презентації історичних персоналій.

Людмила Огнєва зібрала плеяду видатних українців керуючись виробленою нею системою принципів та цінностей: до списку були включено осіб, які звеличили Україну, запалили її своїми серцями і, головне, були першими в галузі, якою вони займалися.

Авторський підхід Людмили Огнєвої дозволив поєднати політиків, культурних та громадських діячів за більш ніж тисячолітню історію й провести цікаві паралелі з Новітньою історією України, що робить актуальним дане видання.

Шукаючи певні коди-символи, які б поєднували всю Україну, пані Людмила розробила унікальну спосіб розповіді про Героїв та події, через орнаменти. Це не просто частини української вишивки, а символи пов`язані з людьми про яких йде мова. Кожен орнамент пані Людмила відшуковувала по залишках історичних артефактів, тому книга-альбом поєднала безліч експонатів, які розпорошені по різних музеях, галереях, інших виданнях і вперше публікуються як одна цілісна збірка.

Робота поширює національні символи України, розширює їх межі, виступає на засадах укріплення самоідентичності українців, підвищення духу патріотизму.

Всі орнаменти якісно відтворені самою Людмилою Огнєвою.

Отже, дана книга-альбом є суб`активним вираженням історії України, очима активного громадського діяча культурного простору Донеччини. Видання показує власний підхід Л. Огнєвої до відомих історичних персоналій та подій в Україні. Але це не знецінює проведену роботу автором, а навпаки, привносить нове бачення і допомагає зрозуміти історію України в нерозривній єдності з історією Донбасу, що має особливу актуальність в сьогоднішніх реаліях.

Директор Музею українських
домашніх ікон та старожитностей
«ДУША УКРАЇНИ» Гайдук А.

УКРАЇНА
МУЗЕЙ ІСТОРІЇ МІСТА
КРАМАТОРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОД ЄДРПОУ 24822379
84313, Донецька обл., м.Краматорськ
вул.Шкадінова, 60
тел.: 5-51-58
№ 28 від 28 2018
на № _____ від _____ 20___ р.

РЕЦЕНЗІЯ

на книгу-альбом Людмили Огнєвої "Молюсь за тебе, Україно!"

Авторка даної книги-альбому Людмила Огнєва відома громадська діячка України, журналістка, дослідниця національної вишивки, збереження та відродження її давніх символів та мотивів.

Вона вивчила історію України та події через постаті унікальних людей, які мали рішуче значення для історії країни і відіграли в ній визначну роль.

Цей багатий матеріал було покладено для створення пересувної виставки "Молюсь за тебе, Україно!", яка експонувалася в нашому музеї – Музеї історії міста Краматорської міської ради, в січні 2017 року. Вона викликала великий інтерес і захоплення відвідувачів музею, які по-новому, через визначні постаті та події відкривали для себе історію країни.

На підставі виставки "Молюсь за тебе, Україно!" створено книгу-альбом, яка висвітлює історію України від першого літописного князя Аскольда до сучасних подій ("Небесна Сотня", "Народні герої", "АТО") в 9-ти темах. До складу всіх тем входить окрема тема "Донеччина".

Велике значення та унікальність даної роботи полягає в тому, що кожний плакат має:

- коротку інформацію про особу чи подію;
- вислів цієї особи або про неї;
- світлини вишитого орнаменту, пов'язаного з цією особою чи подією.

Представлені орнаменти вишивок – це результат дуже серйозної дослідницької, клопіткої, пошукової роботи, які Людмила Огнєва майстерно, професійно вишила особисто.

Книга-альбом "Молюсь за тебе, Україно!" дуже своєчасна і вкрай необхідна для розуміння найширшими верствами населення непростої, складної історії нашої рідної країни – України.

Директор Музею історії міста
Краматорської міської ради,
заслужений працівник
культури України — Н.Є.Волошина

ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ * МІСТО КРАМАТОРСЬК * МУЗЕЙ ІСТОРІЇ МІСТА КРАМАТОРСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ * 24822379 * УКРАЇНА *

Відгук

на книгу-альбом «Молюсь за тебе, Україно»

Людмила Родіонівна Огнєва – автор книги-альбому на основі експонатів виставки «Молюсь за тебе, Україно» - відома українська майстриня-вишивальниця, дослідниця та громадська діячка. Представлені в збірці орнаменти вишивки - результати дослідження архівних документів, світлин та життєписів українців, які зіграли важливу роль в історії та становленні цілої країни, яка сьогодні переживає один із найскладніших та найвідповідальніших моментів –України. А, як відомо, цікавість до національної культури активізується в переломні моменти розвитку суспільства.

Актуальність видання полягає в необхідності об'єктивного висвітлення історії України, в якій протягом багатьох років з'являлися «білі плями», бо були «незручними», або не відповідали діючій на той час ідеології. Саме тому сплеск самоідентифікації, бажання розібратися у власній історії, призвели до того, що насьогодні переважна більшість українців має у своєму гардеробі вишиванку. Але недостатньо одягти вишитий стрій, важливо задуматися про ідейне й смислове навантаження орнаментів, зображених на улюбленому одязі, який став етнічним брендом. Бо з давніх-давен люди зображували на одязі різноманітні знаки та символи, що виконували захисну та декоративну функцію, абсолютно кожен елемент вишивки мав певне значення, згідно з яким його використовували.

Роботи Людмили Огнєвої - сучасний погляд на традиційні речі на основі історичних джерел, сприяє зацікавленості історією та культурою власної країни, поєднує покоління українців за допомогою вишивки – оберега, що створює енергетичний заряд речі.

В вересні-жовтні 2017 року, у Покровську діяла виставка Людмили Огнєвої "З нами Бог і Україна", до експозиції увійшли більше 100 вишитих полотен із авторськими орнаментами видатним українцям різних епох, від князів до сьогодення. Масштаби виконаної роботи - зібрані вишивки від епохи Київської Русі до подій Майдану і антитерористичної операції, вразили мешканців та гостей нашого міста. За згодою авторки, орнамент, присвячений Миколі Дмитровичу Леонтовичу, розташовано на склі, що є частиною скульптурної композиції цьому видатному композитору, встановленому в серпня 2018 року в нашому місті. Орнамент, присвячений Мікаелу Володимировичу Оганесяну, першому майстру спорту СРСР в Донецькій області по настільному тенісу, розташований в експозиції музею в залі «Держава та місто в роки незалежності».

Відтепер, завдяки пошуковій та творчій роботі Людмили Родіонівни, історія України стає доступнішою і зрозумілішою.

Директор КЗ «Покровський історичний музей» — А.В.Рожкова

УКРАЇНА, ДОНЕЦЬКА ОБЛ., М. ПОКРОВСЬК, КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ПОКРОВСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ МУЗЕЙ» ІДЕНТ. КОД 24603

ЗТІСТ

Альбом «Молюсь за тебе, Україно! » 2
Авторська виставка Людмили Огнєвої 4
у Замку-музеї «Радомисль» - «Молюсь за тебе, Україно» 4
Князь Аскольд 5
Княгиня Ольга 6
Князь Володимир Великий 7
Князь Ярослав Мудрий 8
Князь Володимир Мономах 9
Князь Борис 10
Князь Гліб 11
Князь Ігор II 12
Король Данило Галицький 13
КОЗАЦТВО 14
Гетьман Дмитро Вишневецький 14
Полковник Семен Височан 17
Гетьман Павло Полуботок 19
Гетьман Пилип Орлик 20
Гетьман Петро Калнишевський 21
Гетьман Вячеслав Чорновіл 22
Гетьман УРК Анатолій Шевченко 23
ДУХОВЕНСТВО 24
О. Олександр Духнович 24
О. Михайло Вербицький 25
О. Іван Кипріян 26
Митрополит Андрей Шептицький 27
О. Августин Волошин 28
Митрополит Іларіон 29
Митрополит Йосип Сліпий 30
Преподобний Амфілохій Почаївський 31
Патріарх Мстислав І 32
Патріарх Володимир І 33
Патріарх Філарет 34

ДІЯЧІ КУЛЬТУРИ ... 35
Роксолана ... 35
Маруся Чурай ... 36
Григорій Сковорода ... 37
Тарас Шевченко ... 38
Маркр Вовчок ... 39
Павло Чубинський ... 40
Михайло Старицький ... 41
Христина Д. Алчевська ... 42
Михайло Драгоманов ... 43
Іван Пулюй ... 44
Олена Пчілка ... 45
Марія Заньковецька ... 46
Дмитро Яворницький ... 47
Іван Франко ... 48
Софія Русова ... 49
Борис Грінченко ... 50
Михайло Коцюбинський ... 51
Володимир Самійленко ... 52
Михайло Грушевський ... 53
Леся Українка ... 54
ГнатХоткевич ... 55
Василь Стефаник ... 56
Михайло Гаврилко ... 57
Микола Леонтович ... 58
Павло Тичина ... 59
Марко Залізняк ... 60
Володимир Сосюра ... 61
Борис Антоненко-Давидович ... 62
Серж Лифар ... 63
Іван Гончар ... 64
Микола Руденко ... 65
Сергей Параджанов ... 66
Віктор Зарецький ... 67

Опанас Заливаха ... 68
Олекса Тихий ... 69
Леопольд Ященко ... 70
Левко Лук'яненко ... 71
Алла Горська ... 72
Іван Світличний ... 73
Іван Дзюба ... 74
Василь Симоненко ... 75
Надія Світлична ... 76
Вячеслав Чорновіл ... 77
Анатоль Лупиніс ... 78
Василь Стус ... 79
Стефа Шабатура ... 80
Іван Сокульский ... 81
Ірина Калинець ... 82
Іван Миколайчук ... 83
Володимир Івасюк ... 84
Георгій Гонгадзе ... 85
Ольга Богомолець ... 86
Микаел Оганесян ... 87
ДОБРОВОЛЬЧІ НАРОДНІ РУХИ ... 88
Опришки. Олекса Довбуш ... 88
Коліївщина. Отоман, Гетьман Максим Залізняк ... 89
Гайдамаки на Поділлі. Устим Кармалюк ... 90
Братство Тарасивців ... 91
Холодноярська ресрубліка. Василь Чучупака ... 92
Герої Крут ... 93
Підпілля під час німецької окупації. Олександра Колпакова, Олексій Гончаров ... 94
Донецька філія УГС ... 95
Акція "Україна без Кучми". Руслан Зайченко ... 96
УНР, ОУН, СІЧОВІ СТРІЛЬЦІ, УПА, ПРОСВІТА ... 97
Володимир Сікевич ... 97
Ольга Басараб ... 98
Кирило Осьмак ... 99

Андрій Мельник 100
Євген Коновалець 101
Олена Степанів 102
Василь Потішко 103
Ніл Хасевич 104
Роман Шухевич 105
Олена Теліга 106
Дмитро Данилишин 107
Василь Івахів 108
Степан Бандера 109
Ростислав Волошин 110
Михайло Сорока 111
Василь Білас 112
Олекса Гірник 113
Ярослав Дякон 114
Катерина Зарицька 115
Данило Шумук 116
Ольга Ільків 117
Марія Лаврів 118
Любомир Полюга 119
Ірина Сеник 120
Михайлина Голіната 121
Василь Макух 122
Юрій Шухевич 123
Богдан Цицик 124
Андрій Авраменко 125
Володимир Корецький, Олесь Зінченко 126
Євген Стахів 127
Федір Руденко 128
РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ 129
Євромайдан в Києві 129
Євромайдан у Донецьку 130
+ Герої Небесної Сотні. Донеччина 131
+ Герої Небесної Сотні. Опілля. 132

+ Герої Небесної Сотні. Чернігівщина. 133
+ Герої Небесної Сотні. Львівщина 134
+ Герої Небесної Сотні. Черкащина. 135
+ Герої Небесної Сотні. Дніпропетровщина. 136
+ Герої Небесної Сотні. Житомирщина. 137
АТО. ДОБРОВОЛЬЧІ БАТАЛЬОНИ ТА ВОЛОНТЕРСЬКІ ГРУПИ 138
АТО 138
Кіборги 139
Батальйон "Донбас" 140
Батальйон "Айдар" 141
Батальйон "Азов" 142
Батальйон "Черкаси" 143
Батальйон "ОУН" 144
Медаль від УНА-УНСО 145
Павло Павлов 146
+ Юрко Матущак 147
Надія Савченко 148
+ Василь Сліпак 149
Народні Герої. Донеччина 150
Народні Герої. Черкащина. 151
Волонтерська група "Краматорські бджілки" 152
Волонтерська група "Бахмут український" 153
КОМЕНТАРІ 154
Княжа доба 154
Козацтво 156
Духовенство 159
Діячі культури 162
Добровольчі народні рухи 175
УНР, ОУН, Січові стрільці, УПА, Просвіта 178
Революція гідності 186
Добровольчі батальйони. Волонтерські групи 188
ВІДГУКИ 193

